

โครงการวิจัยเรื่อง
**การศึกษาปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันและ
แนวทางในการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน
ของส่วนราชการในกระบวนการคลัง**

ที่ปรึกษาโครงการ

นางสาวพนอศรี ดาวรัศรย์

นางสาวกรรณิกา เอกเพ็พันธ์

คณะผู้วิจัย

นางณัชกานต์ สว่างอารมณ์

นายนพดล จินดาธรรม

นางสาวจิตรลดยา เสน่ห์วงศ์

นางสาวศิริพรรดา ศิริพงศ์ติภานนท์

นางสาวอรณิชา สว่างฟ้า

นางสาวพนารัตน์ พรายเมฆ

นางสาวกฤติ โสภานันท์

สำนักงานคณะกรรมการคลัง

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัย เรื่อง การศึกษาปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันและแนวทางในการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันของส่วนราชการในกระบวนการคดัง เกิดขึ้นและดำเนินการจนสำเร็จลงได้ด้วยวิสัยทัศน์ ความเพียร และความร่วมมือรวมพลังของบุคลากรจากสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หลายฝ่าย จนมีอาจกล่าวนามและกิตติคุณไว้ได้หมด ณ ที่นี่

คณะวิจัยขอบคุณผู้แทนจากส่วนราชการในสังกัดกระทรวงการคลัง นายกฤษฎา อุทยานิน (ผู้ตรวจราชการกระทรวงการตรวจราชการคลัง) นางสาวสิทธิรัตน์ รัตนโชติ (ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบการเงินการคลัง กรมบัญชีกลาง) นางสาวชุณหจิต สังขใหม่ (รองอธิบดีกรมบัญชีกลาง) นางกรศิริ พินรัตน์ (อดีตที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบควบคุมทางศุลกากร กรมศุลกากร) นายสมชาย สัจจพงษ์ (ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง) นางสมณีย์ มงคลโภชน์ (รองอธิบดีกรมสรรพาณิชย์) นายสาธิต รังคสิริ (อธิบดีกรมสรรพากร) นายสุวิชญ ใจนานิช (รองผู้อำนวยการสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ) นางปานพิพิญ ศรีพิมล (รองผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ) นางอุ่นวรรณ โชคิกธรรม (ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง กรมธนาคารกสิกร) และนายต่อตรรกุล ยมนาก (นายสมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์) ที่ยอมเสละเวลาอันมีค่า อนุญาตให้ดำเนินการสัมภาษณ์ ซึ่งทำให้ได้รับข้อมูลในเชิงลึก และแนวคิดในด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อโครงการวิจัยฯ นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้วิชาการที่รับงานวิจัย นายสุทธิ สุนทรานุรักษ์ สังกัดสำนักงานการตรวจสอบแผ่นดิน และนายพนมพัทธ์ สมิตานันท์ สังกัดสถาบันพระปกเกล้า ที่ให้ข้อเสนอแนะซึ่งเป็นคุณประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยดังกล่าวให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ที่ปรึกษาโครงการวิจัยฯ นางสาวพนอศรี ถาวรสุรัช และนางสาวกรรณิการ์ เอกເຜົ່າພັນຮູ້ ที่ให้คำปรึกษาที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาการเรียนรู้และให้การสนับสนุนการดำเนินงานทุกขั้นตอนของคณะนักวิจัยให้สามารถดำเนินไปได้อย่างดีจนสำเร็จลุล่วงอย่างเรียบร้อย จึงกราบขอบพระคุณและขอบคุณไว้ในโอกาสนี้

คณะผู้วิจัย

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การทุจริตคอร์รัปชันถือเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมไทยที่เกิดขึ้นมาเป็นเวลานาน ซึ่งผลการสำรวจดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน ๒๐ อันดับแรก ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ของประเทศไทยในภูมิภาค ASIA PACIFIC ที่สำรวจจากทศนะหรือการมองภาพจากกลุ่มนักธุรกิจและประชาชนทั่วไป พบว่า ภาพลักษณ์การคอร์รัปชันที่ดูโปรดีมากที่สุด ๕ อันดับแรกของภูมิภาค ASIA PACIFIC ได้แก่ นิวซีแลนด์ เป็นประเทศที่มีดัชนีชี้วัดสูงที่สุดในภูมิภาคและเป็นอันดับที่ ๑ ของโลก รองลงมาได้แก่ สิงคโปร์ ออสเตรเลีย อ่องกง และญี่ปุ่น ตามลำดับ ในขณะที่ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ ๑๕ ของกลุ่มประเทศ ASIA PACIFIC และอยู่ในลำดับที่ ๘๐ ของโลก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทย เมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค ASIA PACIFIC แล้วอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ เช่น สิงคโปร์ อ่องกง เกาหลีใต้ มาเก๊า มาเลเซีย จีน ภูฏาน และบรูไน

จากการสำรวจที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าระดับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยยังคงมีอยู่ในระดับสูง และการแก้ไขปัญหาดังกล่าวคงต้องศึกษาแนวทางที่เหมาะสมต่อไป ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยส่วนใหญ่เกิดมาจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจการเมือง ที่มีลักษณะผูกขาดอำนาจอยู่ในมือคนกลุ่มน้อยที่มีทั้งทุนความรู้ อำนาจทางการเมือง อำนาจในการครอบงำข้อมูลข่าวสาร ขณะที่ประชาชนบางส่วนมีฐานะยากจน การศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารมีจำกัด รวมทั้งประเทศไทยมีวัฒนธรรมแบบเล่นพรrokเล่นพวກ เป็นผู้ชอบอยู่ใต้ความอุปถัมภ์ หวังพึ่งพากันที่รวยกว่าหรือมีอำนาจมากกว่ามาช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นเรื่องๆ ให้กับตนมากกว่าที่จะเข้าใจเรื่องสิทธิหน้าที่ของพลเมืองและความเป็นธรรมในระบบประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง นอกจากนี้ส่วนราชการไทยมักจะมีสิ่งวิพากษ์วิจารณ์จากหลายๆ สื่อเกี่ยวกับการแสดงงบทบาทหน้าที่ที่มีการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งในปัจจุบันการทุจริตในระบบราชการเกิดขึ้นในรูปแบบที่แตกต่างจากเดิมและมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นกระบวนการคดี ซึ่งเป็นองค์กรหลักที่มีหน้าที่ในการจัดหาเงินและจัดสรรเงินให้กับองค์กร และหน่วยงานต่างๆ จึงต้องมีบทบาทเกี่ยวข้องโดยตรงในการตรวจสอบการใช้งบประมาณให้นำไปใช้อย่างถูกต้อง มีความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อการพัฒนาและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในประเทศ

ด้วยเหตุนี้สำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดกระทรวงการคลังที่มีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะและออกแบบนโยบายและมาตรการด้านการคลัง ระบบการเงิน รวมทั้งเศรษฐกิจมหภาคและเศรษฐกิจระหว่างประเทศและเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยยึดหลักธรรมาภิบาล จึงได้ดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันและแนวทางในการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันของส่วนราชการในกระบวนการคดี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการทุจริตคอร์รัปชันในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐในหน่วยงานสังกัดกระทรวงการคลัง ศึกษาปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐในหน่วยงานสังกัดกระทรวงการคลัง ศึกษากรณีตัวอย่างการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค ตลอดจนศึกษาและเสนอแนะแนวทางในการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐในหน่วยงานสังกัดกระทรวงการคลัง

คณะกรรมการวิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบสมมติฐานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานในกรมต่างๆ ในสังกัดกระทรวงการคลัง จำนวน ๓๙๖ ตัวอย่าง และใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารระดับสูงในกรมต่างๆ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้รับบริการ และองค์กรอิสระ/หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องอีกจำนวน ๑๐ ราย โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เจาะลึกแบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (Statistical Software) สำหรับข้อมูลในการสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ประเด็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันที่ใช้ในการศึกษานั้น กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ทุกปัจจัยเป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดต่อการทุจริตคอร์รัปชันของส่วนราชการในกระทรวงการคลังอยู่ในระดับมาก โดยสรุปได้ดังนี้

ปัจจัยหลัก	ประเด็นที่เอื้อให้เกิดต่อการทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุด
๑. ปัจจัยภายใน	ความลุ่มหลงในอำนาจ เกียรติยศ ชื่อเสียงทำให้หลง惚เเรง ในการใช้อำนาจและแสวงหาผลประโยชน์ของคนในสังคม
๒. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	รายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ
๓. ปัจจัยด้านสังคม	ค่านิยมของสังคมไทยที่เน้นเรื่องวัฒนธรรม ความมั่งคั่งร่ำรวย ทำให้บุคคลนั้นได้รับการยอมรับในสังคม และสภาพแวดล้อม ทางสังคมเกี่ยวกับการความประพฤติอย่างได้เงินทองเพื่อ นำมาซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ในชีวิตประจำวัน แสดงออกในทางฟุ่มเฟือย
๔. ปัจจัยด้านวัฒนธรรม	วัฒนธรรมนายกับลูกน้องในลักษณะ “น้าพึงเรือ เสือพึงป่า” เพื่อหวังผลประโยชน์ตอบแทนซึ่งกันและกัน
๕. ปัจจัยด้านการเมือง	อิทธิพลจากการครอบงำของข้าราชการระดับสูงกว่าและ นักการเมือง และการเล่นพรรคเล่นพวก อุปถัมภ์ค้ำชูกัน ระหว่างนักการเมือง เอกชน และข้าราชการ
๖. ปัจจัยด้านระบบราชการ	การมีตำแหน่งหน้าที่เอื้ออำนวยต่อการกระทำการมิชอบ
๗. ปัจจัยด้านกฎหมายและ ระเบียบวินัย	การละเลยไม่ปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้อง
๘. ปัจจัยด้านการตรวจสอบ	การขาดความจริงจังในการจัดการแก้ไขการทุจริตคอร์รัปชัน ของรัฐ
๙. ปัจจัยด้านอื่นๆ	การมีภาระหนี้สิน ขอบหรือบัญชีเงินของผู้อื่นใช้เป็นประจำ และ พฤติกรรมการติดพนัน ชอบเที่ยวเตร่

ในขณะที่ประเด็นลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงานมากที่สุดได้แก่ การใช้อำนาจจำตำแหน่งเอื้อประโยชน์ให้บริษัท/สถานประกอบการของตนเองและครอบครัว การทำสัญญาจ้างหรือให้สัมปทานพรรคพวกผู้สนับสนุน และผู้มีอำนาจ และการสรุหาระบบทุจริตที่ร่วมกันระหว่างกลุ่มประโยชน์กับข้าราชการ โดยแนวทางการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ การส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งทุกระดับ ไม่ว่าในระดับชาติหรือในระดับท้องถิ่นเพื่อการคัดกรองคนดี มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมเข้ามาบริหารประเทศ และการเร่งปฏิรูปกฎหมาย ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทุกระดับ ปฏิรูประบบราชการ ปฏิรูประบบการศึกษา ปฏิรูปการสื่อสารมวลชน เพื่อให้กลไกการทำงานของกฎหมายการศึกษา ระบบข้อมูลข่าวสารเกิดความเป็นธรรม โปร่งใส มีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่เพิ่มขึ้น

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงการคลัง และนักธุรกิจเอกชนต่างเห็นว่า สถานการณ์ และรูปแบบปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในกระทรวงการคลัง มีจำนวนไม่มาก และเกิดขึ้นเฉพาะกับข้าราชการบางคนบางกลุ่มเท่านั้น โดยการทุจริตดังกล่าวมีทั้งการกระทำแบบตั้งใจและไม่ตั้งใจ ซึ่งการทุจริตแบบตั้งใจ จะอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายหรือระเบียบขั้นตอนของทางราชการในการใช้ดุลยพินิจเพื่อให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น การรับเงินใต้ดิน เพื่อดารงานภาระให้กับผู้นำเข้าโดยในขั้นตอนการตรวจสอบสินค้ามีการสำแดงให้เห็นว่าสินค้าที่อยู่ด้านหน้าของคอนเทนเนอร์เป็นสินค้าราคาถูกแต่สินค้าข้างหลังตู้เป็นสินค้าหรา ราคาแพง หรือเพื่ออำนวยความสะดวก รวดเร็วในการให้บริการ เป็นต้น ส่วนปัจจัยหรือสาเหตุที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงาน ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ต่างเห็นว่าคนเป็นปัจจัยหรือสาเหตุสำคัญของการเกิดทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย มากกว่า ระบบ ระเบียบมีมีช่องโหว่ โดยพบว่าคนที่มีพฤติกรรมไม่ดีคิดชั่ว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกรพ้อง จะใช้เหตุผลอื่นๆ เป็นข้ออ้างในการกระทำผิด เช่น การมีรายได้น้อย ต้องการการยอมรับมีหน้ามีตาทางสังคม อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่เห็นว่าปัจจัยหรือสาเหตุอื่นๆ ที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน ได้แก่ ค่านิยมหรือวัฒนธรรมการรับค่าน้ำร้อนน้ำชา อิทธิพลของการเมือง และการขาดระบบการตรวจสอบที่ดี เป็นต้น

แนวทางการป้องกันและลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานในมุมมองของผู้บริหารที่ให้สัมภาษณ์ต่างเห็นว่า ควรเริ่มตั้งแต่ระดับบุคคล เช่น คัดเลือกสรรหาคนดีเข้ามารับราชการ การพิจารณาค่าตอบแทนของข้าราชการที่ไม่ควรน้อยกว่าเอกชนเกินไป การเน้นย้ำค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต และสร้างจิตสำนึกด้านการให้บริการที่ดีและโปร่งใส และผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นต้น ระดับหน่วยงาน เช่น การแก้ไขกฎระเบียบที่ซ้ำซ้อน ล้าสมัย มีช่องโหว่ โดยแก้กฎหมาย ระเบียบให้ตรงไปตรงมา ชัดเจน การสับเปลี่ยนหมุนเวียนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ การลงโทษผู้กระทำผิดอย่างจริงจัง การปรับโครงสร้างกระบวนการตรวจสอบ อาทิ การเพิ่มจำนวนอัตรากำลังด้านการตรวจสอบ การให้ภาคสาธารณชนเข้ามีส่วนร่วมตรวจสอบ และในระดับประเทศ เช่น การกำหนดให้การแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นภาระของชาติหรือกระทรวง ให้มีการตรวจสอบจากภาคสังคม และการกดดันทางสังคม เช่น การนำเสนอข่าวการทุจริต หรือให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอ ตรวจสอบการดำเนินงานของกรมจัดเก็บภาษี หรือกรณีการจัดซื้อจัดจ้างนั้น อาจให้มีการทำสัญญาบันทึกความร่วมกันระหว่างหน่วยงานจัดซื้อจัดจ้าง ผู้มายื่นซอง (เอกชน) ว่าจะไม่มีการทุจริต และให้มีผู้

สังเกตการณ์ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งผู้สังเกตการณ์ต้องทำสัตยาบันว่าจะไม่นำข้อมูลทางธุรกิจของเอกชนไปเปิดเผย เป็นต้น

สำหรับมุมมองของนักธุรกิจเอกชน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน เห็นว่ากระบวนการคลังไม่มีการทุจริตในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างโครงการก่อสร้าง ซึ่งอาจเนื่องจากมีโครงการน้อยมาก จึงไม่มีโอกาสหรือช่องทางการทุจริตอย่างไรก็ตาม เห็นว่าปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในปัจจุบันเกิดขึ้นทั่วไปทุกแห่ง และเกิดจากการที่สังคมปล่อยละเลยจนกลายเป็นโรคร้ายที่อยู่ในทุกภาคส่วนของบ้านเมือง ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์มีข้อเสนอต่อการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน โดยเฉพาะโครงการก่อสร้างของภาครัฐ คือ รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและให้มีผู้มาร่วมรับรู้ ร่วมแข่งขันจำนวนมาก และต้องทำให้ผู้เข้าร่วมดังกล่าวเชื่อถือว่าจะได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรม นอกจากนี้ในมุมมองของเครือข่ายต่อต้านการคอร์รัปชัน ถ้าเห็นว่าการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันจะสำเร็จได้นั้น จะต้องเริ่มจากผู้นำที่เด็ดเดี่ยว เอาจริงเอาจัง และถ้าพบว่ามีความผิดต้องลงโทษอย่างจริงจังและเด็ดขาด รวมทั้งต้องทำให้ประชาชนตื่นตัวเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าวเพื่อสร้างแนวร่วมที่มีพลังในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทยให้หมดสิ้นไป

ข้อเสนอแนะ

๑. มาตรการและแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ในระดับบุคคล ได้แก่ การสร้างเครื่องมือที่สามารถคัดเลือกบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมและจริยธรรม เข้ารับราชการ การทำประมวลจริยธรรมภายในองค์กรอย่างกว้างขวาง และเป็นมาตรฐานเดียวกัน และการสร้างจิตสำนึก ทัศนคติ ค่านิยม และวัฒนธรรมของหน่วยงาน โดยมุ่งเน้นความซื่อสัตย์สุจริตและหน้าที่ของบุคลากรภาครัฐในการให้บริการหรือรับใช้ประชาชน ตลอดจนมุ่งเน้นการต่อต้านการคอร์รัปชัน และผู้บริหารทุกระดับเป็นแบบอย่างที่ดี และการพิจารณาปรับปรุงค่าตอบแทนของบุคลากรภาครัฐให้สอดคล้องกับภาระค่าครองชีพที่แท้จริง เป็นต้น ในระดับหน่วยงาน ได้แก่ การสร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐและภาคอื่นๆ ในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน เช่น การให้ความช่วยเหลือด้านทุนสนับสนุนแก่ภาคเอกชนหรือประชาชนในการก่อตั้งศูนย์หรือเครือข่ายการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน หรือการแสวงหาความร่วมมือกับธุรกิจเอกชนในการป้องกันการคอร์รัปชัน การสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชนถึงความเสี่ยงของการคอร์รัปชัน ผ่านสื่อสารมวลชน เพื่อดึงมาเป็นแนวร่วมต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของทางราชการตามที่กฎหมายกำหนดอย่างเป็นรูปธรรม และการกำหนดให้ทุกส่วนราชการต้องทำด้วยความโปร่งใสของหน่วยงาน แล้วนำผลที่ได้ไปปรับปรุง และพัฒนาหน่วยงานต่อไป มีการให้รางวัลสำหรับหน่วยงานที่มีระดับความโปร่งใสมากที่สุด เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับหน่วยงานอื่น เป็นต้น และในระดับประเทศ ได้แก่ การสร้างเครือข่ายภาครัฐที่เข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันทุกรูปแบบ เพื่อกรอบตุนและผลักดันรัฐบาลในการให้ความสำคัญและเอาจริงเอาจังต่อการจัดการปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และการใช้สื่อสารมวลชนในการปลูกจิตสำนึกของคนในสังคม โดยให้เน้นทำสื่อรูปแบบภาพยนต์หรือละคร

ที่สะท้อนแนวคิดให้ประชาชนเห็นว่าสังคมมีความดีมากกว่าความชั่ว และความดีจะชนะความชั่วเสมอ เพื่อให้ความดีงามซึ่งบันดาลใจของประชาชน เป็นต้น

๒. มาตรการและแนวทางการจัดการการทุจริตคอร์รัปชัน ในระดับบุคคล ได้แก่ การลงโทษผู้กระทำผิดโดยไม่คำนึงถึงความเป็นพวกพ้อง เพื่อไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่าง และการสับเปลี่ยนหมุนเวียนการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐในหน่วยงานที่มีความเสี่ยงต่อการทุจริต โดยกำหนดให้อยู่ในตำแหน่งหรือปฏิบัติงานไม่เกิน ๔ ปี ในระดับหน่วยงาน ได้แก่ การปรับปรุงกฎหมาย ระบบระเบียบในการปฏิบัติงานที่เอื้ออำนวยต่อการทุจริต การลดระยะเวลาและขั้นตอนการดำเนินการลงโทษบุคลากรภาครัฐกรณีการทุจริต และเพิ่มโทษให้หนัก การจัดตั้งศูนย์รับเรื่องร้องเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยตอบสนองอย่างรวดเร็ว และรักษาความลับของผู้ร้องเรียนอย่างเข้มงวด เป็นต้น ในระดับประเทศ ได้แก่ การปรับโครงสร้างระบบการตรวจสอบของทุกส่วนราชการ เพื่อลดหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ซ้ำซ้อนกัน และใช้เวลาในการดำเนินการมาก และกรณีที่ส่วนราชการใดมีดัชนีชี้วัดความโปร่งใสของหน่วยงาน ควรให้มีความยึดหยุ่นในการบริหารจัดการงบประมาณ เพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่ายด้านการตรวจสอบ และทำให้การกิจด้านการตรวจสอบของภาครัฐมีเวลาให้กับการตรวจสอบโครงการใหญ่ๆ ที่มีการใช้จ่ายเงินงบประมาณจำนวนมาก และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการจัดการและต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และการจัดทำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับเงินทุนของพรรคการเมือง เช่น Political Funds Control Act (แบบประเทศไทยปัจุบัน) เพื่อต่อต้านการให้เงินบริจาคพรรคการเมือง/นักการเมืองแบบผิดกฎหมายจากบริษัทเอกชน เป็นต้น

Executive Summary

Corruption has remained a major problem in Thailand for a long period of time, as the ranking of corruption indicator for the first 20 position in the Asia Pacific region surveyed from the business sector and general population showed that amongst the top 5 most transparent countries in Asia Pacific, New Zealand has the most transparent image in terms of corruption indicator followed by Singapore, Australia, Hong Kong, and Japan, respectively. Thailand, currently ranking at 15th in the region and 80th in the world demonstrate that corruption image of Thailand is sub-standard when compared to neighboring countries namely, Singapore, Hong Kong, South Korea, Macao, Malaysia, China, Bhutan, and Brunei Darussalam.

It is therefore crucial that the problem has to be addressed. Fundamentally, the root cause of the problem arises from the Monopoly attribute of the Political Economic System, where the minority of the people who substantially has the monopoly wealth and political power to manipulate the news and information while the other has limitation of access to financial, education and information. Moreover the norm of the Thai culture is geared towards favoritism rather than on a merits system. The civil service system is often criticised from the media for its abuse of power and corruption and this has been on an increasing trend. In light of this, Ministry of Finance, which one of its primary role is the fund and finance government agencies must the active role in examine the rightful used of the national budget with highest level of transparency and efficiency.

Fiscal Policy Office, as one of the Ministry of Finance agency whose its role is to make fiscal, financial, macroeconomic and international economic policies recommendation to foster sustainable economic development with corporate governance has commence the research on “What factor leads to corruption and remedy and prevention measures to Ministry of Finance’s agencies corruptions. The scope of the research is to investigate the model of corruption and the factor that leads to corruption of civil servant under Ministry of Finance as well as civil service system from the neighbouring countries and policy recommendation in terms of remedy and prevention measures.

The research group used the combined research methods of qualitative and quantitative and used 396 samples from Ministry of Finance including in-depth interview the high ranking executives, stakeholders and related agencies. The instruments used were questionnaires and interviews where the results were processed with statistical software and content analysis, respectively. The results can be summarized as follows.

The factor that leads to the corruption can be include, addition and abusive of power in high ranking status, insufficient income, materialistic and desire to be accepted in the common society, the mutual benefit culture between boss and subordinates relation, political influence and favoritism, lack of proper investigation, other factors including borrowing and gambling.

The common form of corruption of agencies is to abusive of power from the official position to benefit the companies of individual as well as friends and families, in terms of contract, License of mutual benefits. The suggested solution and prevention measures include education the general public of the means to corruption and how to elect a moral leader in both local and national level to the administration. In addition, to further reform rules and regulation, governmental, educational and media system to enhance the transparency and efficiency of information for the general public.

The interview from the high ranking official of Ministry of Finance, private sector leaders do agreed that corruption problem under Ministry of Finance do not occurred frequently and only happened to minority of the official and are both intentional and unintentional. In terms of the intentional corruption, tends to occurred from the loophole of the rules of law and regulation. The primary root cause is mainly arises from immoral human discretion to benefit themselves, and their friends and families rather than to uphold what is best for the country. Other factors include norms of commission taking, political influence, and lack of corporate governance.

The preventive measures should begin at the personal level, which is to recruit moral person to be civil servant, moral enforcement, improve public sector returns to be on par with those of private sectors, to use moral executive leader as role model. In terms of organization level, the rules and regulation should be reformed to be more

simplified and clear, encourage the rotation of personnel, strict punishment for those who corrupted, and improve the corporate governance system and to allow for the general public to participate in. At the national level, corruption should be regarded as national agenda, to raise the concern of corruption through the media, and social punishment.

In term of private sector representatives, the findings showed that there is no corruption in terms of construction projects at the Ministry of Finance due to small size of projects but it was agreed that there are many corruptions of the same nature taking place in Thailand. Therefore the public sector must reveal all available information for bidder and to ensure that the auction process be considered fairly. Moreover, the private sector representatives agreed that if prevention and suppression measure is to be successful then it must begin with determined and discipline leader who does not hesitate to impose maximum punishment to those who corrupt and to alert the public awareness of the importance of the problem.

Policy Recommendation

1. Preventive measure against corruption at personal level is to have a proper instrument to recruit honest and moral person into civil service system and to Streamline Ethical and moral attributes of the staff and apply as the best practice or the code of conducts of the organization. At the organization level, high ranking official to lead a good role model, and public sector returns should be increase to the close level of private sector to truly reflect the cost of living. Each agency should establish a division to supervise and suppress the problem related to corruption. At the national level, creating a network of civil service against corruption, awards the most transparent agency to promote as role model to others and increase public awareness on corruption.

2. Suppressive measure against corruption at personal and organization level is to impose punishment against the corrupted regardless of the relation, and to frequently rotate official at the post susceptible to corruption (less than 4 years term), establish a proper division to serve as a center for taking complaint on corruption. At national level, restructuring the civil service system to reduce unnecessary and repetitive roles and steps, increase flexibility to manage allocated budget to reduce budget for audition on

corruption. In addition, establish a network of public, private and general public to act against corruption as well as to establish a law against private sector donation to the political party similar to the Political Funds Control Act of Japan.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	၁
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	၂
Executive Summary	၃
สารบัญ	၄
สารบัญตาราง	၅
สารบัญรูปภาพ	၆
 บทที่ ၁ บทนำ	
၁.၁ ที่มาและความสำคัญของปัญหา	၁
၁.၂ วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	၂
၁.၃ ขอบเขตของโครงการวิจัย	၃
၁.၄ กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย	၄
၁.၅ วิธีการดำเนินการวิจัย	၅
၁.၆ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	၆
 บทที่ ၂ การทบทวนวรรณกรรม	
၂.၁ แนวคิดเกี่ยวกับการครอปปัน	၇
၂.၂ ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ	၈
၂.၃ แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์	၉
၂.၄ แนวคิดเกี่ยวกับระบบราชการ	၁၀
၂.၅ กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง	၁၁
၂.၆ ผลงานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้อง	၁၂
၂.၇ การวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตครอปปัน	၁၃
 บทที่ ၃ กรณีศึกษาการทุจริตครอปปันในต่างประเทศ	
၃.၁ กรณีศึกษาประเทศไทย	၁၄
၃.၂ กรณีศึกษาประเทศไทยสิงคโปร์	၁၅
၃.၃ กรณีศึกษาอ่องกง	၁၆
၃.၄ กรณีศึกษาประเทศไทยปั่น	၁၇
၃.၅ กรณีศึกษาประเทศไทยใต้	၁၈
 บทที่ ၄ การทุจริตครอปปันของเจ้าหน้าที่รัฐในกระบวนการคลัง	
၄.၁ ข้อมูลการทุจริตครอปปันของเจ้าหน้าที่รัฐในกระบวนการคลัง	၁၀၄
၄.၂ ข้อมูลสถิติเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตครอปปันในหน้าที่ราชการ ของเจ้าหน้าที่รัฐในสังกัดกระบวนการคลัง	၁၀၅

บทที่ ๕ วิธีการวิจัย	
๕.๑ การวิจัยเชิงปริมาณ	๑๒๕
๕.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ	๑๓๑
๕.๓ ข้อจำกัดของการวิจัยครั้งนี้	๑๓๒
บทที่ ๖ ผลการวิจัย	
๖.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม	๑๓๒
๖.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์	๑๔๗
บทที่ ๗ สรุปผลและข้อเสนอแนะ	
๗.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๗๒
๗.๒ ข้อเสนอแนะ	๑๗๓
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
แบบสอบถาม	
แบบสัมภาษณ์	
การหาค่าความตรงของแบบสอบถาม	
ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน ๒๐ อันดับ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ของกลุ่มประเทศ ASIA PACIFIC	๑
ตารางที่ ๒ ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๔-๒๕๕๔	๒
ตารางที่ ๓ ผลการจัดอันดับดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันปี ๒๐๑๑ ของประเทศไทย	๒๙
ตารางที่ ๔ สรุปผลการศึกษาเปรียบเทียบกรณีศึกษาห้อง ๕ ประเทศ	๑๐๔
ตารางที่ ๕ ข้อมูลเกี่ยวกับกรณีการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐ ในกระบวนการคดังที่มีการดำเนินการทางวินัยจำแนกตามระดับตำแหน่ง	๑๐๙
ตารางที่ ๖ ข้อมูลสถิติการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐ ในกรมบัญชีกลางที่มีการดำเนินการทางวินัยจำแนกตามระดับตำแหน่ง	๑๑๑
ตารางที่ ๗ ข้อมูลสถิติการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐ ในกรมศุลกากรที่มีการดำเนินการทางวินัยจำแนกตามระดับตำแหน่ง	๑๑๒
ตารางที่ ๘ ข้อมูลสถิติการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐ ในกรมสรรพากรที่มีการดำเนินการทางวินัยจำแนกตามระดับตำแหน่ง	๑๑๓
ตารางที่ ๙ ข้อมูลสถิติการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐ ในกรมสรรพากรที่มีการดำเนินการทางวินัยจำแนกตามระดับตำแหน่ง	๑๑๓
ตารางที่ ๑๐ ข้อมูลสถิติการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐ ในสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่มีการดำเนินการทางวินัยจำแนกตามระดับตำแหน่ง	๑๑๔
ตารางที่ ๑๑ ข้อมูลสถิติเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของ เจ้าหน้าที่รัฐในกรมบัญชีกลาง	๑๑๕
ตารางที่ ๑๒ ข้อมูลสถิติเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของ เจ้าหน้าที่รัฐในกรมศุลกากร	๑๑๗
ตารางที่ ๑๓ ข้อมูลสถิติเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของ เจ้าหน้าที่รัฐในกรมสรรพากร	๑๑๘
ตารางที่ ๑๔ ข้อมูลสถิติเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของ เจ้าหน้าที่รัฐในกรมสรรพากร	๑๑๙
ตารางที่ ๑๕ ข้อมูลสถิติเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของ เจ้าหน้าที่รัฐในกรมธนารักษ์	๑๒๑
ตารางที่ ๑๖ ข้อมูลสถิติเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของ เจ้าหน้าที่รัฐในสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ	๑๒๒
ตารางที่ ๑๗ ตัวอย่างการดำเนินคดีในการทุจริตของเจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงการคลัง	๑๒๓
ตารางที่ ๑๘ แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	๑๒๖
ตารางที่ ๑๙ จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง	๑๒๗

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ ๒๐	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริต คอร์รัปชัน	๑๓๔
ตารางที่ ๒๑	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ <u>ปัจจัยภายใน</u> ที่เอื้อให้เกิดการทุจริต คอร์รัปชัน	๑๓๕
ตารางที่ ๒๒	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ <u>ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ</u> ที่เอื้อให้เกิด การทุจริตคอร์รัปชัน	๑๓๖
ตารางที่ ๒๓	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ <u>ปัจจัยด้านสังคม</u> ที่เอื้อให้เกิด การทุจริตคอร์รัปชัน	๑๓๗
ตารางที่ ๒๔	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ <u>ปัจจัยด้านวัฒนธรรม</u> ที่เอื้อให้เกิด การทุจริตคอร์รัปชัน	๑๓๗
ตารางที่ ๒๕	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ <u>ปัจจัยด้านการเมือง</u> ที่เอื้อให้เกิด การทุจริตคอร์รัปชัน	๑๓๘
ตารางที่ ๒๖	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ <u>ปัจจัยด้านระบบราชการ</u> ที่เอื้อให้ เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน	๑๓๙
ตารางที่ ๒๗	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ <u>ปัจจัยด้านกฎหมายและระเบียบ</u> ที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน	๑๔๐
ตารางที่ ๒๘	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ <u>ปัจจัยด้านการตรวจสอบ</u> ที่เอื้อให้ เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน	๑๔๑
ตารางที่ ๒๙	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ <u>ปัจจัยด้านอื่นๆ</u> ที่เอื้อให้เกิด การทุจริตคอร์รัปชัน	๑๔๒
ตารางที่ ๓๐	ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของลักษณะการทุจริตคอร์รัปชัน ที่พบเห็นในหน่วยงาน	๑๔๒
ตารางที่ ๓๑	ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทาง การจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในกระบวนการคดี	๑๔๔
ตารางที่ ๓๒	ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันกับ ลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงาน	๑๔๖
ตารางที่ ๓๓	กำหนดการสัมภาษณ์เจาะลึกบุคคลที่เกี่ยวข้อง	๑๔๗
ตารางที่ ๓๔	สรุปผลการสัมภาษณ์	๑๕๐

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ ๑ กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

๕

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การทุจริตคอร์รัปชันถือเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมไทยที่เกิดขึ้นมาเป็นเวลานาน และนับวันยิ่งจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งในเชิงขนาดและความสับซับซ้อน ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการประเทศของรัฐบาลในระยะยาวได้ ซึ่งการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยหากดูจากดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน (Corruption Perception Index) ที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสระหว่างประเทศ (Transparency International) สำรวจจากทัศนะหรือการมองภาพจากกลุ่มนักธุรกิจและประชาชนทั่วไปเป็นประจำทุกปี ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน ๒๐ อันดับ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ของกลุ่มประเทศ ASIA PACIFIC

อันดับโลก	อันดับในภูมิภาค	ประเทศ	CPI 2011 SCORE
๑	๑	New Zealand	๙.๕
๕	๒	Singapore	๙.๒
๙	๓	Australia	๙.๘
๑๒	๔	Hong Kong	๙.๔
๑๔	๕	Japan	๙.๐
๓๒	๖	Taiwan	๖.๗
๓๔	๗	Bhutan	๔.๗
๔๓	๘	Korea (South)	๔.๔
๔๔	๙	Brunei	๔.๒
๔๖	๑๐	Macau	๔.๑
๖๐	๑๑	Malaysia	๔.๓
๖๙	๑๒	Samoa	๓.๙
๗๔	๑๓	China	๓.๖
๗๗	๑๓	Vanuatu	๓.๔
๘๐	๑๕	Thailand	๓.๔
๘๑	๑๖	Sri Lanka	๓.๓
๘๕	๑๗	India	๓.๑
๘๕	๑๗	Kiribati	๓.๑

อันดับโลก	อันดับในภูมิภาค	ประเทศไทย	CPI 2011 SCORE
๙๕	๑๗	Tonga	๓.๓
๑๐๐	๒๐	Indonesia	๓.๐

ที่มา : http://www.transparency.org/cpi2011/in_detail วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๔

จากตารางที่ ๑ ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน ๒๐ อันดับแรก ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ของประเทศไทยในภูมิภาค ASIA PACIFIC พบร่วม ๕ ลำดับแรกของภูมิภาค ASIA PACIFIC ได้แก่ นิวซีแลนด์ เป็นประเทศที่มีดัชนีชี้วัดสูงที่สุดในภูมิภาคและเป็นลำดับที่ ๑ ของโลก รองลงมาได้แก่ สิงคโปร์ ออสเตรเลีย อ่องกง และญี่ปุ่น ตามลำดับ ในขณะที่ประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ ๑๕ ของกลุ่มประเทศ ASIA PACIFIC และอยู่ในลำดับที่ ๘๐ ของโลก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทย เมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค ASIA PACIFIC แล้วอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ เช่น สิงคโปร์ อ่องกง เกาหลีใต้ มาเก๊า มาเลเซีย จีน ภูฏาน และบรูไน ซึ่งหากจะพิจารณาดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยตั้งแต่อีตถึงปัจจุบัน ได้ดังตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ – ๒๕๕๔

ปี พ.ศ.	คะแนน	อันดับโลก	จำนวนประเทศไทย
๒๕๔๔	๓.๒๐	๖๑	๙๗
๒๕๔๕	๓.๒๐	๖๔	๑๐๒
๒๕๔๖	๓.๓๐	๗๐	๑๓๓
๒๕๔๗	๓.๖๐	๖๔	๑๔๑
๒๕๔๘	๓.๔๐	๔๙	๑๕๙
๒๕๔๙	๓.๖๐	๖๓	๑๖๓
๒๕๕๐	๓.๓๐	๘๔	๑๗๙
๒๕๕๑	๓.๕๐	๘๐	๑๘๐
๒๕๕๒	๓.๔๐	๘๔	๑๘๐
๒๕๕๓	๓.๕๐	๗๔	๑๗๘
๒๕๕๔	๓.๔๐	๘๐	๑๘๒

ที่มา : <http://www.transparency.org> วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๔

จากตารางที่ ๒ จะเห็นได้ว่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔-๒๕๕๔ มีอัตราค่อนข้างคงที่สม่ำเสมอ (ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง ๓.๐ – ๔.๐) และแสดงให้เห็นว่าระดับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยยังคงอยู่ในระดับสูง และการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ยังคงต้องศึกษาแนวทางที่เหมาะสมต่อไป ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยส่วนใหญ่เกิดมาจากการสร้างทางเศรษฐกิจการเมืองที่มีลักษณะผูกขาดอำนาจอยู่ในมือคนกลุ่มน้อยที่มีทั้งทุนความรู้ อำนาจทางการเมือง อำนาจในการครอบงำข้อมูลข่าวสาร ขณะที่ประชาชนบางส่วนมีฐานะยากจน

การศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจำกัด รวมทั้งประเทศไทยมีวัฒนธรรมแบบเล่นพรุคเล่นพวก เป็นผู้ซึ่งชอบอยู่ใต้ความอุปถัมภ์ หวังพึ่งพาคนที่รวยกว่า หรือมีอำนาจมากกว่ามาช่วยแก้ปัญหา เนื่องจากหน้าเป็นเรื่องๆ ให้กับตนได้มากกว่าที่จะเข้าใจเรื่องสิทธิหน้าที่ของพลเมืองและความเป็นธรรม ในระบบประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง การแสวงหาผลประโยชน์ของผู้มีอำนาจ และการใช้อำนาจในการช่วยเหลืออุปถัมภ์มักถูกถือว่าเป็นเรื่องปกติ (วิทยากร เชียงกูล, ๒๕๕๔) นอกจากนี้ส่วนราชการไทยมักจะมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากหลาย ๆ สื่อก่อนกับการแสดงบทบาทหน้าที่มีการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งในปัจจุบันการทุจริตในระบบราชการเกิดขึ้นในรูปแบบที่แตกต่างจากเดิมและมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และจำนวนเรื่องที่เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานต่างๆ ถูกร้องเรียนก็มีปริมาณเพิ่มขึ้นมาก โดยจะเห็นได้จากเรื่องร้องเรียนที่เข้ามาในสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพิ่มมากขึ้น จากสถิติเรื่องกล่าวหาร้องเรียนที่รับใหม่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐ มีเรื่องร้องเรียนกล่าวหา จำนวน ๒,๔๕๔ เรื่อง และปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑ มีเรื่องร้องเรียนกล่าวหา จำนวน ๒,๕๑๓ เรื่อง (สำนักงาน ป.ป.ช., ๒๕๕๑)

กระทรวงการคลังเป็นองค์กรหลัก ซึ่งมีหน้าที่ในการจัดทำเงินและจัดสรรเงินให้กับองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ และต้องมีบทบาทโดยตรงในการตรวจสอบการใช้งบประมาณให้นำไปใช้อย่างถูกต้อง มีความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อการพัฒนาและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในประเทศ โดยผ่านนโยบายและโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาล ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการสุมตราชในแต่ของการใช้เม็ดเงินในงบประมาณปกติ และงบไทรเข้มแข็งและพบกรณีที่ส่อเค้าว่าจะเกิดการทุจริตเป็นการใช้เม็ดเงินอย่างไม่มีประสิทธิภาพในสัดส่วนที่สูงมาก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีต่อภาคประชาชน ภาครัฐกิจทั้งในและต่างประเทศ (สำนักข่าวไทย, ๒๕๕๔) นอกจากนี้ผลการสำรวจทัศนคติและประสบการณ์ของนักธุรกิจที่มีความเห็นเกี่ยวกับการคอร์รัปชันของหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งได้ทำการสำรวจกับนักธุรกิจ ๕๓๐ รายทั่วประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ นักธุรกิจเห็นว่ากรมศุลกากร กระทรวงการคลัง มีการคอร์รัปชันมากที่สุด รองลงมาคือ กรมตำรวจน้ำ กระทรวงมหาดไทย และกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง ตามลำดับ (ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ, ๒๕๕๑) และงานวิจัยของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (๒๕๕๓ อ้างถึงใน ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ, ๒๕๕๑) ที่ได้ผลสำรวจที่ใกล้เคียงกันคือ กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง เป็นหน่วยงานที่ธุรกิจต้องจ่ายเงิน庇徇ให้ต่อปีสูงที่สุด

สำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดกระทรวงการคลังที่มีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะและออกแบบนโยบายและมาตรการด้านการคลัง ระบบการเงิน รวมทั้งเศรษฐกิจมหภาค และเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่มีคุณภาพต่อกระทรวงการคลัง เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งการพัฒนาระบบบริหารที่มีมาตรฐานและเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยยึดหลักธรรมาภิบาล ตลอดจนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและการยอมรับในนโยบายและผลงานของกลุ่มเป้าหมาย บุคคล และหน่วยงานทั่วไปทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ และจากคำสั่งกระทรวงการคลัง ที่ ๑๓๕๓/๒๕๕๔ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดมาตรฐานทางธุรกิจสำหรับป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน (Anti Corruption) ได้แต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นกรรมการ และแต่งตั้งนางสาว

พนอศรี ถาวรสเรศรัชต์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นกรรมการและเลขานุการซึ่งเป็นบทบาทและการกิจสำคัญในการศึกษาและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของกระทรวงการคลัง อย่างไรก็ตาม ต่อมากระทรวงการคลังมีคำสั่งที่ ๔๐/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๖ แต่งตั้งคณะกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริต (Anti-Corruption Cooperation Committee) โดยแต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นกรรมการ และรองอธิบดีกรมบัญชีกลางเป็นกรรมการและเลขานุการ และผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

จากสภาพปัญหาและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การศึกษาปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของกระทรวงการคลัง ทั้งในรูปแบบของการทุจริตคอร์รัปชัน ปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน และแนวทางในการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในกระทรวงการคลังนั้น มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้สามารถทราบถึงปัญหาที่แท้จริง และสามารถเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการ และการป้องกันได้อย่างถูกต้อง อันจะส่งผลให้มีการกำหนดนโยบายในการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันที่มีประสิทธิภาพ เพื่อลดการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ในสังกัดกระทรวงการคลัง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เป็นองค์กรมีภาพลักษณ์ที่ดี มีความโปร่งใส ตามหลักธรรมาภิบาล ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอุดมการณ์และจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงาน อันจะทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีโดยรวม และดันนี้เข้าสู่ภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยดีขึ้นต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษารูปแบบการทุจริตคอร์รัปชันในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานสังกัดกระทรวงการคลัง

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานสังกัดกระทรวงการคลัง ซึ่งครอบคลุมทั้งปัจจัยภายในและภายนอก

๑.๒.๓ เพื่อศึกษารณีตัวอย่างการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศไทย ๑ ในภูมิภาค เกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน แนวทางการจัดการ และการป้องกันที่มีประสิทธิภาพ

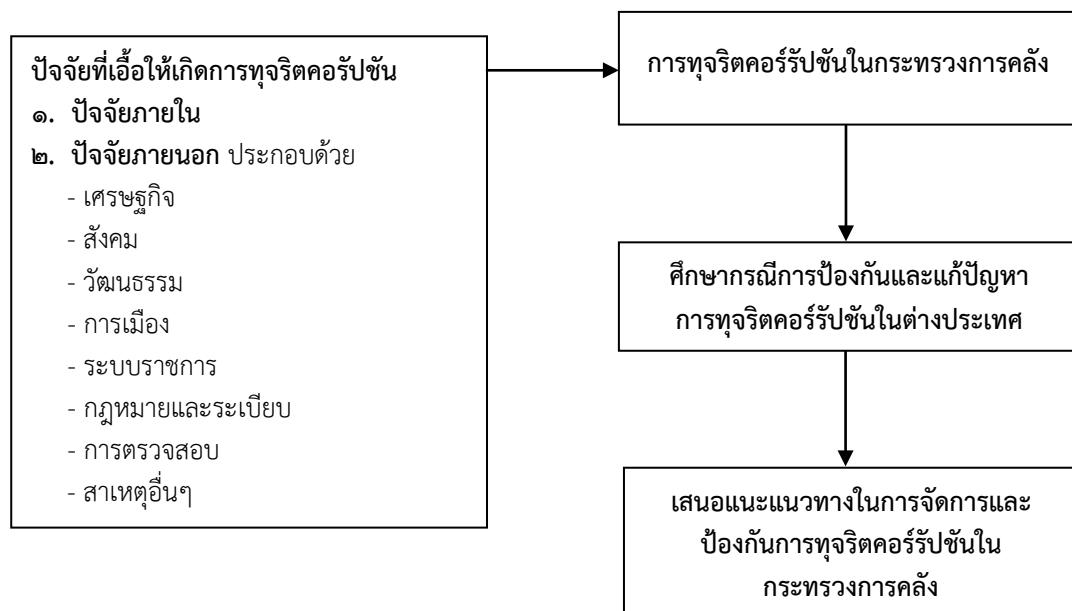
๑.๒.๔ เพื่อศึกษาและเสนอแนะแนวทางในการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานสังกัดกระทรวงการคลัง

๑.๓ ขอบเขตของโครงการวิจัย

โครงการวิจัยนี้เป็นการศึกษารูปแบบของการทุจริตคอร์รัปชัน ปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน และแนวทางในการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานสังกัดกระทรวงการคลัง ซึ่งจะศึกษาภัยลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานในกรมต่างๆ

สังกัดกระทรวงการคลัง และใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารระดับสูงในกรมต่างๆ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้รับบริการ และองค์กรอิสระ/หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ในหน่วยงานสังกัดกระทรวงการคลัง

๑.๔ กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

ภาพที่ ๑ กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

๑.๕ วิธีการดำเนินการวิจัย

๑.๕.๑ วิธีการวิจัย

๑.๕.๑.๑ ศึกษาสภาพปัญหา แนวคิด ทฤษฎี ระเบียบ วินัย กฎหมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน และปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

๑.๕.๑.๒ วิเคราะห์และสังเคราะห์ผลที่ได้จากการศึกษา เพื่อสร้างกรอบแนวความคิดในการวิจัย

๑.๕.๑.๓ สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม โดยยึดตามกรอบแนวความคิดและขอบเขตของการวิจัยที่กำหนดไว้ โดยปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบภาษาและความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ

๑.๔.๑.๔ ทำการเก็บรวบรวมโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารระดับสูงในกรมต่างๆ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้รับบริการ หรือองค์กรอิสระ/หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และการเก็บแบบสอบถามกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดกระทรวงการคลัง พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

๑.๔.๑.๕ วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัย

๑.๔.๑.๖ ศึกษากรณีตัวอย่างการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศไทย ในภูมิภาคเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน แนวทางการจัดการและการป้องกันที่มีประสิทธิภาพ

๑.๔.๑.๗ อภิปรายผลการวิจัย และสรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กระทรวงการคลัง

๑.๔.๒ การเก็บข้อมูล การศึกษานี้ใช้ข้อมูลทั้งในแบบปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยจะทำการศึกษาข้อมูลในอดีตจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารระดับต้น ผู้บริหารระดับสูง อดีตผู้บริหารในกรมต่างๆ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้รับบริการหรือองค์กรอิสระ/หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และการเก็บแบบสอบถามกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดกระทรวงการคลัง

๑.๔.๓ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑.๔.๓.๑ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูงในกรมต่างๆ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้รับบริการ หรือองค์กรอิสระ/หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสังกัดของกระทรวงการคลัง

๑.๔.๓.๒ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสังกัดของกระทรวงการคลัง ซึ่งได้จากการคำนวณสูตรของ Yamane (๑๙๗๓) ที่ระดับความเชื่อมั่น ๘๕%

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๖.๑ ผลจากการศึกษาสามารถนำไปเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อเสนอต่อกระทรวงการคลัง และหน่วยงานราชการอื่นๆ ในการนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๑.๖.๒ กระทรวงการคลังสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ในสังกัดกระทรวงการคลัง ให้เป็นองค์กรมีภาพลักษณ์ที่ดี มีความโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล

๑.๖.๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐสามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้ในการสนับสนุนการกำหนดแนวทางในการจัดการ และป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อยกระดับภาพลักษณ์ความโปร่งใสของประเทศไทย

บทที่ ๒

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยมาเป็นแนวทางในการวิจัย โดยแบ่งเป็น ๗ หัวข้อ ดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการคอร์รัปชัน
- ๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์
- ๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับระบบราชการ
- ๒.๕ กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๖ ผลงานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๗ การวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการคอร์รัปชัน

การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการคอร์รัปชัน คณะผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการศึกษา โดยแบ่งเป็น ความหมายการคอร์รัปชัน รูปแบบและวิธีการคอร์รัปชัน ปัจจัยหรือสาเหตุการคอร์รัปชัน พฤติกรรมคอร์รัปชันในประเทศไทย แนวทางในการป้องกันและการปราบปรามคอร์รัปชัน และด้านนี้ ภาพลักษณ์คอร์รัปชัน ดังนี้

๒.๑.๑ ความหมายการคอร์รัปชัน

จากการศึกษาแนวคิดการคอร์รัปชัน ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายต่าง มุมมอง แต่ในความหมายที่คล้ายคลึงกันของคำว่า การคอร์รัปชัน และ Corruption ในภาษาอังกฤษ ตามพจนานุกรมแบล็คลอว์ (Black's Law Dictionary, ๒๐๐๔ อ้างถึงใน เอกวิทย์ มีเพียร, ๒๕๕๐ หน้า ๙) หมายถึง การกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นการกระทำที่ชั่วช้าและฉ้อโกง โดยเจตนา ที่จะหลอกเลี่ยงกฎหมาย รวมทั้ง การกระทำที่ขัดต่อตามแห่งหน้าที่และสิทธิของผู้อื่น และการที่บุคคล ใดบุคคลหนึ่งซึ่งประชาชนไว้วางใจกระทำผิดต่อตามแห่งหน้าที่ราชการ โดยการรับหรือยอมรับ ประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น ซึ่งเป็นการทำลาย หรือละเมิดจริยธรรม หรือธรรมเนียมปฏิบัติในการบริหารงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งรวมถึงพฤติกรรมที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ทำน้อยกว่าหรือไม่ได้เท่าที่กฎหมายระบุไว้ หรือแม้แต่ทำตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย แต่ใช้วิธีการที่ผิดกฎหมาย (สำนักงาน ก.พ., ๒๕๕๔ อ้างถึงใน เสาวณีย์ ไทยรุ่งโรจน์ และคณะ, ๒๕๕๓ หน้า ๒-๔) โดยมี ความหมายคล้ายกับการทุจริตประพฤติมิชอบ หมายถึง การใช้ตำแหน่งงานสาธารณะใช้อำนาจในทาง มิชอบเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว หรือเพื่อประโยชน์ของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มที่เข้าต้องสวามิรักษ์ การทุจริตประพฤติมิชอบจะเกิดขึ้น เมื่อเจ้าพนักงานรับ ขอ หรือกรรโขกอาค่าตอบแทน หรือเมื่อ ตัวแทนเอกชนเสนอให้ค่าตอบแทนเพื่อหลบเลี่ยงกฎหมายเพื่อผลประโยชน์ในการแข่งขัน หรือส่วน

บุคคล (สถาบันพระป gele้า, ๒๕๔๓ อ้างถึงใน เสาวณีย์ ไทรรุ่งโรจน์ และคณะ, ๒๕๕๓ หน้า ๒-๔) ทั้งนี้ หากเป็นการให้ความหมายการคอร์รัปชันภาคราชการ (ผาสุก พงษ์เพจิตร, ๒๕๔๓) หมายถึง การใช้ตำแหน่งหรืออำนาจทางราชการและการเมือง เพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้ และ/หรือการฉ้อโกงเอาเงินสาธารณะเป็นของตนและครอบครัว หรือหาประโยชน์อื่น ๆ ซึ่งอาจมิใช่เป็นตัวเงิน วิธีการที่ใช้อาจจะผิดกฎหมายหรือไม่ผิด แต่เป็นพฤติกรรมซึ่งสาธารณะจะไม่พอใจ เนื่องจากเป็นการกระทำที่ขัดกับความคาดหวังของสาธารณะเรื่องมาตรฐานความซื่อสัตย์และพฤติกรรมที่ดีของบุคคลสาธารณะ (ข้าราชการและนักการเมือง)

นอกจากนี้ กรณีแบ่งตามระดับชั้นการปฏิบัติงาน มีนักวิชาการที่ให้ความหมายของคำว่า การฉ้อราษฎร์ หมายถึง การกระทำการโดยเฉพาะอย่างยิ่งมักจะเป็น “ข้าราชการชั้นผู้น้อย” ซึ่งฉ้อฉลวยเอาประโยชน์จากประชาชนเพื่อตนเอง โดยอาจใช้วิธีการโกรง เปียดบัง ข่มขู่ ริดไก ชูดรีดค่าธรรมเนียมเกินจริงจากประชาชน เช่น ระบบจ่ายใต้ดินเพื่อให้งานเดิน การโกรงให้จอดแล้วต้องจ่าย เป็นต้น การฉ้อราษฎร์จะกระทบประชาชนโดยตรง และการบังหลวง หมายถึง การกระทำการโดยเฉพาะอย่างยิ่งมักจะเป็น “ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่” ซึ่งฉ้อฉลวยเอาทรัพย์สมบัติของประเทศไทยมาเป็นของตน โดยใช้อำนาจตำแหน่ง เช่น เปียดบังบประมาณแผ่นดินจากการประมูลงานโครงการใหญ่ต่างๆ โดยที่ประชาชนหรือผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่สามารถรู้ได้ การบังหลวงเป็นการคอร์รัปชันที่ประชาชนไม่ได้รู้สึกถึงความเดือดร้อนมากนัก แต่ในความเป็นจริงคนกลุ่มนี้ได้เงินอันมีขอบไปเป็นจำนวนมหาศาล (พุทธชาด สุธีวสินนท์, ม.ป.ป.)

ดังนั้น การคอร์รัปชัน (Corruption) คือ การกระทำการทุจริตต่อหน้าที่และการประพฤติมิชอบตามหลักศีลธรรมและกฎหมาย หรืออีกนัยหนึ่งเรียกว่า การฉ้อราษฎร์บังหลวง เป็นการกระทำที่ทำให้ตนเองหรือพวกพ้องได้รับประโยชน์โดยมิชอบ ทั้งการกระทำในอำนาจหน้าที่และนอกเหนืออำนาจหน้าที่ ทำให้เสื่อมเสียความซื่อตรงและความเป็นธรรมในสังคม ตลอดจนความเสียหายต่อประเทศไทยโดยรวม คำว่าคอร์รัปชันหรือการฉ้อราษฎร์บังหลวงอาจมีความหมายได้หลายนัย ซึ่งรวมถึงการมองในด้านการใช้ตำแหน่งหน้าที่การทำงาน ด้านผลกระทบต่อผลประโยชน์ส่วนรวม ด้านกฎหมาย และด้านศีลธรรม (ทินพันธุ์ นาคตตะ, ๒๕๔๑) โดยการคอร์รัปชันแต่ละด้านมีความหมาย ดังนี้

(๑) ด้านการใช้ตำแหน่งหน้าที่การทำงาน การคอร์รัปชัน หมายถึง การใช้อำนาจหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวโดยมิชอบ เป็นเรื่องของการรับเงิน สิ่งของมีค่า เพื่อการกระทำการอย่างซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้นั้นมีหน้าที่ต้องกระทำอยู่แล้ว หรือมีหน้าที่ต้องละเว้นการกระทำ ยังรวมถึงการใช้อำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมาเพื่อเหตุผลมิบังควรด้วย นอกจากนี้การคอร์รัปชันยังมีความหมายรวมไปถึงพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากหน้าที่ปกติของการมีตำแหน่งในราชการในลักษณะที่คำนึงถึงเหตุผลส่วนตัว ผลประโยชน์ทางด้านการเงินหรือในฐานะตำแหน่ง รวมทั้งการละเมิดกฎหมายต่าง ๆ ด้วยการใช้อิทธิพลส่วนตัวบางประการ พฤติกรรมดังกล่าวได้แก่ การรับสินบน การใช้ระบบพวงพ้อง และการจัดสรรทรัพยากรโดยมิชอบ

๒) ด้านที่เป็นผลกระทบต่อส่วนรวม การคอร์รัปชัน หมายถึง การกระทำของผู้มีอำนาจที่ถูกซักนำ โดยรางวัลตอบแทนที่เป็นเงินหรือสิ่งตอบแทนอย่างอื่นที่ตนไม่มีสิทธิจะได้รับ ตามกฎหมาย ในลักษณะที่เป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้หนึ่งผู้ใดที่ให้รางวัลตอบแทนแก่ตน ทำให้เสียหายแก่ประโยชน์ส่วนรวม เป็นการกระทำที่ละเมิดความรับผิดชอบต่อระบบราชการ โดยปกติระบบราชการจะยึดมั่นในผลประโยชน์ส่วนรวมเหนือประโยชน์ส่วนตน ดังนั้น การรับสินบนจึงเป็นการคอร์รัปชัน สิ่งจุใจที่มีการให้ หรือการแสวงหาอาจจะอยู่ในรูปของสิ่งของที่มีมูลค่าเป็นเงินหรือสิ่งมีค่าอื่นๆ ก็ได้ ซึ่งอาจได้แก่การได้ฐานะตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ การได้รับการยอมรับนับถือความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และความสนใจ เป็นต้น

๓) ด้านกฎหมายไทย การคอร์รัปชันตรงกับคำว่าทุจริตในวงราชการ ได้แก่ การฉ้อ-ราชภูร์บังหลวง ซึ่งการฉ้อราชภูร์ คือ การโงเงินของราชภูร์ด้วยการเรียกร้องผลประโยชน์จากราชภูร์ เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่โดยปกติ ทำให้เข้าใจผิดว่าต้องเสียค่าธรรมเนียม ค่าวิ่งเต้น ค่าบริการต่างๆ ให้แก่ทางราชการหรือต้องเสียมากกว่าที่ควร ส่วนบังหลวง คือ การโงเงินของหลวง เป็นการนำเงินหรือผลประโยชน์ของราชการไปเป็นประโยชน์ส่วนตัว ปัจจุบันเราใช้คำว่าการทุจริต ได้แก่ การประพฤติชั่ว คดโกง แต่ตามกฎหมายอาญา หมายถึง การแสวงหาผลประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

๔) ด้านศีลธรรม การคอร์รัปชัน ได้แก่ การกระทำซึ่งความละเมิดหลักแห่งศีลธรรม ในเรื่องต่างๆ

๒.๑.๒ รูปแบบและวิธีการคอร์รัปชัน

จากการศึกษารูปแบบและวิธีการคอร์รัปชันตามมุมมองของนักวิชาการหลายท่านพบว่ามีความหลากหลายแตกต่างกันอย่างน่าสนใจ มีดังนี้

วิชา มหาคุณ ได้แบ่งรูปแบบการคอร์รัปชันเป็น ๕ ประเภท (วิชา มหาคุณ, ๒๕๕๐ อ้างถึงใน เสาณีย์ ไทยรุ่งโรจน์ และคณะ, ๒๕๕๓ หน้า ๒-๑๑) ดังนี้

๑) การทุจริตเชิงนโยบาย เป็นรูปแบบการทุจริตที่อาศัยรูปแบบของกฎหมายหรือมติของคณะกรรมการตุรี หรือมติของคณะกรรมการต่างๆ เป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ และทำให้ประชาชนเห็นว่าเป็นการกระทำการทุจริตต้องขอบธรรม โดยมีลักษณะดังนี้

๑.๑) มีการกำหนดนโยบายจัดทำโครงการหรือกิจการใด โดยองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐบาลที่อ้างประโยชน์ของประเทศชาติหรือประชาชน

๑.๒) มีการเตรียมการรองรับโครงการหรือกิจการนั้น ให้ขอบด้วยกฎหมายหรือกฎระเบียบ

๑.๓) ผลประโยชน์อันมีควรได้เกิดแก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคล หรือพวกรหัสหรือญาติมิตรของผู้กำหนดนโยบาย ไม่ว่าจะในรูปของเงิน ทรัพย์สิน สิทธิประโยชน์ หรือผลประโยชน์อย่างอื่นใด

๒) การทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ เป็นการใช้อำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะของเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อประโยชน์ให้แก่ต้นเองหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มได้กลุ่มหนึ่ง

๓) การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง อย่างการข้าว ตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบ กำหนดรายละเอียด เงื่อนไข จนกระทั่งการทำสัญญาทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง และการอาทัยหน่วยงานราชการรับการยกเว้นและรับผลประโยชน์จากการรับงานโดยไม่นำส่งกระทรวงการคลัง

๔) การทุจริตในการให้สัมปทาน เป็นการแสดงทางหรือเอื้อประโยชน์โดยมิชอบจากโครงการหรือกิจการของรัฐ ที่รัฐได้อนุญาตหรือมอบให้เอกชนดำเนินการแทนลักษณะสัมปทานผูกขาดในกิจการได้

๕) การทุจริตโดยการทำลายระบบตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เป็นการพยายามดำเนินการเพื่อเข้าไปดำเนินการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

นอกจากนี้ รูปแบบการทุจริตคอร์รัปชันและผลประโยชน์ทับซ้อนในปัจจุบัน ตามแนวคิดของวิทยากร เชียงกุล (๒๕๕๕) พบว่า มี ๑๕ แบบ ดังนี้

๑) การแสดงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ เช่น การผูกขาด การให้สัมปทาน และการเรียกเก็บ ส่วนแบ่งอย่างผิดกฎหมาย เป็นต้น

๒) เครพโตเครซี (Kleptocracy) เป็นการนำทรัพยากรของรัฐมาครอบครอง โดยอาจกระทำการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

๓) การมีผลประโยชน์ทับซ้อน เจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนได้ส่วนเสีย และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ หรือการกระทำหน้าที่โดยขาดความเที่ยงธรรม

๔) การใช้อิทธิพลทางการเมืองหาผลประโยชน์จากตลาดหลักทรัพย์

๕) การปกปิดการทุจริตและการบิดเบือนข้อมูล

๖) การใช้นโยบาย กฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่างๆ อย่างมีอคติและลำเอียง

๗) การใช้อิทธิพลเพื่อการค้าต่างตอบแทน และการแลกเปลี่ยนสินค้า

๘) การใช้ทรัพยากรของรัฐไปในทางมิชอบ การปลอมแปลงเอกสาร การฉ้อฉล และการใช้กองทุนของรัฐ ไปเพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง เช่น การใช้ธนาคารของรัฐในโครงการประชาธิรัฐ เป็นต้น

๙) ไม่กระทำตามหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา เช่น การจัดซื้อประมูล เป็นต้น

๑๐) การให้และการรับสินบน และการซื้อข้อมูลบังคับ

๑๑) การรับของขวัญที่ไม่ถูกต้อง เช่น เช็คของขวัญมูลค่าสูง เป็นต้น

๑๒) การใช้นโยบายประชาชนนิยม ที่เป็นการใช้เงินทอง หรือสิ่งของของรัฐ เพื่อแลกเปลี่ยนกับการได้รับการสนับสนุนจากประชาชน

๑๓) การใช้อำนาจของตำรวจ ทหาร และข้าราชการในทางที่ผิด เช่น การข่มขู่ คุกคาม และทำร้ายให้เกิดความเกรงกลัว เป็นต้น

๑๔) การทุจริตการเลือกตั้ง ทั้งการซื้อเสียงและการทุจริตด้วยวิธีการต่างๆ

๑๕) การบริจาคมเพื่อช่วยเหลือการณรงค์ที่ผิดกฎหมาย เพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายและการออกกฎหมายของรัฐบาล

ส่วนวิธีการทุจริตคอร์รัปชันโดยรูปธรรม แบ่งได้เป็น ๓ วิธี (เชิงธุรกิจ เอียดแก้ว, ๒๕๔๗ หน้า ๒๕-๒๖) คือ

๑) การใช้อำนาจในการอนุญาตให้ลงทะเบียนจากการปฏิบัติตามกฎหมายเบียบของรัฐ เช่น การจ่ายสินบนให้ต่ำกว่าเมื่อทำผิดกฎหมาย หรือเพื่อให้มีการคุ้มครองธุรกิจผิดกฎหมายต่างๆ เป็นต้น

๒) การใช้อำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์ในรูปของสิ่งของ และบริการหรือสิทธิให้แก่เอกชน เช่น การออกใบอนุญาตการประกอบการธุรกิจ การให้สัมปทาน และการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น

๓) การใช้อำนาจในการสร้างอุปสรรคการให้บริการแก่ประชาชนและภาคธุรกิจ เช่น การสร้างความล่าช้าในการให้การบริการเพื่อให้มีการจ่ายเงินค่าน้ำร้อนน้ำชา

พาสุก พงษ์ไพจิตร (๒๕๔๗) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการคอร์รัปชันหลักในสังคมไทย ดังนี้

๑) การเรียกเก็บภาษีคอร์รัปชัน ซึ่งรวมทั้งการเรียกสินบน/ส่วย/สินน้ำใจ เพื่อตอบแทนการคุ้มครองธุรกิจผิดกฎหมาย การกระทำผิดกฎหมาย ผิดระเบียบ หรือกฎหมายที่ทางการกำหนดไว้

๒) การดึงเงินงบประมาณมาเป็นของตน ผ่านค่าคอมมิชชันโครงการ การรับสินบน การจัดซื้อจัดจ้าง รวมทั้งการเสนอโครงการเพื่อให้ได้เงินคือร์รัปชัน โดยโครงการดังกล่าวอาจไม่มีประโยชน์อย่างแท้จริง

๓) การรับสินบนในขบวนการหลักเลี่ยงภาษี การโง่ภาษี

๔) การจ่ายสินบนเพื่อให้ได้มาซึ่งการผูกขาดธุรกิจ หรือการผู้ผูกขาดการประมูลโครงการ

๕) การเล่นพรรคเล่นพวก (Conflicts of Interests) ในการดำรงตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงาน เช่น อธิบดีกรมสรรพากร เป็นกรรมการของบริษัทเอกชนที่ต้องเสียภาษีสรรพากร เป็นต้น

๒.๑.๓ ปัจจัยหรือสาเหตุการคอร์รัปชัน

คณะกรรมการฯได้ศึกษาปัจจัยหรือสาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชันจากความเห็นของนักวิชาการหลายท่าน โดยสรุปได้ดังนี้

อุดม รัฐอมฤต (๒๕๓๐) เห็นว่าสาเหตุของการทุจริตเกิดขึ้น เพราะช่องโหว่ทางกฎหมาย เช่น การเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ดุลพินิจได้อย่างไม่จำกัด ในการวินิจฉัยสั่งการ ไม่ว่า จะเป็นไปในทางผ่อนผันหรือเข้มงวด ให้คุณให้โทษแก่บุคคลที่มีประโยชน์เกี่ยวข้องได้ ในบางกรณี อาจปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็วหรือเตะถ่วงเรื่องให้ช้าก็ได้ ซึ่งการที่กฎหมายเปิดช่องให้ดังกล่าว

ทำให้ประชาชนต้องมีผลประโยชน์บางอย่างเพื่อให้เรื่องของตนได้ผ่านการพิจารณาอย่างที่ต้องการ การที่ข้าราชการดำเนินการได้ตามอำเภอใจดังกล่าวเป็นเพราะระบบการติดตามตรวจสอบของไทยยังไม่มีประสิทธิภาพ

พรศักดิ์ ผ่องแผง (๒๕๓๙) ได้หยิบยกข่าวสารเกี่ยวกับกรณีการทุจริตในการเลือกตั้ง การยึดทรัพย์ข้าราชการที่ร่ำรวยผิดปกติ การมีผลประโยชน์ส่วนตัว แก่ผู้มีสิทธิ์ ไม่เป็นกรณี ตัวอย่างในการพิจารณาข้อบกพร่องที่ทำให้เกิดคดีรัปปชันว่า เกิดจากการที่ข้าราชการขาดอุดมการณ์ ความบกพร่องของโครงสร้างระบบราชการไทย ความด้อยประสิทธิภาพของมาตรการในการป้องกัน แก้ไขและปราบปราม ที่สำคัญคือ พรศักดิ์เห็นว่า พฤติกรรมการฉ้อราษฎร์บังหลวงมีแบบแผน ที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา การที่ระบบการตรวจสอบและปราบปรามมีขั้นตอนที่กินระยะเวลานานนั้น มากจะไร้ผลในการปรับปรุงแก้ไขได้ เช่น กรณีตัดสินยึดทรัพย์ที่ใช้เวลา_r่วม ๑๐ ปีนั้น แม้จะยึดทรัพย์ได้ ทุกอย่างก็สายไปแล้ว เพราะผู้ทุจริตได้ประโยชน์และก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคม และประเทศชาติอย่างกว้างขวาง ไม่สามารถเรียกคืนกลับมาได้

คู่มือของสมาชิกธุรกิจสำหรับการปราบปรามทุจริต (สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๓) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการทุจริตและประพฤติมิชอบของข้าราชการและนักการเมือง สรุปได้ดังนี้

(๑) สาเหตุทางการเมือง นักการเมืองบางรายกระทำการอย่างเป็นกระบวนการในกระบวนการ ทำการทุจริตคอร์รัปชันได้อย่างแย่บยิด ใช้ความร่วมมือกับข้าราชการประจำ โดยอาศัยอำนาจ ช่องโหว่และความซับซ้อนของระบบราชการ

(๒) สาเหตุทางกฎหมาย เป็นความล้าหลังของกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตถูกบังคับใช้มา晚 ในขณะที่พฤติกรรมการทุจริตได้มีการพัฒนารูปแบบ และมีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ ซึ่งทำให้เอกสารมิได้มาตรฐานและมีความผิดกฎหมาย

(๓) สาเหตุทางด้านระบบราชการ การที่ระบบราชการมีกฎระเบียบมาก ก็เป็นช่องทางและโอกาสให้ข้าราชการนำมายาใช้ในการแสวงหาประโยชน์ได้มาก เช่น การจัดให้มีการบริการสาธารณะ การคิดค่าธรรมเนียม อำนาจการใช้ดุลยพินิจที่ยิ่งมีมากก็สามารถที่จะทำการทุจริตได้เพิ่มมากขึ้น

(๔) สาเหตุทางเศรษฐกิจ ในประเทศไทยมีระบบเศรษฐกิจแบบผูกขาด ทำให้เกิดการแสวงหาประโยชน์แก่ตนและพวกร่วมด้วยการให้ข้อมูลในฐานะคนภายในได้

(๕) สาเหตุข้ามชาติ เช่น ในกรณีบางประเทศที่มีการกู้ยืมเงิน และการให้เงินช่วยเหลือต่างๆ จากธุรกิจนำเงินไปใช้อย่างไม่เหมาะสม มีการยักยอกไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน ทั้งนี้ เนื่องจากขาดการตรวจสอบควบคุมที่ดีพอ

Simcha B. Werner (๑๙๘๓) กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเกิดคอร์รัปชัน ๔ ประการ ได้แก่ (๑) ระบบอุปถัมภ์ (๒) ความไม่เท่าเทียมกันของฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง (๓) สังคมบริโภคนิยมที่มีช่องว่างระหว่างความต้องการกับความสามารถในการตอบสนองสินค้าและบริการ (๔) การมีอำนาจในการควบคุมและแทรกแซงที่มากหรือน้อยเกินไป

ของรัฐ (๕) การมีระเบียบกฎหมายที่มากหรือน้อยเกินไป (๖) การขยายขอบเขตของบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลและการขยายขอบเขตของโครงสร้างสวัสดิการสังคมให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น (๗) สภาพการณ์ขาดแคลนทางเศรษฐกิจและเงินเพื่อ (๘) นักการเมืองที่ไม่ซื่อสัตย์สุจริต (๙) การมีระบบสืบสานและการควบคุมการทุจริตที่ไม่เข้มแข็ง การไม่ให้ความสนใจปัญหาคอร์รัปชันของผู้นำ และการมีความรู้ความเข้าใจที่จำกัดเกี่ยวกับการคอร์รัปชันของสาธารณะ

เดวิด เจ กูลต์ และไฮเซ่ เอ อะมาโร เรย์ส (๒๕๒๐, อ้างถึงใน ศุภชัย yawaprapha และคณะ, ๒๕๔๔ หน้า ๔-๒๑) ได้ศึกษาบ่อเกิดคอร์รัปชันรูปแบบต่างๆ ของคอร์รัปชันและผลของคอร์รัปชันในประเทศด้วยพัฒนา โดยได้กล่าวถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดคอร์รัปชันว่ามีทั้งหมด ๕ ปัจจัยได้แก่

๑) บทบาทของรัฐบาลในกระบวนการพัฒนาประเทศที่เพิ่มขึ้นทุกๆ ด้าน ทำให้เกิดการขยายตัวของระบบราชการ ขณะเดียวกันกฎระเบียบก็เพิ่มขึ้นตามไปด้วยและกลายเป็นผู้ผูกขาดการให้บริการแก่ประชาชน จึงเป็นโอกาสของข้าราชการในการเรียกร้องค่าตอบแทนจากกลุ่มเอกชนต่างๆ

๒) การไร้เสถียรภาพทางการเมือง จะนำไปสู่สังคมที่ขาดซึ่งระบอบวินัยและลัลเลย การปฏิบัติตามระเบียบ เมื่อมีเอกชนผู้ซึ่งต้องการเข้ามาแสวงหาประโยชน์จากทางราชการยืนสิ่งตอบแทนให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่รัฐนั้นก็พร้อมจะรับไว้

๓) สภาพเศรษฐกิจและสังคม เช่น การว่างงาน ความยากจน ความไม่เสมอภาคทางเศรษฐกิจ สิ่งเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดระบบอุปถัมภ์และระบบการพึ่งพาอาศัย และที่สำคัญคือสามารถเพาะคอร์รัปชันให้เกิดขึ้นในที่ๆ ยังไม่เคยมีได้

๔) ปัจจัยทางวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ใกล้ชิดส่วนตัวเป็นปัจจัยสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ

๕) สภาพการปฏิบัติหน้าที่ เกิดขึ้นจากโครงสร้างและกระบวนการตัดสินใจที่เคร่งครัด รวมอยู่ที่ส่วนกลางมากเกินไปจนเกิดความล่าช้า ผู้ที่มាតิดต่อจังย่อนมอบค่าตอบแทนแก่ข้าราชการเพื่อลดระยะเวลาการขาดระบบและบุคลากรในการติดตามและควบคุมการปฏิบัติราชการที่มีประสิทธิภาพ

สุพรรณ ไชยอัมพร และศิรินทิพย์ อรุณเรื่อง (๒๕๔๙) มองสาเหตุของการคอร์รัปชัน ผ่านแนวคิดและทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow โดยสมมติฐานความต้องการของมนุษย์คือ มนุษย์มีความต้องการ และความต้องการมีอยู่เสมอ ไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการที่ได้รับการสนองแล้วจะไม่เป็นสิ่งจูงใจสำหรับพฤติกรรมต่อไป ส่วนความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองจะเป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม ขณะเดียวกันความต้องการของคนจะซ้ำซ้อนกัน บางทีความต้องการหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้วยังไม่สิ้นสุดก็เกิดความต้องการด้านอื่นขึ้นอีก และความต้องการของคนมีลักษณะเป็นลำดับขั้นความสำคัญ คือ เมื่อความต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการระดับสูงก็จะเรียกร้องให้มีการตอบสนอง ซึ่งสอดคล้องกับการคอร์รัปชันที่จะทำเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ต้องการไม่ว่าจะเป็นความเป็นอยู่ที่ดี ความมั่งคั่ง ความต้องการยศถาบรรดาศักดิ์ การได้รับการยกย่อง ความต้องการที่จะได้อำนาจทั้งที่เป็นทางการ (Legitimacy) และไม่เป็นทางการ เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย

สูงสุดตามที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้านค่านิยม ประเพณีของสังคมไทย ที่ยกย่องคนที่วัตถุมากกว่าด้านจิตใจ และทฤษฎีระบบอุปถัมภ์ (Patronage System) มีการใช้ระบบอุปถัมภ์และการเล่นพรครล่นพากอย่างกว้างขวางในวงราชการ

ปัญหาใหญ่ของระบบราชการไทย คือ การทุจริตคอร์รัปชันเป็นทีม ข้าราชการส่วนใหญ่ มีกลุ่มมิพาก ในระบบอุปถัมภ์ทุกกลุ่มและทุกระดับต่างได้รับผลประโยชน์ร่วมกันจากคอร์รัปชัน พ่อค้าได้กำไรมากขึ้น เจ้าหน้าที่ก็มีรายได้พิเศษ ผู้บังคับบัญชาถูกโภใจที่ได้ปฏิบัติหน้าที่สำเร็จ ไม่มีการร้องเรียน ไม่มีการขัดแย้งใดๆ ดังนั้น ในกระบวนการคอร์รัปชันนั้นจึงเรียกว่าเป็นคดีที่ไม่มีโจทก์และ เป็นการยากที่จะหาความผิดจากบุคคลเหล่านี้ เพราะเขาใช้ระบบกฎหมายที่เป็นข้ออ้างว่าได้ทำตาม ระบบของทางราชการแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจความคิดเห็นประชาชนกลุ่มต่างๆ เกี่ยวกับ เส้นแบ่งระหว่าง “สินน้ำใจ” กับ “คอร์รัปชัน” โดยพาสุก พงษ์ไพจิตร และสังคิต พิริยะรังสรรค์ (๒๕๓๗) เห็นว่าการที่ประชาชนส่วนหนึ่งยังไม่ชัดเจนในเรื่องหน้าที่ของข้าราชการในการให้บริการ สาธารณะ ทำให้คนไทยและข้าราชการส่วนหนึ่งยอมรับการให้สินน้ำใจแก่ข้าราชการ กระบวนการต่อต้าน คอร์รัปชันจากฝ่ายประชาชนจึงไม่เข้มแข็ง ส่งผลให้คอร์รัปชันในวงราชการและการเมืองไทยคงอยู่ ต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด นอกจากรัฐที่ตัวระบบราชการเองก็เป็นต้นเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งของคอร์รัปชัน ในระบบราชการ การตั้งเงินเดือนข้าราชการให้ต่ำแต่อนุญาตให้ข้าราชการใช้อำนาจหรือเวลาไปหา ผลประโยชน์หรือรายได้เพิ่มเติมได้ การสร้างระบบอุปถัมภ์โดยข้าราชการผู้ใหญ่ต้องแสวงหารายได้ พิเศษด้วยการนัดหยุดงานบังหลวงเพื่อเลี้ยงลูกน้องและสร้างเกราะคุ้มกันการตรวจสอบพฤติกรรมทุจริต ของตน การที่ระบบราชการมีขั้นตอนมากมาย มีกฎระเบียบที่เข้มงวดและข้าราชการสามารถปฏิบัติ ข้อมูลการตัดสินใจของตนต่อสาธารณะชนได้ ทำให้ธุรกิจจำต้องใช้เงินหรือผลประโยชน์ “ซื้อความ สะอาด” กับข้าราชการ (ทินพันธุ์ นาคะตะ, ม.ป.ป.)

Susan Rose Ackerman (๑๙๘๗ อ้างถึงใน เอกวิทย์ มีเพียร, ๒๕๕๐ หน้า ๑๗) กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของภาครัฐที่เป็นเหตุแห่งการคอร์รัปชัน ๔ แบบ ดังนี้

- ๑) การอนุญาตให้ละเว้นจากการปฏิบัติตามกฎระเบียบของรัฐเพื่อลดต้นทุนการทำธุรกิจ เช่น การถอนเลี้ยงภาษี เป็นต้น
- ๒) การจัดสรรผลประโยชน์หรือทรัพยากรที่มีจำกัดในรูปแบบของสิ่งของบริการหรือ สิทธิให้แก่เอกชน เช่น การออกใบอนุญาตการประกอบธุรกิจ การให้สัมปทาน และการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น
- ๓) ข้าราชการสร้างอุปสรรคในการให้บริการแก่ประชาชนและภาคธุรกิจ เนื่องจาก เงินเดือนและผลตอบแทนต่ำเกินไปจนขาดแรงจูงใจในการทำงาน เช่น ความล่าช้าในการให้บริการทำบัตรประชาชน หนังสือเดินทาง เป็นต้น
- ๔) ธุรกิจหลายประเภทมีผลก่อภัยร้ายมาก เอกชนจึงจ่ายสินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้ตน สามารถประกอบอาชญากรรมได้โดยไม่ถูกจับกุม เช่น การค้ายาเสพติด โซเคนี การพนัน เป็นต้น

Punca Rasuah (ม.ป.ป., อ้างถึงใน ศุภชัย yawapraphaech และคณะ, ๒๕๔๔ หน้า ๔-๒๔ ถึง ๔-๒๕) มีความเห็นว่าการคอร์รัปชันมีสาเหตุหลักมาจากการ ๓ ประการ คือ

- ๑) การใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้อง
- ๒) การขาดระบบควบคุมตรวจสอบ แบบออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ
 - ๒.๑) การขาดการควบคุมตนเอง ซึ่งอาจเกิดมาจากการหลายสาเหตุ เช่น
 - ๒.๑.๑) ขาดความยึดมั่นในศีลธรรม
 - ๒.๑.๒) ต้องการชีวิตที่ทรหดรา พุ่มเพือย
 - ๒.๑.๓) ต้องการความร่ำรวยและตำแหน่งหน้าที่การทำงาน
 - ๒.๑.๔) มีความประพฤติส่อให้เกิดคอร์รัปชัน เช่น เล่นการพนัน ใช้จ่าย

สรุยสร่าย เป็นต้น

- ๒.๑.๕) ขาดความเข้าใจในระบบและวิธีการทำงานของหน่วยงาน
- ๒.๒) ความอ่อนแอกองระบบการควบคุมภายในหน่วยงานซึ่งอาจเกิดมาจากการหลายสาเหตุ เช่น
 - ๒.๒.๑) ขาดความเข้มแข็งในการบังคับบัญชาและติดตามการปฏิบัติงาน
 - ๒.๒.๒) เกิดการบริการที่ล่าช้า
 - ๒.๒.๓) ขาดความโปร่งใส
 - ๒.๒.๔) ใช้ดุลยพินิจที่มากเกินไปและขาดการควบคุม
 - ๒.๒.๕) ขาดความชัดเจนเกี่ยวกับคำแนะนำเรื่องระบบงานและการตัดสินใจ
 - ๒.๒.๖) ไม่มีช่องทางในการรับฟังและติดตามคำร้องเรียนของผู้รับบริการ
 - ๒.๒.๗) ไม่มีการเผยแพร่ถึงบริการของหน่วยงานให้เป็นที่ทราบทั่วโลก
- ๓) การมีโอกาสในการคอร์รัปชัน มีสาเหตุมาจากการ
 - ๓.๑) การที่งบประมาณเพิ่มสูงขึ้นอันเนื่องจากจำนวนโครงการพัฒนาต่างๆ เพิ่มขึ้น
 - ๓.๒) ความอ่อนแอกองระบบและวิธีการปฏิบัติงานในหน่วยงาน
 - ๓.๓) ความอ่อนแอกองการตรวจสอบ
 - ๓.๔) วัฒนธรรมและประเพณีในเรื่องการมอบของขวัญ
 - ๓.๕) สังคมที่คนส่วนใหญ่ไม่รู้หนังสือ

Robert Klitgaard (๑๙๙๖ อ้างถึงใน นิพนธ์ พัวพงศกร และคณะ, ๒๕๔๔ หน้า ๓-๓๐) ได้กล่าวถึงแนวคิดเรื่องคอร์รัปชันมีตัวแปรหรือสาเหตุมาจากการอำนาจผูกขาด อำนาจแห่งดุลยพินิจ และความรับผิดชอบ เป็นสมการของคอร์รัปชันของหน่วยงานภาครัฐไว้ ดังนี้

คอร์รัปชัน	= อำนาจผูกขาด + อำนาจแห่งดุลยพินิจ - ความรับผิดชอบ
Corruption	= Monopoly + Discretion - Accountability

หากเติมตัวแปรอีกตัวเข้าไปในสมการ คือ ความโปร่งใส จะได้สมการต่อไปนี้

คอร์รัปชัน	= อำนาจผูกขาด + อำนาจแห่งดุลยพินิจ - ความรับผิดชอบ - ความโปร่งใส
Corruption	= Monopoly + Discretion - Accountability - Transparency

โดยสมการตั้งกล่าวแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย หรือกฎระเบียบแบบเบ็ดเสร็จ และมีอำนาจดุลยพินิจมาก จะมีความเสี่ยงที่จะทุจริตคอร์รัปชันมาก แต่ถ้าหน่วยงานนั้นมีการกำหนดกรอบความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจนและมีระบบการทำงานที่โปร่งใส ก็จะช่วยลดหรือป้องกันการทุจริตได้ อำนาจแห่งดุลยพินิจมักเกิดจากการที่กฎหมายขาดความรัดกุม ไม่มีการวางแผนรองอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารกฎหมายที่ชัดเจน และไม่มีการกำหนดหลักการและแนวทางในการกำกับดูแลที่สาธารณะทั่วไปสามารถสอบทานได้ ทำให้หน่วยงานบริหารมีอำนาจมากเกินควร

นอกจากนี้ จากการศึกษาของ Boltelier (๑๙๘๘ อ้างถึงในของศุภชัย yawas ประภา, ๒๕๔๔) กล่าวถึงสาเหตุที่ข้าราชการไม่เชื่อสัตย์ต่อหน้าที่และกระทำการคอร์รัปชันมี ๖ สาเหตุ ดังนี้

- (๑) ค่าตอบแทนข้าราชการต่ำเกินไป
- (๒) ระบบการประเมินผลงานไม่สอดคล้องกับประสิทธิภาพการทำงานตามเป็นจริง
- (๓) การจัดสรรงบประมาณแผ่นดินไม่มีประสิทธิภาพ
- (๔) หน่วยงานขาดเป้าหมายในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน
- (๕) ผู้บังคับบัญชาไม่เป็นแบบอย่างที่ดี
- (๖) ระบบความสัมพันธ์ของเจ้านายและลูกน้องสามารถแบ่งปันผลประโยชน์กันได้

สมหมาย จันทร์เขียว (๒๕๔๙) ได้กล่าวถึงสาเหตุหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชันของข้าราชการ มีดังนี้

- (๑) ปัจจัยภายใน ได้แก่

๑.๑) พฤติกรรมของข้าราชการบางคนที่เป็นคนโลภมาก เห็นแก่ได้ไม่รู้จักพอ หรือไม่มีความพอใจในความพอดี

๑.๒) ความเคยชินของข้าราชการที่คุ้นเคยกับการที่จะได้ “ค่าน้ำร้อนน้ำชา” จากผู้มาติดต่อราชการมาเป็นเวลาช้านาน

๑.๓) การขาดอุดมการณ์ ขาดจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมของข้าราชการเข้ามาเพื่อประโยชน์ของตนเอง เพื่อประโยชน์ของพวงพ้องและญาติมิตรในกลุ่มของตน

- ๒) ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย

๒.๑) เศรษฐกิจ ได้แก่

๒.๑.๑) รายได้ของข้าราชการน้อยหรือต่ำมากไม่ได้สัดส่วนกับการครองชีพ ที่สูงขึ้น การดิ่นرنต่อสู้ไม่มีขอบเขตว่าสุจริตหรือทุจริต

๒.๑.๒) ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ตำแหน่งสูง แต่รายได้น้อย ไม่สามารถรักษาสถานภาพทางสังคมของตนเองได้ก็ต้องหาทางคอร์รัปชัน

๒.๑.๓) การเติบโตของระบบทุนนิยมที่เน้นการบริโภค เมื่อรายได้ไม่เพียงพอ ก็ต้องหาทางใช้อำนาจไปในการทุจริต

๒.๒) สังคม ได้แก่

๒.๒.๑) ค่านิยมของสังคมที่ยกย่องคนมีเงิน คนร่ำรวย โดยไม่สนใจว่าเงินนั้นได้มาอย่างไร ทำให้ข้าราชการมี “ลักษณะเงิน” แบบเดียวกับคนทั่วไปในสังคม แรงจูงใจทางวัฒนธรรมเกิดจากค่านิยมทางสังคมมีส่วนกระตุ้นให้ข้าราชการแสวงหาประโยชน์ด้วยวิธีการที่ผิด

๒.๒.๒) เกิดลักษณะอาอย่าง อยากได้สิ่งที่คนรวยมี เมื่อเงินเดือนของตนไม่เพียงพอ ก็หาโดยวิธีมิชอบ การเปรียบเทียบฐานะความเป็นอยู่ของตนกับคนอาชีพอื่น ทำให้เกิดความทะเยอทะยาน อยากรวยมาก ได้เหมือนคนอื่น

๒.๒.๓) ค่านิยมในสังคมอุปถัมภ์ เช่น ค่านิยม น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่า และให้ความสำคัญในทางที่ผิด ฯลฯ การสร้างระบบอุปถัมภ์โดยข้าราชการผู้ใหญ่ต้องหารายได้พิเศษด้วยการฉ้อราษฎร์บังหลวงเพื่อเลี้ยงผู้ใต้บังคับบัญชาและสร้างเกราะคุ้มกันการตรวจสอบพฤติกรรมการทุจริตของตน

๒.๒.๔) ค่านิยมในสังคมรู้รักษาตัวรอบเป็นยอดดี เช่น เข้าเมืองตากลิ่วต้องหลีกตาก อย่าแกว่งเท้าหาเสียง ประนีประนอมและค่านิยมในสังคมอ่านานิยม ฯลฯ ค่านิยมเหล่านี้ส่งเสริมให้ค่านิยมในสังคมไม่เฉพาะนักการเมืองหรือข้าราชการเท่านั้น แม้แต่ประชาชนธรรมดาก็จะไปยังมีแนวโน้มของความไม่ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เคารพกฎหมายบ้านเมือง ไม่มีระเบียบวินัย จนกลายเป็นลักษณะทั่วไปของคนในสังคม

๒.๓) วัฒนธรรม ได้แก่

๒.๓.๑) ประเพณีปฏิบัติของข้าราชการที่มีการแนะนำคำสั่งสอนกันอย่างไม่เป็นทางการ การตั้งเงินเดือนต่ำแต่อนุญาตให้ข้าราชการใช้อำนาจหรือเวลาไปหาผลประโยชน์หรือรายได้เพิ่มเติมได้

๒.๓.๒) การนิยมจ่ายเงินของนักธุรกิจให้กับข้าราชการที่ต้องการความสะดวกรวดเร็ว หรือการบริการที่ดีกว่าด้วยการลดต้นทุนที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบ

๒.๔) การเมือง ได้แก่

๒.๔.๑) การคอร์รัปชันของข้าราชการไม่สามารถแยกออกจากระบบการเมือง การร่วมมือของคนสองกลุ่มเกิดขึ้นได้ในประเด็นการใช้จ่ายเงินการหารายได้ และการตัดสินใจการโหวต โหวตการของรัฐ

๒.๔.๒) อำนาจทางการเมืองอยู่ในมือของกลุ่มคนเพียงไม่กี่กลุ่ม โดยส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น มีอำนาจเงิน คนกลุ่มนี้มีสัมพันธภาพที่แน่นหนา กับประชาชนท้องถิ่น ทั่วไป กลุ่มธุรกิจและข้าราชการประจำ ส่วนระบบราชการประจำจะมีโครงสร้างปิดและมีสัมพันธภาพที่ยึดโยงอย่างแน่นหนาระหว่างข้าราชการระดับต่างๆ ระบบที่แน่นหนาจะส่งผลทำให้มีการจัดสรรผลประโยชน์ระหว่างคนในกลุ่มอย่างลงตัว มีการปกปิดการกระทำการผิดอย่างแนบเนียน มีฐานอำนาจที่หากใครบังอาจเอื้อมมือเข้าไปแก้ไขอาจเดือดร้อนได้

๒.๕) ระบบราชการ ได้แก่

๒.๕.๑) การบริหารงานขาดประสิทธิภาพ ความบกพร่องในการบริหารงาน เปิดโอกาสให้เกิดการคอร์รัปชัน

๒.๕.๒) การใช้ดุลพินิจมากและการผูกขาดอำนาจ จะทำให้อัตราการคอร์รัปชันในหน่วยงานสูง การที่ข้าราชการมีอำนาจในการอนุมัติหรือการตัดสินใจให้คุณให้โทษทำให้ข้าราชการสามารถใช้อำนาจนั้นในทางทุจริต

๒.๕.๓) ภายใต้ระบบที่มีกฎเกณฑ์มากเกินไปในปัจจุบัน จนยกที่นักธุรกิจ หรือประชาชนทั่วไปจะบรรลุได้โดยง่ายทำให้กล้ายเป็นเงื่อนไขที่ข้าราชการสามารถแสวงหาผลประโยชน์ได้จากการลดหย่อนกฎเกณฑ์บางอย่างให้แก่บุคคลบางส่วนที่ต้องการชนะกฎเกณฑ์เหล่านั้นโดยเร็ว การที่ขั้นตอนของระเบียบราชการมีมากเกินไป ทำให้ผู้ที่ปฏิบัติต่อต้องเสียเวลา many จึงเกิดการสมยอมกันระหว่างผู้ให้กับผู้รับ

๒.๕.๔) การตกอยู่ใต้ภาวะแวดล้อมและอิทธิพลของผู้ทุจริตมีทางเป็นไปได้ที่ผู้นั้นจะทำการทุจริตด้วย เพราะว่ามีตัวอย่างบุคคลในลักษณะเดือดร้อนมีภาระ ภาระที่นักธุรกิจ จำนวนไม่น้อยที่บ่นในที่ลับและที่เปิดเผยว่า ตนเองไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับการคอร์รัปชันใด ๆ เลย แต่จะทำอย่างไรได้ในเมื่อคอร์รัปชันเป็นเรื่องของ “ระบบ” พวกราชการใหม่ๆ ที่เป็นคนดี มีอุดมการณ์ มีความพากเพียรที่จะทำงานโดยสุจริตไม่สามารถรักษาความดีไว้ได้ เพราะถูกคนเก่าเข้าครอบงำ ถ้าคนใหม่ไม่ยอมรับแบบแผนการทุจริตคอร์รัปชันของคนเก่าก็จะไม่สามารถอยู่ได้ กล้ายเป็น “แกะดำเนิน” ที่คนอื่นไม่ชอบค้าด้วย

๒.๕.๕) การรวมอำนาจ ระบบราชการมีลักษณะที่รวมศูนย์ ทำให้มีระบบตรวจสอบที่เป็นจริงและมีประสิทธิภาพ

๒.๕.๖) ตำแหน่งหน้าที่ในลักษณะอำนวยต่อการกระทำผิด เช่น อำนาจในการอนุญาต การอนุมัติจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น

๒.๕.๗) การที่ข้าราชการผู้ใหญ่คอร์รัปชันให้เห็นเป็นตัวอย่างแล้วไม่ถูกลงโทษ ข้าราชการซึ่งน้อยใจเงื่อนไขเดียวกัน เนื่องจากเห็นการประพฤติตนเองของข้าราชการซึ่งผู้ใหญ่จนกล้ายเป็นความเคย์ชิน และไม่เห็นว่าการกระทำเหล่านั้นจะเป็นการคอร์รัปชัน หรือสับสนระหว่างสินน้ำใจกับคอร์รัปชัน

๒.๖) กฎหมายและระเบียบ ได้แก่

๒.๖.๑) ใช้ช่องว่างของกฎหมายในการคอร์รัปชัน เช่น ปัญหาความไม่ชัดเจนของระเบียบ กฎหมาย การให้อำนาจแก่ผู้บริหารหรือข้าราชการมากไปทำให้ผู้ใช้กฎหมายนั้นสร้างประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้องได้ เป็นต้น

๒.๖.๒) คติทางวิธิพิจารณาความที่ว่า “บุคคลยังบริสุทธิ์อยู่จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดจริง” แต่การคอร์รัปชันมิได้เป็นอาชญากรรมให้คุ้มครองให้ถูกต้องฟ่าย ทบทวนหลักฐานได้ยาก ยิ่งไปกว่านั้นการคอร์รัปชันยังก่อประโยชน์ให้คุ้มครองให้ถูกต้องฟ่าย จึงไม่มีฝ่ายใดยอมเปิดเผยออกมาน และถ้าหากมีฝ่ายใดปรารถนาจะเปิดเผยความจริงในเรื่องนี้ กฎหมายมีนิประมาทก็ยับยั้ง เอาไว้อีกทั้งกฎหมายของทุกประเทศกำหนดลงโทษของบุคคลผู้ให้สินบนเท่ากับผู้รับสินบน จึงพบกรณีที่ผู้ให้สินบนดำเนินคดีกับผู้รับสินบนไม่มากนัก

๒.๖.๓) ราชฎรที่รู้เห็นคอร์รัปชันก็เป็นโจทย์ฟ้องร้องมิได้เนื่องจากไม่ใช่ผู้เสียหาย ยิ่งกว่านั้นกระบวนการพิจารณาพิพากษายุ่งยากซับซ้อนจนกล้ายเป็นผลดีแก่ผู้ทุจริต

๒.๖.๔) การที่ขั้นตอนทางกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติยุ่งยาก ซับซ้อน มีขั้นตอนมาก ทำให้ระบบงานเทอะทะ ล่าช้าจนเกิดช่องทางให้ข้าราชการหาประโยชน์ได้

๒.๗) การตรวจสอบ ได้แก่

๒.๗.๑) การที่ภาคประชาชนขาดความเข้มแข็ง ประชาชนส่วนหนึ่งยังไม่ชัดเจนในเรื่องหน้าที่ของข้าราชการในการให้บริการสาธารณะ ทำให้คนไทยและข้าราชการส่วนหนึ่งยอมรับการให้สินน้ำใจแก่ข้าราชการ กระบวนการต่อต้านคอร์รัปชันจากฝ่ายประชาชนจึงไม่เข้มแข็ง

๒.๗.๒) การขาดการควบคุมตรวจสอบ ของหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบ หรือกำกับดูแลอย่างจริงจัง

๒.๗.๓) การเรียนรู้และเลียนแบบจากข้าราชการที่กระทำแล้วถือว่าไม่ผิดกฎหมาย เช่น การทุจริตที่เรียกว่ากินตามน้ำ เป็นต้น

๒.๘) สาเหตุอื่น ๆ เช่น

๒.๘.๑) อิทธิพลของบรรยายหรือผู้หญิง เนื่องจากเป็นผู้ใกล้ชิดสามีอันเป็นตัวการสำคัญที่สนับสนุนและส่งเสริมให้สามีของตนทำการคอร์รัปชันเพื่อความเป็นอยู่ของครอบครัว

๒.๘.๒) การพนัน ทำให้ข้าราชการที่เสียพนันมีแนวโน้มจะคอร์รัปชันมากขึ้น

๒.๑.๔ พฤติกรรมคอร์รัปชันในประเทศไทย

นิพนธ์ พัวพงศกร และคณะ (๒๕๔๔ หน้า ๓-๕ ถึง ๓-๗) ได้แบ่งกลุ่มพฤติกรรมคอร์รัปชันในประเทศไทย ทั้งที่เกิดจากการทุจริตของข้าราชการ การร่วมกันคอร์รัปชันของข้าราชการ และนักธุรกิจ และคอร์รัปชันในภาคเอกชน ได้ดังนี้

๑) การทุจริตของเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการเงินและการบัญชี การที่พนักงานบัญชียกออกเงินของหลวงไปใช้ส่วนตัวแล้วแสดงรายการรับจ่ายเงินไว้ไม่ตรงต่อความจริง จากตัวอย่างงานวิจัยของธรัชชัย สีสุวรรณ (๒๕๔๐, อ้างถึงใน นิพนธ์ พัวพงศกร และคณะ, ๒๕๔๔) ซึ่งใช้กรณีศึกษาการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ด้านการเงิน ๓ คนในองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ขอนแก่นมาวิเคราะห์หาจุดอ่อนของระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง พบว่า การที่เจ้าหน้าที่การเงินดังกล่าว ซึ่งร่วมกันปลอมลายมือชื่อผู้มีอำนาจถอนเงินจากธนาคารแล้วใช้วิธีการทางบัญชีปกปิดความผิด โดยทำการยักยอกเงินงบประมาณแผ่นดินเป็นเวลานานกว่า ๗ ปี เป็นเงินจำนวนกว่า ๖๐ ล้านบาทได้นั้น กรณีนี้สะท้อนให้เห็นว่าแม้ระเบียบปฏิบัติที่วางไว้จะรัดกุมเพียงใด แต่ถ้าเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง “สมรู้ร่วมคิด” ร่วมกันทุจริตและปิดบัง กว่าจะมีการตรวจสอบจนกระทั่งจับได้ รัฐก็สูญเสียประโยชน์ไปมากแล้ว

๒) การทุจริตเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง สำหรับการทุจริตเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างนั้น ทินพันธุ์ นาคตตะ (ม.ป.ป. อ้างถึงใน นิพนธ์ พัวพงศกร และคณะ, ๒๕๔๔) สรุปได้ว่าการทุจริตคอร์รัปชันในแวดวงราชการไทยเกิดขึ้นจากการใช้กฎหมายและระเบียบที่มีอยู่เป็นเครื่องมือในการหา

ผลประโยชน์ของกลุ่มบุคคลที่มีผลประโยชน์ร่วมกันอันได้แก่ ข้าราชการและพ่อค้า จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยสัญญาว่าจะปกปิดชื่อและสังกัดของผู้ให้สัมภาษณ์ ทำให้ได้ทราบรายละเอียดของเทคนิคต่างๆ ใน การทุจริตคอร์รัปชันเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างดังนี้

๒.๑) ใน การจัดซื้อเครื่องมือเครื่องใช้ ข้าราชการจะทำการทุจริตโดยกำหนดสเปคใหม่มีผู้ใดเข้าใจได้นอกจากพ่อค้าที่เป็นพวกรดีกว่ากับเจ้าหน้าที่ซึ่งร่วมมือกันคอร์รัปชัน

๒.๒) ใน การสอบราคาที่มีภาระเบียบกำหนดให้ต้องมีเจ้าหน้าที่อย่างน้อย ๒ คนแยกกันไปสอบราคา วัสดุอุปกรณ์ที่จะซื้อจากร้านค้าอย่างน้อย ๒ แห่ง ในทางปฏิบัติจะมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ ๒ คนตรงตามระเบียบ แต่มักจะเป็นพวกรดีกว่ากันและแทนที่จะปฏิบัติหน้าที่แยกจากกันมักจะร่วมกันสร้างหลักฐานการสอบราคาให้ครบแล้วเสนอให้ผู้บังคับบัญชาอนุมัติทำสัญญาซื้อขายกับผู้ที่เสนอราคาต่ำสุด ซึ่งส่วนใหญ่ก็มักจะแพงกว่าราคาในท้องตลาด

๒.๓) กรณีการประมวลราคาซึ่งมีภาระเบียบเพื่อให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐและพ่อค้าสามารถแปลงระเบียบเหล่านั้นให้เป็นเครื่องมือทุจริตได้ เช่น ในการประมวลราคาก่อสร้าง ทางราชการจะกำหนดให้ผู้ที่จะซื้อแบบการประมวลราคาได้จะต้องเป็นผู้ที่ขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานราชการนั้น และต้องแสดงผลงานที่เคยทำกับราชการมาเป็นมูลค่าไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ ของงานที่ประมวลราคานั้น ซึ่งเป็นผลให้ผู้รับเหมาหน้าใหม่ถูกกีดกัน ในการประมวลราคา จึงมักมีแต่ผู้รับเหมาหน้าเก่าที่ติดต่อกับส่วนราชการนั้นมาเป็นเวลานาน นอกจากนี้ยังมีวิธีการกีดกันผู้รับเหมาหน้าใหม่โดยการถ่วงเวลาในการขึ้นทะเบียนผู้รับเหมา หรือสร้างความไม่สงบภายในการทำงานของผู้รับเหมาหน้าใหม่ เช่น จงใจตรวจสอบวัสดุก่อสร้างล่าช้า ทำให้งานไม่แล้วเสร็จตามสัญญา ส่งผลให้ผู้รับเหมาต้องถูกปรับ ส่วนประกอบเหล่านี้ช่วยจำกัดจำนวนผู้ประมวลราคาให้เหลือเพียงรายเดียว ไม่กี่ราย ซึ่งรู้จักกันดีในส่วนราชการนั้น สามารถทำความตกลงกันได้ง่ายด้วยความคุ้นเคย

๒.๔) การรวมหัวกันของบรรดาผู้เข้าร่วมประมวลราคาหรือที่เรียกว่าการข้อตกลงอีกประการหนึ่งที่เป็นที่รู้กันทั่วไป โดยที่บรรดาพ่อค้าผู้รับเหมาจะร่วมมือกันให้สัญญาต่างตอบแทนกัน โดยยินยอมให้ผู้รับเหมารายหนึ่งเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดเพื่อให้ชนะการประมวลราคา ส่วนผู้ร่วมประมวลราคายื่น จะเสนอราคาให้สูง โดยผู้รับเหมาที่ได้รับสัญญานั้นจะต้องจ่ายผลประโยชน์บางส่วนให้ผู้รับเหมามากด้วย ดังนั้น ราคាល้วนที่รู้ต้องจ่ายเงินให้กับผู้รับเหมาที่รู้ต้องจ่ายเงินให้กับผู้รับเหมา เงินที่จ่ายตอบแทนในการซื้อ และเงินที่จ่ายให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ หากที่เกิดการซื้อขายในส่วนของพ่อค้าทุกคนรู้ราคาที่แท้จริงของสินค้านั้นดี การแข่งขันกันอย่างเสรีที่ผู้รับเหมาต้องแบ่งกันเสนอราคาต่ำที่สุดเพื่อให้ได้รับงานนั้น ไม่อาจทำให้ได้รับกำไรเท่ากับการข้อตกลง

งานวิจัยดังกล่าวยังชี้ให้เห็นว่ามีประเด็นที่น่าสนใจคือ ภาระเบียบก็เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้เจ้าหน้าที่ขาดแรงจูงใจที่จะขัดขวางกระบวนการสมรู้ร่วมคิดนี้ รวมไปถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมทุจริตเพื่อรับส่วนแบ่งผลประโยชน์ ทั้งนี้เนื่องจากการยกเลิกการประมวลราคานั้นต้องมีหลักฐานเป็นจำนวนมาก ทำให้เจ้าหน้าที่ที่เป็นกรรมการประมวลราคา แม้จะรู้ดีว่าราคาที่ประเมินสูงกว่าราคาท้องตลาดมาก (กรณีที่มีสมมติฐานว่าเจ้าหน้าที่บริสุทธิ์) ก็ต้องเสนอความเห็นให้ทำสัญญากับผู้รับเหมารายที่เสนอราคาต่ำสุด มิฉะนั้นเจ้าหน้าที่อาจถูกบรรดาผู้รับเหมารุณกันกล่าวหาว่ากลั่นแกล้ง

เพื่อเรียกสินบน ซึ่งในการสืบสวนเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของกรรมการนั้น ก็ยากที่จะหาพยานหลักฐาน จึงเป็นการเสี่ยงและอาจจะส่งผลให้เจ้าหน้าที่สูญเสียตำแหน่งหน้าที่ได้ ด้วยเหตุดังกล่าวเจ้าหน้าที่จึงมักมีพฤติกรรมที่เรียกว่า “กินตามน้ำ” ด้วย

๓) การแสวงหาผลประโยชน์จากการให้บริการประชาชน งานตรวจสอบหรือควบคุมงานที่เกี่ยวกับความยุติธรรม

การรับหรือการเรียกสินบน กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเรียกร้องเอาทรัพย์สินหรือผลประโยชน์จากผู้อื่นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือกรณีที่ผู้อื่นหยอดเงินทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ให้เจ้าหน้าที่ เพื่อให้ใช้อำนาจตามกฎหมายทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้เป็นประโยชน์แก่ตน จากการวิจัยของ พาสุก พงษ์เพจิต และคณะ (๒๕๔๑, อ้างถึงใน นิพนธ์ พวพศกร และคณะ, ๒๕๔๕) ซึ่งได้ทำการศึกษาภักดิ์ตัวอย่างที่เป็นนักธุรกิจ ๔๓๐ ราย พบว่า ๒ ใน ๓ ของนักธุรกิจเหล่านี้ต่างมีประสบการณ์ในการจ่าย “เงินใต้โต๊ะ” หรือ “ค่าน้ำร้อนน้ำชา” ให้แก่ข้าราชการหรือนักการเมืองคิดเป็นมูลค่าระหว่างร้อยละ ๑-๕ ของมูลค่าสินค้าหรือยอดขายประจำปี ซึ่งการจ่ายนั้นมีได้จ่ายโดยสมัครใจ แต่เป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่นักธุรกิจต้องยอมรับจากการถูกเรียกร้อง ซึ่ง ๕ หน่วยงานแรกที่นักธุรกิจเห็นว่ามีค่ารับรักชั้นมากที่สุด ได้แก่ กรมศุลกากร กรมตำรวจนครบาล กรมสรรพากร กรมที่ดิน และกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนทั้งสิ้น

๔) การจ่ายสินบนเพื่อให้ได้การผูกขาดกิจการบางประเภทที่ต้องได้รับสัมปทานจากรัฐบาล และจ่ายเพื่อให้ค้ำสภาพการผูกขาดนั้นไว้

การให้สัมปทานโครงการต่างๆ ของรัฐนั้นเป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดค่าเช่าทางเศรษฐกิจ ซึ่งการให้สัมปทานโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ เช่น โครงการสัมปทานธุรกิจโทรคมนาคม เป็นผลจากการที่นักธุรกิจให้สินบนหรือผลประโยชน์ต่าง ๆ แก่ข้าราชการและนักการเมืองในขั้นตอนต่าง ๆ นับตั้งแต่การผลักดันโครงการสัมปทานใหม่ ๆ การซวยเหลือในขั้นตอนการพิจารณาของข้อเสนอทางเทคนิคและข้อเสนอทางการเงินในการประมูล ตลอดจนการสนับสนุนร่างสัญญาซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้รับสัมปทานซึ่งส่งผลให้รัฐต้องสูญเสียผลประโยชน์ที่พึงได้รับนอกจากการทุจริตในวงราชการซึ่งอาจกระทำโดยข้าราชการ หรือข้าราชการสมคบกับนักธุรกิจแล้ว ยังมีการทุจริตต่อรายได้ของรัฐโดยเอกสารอีก เช่น การโงกภาษีมูลค่าเพิ่ม การตกแต่งบัญชีเพื่อหลีกเลี่ยงภาษี เป็นต้น (พาสุก พงษ์เพจิต และคณะ, ๒๕๔๑ อ้างถึงใน นิพนธ์ พวพศกร และคณะ, ๒๕๔๕)

นายรัตนชัย ถิรเกกิ (๒๕๔๑) กล่าวถึง การศึกษาวิจัยการคอร์รัปชันในระบบราชการไทยในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ว่า คอร์รัปชันมีลักษณะพิเศษเฉพาะอย่างยิ่ง ดังนี้

- ๑) คอร์รัปชันเป็นวัฒนธรรมย่อย่องของคนกลุ่มนี้
- ๒) คอร์รัปชันมีวิถีที่ลงตัวของการดำรงอยู่และเติบโต
- ๓) คอร์รัปชันมีมากมายหลากหลายวิธีการ
- ๔) คอร์รัปชันมีความ слับซับซ้อนและยากต่อการเข้าใจในรายละเอียด
- ๕) คอร์รัปชันมีลักษณะที่เป็นการฝ่าฝืน หลีกเลี่ยง บิดเบือน จูงใจ เรียกร้อง บังคับข่มขู่ หน่วงเหนี่ยว หรือกลั่นแกล้ง เพื่อหาประโยชน์ใส่ตนหรือพวกพ้อง

๖) คอร์รัปชันมีลักษณะที่เป็นการสมยอม รู้เห็นเป็นใจ เพิกเฉย หรือละเว้นการกระทำ ในหน้าที่รับผิดชอบ ยกยก เปี้ยดบังทรัพย์สินของทางราชการ ปลอมแปลงหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเท็จ

๗) ใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งงานกระทำการหรือละเว้นการกระทำใด ๆ ข่มขืนใจ จูงใจ เรียกหรือรับทรัพย์สินใด ๆ หรือประโยชน์อย่างอื่นให้แก่ตุนเองหรือผู้อื่น

๘) กระทำความผิดต่อเจ้าหน้าที่ คือ การที่บุคคลธรรมดากำไรคือรัปชัน

๙) การกระทำที่ฝิดศีลธรรมหรือจรรยาบรรณ เช่น การที่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่นำเอา ทหาร ข้าราชการ ไปใช้ในกิจการส่วนตัว การได้รับผลตอบแทนจากตำแหน่งหน้าที่

๒.๑.๔ แนวทางในการป้องกันและการปราบปรามคอร์รัปชัน

นักวิชาการหลายท่านได้ศึกษา และเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน ดังนี้

แนวทางในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันจากเอกสารเรื่อง “ปัญหาคอร์รัปชัน...สาเหตุ และทางออก” ของศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (๒๕๓๖) ได้ระบุว่าการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันตามมิติทางวิชาการมีอยู่ ๒ แนวทางกว้างๆ คือ

๑) การแก้ไขปัญหาจากการดับอัตลักษณ์ (Subjective Dimension) โดยใช้กระบวนการอบรมบ่มนิสัยผ่านกลไกต่างๆ ของสังคม เช่น การใช้สถาบันปฐมภูมิต่าง ๆ อาทิ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันทางวิชาชีพ

๒) การแก้ไขปัญหาโดยใช้มาตรการทางภาครัฐ (Objective Dimension) ซึ่งสามารถกระทำได้โดยผ่าน “ตัวแปร” ๓ ประการ คือ

๒.๑) การควบคุมโดยมาตราการทางการเมือง (Political Control)

๒.๒) การใช้มาตรการทางการบริหาร (Administrative Control)

๒.๓) การใช้มาตรการควบคุมจากสาธารณะ (Public Control) ซึ่งการควบคุมจากสาธารณะจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ถ้าหากมีการดำเนินการมาตราการต่างๆ ดังนี้

๒.๓.๑) การมี Public Hearing

๒.๓.๒) การมี Public Enquiry

๒.๓.๓) การกระจายอำนาจทางการบริหารไปสู่ท้องถิ่น (Decentralization)

ทั้งนี้ หน่วยงานต้องกล่าวได้คำแนะนำทางการบริหารไปสู่ท้องถิ่น ให้ชัดเจนและมีกำหนดระยะเวลาให้แน่นชัด ลดอำนาจการออกกฎหมายหรือกฎระเบียบบางอย่างของหน่วยงานราชการ ปรับรายได้ของข้าราชการ เพิ่มความรู้ทางด้านสิทธิแก่ประชาชนในการติดต่อกับหน่วยงานราชการหรือด้านอื่น ๆ เป็นต้น ส่วนมาตรการระยะยาวที่เสนอไว้ เช่น เน้นการปลูกฝังจิตสำนึกด้านจริยธรรมและคุณธรรมผ่านทางสถาบันสังคม การแก้ไขปัญหาความยากจนและมีมาตรการในการเพิ่มความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ ปรับระบบราชการให้เล็กลงแต่มี

ประสิทธิภาพ และมีการใช้ระบบคุณธรรมในการให้ความดีความชอบหรือพิจารณาเลื่อนขั้นของข้าราชการ ตลอดจนการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นให้มากขึ้น

สุขุม นวพันธ์ และชัยชนะ อิงค์วัต (๒๕๔๓) ได้เสนอว่าการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน ต้องใช้หลัก “จริยธรรมนำเศรษฐกิจ” เนื่องจากเล็งเห็นว่าปัญหาหลักของคอร์รัปชัน คือ ความเสื่อมทางจริยธรรมอันเกิดจากความโลภ อันเป็นผลมาจากการค่านิยมที่เห็นแก่ตัว ดังนั้น ต้องแก้ไขโดย “ปรับค่านิยมทางสังคม” เพื่อแก้ไขระบบความเชื่อและสร้างจริยธรรมที่ดีในสังคม เลิกยกย่องคนรวยและผู้มีอำนาจและเงินตราที่หามามิชอบต้องร่วมกันดำเนินอาชญากรผู้ทำลายเศรษฐกิจและสังคม และหันมายกย่องบุคคลที่ซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งช่วยข้าราชการที่กินอยู่อย่างเรียบง่าย ดังนั้น หากต้องการจะแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันได้จะต้องกระทำการ ดังนี้

(๑) รัฐควรทบทวนและรณรงค์เรื่องศักดิ์ศรีของข้าราชการและนักการเมืองใหม่ว่า เป็นบุคคลที่มีเกียรติเพราเป็น “ข้าราชการบริหาร” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมทั้งปรับเรื่องระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานด้วย จัดการอย่างเข้มงวดกับหน่วยงานที่ใช้สันสาย

(๒) ประชาชนควรยกย่องคนดี คือ บุคคลที่มีทั้งความสามารถ ความเป็นอยู่อย่างอัตภาพ และที่สำคัญผู้นำประเทศต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีปณิธานที่แน่นแฟ้นในการปราบปรามคอร์รัปชัน

(๓) ในระดับครอบครัว พ่อบ้านแม่บ้านต้องเป็นตัวอย่างของการลดการกินอยู่อย่างพึงเพ้อ

(๔) จำเป็นต้องมีกฎหมายที่เครื่องครัดและต้องกำหนดโทษสถานหนัก

Robert Klitgaard (๑๙๘๖) ได้เสนอความคิดเห็นว่า การปราบปรามคอร์รัปชันจะประสบความสำเร็จครั้นนี้ได้เมื่อเป็นไปนี้

(๑) ต้องลงโทษตัวการให้严厉 หรือสำคัญบางคนเป็นเยี่ยงอย่าง

(๒) ต้องดึงประชาชนเข้าเป็นแนวร่วมในการตรวจสอบ

(๓) ต้องเน้นถึงวิธีการป้องกันคอร์รัปชันโดยปิดหนทางหรือโอกาสของคอร์รัปชัน เช่น อาจใช้หลักการ $C = M+D-A$ เพื่อสร้างระบบที่ใสสะอาด

(๔) ต้องปรับระบบค่าตอบแทนและสวัสดิการ เนื่องจากบางประเทศค่าตอบแทนที่ข้าราชการได้รับไม่สอดคล้องกับผลการปฏิบัติงาน

ไชยวัฒน์ ค้าชู และคณะ (๒๕๔๔: ๔๔-๔๙) ได้กล่าวถึงหลักธรรมาภิบาลที่มีนักวิชาการนำมาอ้างอิงเพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ถึงแม้ว่าการจัดวิธีการปกคล้องตามหลักธรรมาภิบาลอาจจะไม่มีวิธีที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียว แต่ที่จะกล่าวว่าต่อไปนี้ ต้องถือว่าเป็นองค์ประกอบร่วม ซึ่งเป็นพื้นฐานของการสร้างธรรมาภิบาลองค์ประกอบเหล่านี้ ได้แก่

(๑) ภาครัฐผิดชอบ หมายถึง การกำหนดให้บุคคลและองค์กร ทั้งที่มาจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้ง ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานภาครัฐ ต้องมีภาวะความรับผิดชอบต่อสาธารณะในเรื่องที่เกี่ยวกับการกระทำ กิจกรรม หรือการตัดสินใจใด ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะ

หรือกระทำในนามของสาธารณชน ในความหมายแคบ ภาระรับผิดชอบมุ่งเน้นเรื่องความสามารถที่จะ อธิบายท่าทีในการจัดสรร การใช้ และการควบคุม อันเป็นเรื่องเกี่ยวกับระบบงบประมาณการบัญชี และการตรวจสอบการบัญชี ในความหมายกว้างภาระรับผิดชอบยังหมายรวมถึงการจัดตั้งและการใช้ บังคับกฎหมายและระเบียบทกิتابด้วย

(๒) ความโปร่งใส อาจนิยามความโปร่งใสอย่างกว้าง ๆ ได้ว่า คือการที่สาธารณะมี โอกาสสรับรู้นโยบายด้านต่าง ๆ ของรัฐบาล และมีความมั่นใจว่ารัฐบาลมีความตั้งใจจริงในการดำเนิน ตามนโยบายซึ่งจะเกิดขึ้นเช่นนั้นได้ เมื่อประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงาน คำชี้แจง และถ้อย แผลงต่าง ๆ ของรัฐบาล และกระบวนการทางการเมืองในการกำหนดและดำเนินนโยบายเปิดโอกาส ให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม รวมทั้งการเปิดให้มีการต่อสู้แข่งขันระหว่างฝ่ายต่างๆ อย่างเต็มที่ในการ กำหนดทางเลือกของสังคม นอกจากนี้ ความโปร่งใสยังทำให้การติดตามตรวจสอบของสาธารณะ มีความถูกต้องมากขึ้น และได้มा�ซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพเงื่อนไขทางการเมือง เศรษฐกิจ และ สังคม

(๓) การปราบปรามทุจริตและประพฤติมิชอบ การทุจริตและประพฤติมิชอบใน ตำแหน่งหน้าที่ หมายถึง การใช้อำนาจหน้าที่หรือการอาศัยความไว้วางใจที่สาธารณะมอบให้ไป ในทางที่เป็นการหาผลประโยชน์ส่วนตน การทุจริตเกิดขึ้นได้ทั้งในระดับบุคคล และองค์กรหรือ สถาบัน ความหมายนี้ครอบคลุมรูปแบบการฉ้อราษฎร์บังหลวงเกือบทั้งหมด ทั้งที่อยู่ในภาครัฐและ เอกชน ในส่วนของระบบราชการ การทุจริตส่วนใหญ่ หมายถึง การกระทำการของหน่วยราชการหรือ ของข้าราชการที่มีขอบเขตจำกัดอยู่หมาด การปราบปรามทุจริตและการประพฤติมิชอบจึงถือเป็นตัวชี้วัด สำคัญที่แสดงความตั้งใจจริงในการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้น

วิธีการปกคล้องที่ leverage และการทุจริตนับเป็นของคู่กัน และเป็นอุปสรรคใหญ่ต่อการ พัฒนาเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่น

(๑) สินบนทำให้โครงการพัฒนาของรัฐมีต้นทุนเพิ่มสูงขึ้น และก่อให้เกิดโครงการที่ แทบจะไม่มีประโยชน์ทางเศรษฐกิจใด ๆ

(๒) การฉ้อราษฎร์บังหลวงบันทอนความสามารถในการจัดเก็บรายได้ของรัฐ ทำให้ ระบบการคลังของประเทศอ่อนแอและสร้างปัญหาทางด้านเศรษฐกิจในระดับมหาภัย

(๓) การผันทรัพยากรมาใช้อย่างผิดจากเป้าหมายที่วางไว้แต่เดิม เป็นการบิดเบือน กระบวนการกำหนดนโยบาย

(๔) การใช้สินบนเป็นเครื่องเบิกทางเพื่อให้ได้มาซึ่งบริการสาธารณะ ทำให้การ จัดลำดับความสำคัญของการจัดสรรงบประมาณ และเงินงบประมาณที่กำหนดเอาไว้ต้องเสียไป

(๕) การทุจริตอย่างกว้างขวางนำความเสื่อมเสียมาสู่รัฐบาล และทำให้ประชาชน หมดความศรัทธาในการเมืองและนโยบายสาธารณะ

ในการบริหารงานภาครัฐ ความอ่อนแอกของระบบบริหารราชการแผ่นดินจะส่งผลให้ จริยธรรมและการยึดมั่นในจริยธรรมของข้าราชการเสื่อมถอยลง ทำให้การควบคุมรัฐบาลของฝ่ายนิติ บัญญัติไม่เพียงพอ นอกจากนั้นการทุจริตยังกัดกร่อน อำนาจหน้าที่และประสิทธิภาพขององค์กร หรือ หน่วยงานราชการ ด้วยเหตุนี้การปรับปรุงประสิทธิภาพและความโปร่งใสของนโยบายเศรษฐกิจ และ

การปฏิรูประบบราชการจึงนับเป็นองค์ประกอบสำคัญในการรณรงค์ต่อสู้กับการทุจริต และการเสริมสร้างธรรมาภิบาล

(๔) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามายึดหัวหน้าและอธิบดีในการตัดสินใจดำเนินนโยบาย และมีส่วนในการควบคุมสถาบัน ตลอดจนการจัดสรรการใช้และการรักษาทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของตน อันจะทำให้เกิดการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ เมื่อพิจารณาในบริบทของการจัดการปกครอง และการบริหารการมีส่วนร่วมจะเน้นที่การอุดหนุนให้ประชาชนพลเมือง ซึ่งรวมผู้หญิงอยู่ด้วย มีอำนาจมากขึ้น และเน้นความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงและกิจกรรมต่าง ๆ ในภาคประชาสังคม การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องเกี่ยวกับการสร้างกรอบของกฎหมาย และสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยสร้างข้อเรียกร้องที่ชอบธรรม และก่อให้เกิดกระบวนการติดตามการตรวจสอบนโยบายและดำเนินการของรัฐ การมีส่วนร่วมเกิดขึ้นได้ในหลายระดับด้วยกัน นับตั้งแต่ระดับภาคหญ้า โดยผ่านสถาบันในระดับท้องถิ่นและเทศบาล ไปจนถึงระดับภูมิภาค และระดับชาติ ภายใต้รูปแบบการปกครองที่มีการกระจายอำนาจและยึดหยุ่น ตลอดจนการมีส่วนร่วมในภาคเอกชน

(๕) ครอบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ระบบยุติธรรมและกฎหมายที่ส่งเสริมการพัฒนาและระบบการจัดการปกครองที่ดีนั้นคือ การมีกฎหมายที่มีความชัดเจนและนำมาใช้อย่างเป็นเอกสาร ในระบบและกระบวนการยุติธรรมที่มีความเป็นวัตถุวิสัยและเป็นอิสระ และเป็นระบบกฎหมาย ซึ่งมีบล็อกโทเทชั่นที่เหมาะสมเพื่อป้องปราบผู้คิดลงทะเบียนโทเทชั่นที่ฝ่าฝืน ระบบกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมที่ดีจะช่วยส่งเสริมการปกครองตามหลักนิติธรรม สิทธิมนุษยชนและการพัฒนาเศรษฐกิจ ถ้าขาดระบบเช่นว่านี้ไปหรือมีระบบที่อ่อนแอจะทำให้ไม่ค่อยมีใครอยากระบุทุนต้นทุนในการทำธุรกิจทางเศรษฐกิจจะถูกบีบเบือนไป และพัฒนาระบบราชการและโครงสร้างทางเศรษฐกิจ จึงควรกระจายอย่างกว้างขวาง และปัจจุบันการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายจะนำไปสู่การกระทำการทุจริตในทุกระดับ

ดังนั้น การป้องกันหรือการปราบปรามการทุจริตครั้งรับปัจจัยที่ต้องมีการจัดการที่จริงจัง โดยอาศัยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐบาลที่จะต้องกำหนดมาตรการหรือกฎหมายเบียบมาบังคับใช้ซึ่งพิจารณาจากปัจจัยหรือสาเหตุที่ก่อให้เกิดการทุจริตครั้งรับปัจจัย ได้รวมถึงการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกเพื่อสร้างวัฒนธรรมใหม่ และให้ภาคเอกชน ภาคประชาชน และสื่อมวลชนเข้ามายึดหัวหน้าในการตรวจสอบการทุจริตครั้งรับปัจจัย

๒.๑.๖ ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันและองค์กรความโปร่งใสสากล

องค์กรความโปร่งใสสากล (Transparency International – TI) ได้เปิดเผยผลการจัดอันดับดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index – CPI) ประจำปี ๒๐๑๗ พบว่า ประเทศไทยได้ ๓.๔ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน อยู่อันดับที่ ๘๐ จาก ๑๗๖ ประเทศในภูมิภาคเอเชีย ทั้งนี้ ประเทศไทยส่วนใหญ่ยังคงมีคะแนนต่ำกว่าครึ่งหนึ่ง มีเพียง ๔๙ ประเทศเท่านั้นที่ได้คะแนนตั้งแต่ ๕ คะแนนขึ้นไป

โดยประเทคโนโลยีและสามารถคงแฉมป้อันดับหนึ่งในระดับโลก (๙.๕ คะแนน) และได้คะแนนมากขึ้นกว่าปีที่แล้ว ส่วนเดนماركและฟินแลนด์แฉมป์เก่าแม้จะได้คะแนนมากขึ้นแต่ก็เป็นอันดับสอง (๙.๔ คะแนน) ขณะที่อันดับสุดท้าย ได้แก่ ประเทศเซเชลล์และมาเลเซีย (๑.๐ คะแนน) ส่วนในภูมิภาคเอเชีย singapore ของครองอันดับหนึ่ง (๙.๒ คะแนน) และเมื่อพิจารณาตามกลุ่มประเทศและภูมิภาค พบว่า กลุ่มประเทศสมาชิกองค์กรเพื่อความร่วมมือเศรษฐกิจและการพัฒนาหรือ OECD และประเทศในภูมิภาคอยู่ในอันดับสูง เช่น ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส เยอรมันี ฯ ขณะที่กลุ่มประเทศในภูมิภาคอยู่ในอันดับต่ำ เช่น ไนจีเรีย แอฟริกาใต้ บราซิล ฯ ซึ่งเป็นประเทศที่มีภูมิภาคและอาชญากรรมที่รุนแรงและซับซ้อน

หลังจากที่มีการเปิดเผยคะแนนดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันของมาพบว่า ยังคงมีความไม่รู้และไม่เข้าใจเกี่ยวกับดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งความเข้าใจผิดว่าดัชนีเป็นตัวชี้วัดการคอร์รัปชันของทั้งภาครัฐและเอกชน หรือความเข้าใจผิดว่าดัชนีเป็นตัวสะท้อนการทำงานของนักการเมืองกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพื่อให้สามารถนำผลต่างๆ ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการรับมือแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันของประเทศไทยได้ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน จึงจำเป็นอย่างยิ่ง

๒.๑.๖.๑ ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน

ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน หรือ Corruption Perceptions Index – CPI เป็นดัชนีที่แสดงถึงการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการคอร์รัปชันในภาครัฐ (Public Sector) ในประเทศนั้น ๆ คำว่าภาครัฐในที่นี้มีความหมายรวมไปถึงหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่รัฐทั้งหมด ทั้งนักการเมือง ข้าราชการ ทหาร ตำรวจต่างๆ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ว่านี้มีฐานข้อมูลมาจากผู้เชี่ยวชาญหรือนักธุรกิจที่อาศัยอยู่ในประเทศที่ทำการสำรวจ รวมไปถึงสถาบันหน่วยงานวิจัยและองค์กรอิสระที่ได้รับการยอมรับจากทั่วโลก โดยตัวเลขที่มากหมายถึงการมีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันที่ต่ำ ส่วนตัวเลขที่ต่ำหมายถึงการมีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันที่สูง

องค์กรความโปร่งใสสากล ได้ให้ความหมายของคำว่า “คอร์รัปชัน” (Corruption) ไว้หมายถึง การใช้อำนาจที่ได้มาโดยหน้าที่ในการทำประโยชน์ส่วนตัว โดยองค์กรความโปร่งใสสากลได้ระบุถึงกรณีต่างๆ ที่จะสามารถเกิดขึ้นในการคอร์รัปชันของภาครัฐได้ ดังนี้

(๑) การคอร์รัปชันขนาดใหญ่ (Grand Corruption) เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐระดับสูงเพื่อบิดเบือนนโยบายหรือใช้อำนาจรัฐในทางมิชอบ เพื่อให้ผู้นำหรือผู้บริหารประเทศได้รับผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรของชาติ

(๒) การคอร์รัปชันขนาดเล็ก (Petty Corruption) เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐระดับกลางและระดับล่างต่อประชาชนทั่วไป โดยการใช้อำนาจที่ได้รับมอบหมายในทางมิชอบ

(๓) การติดสินบน (Bribery) เป็นการเสนอ การให้ หรือสัญญาจะให้ผลประโยชน์ทั้งในรูปของเงิน สิ่งของ และสิ่งตอบแทนต่างๆ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกิดการทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี

๔) การยักยอก (Embezzlement) คือการที่พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ในองค์กร นำเงินหรือสิ่งของที่ได้รับมอบหมายให้ใช้ในราชการ มาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อกิจกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง

๕) การอุปถัมภ์ (Patronage) เป็นรูปแบบหนึ่งของการเล่นพรรคเล่นพวก ด้วยการคัดเลือกบุคคลจากสายสัมพันธ์ทางการเมืองหรือคุณเนกชั่น เพื่อเข้ามาทำงานหรือเพื่อให้รับผลประโยชน์ โดยไม่คำนึงถึงคุณสมบัติและความเหมาะสม

๖) การเลือกที่รักมักที่ซัง (Nepotism) เป็นรูปแบบหนึ่งของการเล่นพรรคเล่นพวก โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐจะใช้อำนาจที่มี ในการให้ผลประโยชน์หรือให้หน้าที่การทำงานแก่เพื่อน ครอบครัว หรือบุคคลใกล้ชิด โดยไม่คำนึงถึงคุณสมบัติและความเหมาะสม

๗) ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interest) คือการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม

๒.๑.๒ องค์กรความโปร่งใสสากล

องค์กรความโปร่งใสสากล (Transparency International – TI) ก่อตั้งขึ้นในปี ๑๙๙๓ มีสถานะเป็นองค์กรภาคประชาสังคมระหว่างประเทศ ทำหน้าที่ในการต่อสู้กับการทุจริตและคอร์รัปชันทุกรูปแบบเพื่อให้การทุจริตคอร์รัปชันหมดไป ด้วยการแสดงความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เคลื่อนไหวและสร้างความตระหนักรู้ถึงผลเสียของการคอร์รัปชัน

องค์กรความโปร่งใสสากลมีเครือข่ายอยู่ในประเทศไทยตั้งๆ กว่า ๘๐ ประเทศทั่วโลก เพื่อเผยแพร่และให้ข้อมูลในการต่อต้านการคอร์รัปชันแก่ประชาชนในประเทศไทยนั้นๆ โดยมีการเคลื่อนไหวทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อเรียกร้องการเลือกตั้งที่เป็นธรรม การบริหารจัดการและการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐที่โปร่งใส โดยมีเครื่องมือและเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ในการต่อสู้กับคอร์รัปชันที่มาจากระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับสากล

ปัจจุบันองค์กรความโปร่งใสสากลมีเครื่องมือ หรือดัชนีที่สำคัญในการชี้วัดการคอร์รัปชันในระดับโลก ๕ ตัวด้วยกันคือ ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index – CPI), เครื่องชี้วัดการคอร์รัปชันทั่วโลก (Global Corruption Barometer – GCB) ดัชนีการติดสินบน (Bribe Payers Index – BPI) ผลสำรวจการคอร์รัปชันของโลก (Global Corruption Report – GCR), ผลสำรวจความโปร่งใสทางการเงิน (Promoting Revenue Transparency Project) และผลสำรวจการต่อต้านคอร์รัปชัน (Transparency in Reporting on Anti-Corruption – TRAC)

๒.๑.๓ ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน ๒๐๑๑

ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน คำนวนโดยใช้ข้อมูลครอบคลุมแหล่งข้อมูล ๑๗ แห่งที่จัดโดยสถาบันที่มีเชื่อเสียง ๑๓ สถาบัน ข้อมูลทั้งหมดเป็นการประเมินภาพรวมของการคอร์รัปชัน ประกอบด้วยความถี่และจำนวนเงินที่ใช้ในการคอร์รัปชันในภาครัฐ ซึ่งดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน

๒๐๑๑ นั้นเป็นการนำข้อมูลและผลสำรวจที่มีการเผยแพร่ในช่วงสองปีที่ผ่านมาคือ ตั้งแต่เดือน ธันวาคม ๒๐๐๙ ถึงเดือนพฤษจิกายน ๒๐๑๑ มาประเมิน

ผลสำรวจของแหล่งข้อมูลดังกล่าวรวมตั้งแต่การรู้เท็จเรื่องการคอร์รัปชันของผู้ที่อาศัยอยู่ภายในประเทศ ไปจนถึงการรับรู้ของผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ภายนอกประเทศไทย โดยมีแหล่งที่มาสามารถแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ เป็นข้อมูลที่มาจากการสำรวจของภาคธุรกิจ และข้อมูลที่มาจากการนักวิเคราะห์ความเสี่ยงหรือผู้เชี่ยวชาญจากองค์กรระหว่างประเทศเป็นผู้ประเมินผลข้อมูล จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาแปลงเป็นค่ามาตรฐานที่มีสเกลเท่ากันคือ ๑๐ คะแนน แล้วจึงนำมาจัดอันดับ

๒.๑.๖.๔ แหล่งข้อมูลทั้งหมดที่ใช้ในการประเมินดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน

แหล่งข้อมูลที่มาจากการนักวิเคราะห์ความเสี่ยงหรือผู้เชี่ยวชาญจากองค์กรระหว่างประเทศมี ๓ แห่ง ประกอบด้วย

- (๑) การจัดอันดับธรรมาภิบาลของธนาคารพัฒนาแอฟริกา : African Development Bank Governance Ratings ๒๐๑๐ (AFDB)
- (๒) การประเมินผลงานรายประเทศของธนาคารพัฒนาเอเชีย : Asian Development Bank Country Performance Assessment ๒๐๑๐ (ADB)
 - (๓) ดัชนีธรรมาภิบาลด้านความยั่งยืนของมูลนิธิเบอร์เทลสแมนน์ : Bertelsmann Foundation Sustainable Governance Indicators (BF_SGI)
 - (๔) ดัชนีการปฏิรูปของมูลนิธิเบอร์เทลสแมนน์ : Bertelsmann Foundation Transformation Index (BF_TI)
 - (๕) การประเมินความเสี่ยงรายประเทศของอีโคโนมิสต์ อินเตลลิเจนซ์ ยูนิต : Economist Intelligence Unit Country Risk Assessment (EIU_CRR)
 - (๖) รายงานการปฏิรูปรายประเทศของฟรีดومเฮ้าส์ : Freedom House Nations in Transit (FH_NIT)
 - (๗) การจัดอันดับความเสี่ยงรายประเทศของโกลบอล อินไซต์ : Global Insight Country Risk Ratings (GI_CRR)
 - (๘) รายงานความเสี่ยงทางเศรษฐกิจและการเมืองประจำปี ๒๐๑๐ ของเอเชียนอินเตลลิเจนซ์ : Political and Economic Risk Consultancy Asian Intelligence ๒๐๑๐ (PERC๒๐๑๐)
 - (๙) รายงานความเสี่ยงทางเศรษฐกิจและการเมืองประจำปี ๒๐๑๑ ของเอเชียนอินเตลลิเจนซ์ : Political and Economic Risk Consultancy Asian Intelligence ๒๐๑๑ (PERC๒๐๑๑)
 - (๑๐) รายงานทิศทางความเสี่ยงรายประเทศของโพลิทิคัล ริสค์ เซอร์วิสเซส : Political Risk Services International Country Risk Guide (PRS_ICRG)
 - (๑๑) ผลการจัดอันดับสินบนขององค์กรเพื่อความโปร่งใสสากล : Transparency International Bribe Payers Survey (TI_BPI)
 - (๑๒) การประเมินผลงานรายประเทศและศักยภาพของสถาบัน : World Bank – Country Performance and Institutional Assessment (WB_CPIA)

๓) ดัชนีเปรียบเทียบหลักนิติรัฐของเวลเดอร์ จัสติส โปรดเจกต์ : World Justice Project Rule of Law Index (WJP_ROL)

แหล่งข้อมูลที่เป็นผลสำรวจจากภาคธุรกิจมี ๔ แห่ง ประกอบด้วย

- ๑) IMD World Competitiveness Year Book ๒๐๑๐ (IMD๒๐๑๐)
- ๒) IMD World Competitiveness Yearbook ๒๐๑๑ (IMD๒๐๑๑)
- ๓) World Economic Forum Executive Opinion Survey (EOS) ๒๐๑๐ (WEF ๒๐๑๐)
- ๔) World Economic Forum Executive Opinion Survey (EOS) ๒๐๑๑ (WEF ๒๐๑๑)

๒.๑.๖.๕ การวิเคราะห์ดัชนี CPI กรณีประเทศไทยปี ๒๐๑๑

ผลการจัดอันดับดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยในปี ๒๐๑๑ พบว่า ประเทศไทยได้ ๓.๔ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน อยู่อันดับที่ ๘๐ จากการจัดอันดับทั่วโลก ร่วมกับประเทศอื่น ๆ อีก ๔ ประเทศคือ โคลومเบีย เอลซัล瓦โดร์ กรีซ มอร็อกโค และเปรู ในส่วนของภูมิภาคเอเชียไทยอยู่อันดับที่ ๑๐ จาก ๒๖ ประเทศ ซึ่งที่มาของระดับ ๓.๔ คะแนน นั้น ได้มาจากการคำนวณค่าเฉลี่ยของฐานข้อมูลจำนวน ๑๑ แหล่งข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ ๓ ผลการจัดอันดับดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันปี ๒๐๑๑ ของประเทศไทย

แหล่งข้อมูล	คะแนน
๑. การจัดอันดับธรรมาภิบาลของธนาคารพัฒนาแอฟริกา (AFDB)	-
๒. การประเมินผลงานรายปีของธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB)	-
๓. ดัชนีธรรมาภิบาลด้านความยั่งยืนของมูลนิธิเบอร์เกลสเม่น (BF SGI)	-
๔. ดัชนีการปฏิรูปของมูลนิธิเบอร์เกลสเม่น (BF TI)	๓.๙
๕. การประเมินความเสี่ยงรายปีของอีโคโนมิสต์ อินเตลลิเจนซ์ ยูนิต (EIU CRR)	๓.๒
๖. รายงานการปฏิรูปรายปีของฟรีดอม เอ็ฟฟิค (FH NIT)	-
๗. การจัดอันดับความเสี่ยงรายปีของโกลบอล อินไซต์ (GI CRR)	๓.๓
๘. IMD ๒๐๑๐	๔.๑
๙. IMD ๒๐๑๑	๓.๙
๑๐. รายงานความเสี่ยงทางเศรษฐกิจและการเมืองประจำปี ๒๐๑๐ ของเอเชีย อินเตลลิเจนซ์ (PERC ๒๐๑๐)	๒.๗
๑๑. รายงานความเสี่ยงทางเศรษฐกิจและการเมืองประจำปี ๒๐๑๑ ของเอเชีย อินเตลลิเจนซ์ (PERC ๒๐๑๑)	๓.๒

แหล่งข้อมูล	คะแนน
๑๒. รายงานทิศทางความเสี่ยงรายประเทศของโพลิติคัล ริสค์ เซอร์วิสเซส (PRS_ICRG)	๒.๖
๑๓. ผลการจัดอันดับสินบนขององค์กรเพื่อความโปร่งใสสากล (TI_BPI)	-
๑๔. การประเมินผลงานรายประเทศและศักยภาพของสถาบันของธนาคารโลก (WB_CPIA)	-
๑๕. WEF ๒๐๑๐	๓.๓
๑๖. WEF ๒๐๑๑	๓.๔
๑๗. ดัชนีเปรียบเทียบหลักนิตรฐานของเวลต์ จัสติส โปรดเจ็กต์ (WJP_ROL)	๓.๘
ค่าเฉลี่ยรวม (ดัชนี CPI)	๓.๔

ที่มา : ไทยพัฒนาฯ วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๖

จากตารางผลการจัดอันดับดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันปี ๒๐๑๑ ของประเทศไทย พบร่วมกับ องค์กรที่ให้คะแนนประเทศไทยต่ำสุด คือ Political Risk Services International Country Risk Guide – PRS_ICRG ให้ประเทศไทย ๒.๖ คะแนน โดยการสำรวจของ PRS_ICRG มุ่งเน้นไปที่การคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในระบบการเมือง การเรียกร้องสิทธิ์ส่วนบุคคลและการเล่นพรรคเล่นพวกที่เกิดขึ้นในระบบอุปถัมภ์ ส่วนแหล่งข้อมูลที่ให้คะแนนประเทศไทยสูงสุด คือ IMD ๒๐๑๐ ที่ให้ประเทศไทย ๔.๑ คะแนน โดยผลการสำรวจของ IMD ๒๐๑๐ เกิดจากการไปถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นภาคธุรกิจ และมีการถามเพียงคำถามเดียวคือ “มีการติดสินบนและการคอร์รัปชันจริงหรือไม่”

๒.๑.๖.๖ ประเด็นการทุจริตคอร์รัปชันที่ใช้ในการประเมินดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน มีดังนี้

- ๑) ความโปร่งใสของภาครัฐในการใช้จ่ายงบประมาณ
- ๒) การแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการ หรือความสามารถในการตรวจสอบนักการเมืองระดับสูงของประเทศนั้นๆ
 - ๓) ความเห็นเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันที่เป็นอุปสรรคต่อการเมือง
 - ๔) ความคิดเห็นของประชาชนจากกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับประสบการณ์การจ่ายสินบน
 - ๕) ความเห็นเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจ
 - ๖) ความเห็นเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้ชีวิตส่วนตัว/ครอบครัวของประชาชน
- ๗) ความคิดเห็นของประชาชนต่อการคอร์รัปชันในอนาคต (ในอีก ๓ ปีข้างหน้า)
- ๘) ดัชนีชี้สภาวะธรรมาภิบาล (Worldwide Governance Indicators, WGI) ประกอบด้วย ๖ มิติ ได้แก่

๘.๑) การมีสิทธิมีเสียงและความรับผิดชอบและการตรวจสอบได้ (Voice & Accountability)

๘.๒) เสถียรภาพทางการเมืองและการไม่เกิดความรุนแรง (Political Stability and Absence of Violence)

๘.๓) ประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency)

๘.๔) คุณภาพของกฎระเบียบ (Regulatory Quality)

๘.๕) การบังคับใช้กฎหมาย (Rule of Law) และ

๘.๖) การควบคุมการทุจริตและประพฤติมิชอบ (Control of Corruption) โดยในแต่ละมิติมีการให้ค่าคะแนน เป็นลำดับร้อยละ (percentile rank) ซึ่งมีค่าระหว่าง ๐-๑๐๐ ค่าเข้าใกล้ ๐ แสดงว่าระดับธรรมาภิบาลต่ำ แต่ถ้าใกล้ ๑๐๐ ระดับธรรมาภิบาลจะสูง

๒.๑.๖.๗ ดัชนีวัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๕

สำนักงาน ป.ป.ช. (๒๕๕๕) เห็นว่าจากการปฏิรูประบบราชการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการพยายามสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานโดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตามประกาศในพระราชบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๕๖ เพื่อให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความโปร่งใส ความคุ้มค่า และผลลัพธ์ที่ดีในการกิจ ตลอดจนตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ส่วนราชการต่างๆ จึงได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เป็นกรอบในการบริหารราชการ แผ่นดิน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าส่วนราชการต่างๆ ได้ดำเนินงานตามหลักการดังกล่าวพร้อมหลายแต่ปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบยังคงมีอยู่อย่างมากในสังคมไทย ซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่สามารถระบุที่มาหรือต้นตอของปัญหาการทุจริตได้

สำนักงาน ป.ป.ช. จึงเห็นว่าควรมีการวัดความโปร่งใสด้วยเครื่องมือวัดที่ใช้หลักฐานเชิงประจำตัว (Evidence Base) ด้วย ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้จัดทำเครื่องมือที่เรียกว่าดัชนีวัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ประกอบด้วย ๙ ดัชนี และ ๑๗ ตัวชี้วัด ต่อมาในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงดัชนีวัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ประกอบด้วย ๗ ดัชนี และ ๑๕ ตัวชี้วัด เพื่อให้เป็นเครื่องมือที่สามารถแสดงผลการปฏิบัติราชการที่ดี โดยใช้หลักฐานประกอบที่เป็นรูปธรรม นอกจากนี้ยังจะช่วยส่งเสริมการขับเคลื่อนความโปร่งใสของส่วนราชการให้ดียิ่งขึ้น และส่วนราชการไทยจะได้ใช้ประโยชน์จากดัชนีวัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐนี้ แสดงถึงระดับความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานและเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อกำหนด ปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติราชการให้มีความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น

๒.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ

การศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ คณะผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการศึกษาจากทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ทฤษฎีปัจจัยจูงใจ-ปัจจัยสุขวิทยาของ Herzberg และทฤษฎีความต้องการแสร้งหาของ McClelland ดังนี้

๒.๒.๑ ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow's Need Hierarchy Theory)

จากที่ได้ทราบแล้วพฤติกรรมของคนจะถูกกำหนดและควบคุมโดยแรงจูงใจต่าง ๆ และแรงจูงใจเหล่านี้ก็ยังมีลักษณะแตกต่างกันไปสำหรับแต่ละคนอีกด้วย ดังนั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารควรจะได้ทราบว่า แรงจูงใจหรือความต้องการของพนักงานในองค์กรว่ามีรูปแบบอย่างไรบ้าง ความรู้เรื่องดังกล่าวได้รับการศึกษาอย่างถูกต้องจนกระทั่งเป็นทฤษฎีทั่วไปเกี่ยวกับการจูงใจพฤติกรรมของมนุษย์ขึ้นมาใช้อธิบายให้เห็นว่าตัวของมนุษย์ถูกกระตุ้นจากความปรารถนาที่จะเสนอความต้องการเฉพาะอย่างของความต้องการ และความต้องการที่จะตอบสนองความต้องการอันนั้น ผู้ตั้งทฤษฎีนี้ก็คือ Abraham Maslow (๑๙๔๓ อ้างถึงใน วิเชียร วิทยอุดม, ๒๕๔๗ หน้า ๑๕๕-๑๕๗) ซึ่งได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ไว้ดังนี้

๑) มนุษย์ที่มีความต้องการและความต้องการนี้จะมีอยู่ตลอดเวลา และเป็นความต้องการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการอันใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอันอื่นก็จะเกิดขึ้นมาทดแทนอีกไม่มีที่สิ้นสุด

๒) ความต้องการที่รับการตอบสนองแล้ว ก็จะไม่เป็นสิ่งจูงใจอีกต่อไปจะเหลืออยู่ก็แต่ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้น ที่ยังคงเป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมความต้องการของมนุษย์อยู่อีก เป็นเช่นนี้ไปเรื่อยๆ

๓) ความต้องการของมนุษย์จะเรียงเป็นลำดับขั้นตอน (A Hierarchy of Need) จากตัวไปทางสูงตามลำดับของความสำคัญ เมื่อความต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์ก็จะเริ่มให้ความสนใจกับความต้องการในระดับที่สูงขึ้น ความต้องการในระดับที่สูงก็จะถูกกระตุ้นให้มีการตอบสนองในทันที (Demand Satisfaction)

ในทศนัชความคิดของมาสโลว์มีความเห็นว่า มนุษย์มีความต้องการหลายระดับ โดยเรียงจากลำดับต่ำกว่าไปทางลำดับที่สูงกว่า ซึ่งเมื่อได้ความต้องการขั้นต่ำได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว มนุษย์ก็จะเขยิบไปมีความต้องการในลำดับขั้นที่สูงขึ้นไป ลำดับความต้องการจะมีอยู่ด้วยกัน ๕ ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑) ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการเกี่ยวกับพื้นฐานของมนุษย์ (Basic Needs) ในการดำรงชีวิตอยู่อันได้แก่ ความต้องการในปัจจัยสี่ที่ทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่รอดได้ เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย ยาภัย ฯลฯ เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น

๒) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) ความต้องการนี้กล้ายเป็นสิ่งสำคัญ เมื่อความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย

ก็จะเข้ามานีบทบาทต่อพัฒนารูปแบบของมนุษย์ ความต้องการนี้จะเกี่ยวกับทางด้านร่างกายและความปลอดภัยจากอันตรายเพื่อจะทำให้ชีวิตเรามีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เช่นความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนการได้รับการคุ้มครองปกป้องตามการคุกคามทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมถึงความมั่นคงในการทำงานด้วย

๓) ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นความต้องการที่ได้ผ่านความต้องการขั้นที่ ๑ และที่ ๒ ที่ได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์ก็จะเริ่มมีความต้องการทางสังคม ทำให้เป็นที่ยอมรับของสังคม โดยการเข้าเป็นสมาชิกขององค์กรต่างๆ หวังที่จะให้ได้รับการยอมรับ ความรักความเป็นมิตร ความรู้สึกที่มีพรรคพวง ความรู้สึกเป็นเจ้าของ ความรู้สึกมีส่วนร่วมและอยู่ร่วมกัน ความต้องการที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรต่างๆ จะควบหาสมาคมกับบุคคลอื่นๆ เพื่อให้สังคมตอบสนองต่อความต้องการของตน

๔) ความต้องการได้รับการยกย่องทางสังคม (Esteem Needs) เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการทางสังคม ก็จะมุ่งหาทางสนองตอบความต้องการในลำดับที่สูงขึ้นไปอีก เป็นความต้องการได้รับการยกย่องนับถือตนและรู้สึกว่าตนเองมีค่า ให้คนอื่นยกย่องให้เกียรติและเห็นความสำคัญของตน และต้องการความมีชื่อเสียงดีเด่นดังในสังคม ต้องการให้ดีเด่นกว่าบุคคลอื่นในสังคมเดียวกัน ต้องการยกระดับสถานภาพของตนให้สูงยิ่งขึ้น จะทำให้เกิดความมั่นใจและภาคภูมิใจในความรู้ความสามารถของตนเองมากยิ่งขึ้น

๕) ความต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต (Self-Actualization Needs) เป็นความต้องการขั้นสุดท้าย และเป็นความต้องการขั้นสูงสุดในชีวิตของมนุษย์ คือความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความนีกคิดหรือนึกฝันที่อยากจะประสบความสำเร็จ เป็นการประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตนเองต้องการหรือเป็นความปรารถนาสูงสุด ซึ่งความต้องการขั้นสุดท้ายที่บุคคลแต่ละคนอาจจะไปสู่จุดมุ่งหมาย แต่บางคนอาจจะไม่ถึงจุดมุ่งหมายในชีวิตก็เป็นได้ ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับศักยภาพของแต่ละบุคคลนั้นเป็นสำคัญ

ทั้งนี้ Andrew D. Szilagyi Jr. and Marc J. Wallace Jr. (Andrew D. Szilagyi Jr. and Marc J. Wallace Jr., ๑๙๘๐ อ้างถึงใน วันชัย มีชาติ, ๒๕๔๘ หน้า ๗๘) ได้เปรียบเทียบแนวคิดลำดับขั้นความต้องการของคนของมาสโลว์กับความต้องการของคนในการทำงาน ดังนี้

ปัจจัยทั่วไป	ระดับของความต้องการ	ปัจจัยในการทำงาน
การเติบโต ความก้าวหน้า ความสำเร็จ	๕. การประสบความสำเร็จในชีวิต (Self-Actualization Needs)	งานที่ท้าทาย ความคิดสร้างสรรค์ ความก้าวหน้าในองค์กร ความสำเร็จในการทำงาน
การยอมรับ สถานภาพ การได้รับการเคารพ การนับถือตนเอง	๔. การได้รับการยกย่องและนับถือตนเอง (Self-Esteem Needs)	ชื่อตำแหน่ง การเพิ่มเงินเดือน (ตามความดีความชอบ) ลักษณะงาน การยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ความรับผิดชอบ

ปัจจัยทั่วไป	ระดับของความต้องการ	ปัจจัยในการทำงาน
การเป็นพากเกี่ยวกัน ความรักมิตรภาพ	๓. ความต้องการทางสังคม (Social Needs)	คุณภาพของการบังคับบัญชา การมีส่วนร่วมกับกลุ่มงาน มิตรภาพในเพื่อนร่วมอาชีพ
ความปลอดภัย ความมั่นคง ความ เสมอภาค เสถียรภาพ	๒. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety & Security Needs)	ความปลอดภัยในการทำงาน ผลประโยชน์ตอบแทน การเพิ่มเงินเดือนทั่วไป ความมั่นคงในงาน
อากาศ อาหาร การพักผ่อน เพศ	๑. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs)	สภาพอากาศในการทำงาน สภาพการทำงาน เงินเดือนพื้นฐาน สภาพโรงอาหาร

๒.๒.๒ ทฤษฎีปัจจัยจูงใจ-ปัจจัยสุขวิทยาของ Herzberg (Motivator – Hygiene Theory)

Frederick Herzberg ศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้คนรู้สึกพอใจและไม่พอใจในการทำงาน พบทวิภาคี ๒ ปัจจัย ดังนี้

๑) ปัจจัยสุขวิทยา (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่ลดความรู้สึกไม่พอใจของคนในการทำงาน ถ้าขาดไปคนจะเกิดความรู้สึกไม่พอใจในการทำงาน แต่หากมีก็ไม่ได้ทำให้คนพอใจในการทำงานหรือมีแรงกระตุ้นในการทำงาน เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากภายนอกตัวบุคคล เช่น ชีวิตส่วนตัว เงินเดือน สภาพการทำงาน สถานภาพ ความมั่นคงในงาน นโยบายและการบริหารงานขององค์กร ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กลุ่มเพื่อน และการบังคับบัญชา เป็นต้น

๒) ปัจจัยจูงใจ (Motivator Factors) เป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้คนทุ่มเทความพยายามในการทำงาน ถ้าขาดไปจะทำให้คนในองค์กรขาดความพึงพอใจในการทำงาน แต่หากมีก็จะเป็นแรงจูงใจให้คนมีความพอใจในการทำงาน เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล เช่น ความก้าวหน้าในการทำงาน ลักษณะงาน ความรับผิดชอบ และการได้รับการยอมรับและความสำเร็จในการทำงาน เป็นต้น

๒.๒.๓ ทฤษฎีความต้องการแสวงหาของ McClelland (McClelland's Acquired – Needs Theory)

McClelland มีแนวคิดว่าบุคคลมีความต้องการแตกต่างกันและเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ ไม่ใช่ถ่ายทอดทางพันธุกรรม โดยแบ่งความต้องการออกเป็น ๓ ประการ ดังนี้

๑) ความต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต (Need for Achievement: NACH) บุคคลต้องการทำสิ่งต่าง ๆ ให้เต็มที่ และดีที่สุดเพื่อความสำเร็จ มากกว่ารางวัลในรูปสิ่งของบุคคลที่ต้องการความสำเร็จจะมีลักษณะชอบการแข่งขัน ชอบงานท้าทาย ต้องการได้รับข้อมูลป้อนกลับเพื่อประเมินผลงาน มีความชำนาญในการวางแผน มีความรับผิดชอบสูง บุคคลผู้มีความต้องการ

ความสำเร็จจะต่อสู้เพื่อให้บรรลุความสำเร็จส่วนตัวมากกว่ารางวัลในรูปสิ่งของ จากการวิจัยของ McClelland พบว่า ผู้ที่ประสบความสำเร็จส่วนตัวมีความปรารถนาที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้น

๒) ความต้องการความผูกพัน (Need for Affiliation: NAAFF) บุคคลต้องการการยอมรับ ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ต้องการมีความสัมพันธ์และผูกพันกับสมาชิกในกลุ่ม มีความเป็นมิตรไม่ตรี และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลอื่น ดังนั้น ผู้บริหารสามารถที่จะจูงใจบุคคลซึ่งมีความปรารถนาในด้านนี้ได้ด้วยการมอบหมายงานที่ต้องเน้นความร่วมมือระหว่างพนักงานและทีมงาน

๓) ความต้องการอำนาจ (Need for Power: NPOW) บุคคลต้องการอำนาจเพื่อมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น (อำนาจของบุคคลเป็นอำนาจทางลบ : ใช้อำนาจรุกรานผู้อื่นเพื่อให้ตนเองบรรลุเป้าหมาย) ต้องการเป็นผู้นำในการตัดสินใจ มีความพอใจที่จะอยู่ในสภาพการณ์แข่งขันหรือสถานการณ์ซึ่งมุ่งสู่การมีสถานภาพที่ดีและมีความต้องการความภาคภูมิใจรวมทั้งการมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นด้วยการทำางานที่มีประสิทธิผล ซึ่งสามารถอธิบายแยกออกเป็น ๓ ประการได้ดังนี้

๓.๑) ความต้องการอำนาจ (Need for Power) บุคลมีความต้องการอำนาจสูง จะมีความเกี่ยวข้องกับอิทธิพลและการควบคุม บุคคลเช่นนี้ต้องการเป็นผู้นำ ต้องการทำงานให้เหนือผู้อื่น ขอบสอน ขอบแข่งขัน

๓.๒) ความต้องการความผูกพัน (Need for Affiliation) บุคคลที่มีความต้องการในข้อนี้สูงจะพอใจกับการเป็นที่รัก และมีแนวโน้มจะเลี่ยงการต่อต้านโดยกลุ่มสมาชิกของสังคม เขาจะรักษาความสัมพันธ์อันดีในสังคม พยายามให้ความร่วมมือ มากกว่าการแข่งขัน พยายามสร้างและรักษาสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น สร้างความเข้าใจอันดีจากสังคมที่เขาเป็นสมาชิก

๓.๓) ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) บุคคลที่มีความต้องการความสำเร็จสูง จะมีความปรารถนาอย่างรุนแรงที่จะประสบความสำเร็จและกลัวความล้มเหลว ต้องการการแข่งขันและกำหนดเป้าหมายที่ยากกับตัวเอง ขอบเสี่ยงแต่ไม่ขอบพนัน ขอบการวิเคราะห์และประเมินปัญหา มีความรับผิดชอบ มีความปรารถนาที่จะทำงานให้ดีกว่าบุคคลอื่น แสดงทางแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุด

๒.๒.๔ ทฤษฎี x - ทฤษฎี y (Theory x - Theory y)

Douglas McGregor (๑๙๘๔ อ้างถึงใน วันชัย มีชาติ, ๒๕๔๘ หน้า ๘๔) เสนอแนวความคิดในการจูงใจ โดยเน้นการทำความเข้าใจธรรมชาติของคนว่าจะจูงใจคนให้ทำงานได้โดยจะต้องรู้ว่าคนในองค์กรมีธรรมชาติอย่างไร เมื่อเข้าใจธรรมชาติของผู้ปฏิบัติงานแล้วจะทำให้ผู้บริหารหรือฝ่ายจัดการเลือกวิธีการที่จะติดต่อสัมพันธ์กับผู้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง (Stephen P. Robbins, ๑๙๘๔ อ้างถึงใน วันชัย มีชาติ, ๒๕๔๘ หน้า ๘๔) อันจะนำมาซึ่งผลประโยชน์ขององค์กรและความเข้าใจอันดีระหว่างกันในการทำงาน โดย McGregor มองธรรมชาติของคนในการทำงานว่า มี ๒ พวก คือ พวกที่มีธรรมชาติในทางลบ (มองด้วยทัศนะที่ไม่ดีหรือมองเชิงลบ) ซึ่งเรียกคนกลุ่มนี้ว่า Theory-x และพวกที่มีธรรมชาติในทางที่ดี (มองด้วยทัศนะที่ดี) ได้แก่ ผู้ที่มีธรรมชาติแบบ Theory-y ซึ่งทั้ง ๒ พวกนี้มีธรรมชาติแตกต่างกันออกไป คือ

Theory-x เป็นการมองธรรมชาติของคนว่าทุกคนเป็นคนไม่ดีและมีลักษณะดังนี้

- คนโดยปกติจะไม่ชอบทำงาน ถ้ามีโอกาสที่สามารถเลี่ยงงานได้จะหลีกเลี่ยงการทำงาน

- เมื่อธรรมชาติของคนไม่ชอบทำงาน องค์การจึงต้องใช้วิธีการบังคับ ควบคุมและลงโทษเพื่อให้คนทำงานให้บรรลุเป้าหมาย

- คนงานไม่ต้องการที่จะรับผิดชอบและจะทำงานตามคำสั่งเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

- สิ่งที่คนงานส่วนใหญ่ต้องการและให้ความสำคัญมากกว่าปัจจัยอื่น ได้แก่ ความมั่นคงในการทำงาน ฯลฯ คนงานส่วนใหญ่จะขาดความทะเยอทะยานและกระตือรือร้น

ในขณะที่ Theory-x มองธรรมชาติของคนในทางที่ไม่ดีนั้น McGregor มองว่าในองค์การมีคนอีกพวกหนึ่ง ซึ่งเป็นคนที่ดี ซึ่งได้แก่พวก Theory-y ซึ่งลักษณะของคนงานแบบ Theory-y จะมีลักษณะที่ตรงข้ามกับ Theory-x

Theory-y จะเชื่อว่าโดยธรรมชาติแล้วคนทุกคนเป็นคนดีและมีลักษณะดังนี้

- คนงานจะเชื่อว่า การทำงานเป็นเรื่องปกติธรรมดा การทำงานก็เหมือนกับการพักผ่อนและการละเล่น การทำงานจึงเป็นสิ่งที่ดี

- คนงานจะรู้เป้าหมายของตน และสามารถควบคุมตนเองได้ และจะพยายามทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คนมีความทะเยอทะยานและอยากรับผิดชอบ

- คนทุกคนมุ่งที่จะให้ตนมีความรับผิดชอบและได้รับการยอมรับ (คนมุ่งแสวงหาความรับผิดชอบ) คนงานเป็นผู้ที่สามารถที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้

- คนทุกคนมีความสามารถที่จะริเริ่มสร้างสรรค์และแก้ปัญหาให้องค์การได้ เพียงแต่องค์การนำความสามารถของคนมาใช้ได้เพียงบางส่วนเท่านั้น

จากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ ได้แก่ ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow ทฤษฎีปัจจัยจูงใจ-ปัจจัยสุขวิทยาของ Herzberg และทฤษฎีความต้องการแสวงหาของ McClelland ดังกล่าวทำให้เข้าใจธรรมชาติของคนเมื่อเข้าใจธรรมชาติของคนหรือผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุที่ทำให้คนมีการทุจริตคอร์รัปชัน และจะทำให้เข้าใจและสามารถกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการตามธรรมชาติของคนต่อไปได้

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์

พื้นฐานของหลักคิดนี้เชื่อว่าโครงสร้างของระบบสังคมที่มีความสัมพันธ์ไม่เท่าเทียมกันแบบขึ้นต่อกัน (Dependence) อุปถัมภ์ค้ำจุนพ่ำพากัน มีความเหลื่อมต่างของสังคม (Heterogeneous World View) ภายใต้ของความไม่เท่าเทียมกันจึงมี ผู้อุปถัมภ์ (Patron) กับ ผู้รับการอุปถัมภ์ (Client) กลุ่มคนในสังคมมีสังกัดและเป็นสังคมที่ขึ้นต่อกัน เป็นลักษณะชนชั้น (Stratification) แต่ไม่มีชนชั้น (Class) หลักของการขึ้นต่อกันการผูกโยงในสังคมเน้นเรื่องของการยึดถือบุคคล (Personalism) ใครที่จะเป็นหัวหน้าจะต้องเป็นผู้นำแบบมีบารมี (Charisma) คนมาร่วมกันต้องมีผลประโยชน์ (Interest)

และอุดมการณ์ร่วมกัน (Common Ideology) สังคมมีสถานภาพไม่เท่าเทียมกัน การแบ่งผลประโยชน์ไม่ต้องเท่าเทียมกัน ไม่นับการผูกพันในลักษณะของการต่างตอบแทนในเชิงวัตถุที่เท่าเทียมกัน มีลักษณะของการต่างตอบแทนในสิ่งซึ่งไม่มีวัตถุด้วย เป็นลักษณะลูกน้องハウตถุให้นายและนายให้ลูกน้องในลักษณะอุปถัมภ์ คุ้มครองดูแลให้บารมีคุ้มครองในการทำงาน คือเป็นทั้งการให้วัตถุและความคิดจิตใจ (Material & Non-Material) ที่เป็นการแลกเปลี่ยนที่ไม่เท่าเทียมกัน (Unequal Exchange) (อภิรักษ์ สิทธิสมบูรณ์, ๒๕๔๔ อ้างถึงใน เชิงธิภัทร เอียดแก้ว, ๒๕๔๗ หน้า ๕๖)

เชิงธิภัทร เอียดแก้ว (๒๕๔๗) กล่าวถึง การรวมกลุ่มของคนไทยมีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ส่วนตัวของบุคคลในลักษณะความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ (Parton-clients) โดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว ความไว้วางใจและความใกล้ชิดสนิทสนมกันเป็นที่ตั้ง ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์มีลักษณะเช่นเดียวกับความสัมพันธ์แบบนายกับเพื่อ ซึ่งเป็นลักษณะความสัมพันธ์แบบศักดินาที่ยังคงอิทธิพลอยู่มาก สังคมไทยเป็นสังคมที่มีการกำหนดสถานภาพของบุคคลให้ลดหลั่น เป็นสังคมที่มีโครงสร้างนั้น ความแตกต่างระหว่างฐานะตำแหน่ง ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์ที่มีฐานะตำแหน่งสูงกว่า และผู้รับอุปถัมภ์ที่มีฐานะต่ำกว่า ความสัมพันธ์ในสังคมมีความแตกต่างกันอย่างมาก ในด้านสถานภาพทางตำแหน่งหน้าที่ราชการ อำนาจและอิทธิพล ทั้งทางสังคมและทางเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับมุมมองของแยงส์ อ้างในงานของอมรา พงศាបิชญ์ และบริชา คุวินทร์พันธุ์ (๒๕๔๕) (เชิงธิภัทร เอียดแก้ว, ๒๕๔๗ หน้า ๕๗) มองว่าโครงสร้างสังคมไทย ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ไม่เท่าเทียมกัน ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์เป็นความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนระหว่างคนในสังคมที่มีฐานะบทบาทต่างกัน และอาจเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นความผูกพันของมิตรภาพแบบประโยชน์ใช้สอย ซึ่งคนมีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูงกว่า (ผู้อุปถัมภ์) ใช้อิทธิพลและสิ่งที่ตนมีอยู่คุ้มครองให้ผลประโยชน์แก่ผู้มีฐานะต่ำกว่า (ผู้รับอุปถัมภ์) ที่ต้องตอบแทนด้วยการให้ความจงรักภักดี อุทิศตนรับใช้แก่ผู้อุปถัมภ์ ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา กับลูกน้องอย่างเป็นทางการเป็นความสัมพันธ์ตามสายงานทั้งสองฝ่ายปฏิบัติตัวตามบทบาทหน้าที่ มีความแตกต่างกับความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ที่จะเป็นความสัมพันธ์แบบตัวต่อตัวและเป็นส่วนตัว มีการให้การช่วยเหลือหรือให้การบริการกันเป็นส่วนตัว (ทวีศักดิ์ บูรณกลัด, ๒๕๓๙ อ้างถึงใน เชิงธิภัทร เอียดแก้ว, ๒๕๔๗ หน้า ๕๘)

นอกจากนี้ เชิงธิภัทร เอียดแก้ว (๒๕๔๗ หน้า ๕๙) ยังกล่าวถึงลักษณะของระบบอุปถัมภ์ คือ

- ๑) ขึ้นอยู่กับตัวผู้นำแต่เพียงคนเดียว (ผู้อุปถัมภ์) ผู้นำเป็นผู้ควบรวมลูกน้อง
- ๒) การก่อตัวของโครงสร้าง และระบบผู้นำเป็นจุดศูนย์กลางไม่ใช่กลุ่ม ผู้นำเป็นผู้ก่อให้เกิดความสัมพันธ์
- ๓) ความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์เป็นความสัมพันธ์ในแนวเดียว และระหว่างบุคคล ๒ คน ที่มีความรู้สึกร่วมกัน
- ๔) ผลประโยชน์ที่ทำให้ผู้อุปถัมภ์ และลูกน้องมีความสัมพันธ์ต่อกัน เป็นประโยชน์ส่วนตัวที่เฉพาะเจาะจงมากกว่าผลประโยชน์ร่วมแบบกลุ่มวัตถุประสงค์ ที่ผู้อุปถัมภ์และลูกน้องคงความสัมพันธ์ต่อกัน

- ๕) ผลประโยชน์ที่แต่ละคนแสวงหา ผันแปรไปตามความแตกต่างทางฐานะอำนาจ เช่น ผู้อุปถัมภ์ต้องการอำนาจและชื่อเสียงเกียรติยศ ส่วนลูกน้องต้องการความคุ้มครอง และเงิน เป็นต้น
 ๖) สายใยแห่งความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์กับลูกน้องแต่ละคน ขึ้นอยู่กับการตอบแทนซึ่งกันและกัน

ดังนั้น จากแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวจะได้ทราบถึงที่มาหรือสาเหตุที่ทำให้มีพฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งจากกล่าวได้ว่า เพระมนุษย์มีความต้องการการยอมรับ ความรัก ความเป็นมิตร ความรู้สึกที่มีพรรคพาก รวมถึงการเป็นระบบอุปถัมภ์ที่มีการช่วยเหลือระหว่างผู้อุปถัมภ์หรือผู้บังคับบัญชา กับลูกน้อง

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับระบบราชการ

องค์กรแบบระบบราชการ (Bureaucracy) เป็นแนวคิดของ Max Weber (๑๙๖๔-๑๙๒๐) โดยเสนอว่าการจัดองค์กรแบบระบบราชการเป็นวิธีการจัดองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งใช้อำนาจและกลไกการบริหารที่เหมาะสม

พิทยา บวรรัตน์ (๒๕๔๔) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารที่สำคัญของการจัดองค์กรแบบระบบราชการตามแนวคิดของ Max Weber ดังนี้

๑) หลักลำดับชั้น (Hierarchy) ระบบราชการจัดหมวดหมู่ตำแหน่งต่างๆ เป็นลำดับชั้น ข้าราชการในลำดับชั้นที่สูงตำแหน่งที่เป็นผู้บังคับบัญชาควบคุมข้าราชการที่อยู่ในลำดับชั้นที่ต่ำรองลงมา อำนาจของข้าราชการแต่ละคนขึ้นอยู่กับตำแหน่งของข้าราชการผู้นั้นในลำดับชั้นขององค์กร อำนาจจะมีเดินขึ้นอยู่กับความสามารถและความเชี่ยวชาญเฉพาะตัว ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในระบบราชการถูกกำหนดและควบคุมโดยกฎแห่งลำดับชั้นอย่างเคร่งครัด

๒) อำนาจของสมาชิกองค์กรมาจากการมาจากอำนาจตามตำแหน่งราชการที่มีบทบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรกำหนดขอบข่ายของอำนาจและหน้าที่ไว ตำแหน่งยังคงอยู่ต่อไปแม้ว่าตัวข้าราชการจะเปลี่ยนแปลง ระบบราชการจึงไม่เหมือนกับระบบการบริหารที่อาศัยหลักอำนาจสัมพันธ์แบบเฉพาะตัวและแบบประเพณีนิยม

๓) การทำงานในองค์กรแบบระบบราชการถูกกำหนดโดยกรอบของระเบียบ แบบแผนที่เป็นทางการและเป็นลายลักษณ์อักษรของหน่วยงานราชการ ข้าราชการจึงเป็นบุคคลที่ฝึกมาให้มีความรู้พิเศษเกี่ยวกับระบบที่เป็นแบบแผน แล้ววิธีการปฏิบัติตามระเบียบเหล่านั้น ซึ่งช่วยให้ข้าราชการสามารถตัดสินใจในเรื่องนโยบายและการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

๔) ข้าราชการต้องวางแผนตัวเป็นกลาง ต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวและประเพณีวัฒนธรรมของสังคม และปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การกระทำการของตนเป็นไปอย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพสูงสุด

๕) การรับราชการถือเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง ข้าราชการต้องมีความสามารถ มีความเชี่ยวชาญพิเศษและต้องทุ่มเทชีวิตจิตใจให้กับงานราชการตลอดจนมีความจงรักภักดีต่องค์กร

๖) ระบบราชการมีลักษณะขาว มีโครงสร้างลำดับชั้นที่มั่นคงกำหนดอำนาจของแต่ละตำแหน่งไว้แน่นชัด และเป็นทางการ

๗) ระบบราชการมีแนวโน้มที่จะปกปิดความรู้ในกลไกระบบราชการไม่ให้คนภายนอกได้ทราบ เพื่อเป็นการเสริมสร้างอำนาจของระบบราชการ

นอกจากนี้ พิทยา บวรวัฒนา (๒๕๔๔) ยังสรุปองค์การราชการว่ามีลักษณะที่สำคัญดังนี้

๑) เป็นองค์การที่มีลำดับชั้นของสายการบังคับบัญชาที่แน่นชัด กำหนดโดยโครงสร้างการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมในองค์การไว้แน่นอน ตำแหน่งในลำดับชั้นของสายการบังคับบัญชาจะทำหน้าที่กำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ของสมาชิกองค์การ

๒) เป็นองค์การที่มีการแบ่งงานกันทำ โดยการกิจขององค์การจะถูกแจกแจงและมอบหมายให้กับสมาชิกองค์การแต่ละคน

๓) เป็นองค์การที่มีกฎระเบียบแบบแผนสำหรับความประพฤติและการปฏิบัติงานของสมาชิกองค์การเป็นลายลักษณ์อักษร ทำหน้าที่กำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ในองค์การ

๔) เป็นองค์การที่กำหนดขั้นตอนในการทำงานและการแก้ปัญหาการทำงานไว้ล่วงหน้า

๕) เป็นองค์การที่ถือว่าสมาชิกองค์กรรวมทั้งบุคคลภายนอกเท่ากันหมด กล่าวคือถือว่าลักษณะส่วนตัวของคน (เช่น การมีเส้นมีสาย หน้าตาดี การมักคุ้นเป็นการส่วนตัว ๆ ฯลฯ) ไม่สำคัญ ลูกค้าที่มีเส้นมีสายกับลูกค้าที่ไม่มีเส้นไม่มีสายต้องได้รับบริการคุณภาพเท่ากันจากองค์การเป็นต้น

๖) เป็นองค์การที่ยึดหลักในความสามารถและคุณภาพในการทำงานของสมาชิกองค์การเป็นเครื่องตัดสินใจในการเลือก เลื่อนขั้น และไล่สมาชิกออก

ทั้งนี้ พิทยา บวรวัฒนา ยังกล่าวถึงความเชื่อของนักธุรกิจประสาสนศาสตร์หลายท่านว่า ระบบราชการเป็นระบบในอุดมคติที่ทุกคนหวังว่าจะสามารถปราบการคอร์รัปชันและการเล่นพรรคเล่นพวกภายในองค์การได้ และเป็นระบบที่ช่วยทำให้การจัดการภายในองค์กรมีประสิทธิภาพสูงสุด แต่ในปัจจุบันสภาพแวดล้อมไม่แน่นอนเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีเทคโนโลยีต่างๆ และทัศนคติคนเปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้ระบบราชการเป็นรูปแบบการจัดองค์การที่ไม่เหมาะสมอีกด้วย

๒.๕ กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการได้ศึกษากฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องแล้ว พบร่วมกับประเทศไทยมีกฎหมายและระเบียบท่างราชการ เพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐที่สำคัญ ดังนี้

๒.๕.๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๗

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ตราขึ้นตามมาตรา ๓๐๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งบัญญัติให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ได้ส่วนข้อเท็จจริงและความเห็นในกรณีที่มีการร้องขอให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินคดีอาญา กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และได้ส่วนวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ โดยมาตรา ๓๒๙ บัญญัติให้ตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งมาตรา ๓๓๑ บัญญัติให้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการร่ำรวยผิดปกติและการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งหลักเกณฑ์ วิธีการ และกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อกล่าวหาต่อหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ที่ประชุมคณะกรรมการทุจริตแห่งชาติจะได้รับในกรณีที่กระทำการโดยขาดความเที่ยงธรรม กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ประกอบกับมาตรา ๓๐๒ บัญญัติให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นหน่วยงานธุรการที่มีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น

กฎหมายดังกล่าวมีการแก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๗ พ.ศ. ๒๕๕๐

กฎหมายดังกล่าวตราขึ้นเนื่องจากการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกระทำการทุจริตโดยมีข้อจำกัดบางประการ โดยกำหนดให้ต้องมีผู้เสียหายมายืนคำร้องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงจะสามารถดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้ ทำให้บางกรณีแม้มีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลดังกล่าวกระทำการทุจริตโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ไม่สามารถดำเนินการกับบุคคลนั้นได้ สมควรปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจและวิธีการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อให้การปราบปรามการทุจริตในกรณีดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๗ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

กฎหมายดังกล่าวตราขึ้นเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๒ ได้บัญญัติให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๗ มีผลใช้บังคับต่อไปโดยให้ถือว่าการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญโดยพระราชบัญญัติที่ได้ประกาศใช้บังคับในระหว่างวันที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ มีผลใช้บังคับเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญนี้ และให้ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญดำเนินการปรับปรุงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเพื่อให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ภายใต้หนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และโดยที่รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๐ (๓) ได้กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงหรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าขึ้นไปร่วมรายผิดปกติ กระทำการความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำการความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม รวมทั้งดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการในระดับที่ต่ำกว่าที่ร่วมกระทำการความผิดกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวหรือกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือที่กระทำการความผิดในลักษณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรดำเนินการด้วย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งบบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการไต่สวนเจ้าหน้าที่ของรัฐขึ้นใหม่ประกอบกับรัฐธรรมนูญยังได้เปลี่ยนแปลงขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในหลายประการไม่ว่าจะเป็นเรื่องการสร้างมาตรฐานคณะกรรมการ ป.ป.ช. การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน เป็นต้น จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้สอดคล้องกับหลักการดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งจำเป็นจะต้องมีการปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. บางประการโดยเฉพาะการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินและการบริหารจัดการองค์กรเพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน

อาจกล่าวได้ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการดำเนินการเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตของไทย เช่น

มาตรา ๑๙ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเห็นเสนอต่อวุฒิสภาตามหมวด ๕ การถอดถอนจากตำแหน่ง

(๒) ไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเห็นเพื่อส่งไปยังอัยการสูงสุดเพื่อฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามหมวด ๖ การดำเนินคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๒๗๕ ของรัฐธรรมนูญ

(๓) ไต่สวนและวินิจฉัยว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่บุคคลตาม (๒) และเจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมรายผิดปกติเพื่อร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๔) ไต่สวนและวินิจฉัยว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่บุคคลตาม (๒) หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงหรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองร่วมรายผิดปกติ กระทำการความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำการความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมหรือความผิดที่เกี่ยวข้องกัน รวมทั้งดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการในระดับต่ำกว่าที่ร่วมกระทำการความผิดกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว หรือกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือที่กระทำการความผิดในลักษณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรดำเนินการด้วย ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๕) กำหนดตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ

(๖) ตรวจสอบความถูกต้องและความมือญ่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สิน และหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามหมวด ๓ การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(๗) กำกับดูแลคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๘) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาพผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๙) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาพห้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามหมวด ๓ การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน

(๑๐) รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตต่อคณะกรรมการรัฐมนตรีสภาพผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาพุกปี ทั้งนี้ ให้ประกาศรายงานดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาและเปิดเผยต่อสาธารณะด้วย

(๑๑) เสนอมาตรการ ความเห็น และข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการรัฐมนตรี รัฐสภา ศาลหรือคณะกรรมการตรวจสอบเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงานโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

(๑๒) ดำเนินการส่งเรื่องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษาให้ยกเลิกหรือเพิกถอนสิทธิหรือเอกสารสิทธิที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้อនุมัติหรืออนุญาตให้สิทธิประโยชน์ หรือออกเอกสารสิทธิแก่บุคคลใดไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการ

(๑๓) ดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริตและเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งดำเนินการให้ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๑๔) ดำเนินการเกี่ยวกับด้านการต่างประเทศโดยเป็นศูนย์กลางความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศในการต่อต้านการทุจริต

(๑๕) ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งเลขานิการ

(๑๖) แต่งตั้งบุคคลหรือคณะกรรมการบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

(๑๗) ดำเนินการอื่นตามที่พระบาทบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้บัญญัติหรือกฎหมาย อื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้ ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้เป็น

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่เป็นการตัดอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินคดีตามที่เห็นสมควรต่อไป หรืออาจส่งเรื่องให้หน่วยงานที่รับผิดชอบรับไปดำเนินการต่อไปก็ได้

การไต่สวนข้อเท็จจริง หรือการตรวจสอบตาม (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๖) คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้พนักงานไต่สวนเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนเพื่อดำเนินการแทนก็ได้แล้วรายงานต่อกคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป ทั้งนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานไต่สวนดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

มาตรา ๒๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ถ้อยคำเพื่อประโยชน์แห่งการไต่สวนข้อเท็จจริง

(๒) ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจของหมายเพื่อเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ทำการหรือสถานที่อื่นใด รวมทั้งยานพาหนะของบุคคลใด ๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกหรือในระหว่างเวลาที่มีการประกอบกิจการเพื่อตรวจสอบ ค้น ยึด หรืออายัด เอกสาร ทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานอื่นใดซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ไต่สวนข้อเท็จจริง และหากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จในเวลาดังกล่าวให้สามารถดำเนินการต่อไปได้จนกว่าจะแล้วเสร็จ

(๓) มีหนังสือขอให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานเอกชนดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งการปฏิบัติหน้าที่ การไต่สวนข้อเท็จจริง หรือการวินิจฉัยซึ่งขาดของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(๔) วางระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเดินทางและค่าตอบแทนของพยานบุคคล และเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเรื่องอื่นใดเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๕) วางระเบียบเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนตามมาตรา ๓๐

มาตรา ๓๐ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มีอยู่จริงในวันที่เข้ารับตำแหน่งหรือวันที่พ้นจากตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง แล้วแต่กรณี ตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด

ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงรายการให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศ และให้รวมถึงทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มีอยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมด้วย

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทราบคนึงผู้ใดดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง ให้ผู้นั้นแยกการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทุกตำแหน่ง ตามระยะเวลาการยื่นบัญชีที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้น ๆ

มาตรา ๓๙ ในกรณีที่ผลการตรวจสอบปรากฏว่าทรัพย์สินมีความเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นผิดปกติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทายาทหรือผู้จัดการ Murdoch แล้วแต่กรณี ซึ่งการได้มาของทรัพย์สินดังกล่าวก่อนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติว่ามีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติให้ประธานกรรมการส่งเอกสารทั้งหมดที่มีอยู่ทั้งหมดทั้งรายงานผลการตรวจสอบไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกตินั้นตกเป็นของแผ่นดินต่อไป และให้นำบทบัญญิตามตรา ๘๐ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในระหว่างที่ยังไม่มีคำสั่งของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามวรรคสอง คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกตินั้นไว้ชั่วคราวก็ได้ และให้นำบทบัญญิตามตรา ๗๙ มาใช้บังคับด้วยอนุโลม

มาตรา ๑๐๐ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดดำเนินกิจการดังต่อไปนี้

(๑) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจจำกัดกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

(๒) เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญา กับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจจำกัดกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

(๓) รับสัมปทานหรือคงคือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญา กับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว

(๔) เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้าง ในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การจำกัด ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยที่รัฐ หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของ ผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อกำลังทรัพย์ส่วนรวม ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใดที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ให้นำบทบัญญิตามวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคสอง โดยให้ถือว่าการดำเนินกิจการของคู่สมรสดังกล่าว เป็นการดำเนินกิจการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

มาตรา ๑๐๑/๑ ให้มีกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัดจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินห้าคนตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ประกอบด้วย

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัดคนหนึ่ง และกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัด ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช.
ให้ผู้อำนวยการสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดทำหน้าที่เป็นเลขานุการ

๒.๕.๒ พระราชนูญติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มีมาตราที่เกี่ยวข้องดังนี้

มาตรา ๗๘ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษา纪รายข้าราชการที่ส่วนราชการกำหนดไว้ โดยมุ่งประสงค์ให้เป็นข้าราชการที่ดี มีเกียรติและศักดิ์ศรีความเป็นข้าราชการ โดยเฉพาะในเรื่องต่อไปนี้

- (๑) การยึดมั่นและยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง
- (๒) ความซื่อสัตย์สุจริตและความรับผิดชอบ
- (๓) การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้
- (๔) การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม
- (๕) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

มาตรา ๘๒ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องกระทำการอันเป็นข้อปฏิบัติตั้งต่อไปนี้

- (๑) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและเที่ยงธรรม
- (๒) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมายภูมายกภูระเบียบของทางราชการต้องคงรักษาความเรียบง่ายของรัฐบาลและปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
- (๓) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการด้วยความตั้งใจอุตสาหะ เอาใจใส่ และรักษาประโยชน์ของทางราชการ

(๔) ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ โดยไม่ขัดขืนหรือหลีกเลี่ยง แต่ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการจะต้องเสนอความเห็นเป็นหนังสือทันทีเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้น และเมื่อได้เสนอความเห็นแล้ว ถ้าผู้บังคับบัญชาขึ้นให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิม ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม

- (๕) ต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ จะลงทะเบียนหรือทดลองทั้งหน้าที่ราชการมิได้
- (๖) ต้องรักษาความลับของทางราชการ
- (๗) ต้องสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคีและต้องช่วยเหลือกันในการปฏิบัติราชการ ระหว่างข้าราชการด้วยกันและผู้ร่วมปฏิบัติราชการ
- (๘) ต้องต้อนรับ ให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรม และให้การสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้ติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน
- (๙) ต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ราชการและในการปฏิบัติการอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน กับจะต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการว่าด้วยมารยาททางการเมืองของข้าราชการด้วย

(๑) ต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนไม่ให้เสื่อมเสีย

(๑) กระทำการอื่นใดตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

มาตรา ๘๓ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการใดอันเป็นข้อห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา การรายงานโดยปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้งถือว่าเป็นการรายงานเท็จด้วย

(๒) ต้องไม่ปฏิบัติราชการอันเป็นการกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตนเว้นแต่ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำหรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วครั้งคราว

(๓) ต้องไม่อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

(๔) ต้องไม่ประมาทเลินเลือในหน้าที่ราชการ

(๕) ต้องไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

(๖) ต้องไม่เป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

มาตรา ๘๔ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติตามมาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๒ หรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา ๘๓ ผู้นั้นเป็นผู้กระทำผิดวินัย

มาตรา ๘๕ การกระทำการใดที่มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(๗) ละเว้นการกระทำการหรือกระทำการใดๆ อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๒ หรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา ๘๓ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

มาตรา ๘๖ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำการใดที่มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นความผิดวินัย จะต้องได้รับโทษทางวินัย เว้นแต่มีเหตุอันควรด้วยตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๗ การดำเนินการทางวินัย

โทษทางวินัยมี ๕ สถาน ดังต่อไปนี้

(๑) ภาคทัณฑ์

(๒) ตัดเงินเดือน

(๓) ลดเงินเดือน

(๔) ปลดออก

(๕) ไล่ออก

มาตรา ๘๗ การลงโทษข้าราชการพลเรือนสามัญให้ทำเป็นคำสั่ง ผู้สั่งลงโทษต้องสั่งลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดและต้องเป็นไปด้วยความยุติธรรมและโดยปราศจากอคติ โดยในคำสั่งลงโทษให้แสดงว่าผู้ถูกลงโทษกระทำการใดที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

๒.๕.๓ พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๙๙

พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๙๙ โดยประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๒ ลักษณะ ๒ หมวด ๒ ว่าด้วยความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๑๔๗ - ๑๖๖ ได้กำหนดโทษของเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ไว้ดังนี้ มาตรา ๑๔๗ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ ซึ่ง ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์ได เป็นบังทรัพย์นั้นเป็นของตน หรือเป็นของผู้อื่นโดยทุจริต หรือโดยทุจริตยอมให้ผู้อื่นเอาทรัพย์สินนั้นเสีย ต้องระวังโภชจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๑๔๘ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ข่มขืนใจหรือ จูงใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นได้แก่ตนเองหรือผู้อื่น ต้อง ระวังโภชจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต

มาตรา ๑๔๙ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด หรือสมาชิกสภาเทศบาล เรียก รับหรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นได้สำหรับตนเองหรือผู้อื่น โดยมิชอบ หรือกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด ในตำแหน่งไม่ว่ากรณั้น จะขوبหรือมิชอบด้วย หน้าที่ต้องระวังโภชจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต

มาตรา ๑๕๐ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง โดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นไดซึ่งตน ไดเรียก รับ หรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนไดรับแต่ตั้งเป็น เจ้าพนักงานในตำแหน่งนั้น ต้องระวังโภชจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปีหรือจำคุก ตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๑๕๑ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่จัดการหรือดูแลกิจการใด เข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น เนื่องด้วยกิจการนั้น ต้องระวังโภชจำคุกตั้งแต่นี้เป็นต้นไป และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

มาตรา ๑๕๒ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่จ่ายทรัพย์ จ่ายทรัพย์นั้นเกินกว่าที่ควร จ่ายเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวังโภชจำคุกตั้งแต่นี้เป็นต้นไป และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

มาตรา ๑๕๓ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่หรือแสดงว่าตนมีหน้าที่ เรียกเก็บหรือ ตรวจสอบภาษีอากร ค่าธรรมเนียมหรือเงินอื่นใด โดย ทุจริตเรียกเก็บหรือละเว้นไม่เรียกเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียมหรือเงินนั้นหรือกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดเพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสีย ภาษีอากร หรือค่าธรรมเนียมนั้นมิต้องเสีย หรือเสียน้อยไปกว่าที่จะต้องเสีย ต้องระวังโภชจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๑๕๕ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่กำหนดราคาทรัพย์สินหรือสินค้าใดๆ เพื่อเรียกเก็บภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมตามกฎหมาย โดยทุจริตกำหนดราคาทรัพย์สินหรือสินค้านั้น เพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมนั้นมิต้องเสียหรือเสียน้อยไปกว่าที่จะต้องเสีย ต้องระหว่างโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีหรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๑๕๖ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ตรวจสอบบัญชีตามกฎหมาย โดยทุจริต แนะนำ หรือกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด เพื่อให้มีการลงทะเบียนการลงรายการในบัญชี ลงรายการเท็จในบัญชี แก้ไขบัญชีหรือซ่อนรั่ว หรือทำหลักฐาน ใน การลงบัญชีอันจะเป็นผลให้การเสียภาษีอากร หรือค่าธรรมเนียมนั้นมิต้องเสีย หรือเสียน้อยกว่าที่จะต้องเสียต้องระหว่างโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปีหรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๑๕๗ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ หน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ โดยทุจริต ต้องระหว่างโทษจำคุกตั้งแต่ หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาทหรือ ห้าบาทถึงปรับ

มาตรา ๑๕๘ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ทำให้เสียหาย ทำลายซ่อน เร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์ หรือเอกสารได้เป็นหน้าที่ของตนที่จะปกครองหรือรักษาไว้ หรือยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น ต้องระหว่างโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๑๕๙ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ดูแล รักษาทรัพย์ หรือเอกสารได กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ โดยถอน ทำให้เสียหายทำลายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ หรือโดยยินยอมให้ผู้อื่นกระทำ เช่นนั้น ซึ่งตราหรือเครื่องหมาย อันเจ้าพนักงานได้ประทับหรือหมาย ไว้ที่ทรัพย์หรือเอกสารนั้นในการปฏิบัติตามหน้าที่ เพื่อเป็นหลักฐาน ใน การยึดหรือรักษาสิ่งนั้น ต้องระหว่างโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือห้าบาทถึงปรับ

มาตรา ๑๖๐ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่รักษาหรือใช้ดูงตรา หรือรอยตราของราชการหรือของผู้อื่น กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ โดยใช้ดูงตราหรือรอยตรานั้น หรือโดยยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น ซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย ต้องระหว่างโทษจำคุกไม่เกิน ห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือห้าบาทถึงปรับ

มาตรา ๑๖๑ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ทำเอกสาร กรอกข้อ ความลงในเอกสาร หรือดูแลรักษาเอกสาร กระทำการปลอมเอกสาร โดยอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่นั้น ต้องระหว่างโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา ๑๖๒ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ทำเอกสาร รับเอกสาร หรือกรอกข้อความลงในเอกสาร กระทำการดังต่อไปนี้ในการปฏิบัติการ ตามหน้าที่

(๑) รับรองเป็นหลักฐานว่า ตนได้กระทำการอย่างใดขึ้นหรือว่า การอย่างใดได้กระทำต่อหน้าตนอันเป็นความเท็จ

(๒) รับรองเป็นหลักฐานว่า ได้มีการแจ้งซึ่งข้อความอันมีได้มี การแจ้ง

(๓) ละเว้นไม่จดข้อความซึ่งตนมีหน้าที่ต้องรับจด หรือจด เปลี่ยนแปลงเช่นว่านั้น หรือ

(๔) รับรองเป็นหลักฐานซึ่งข้อเท็จจริงอันเอกสารนั้นมุ่งพิสูจน์ ความจริงอันเป็นความเท็จ ต้องระหว่างโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มาตรา ๑๖๓ ผู้ได้เป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ในการไปรษณีย์โทรเลข หรือโทรศัพท์ กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เปิด หรือยอมให้ผู้อื่นเปิด จดหมายหรือสิ่งอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์โทรเลขหรือโทรศัพท์ กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๒) ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้สูญหาย หรือยอมให้ผู้อื่นทำให้เสีย หาย ทำลายหรือทำให้สูญหาย ซึ่งจดหมายหรือสิ่งอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์ หรือโทรเลข

(๓) กัก ส่งให้ผิดทาง หรือส่งให้แก่บุคคลซึ่งรู้ว่ามิใช่เป็นผู้ควรรับ ซึ่งจดหมายหรือสิ่งอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์หรือโทรเลข หรือ

(๔) เปิดเผยข้อความที่ส่งทางไปรษณีย์ ทางโทรเลขหรือทางโทรศัพท์ ต้องระวังโหงจำกัดไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือห้าทั้งจำนวน

มาตรา ๑๖๔ ผู้ได้เป็นเจ้าพนักงาน รู้หรืออาจรู้ความลับในราชการ กระทำโดยประการใด ๆ อันมิชอบด้วยหน้าที่ให้ผู้อื่นล่วงรู้ความลับนั้น ต้องระวังโหงจำกัดไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือห้าทั้งจำนวน

มาตรา ๑๖๕ ผู้ได้เป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายหรือคำสั่งซึ่งได้สั่งเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ป้องกันหรือขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมายหรือคำสั่งนั้น ต้องระวังโหงจำกัดไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาทหรือห้าทั้งจำนวน

มาตรา ๑๖๖ ผู้ได้เป็นเจ้าพนักงานและทั้งงานหรือกระทำการอย่างใด ๆ เพื่อให้งานหยุดชะงักหรือเสียหาย โดยร่วมกระทำการเช่นนั้น ด้วยกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป ต้องระวังโหงจำกัดไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือห้าทั้งจำนวน

ถ้าความผิดนั้น ได้กระทำลงเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดิน เพื่อปังคับรัฐบาลหรือเพื่อข่มขู่ประชาชน ผู้กระทำต้องระวังโหงจำกัดไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

๒.๕.๔ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.

๒๕๔๒

พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติลักษณะการเสนอราคาต่อหน่วยงานภาครัฐ ที่เข้าข่ายมีความผิดไว้ดังนี้

มาตรา ๔ ผู้ได้ตกลงร่วมกันในการเสนอราคา เพื่อวัตถุประสงค์ที่จะให้ประโยชน์แก่ผู้ได้ผู้หนึ่งเป็นผู้มีสิทธิทำสัญญา กับหน่วยงานของรัฐ โดยหลีกเลี่ยงการแข่งขันราคาย่างเป็นธรรม หรือโดยการกีดกันมิให้มีการเสนอสินค้าหรือบริการอื่นต่อหน่วยงานของรัฐ หรือโดยการเอาเปรียบแก่หน่วยงานของรัฐอันมิใช่เป็นไปในทางการประกอบธุรกิจปกติ ต้องระวังโหงจำกัดตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี และปรับร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคาสูงสุดในระหว่างผู้ร่วมกระทำการความผิดนั้น หรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

ผู้ได้เป็นธุระในการซักชวนให้ผู้อื่นร่วมทดลองกันในการกระทำการความผิดตามที่บัญญัติไว้ในวรคหนึ่ง ผู้นั้นต้องระวังโทษตามวรคหนึ่ง

มาตรา ๔ ผู้ได้ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้เงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้อื่นเพื่อประโยชน์ในการเสนอราคา โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะจุงใจให้ผู้นั้นร่วมดำเนินการใด ๆ อันเป็นการให้ประโยชน์แก่ผู้ได้ผู้หนึ่งเป็นผู้มีสิทธิทำสัญญา กับหน่วยงานของรัฐ หรือเพื่อจุงใจให้ผู้นั้นทำการเสนอราคาสูงหรือต่อจานเห็นได้ชัดว่าไม่เป็นไปตามลักษณะสินค้า บริการ หรือสิทธิที่จะได้รับ หรือเพื่อจุงใจให้ผู้นั้นไม่เข้าร่วมในการเสนอราคาหรือถอนการเสนอราคา ต้องระวังโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปีและปรับร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคาสูงสุดในระหว่างผู้ร่วมกระทำการความผิดนั้น หรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐแล้วแต่จำนวนโดยจะสูงกว่า

ผู้ได้เรียก รับ หรือยอมจะรับเงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เพื่อกระทำการตามวรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นผู้ร่วมกระทำการความผิดด้วย

มาตรา ๖ ผู้ได้ข่มขู่ให้ผู้อื่นให้พยายามร่วมดำเนินการใด ๆ ใน การเสนอราคาหรือไม่เข้าร่วมในการเสนอราคา หรือถอนการเสนอราคา หรือต้องทำการเสนอราคตามที่กำหนดโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ ให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญหรือบุคคลที่สาม จนผู้ถูกข่มขู่ใจยอมเช่นว่านั้น ต้องระวังโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคาสูงสุดในระหว่างผู้ร่วมกระทำการความผิดนั้น หรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐแล้วแต่จำนวนโดยจะสูงกว่า

มาตรา ๗ ผู้ได้ใช้อุบายหลอกหลวงหรือกระทำการโดยวิธีอื่นใดเป็นเหตุให้ผู้อื่นไม่มีโอกาสเข้าทำการเสนอราคาย่างเป็นธรรมหรือไม่มีการเสนอราคโดยหลงผิด ต้องระวังโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคาสูงสุดระหว่างผู้ร่วมกระทำการความผิดนั้น หรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐแล้วแต่จำนวนโดยจะสูงกว่า

มาตรา ๘ ผู้ได้โดยทุจริตทำการเสนอราคាត่อหน่วยงานของรัฐโดยรู้ว่าราคานี้เสนอตนนั้นต่ำมากเกินกว่าปกติจนเห็นได้ชัดว่าไม่เป็นไปตามลักษณะสินค้าหรือบริการ หรือเสนอผลประโยชน์ ตอบแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐสูงกว่าความเป็นจริงตามสิทธิที่จะได้รับ โดยมีวัตถุประสงค์เป็นการกีดกันการแข่งขันราคาย่างเป็นธรรมและการกระทำการเช่นว่านั้น เป็นเหตุให้ไม่สามารถปฏิบัติให้ถูกต้องตามสัญญาได้ ต้องระวังโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี และปรับร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการเสนอราคา หรือของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐแล้วแต่จำนวนโดยจะสูงกว่า

ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติให้ถูกต้องตามสัญญาได้ตามวรคหนึ่ง เป็นเหตุให้หน่วยงานของรัฐต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการดำเนินการให้แล้วเสร็จตามวัตถุประสงค์ของสัญญาดังกล่าว ผู้กระทำการความผิดต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายให้แก่หน่วยงานของรัฐนั้นด้วย

ในการพิจารณาคดีความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคាត่อหน่วยงานของรัฐ ถ้ามีการร้องขอให้ศาลพิจารณากำหนดค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องรับภาระเพิ่มขึ้นให้แก่หน่วยงานของรัฐตามวรคสองด้วย

มาตรา ๙ ในกรณีที่การกระทำการความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของนิติบุคคลใด ให้ถือว่าหุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจในการดำเนินงานในกิจการของนิติบุคคลนั้น หรือผู้ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลในเรื่องนั้น

เป็นตัวการร่วมในการกระทำความผิดด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิดนั้น

มาตรา ๑๐ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐผู้ใดซึ่งมีอำนาจหรือหน้าที่ในการอนุมัติการพิจารณาหรือการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเสนอราคาครั้งใด รู้หรือมีพฤติกรรมแจ้งชัดว่าควรรู้ว่าการเสนอราคาในครั้งนั้นมีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ละเว้นไม่ดำเนินการเพื่อให้มีการยกเลิกการดำเนินการเกี่ยวกับการเสนอราคาในครั้งนั้น มีความผิดฐานกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ต้องวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๑๑ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐผู้ใด หรือผู้ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานของรัฐผู้ใด โดยทุจริตทำการออกแบบ กำหนดราคา กำหนดเงื่อนไข หรือกำหนดผลประโยชน์ตอบแทน อันเป็นมาตรฐานในการเสนอราคาโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันในการเสนอราคาย่างเป็นธรรม หรือเพื่อช่วยเหลือให้ผู้เสนอราคารายได้ได้มีสิทธิเข้าทำสัญญา กับหน่วยงานของรัฐ โดยไม่เป็นธรรม หรือเพื่อกีดกันผู้เสนอราคารายได้มิให้มีโอกาสเข้าแข่งขันในการเสนอราคาย่างเป็นธรรม ต้องวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

มาตรา ๑๒ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกระทำการใด ๆ โดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาย่างเป็นธรรม เพื่อเอื้ออำนวยแก่ผู้เข้าทำการเสนอราคารายได้ให้เป็นผู้มีสิทธิทำสัญญา กับหน่วยงานของรัฐ มีความผิดฐานกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ต้องวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

มาตรา ๑๓ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือกรรมการหรืออนุกรรมการในหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมิใช่เป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐผู้ใด กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกระทำการใด ๆ ต่อเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหรือหน้าที่ในการอนุมัติการพิจารณา หรือการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเสนอราคาเพื่อจุงใจหรือทำให้จำยอมต้องยอมรับการเสนอราคาที่มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ต้องวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงสิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

มาตรา ๑๔ ให้คณะกรรมการ พ.ป.ช. มีอำนาจสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้

๒.๕.๕ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และจำนวนทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับจากบุคคลได้โดยธรรมจรรยา ไว้ดังนี้

ข้อ ๔ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นได้จากบุคคลนอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้รับตามกฎหมาย หรือกฎหมาย ข้อบังคับ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นได้ โดยธรรมจารยาตามที่กำหนดไว้ในประกาศนี้

ข้อ ๕ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นได้โดยธรรมจารยาได้ดังต่อไปนี้

(๑) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นได้จากญาติซึ่งให้โดยเสนอทางตามจำนวนที่เหมาะสมตามฐานะรุป

(๒) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นได้จากบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ญาติมีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท

(๓) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นได้ที่การให้นั้นเป็นการให้ในลักษณะให้บุคคลทั่วไป

ข้อ ๖ การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นได้จากต่างประเทศ ซึ่งผู้ให้มิได้ระบุให้เป็นของส่วนตัวหรือมีราคาหรือมูลค่าเกินกว่าสามพันบาท ไม่ว่าจะระบุเป็นของส่วนตัวหรือไม่ แต่มีเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นรายงานรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์หรือประโยชน์ดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยเร็ว หากผู้บังคับบัญชาเห็นว่าไม่มีเหตุที่จะอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นยึดถือทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวตนนี้ไว้เป็นประโยชน์ส่วนบุคคล ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยทันที

ข้อ ๗ การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นได้ที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ หรือมีราคาหรือมูลค่ามากกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ ๕ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับมาแล้วโดยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นต้องแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงาน สถาบัน หรือองค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัด โดยทันทีที่สามารถกระทำได้ เพื่อให้วินิจฉัยว่ามีเหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสม และสมควรที่จะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่

กรณีที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานหรือสถาบันหรือองค์กรที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัด มีคำสั่งว่าไม่สมควรรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าว ก็ให้คืนทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นแก่ผู้ให้โดยทันที ในกรณีที่ไม่สามารถคืนให้ได้ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวให้เป็นสิทธิของหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยเร็ว

เมื่อได้ดำเนินการตามความในวรรคสองแล้ว ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไม่เคยได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวเลย

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือเทียบเท่า หรือเป็นกรรมการหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือกรรมการ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานของรัฐ ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการส่วนผู้

ที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ และกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่ไม่มีผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจจดถนนให้แจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้ เพื่อดำเนินการตามความในวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้น ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภาหรือประธานสภาท้องถิ่นที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นสมาชิก แล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ข้อ ๘ หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วไม่ถึงสองปีด้วย

๒.๕.๖ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้บัญญัติกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่าฝืนการให้หรือรับของขวัญ มีดังนี้

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้ใจไปปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ของขวัญหรือรับของขวัญโดยฝ่าฝืนระเบียบนี้ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นข้าราชการการเมือง ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นประพฤติปฏิบัติไม่เป็นไปตามคุณธรรมและจริยธรรม และให้ดำเนินการตามระเบียบที่นายกรัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการรัฐมนตรีว่าด้วยมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการการเมือง

(๒) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นข้าราชการประเภทอื่นนอกจาก (๑) หรือพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือพนักงานของรัฐวิสาหกิจ ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดทางวินัย และให้ผู้บังคับบัญชาเมื่อน้ำที่ดำเนินการให้มีการลงโทษทางวินัยเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

ข้อ ๑๑ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่สอดส่อง และให้ดำเนินการในการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียbnี้แก่หน่วยงานของรัฐ ในกรณีที่มีผู้ร้องเรียนต่อสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้ปฏิบัติในการให้ของขวัญหรือรับของขวัญฝ่าฝืนระเบียบนี้ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีแจ้งไปยังผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๒ เพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างให้เกิดทัศนคติในการประทัยด้วยประชาชน ทั่วไป ในการแสดงความยินดี การแสดงความปราณາดี การแสดงการต้อนรับ หรือการแสดงความเสียใจในโอกาสต่าง ๆ ตามปกติประเพณีนิยม ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐพยายามใช้วิธีการแสดงออกโดยใช้บัตรอวยพร การลงนามในสมุดอวยพร หรือใช้บัตรแสดงความเสียใจ แทนการให้ของขวัญ

เป็นที่น่าสังเกตว่าการที่ประเทศไทยมีกฎหมาย และระเบียบทางราชการเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐในประเทศไทยดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบ ปราบปราม และต่อต้านการคอร์รัปชัน (Anti-Corruption Agencies) อยู่ทั้งหมด ๖ หน่วยงานหลัก ได้แก่ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) สำนักงานการตรวจสอบแผ่นดิน, สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.), กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) และสำนักงานตำรวจนายแบบ (ในส่วนของกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ หรือ บก.ปปค.) นั้น แต่นั่นอาจเป็นเครื่องมือที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการขัดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในระบบราชการไทย เนื่องจากการทุจริตคอร์รัปชันยังไม่ได้ลดลงแต่อย่างใด โดยอาจเกิดจากปัญหาต่างๆ ได้แก่ การที่ยังไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างจริงจัง รวมถึงกระบวนการสืบสวน สอบสวน จับกุมและลงโทษผู้กระทำความผิด ตามที่กฎหมายกำหนดเป็นไปอย่างล่าช้า การที่อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ หรือ ขาดความจริงจัง และความเข้มข้นในการติดตามตรวจสอบ โดยผลการวิจัยของคณะบุคคลสร้างสรรค์งานวิจัยเศรษฐกิจการคลัง (๒๕๕๕) ในเรื่องศึกษาวิจัย เรื่อง การปฏิรูปงบประมาณของไทยเพื่อต่อต้านการทุจริต พบว่า ปัจจัยสำคัญหรือตัวเร่งปฏิกริยาที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงในการทุจริตที่สำคัญอีก ๒ ประการ คือ

๑) การบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement) ที่ไม่จริงจัง โดยกระบวนการงบประมาณของไทยนั้นมีกฎหมายที่ใช้ในการกำกับดูแลและตรวจสอบในทุกรอบวนการอยู่แล้ว ซึ่งหากมีการบังคับใช้กฎหมายที่จริงจังการทุจริตน่าจะมีแนวโน้มที่จะลดความรุนแรงลง

(๒) ความล่าช้าในการดำเนินคดี จากการศึกษารายงานประจำปีของ ป.ป.ช. ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ พบว่า เรื่องที่ดำเนินการเสร็จมีเพียง ๒,๒๒๖ คดี (จากคดีทั้งหมด ๘,๒๗๓ คดี) ซึ่งคิดเป็น ๒๙% และมีคดีคงเหลืออีก ๖,๐๔๗ คดี นอกจากรายงานนี้มีอพิจารณาคดีที่ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดก็มีเพียง ๔๖ คดี (จาก ๘,๒๗๓ คดี) ซึ่งคิดเป็น ๐.๖๙% ของคดีทั้งหมด ประกอบกับไม่มีคดีการทุจริตใดๆ เลยที่ ป.ป.ช. ชี้มูลในขั้นของการจัดเตรียมงบประมาณและขั้นของการอนุมัติงบประมาณ สิ่งเหล่านี้ยังไม่รวมกรณีการทุจริตที่ไม่ได้มีการร้องเรียนและอยู่ในกระบวนการพิจารณาคดี

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรสนับสนุนให้เพิ่มช่องทางการตรวจสอบการการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐจากการร้องเรียนของภาคประชาชนให้มากขึ้น โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชน สื่อมวลชนร้องเรียนตามช่องทางต่างๆ ที่ภาครัฐเปิดให้แล้วจริงหรือซึ่งทางการทุจริต คอร์รัปชัน อย่างไรก็ตาม การเปิดช่องทางการร้องเรียนของประชาชน ควรมีมาตรการในการให้ความคุ้มครองต่อผู้ที่ให้ความร่วมมือต่อรัฐในการปราบปรามการทุจริต จึงจะทำให้กระบวนการในการดำเนินคดีกับผู้กระทำการผิดมีประสิทธิภาพ และลดปัญหาจากการณ์ที่ภาคประชาชนมักจะเลี่ยงการให้ความร่วมมือ หรือสนับสนุนเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปราบปรามการทุจริตความกลัวต่อกำลังความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน

นอกจากนี้ คณฑ์วิจัยเห็นว่าในปัจจุบันกฎหมายและกฎระเบียบในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตนั้นครอบคลุมและเพียงพอในการแก้ไขปัญหาการทุจริต และบทลงโทษตามที่ระบบในกฎหมายมีความรุนแรงเพียงพอ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา “มาตรา ๑๗๙ ผู้ได้เป็นเจ้า

พนักงาน มีหน้าที่ซื่อ ทำ จัดการ หรือ รักษาทรัพย์ได เป็นบังทรัพย์นั้นเป็นของตน หรือ เป็นของผู้อื่นโดยทุจริต หรือโดยทุจริตยอมให้ผู้อื่นเอกสารรับยันนี้เสีย ต้องระวังโหงจำกูกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำกูกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท” เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ควรมีการทบทวนระเบียบวิธีการปฏิบัติของกฎหมายและเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้แน่ใจว่าจะสามารถยับยั้งการทุจริตครั้งต่อไปได้จริง ซึ่งกฎหมายที่ต้องมีการทบทวนแก้ไข ได้แก่ กฎหมายป้องกันผลประโยชน์ ทักษณ์ กฎหมายที่สามารถคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสได้จริง กฎหมายว่าด้วยระบบการตัดสินใจของภาครัฐที่โปร่งใส ลดดุลยพินิจ และกฎหมายครอบคลุมเจ้าหน้าที่รัฐทุกประเภททุกรดับกฎหมาย เอาผิดทั้งผู้ให้สินบน ผู้สัญญาหรือผู้เสนอว่าจะให้สินบน และกฎหมายการเอาผิดกับทั้งผู้รับรู้การทุจริตที่ไม่แจ้งความ และผู้รับสินบนแทนผู้อื่น

๒.๖ ผลงานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้อง

ศาสตราจารย์ ผ่องแฝ้า และคณะ (๒๕๓๙) ได้ศึกษาเรื่อง องค์ความรู้ว่าด้วยการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการไทย พบร่วมกับการฉ้อราษฎร์บังหลวงนี้เริ่มมีการกล่าวถึงในประเทศไทยตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย ดังที่ปรากฏหลักฐานในวรรณคดีและกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวกับการฉ้อโกงการทุจริตและประพฤติมิชอบ ตั้งแต่สมัยอยุธยาเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน จนกล่าวได้ว่าการฉ้อราษฎร์บังหลวงมีอยู่คู่กับสังคมไทยตลอดมา ไม่ได้จำกัดว่าสถานการณ์ของบ้านเมืองจะอยู่ในสภาพการณ์อย่างไรและยังไม่เคยมีรัฐบาลใดสามารถปราบปรามได้อย่างเด็ดขาด เหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาการทุจริตในวงราชการคือ การใช้ระบบเงินที่เคร่งครัดในการปฏิบัติงานราชการ รวมทั้งการให้ผู้บังคับบัญชาเมื่ออำนาจเด็ดขาดในการให้คุณให้โทษแก่ข้าราชการผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งมีผลกระทบต่ออุดมการณ์และพฤติกรรมของข้าราชการเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ทำให้ข้าราชการยอมปฏิบัติตามคำสั่งของข้าราชการการเมือง หรือผู้บังคับบัญชาจากส่วนกลางโดยไม่มีข้อโต้แย้ง กฎระเบียบที่เคร่งครัดมากหมายของทางราชการซึ่งยกต่อ การเข้าใจของประชาชนทำให้ข้าราชการใช้เป็นช่องทางในการหาผลประโยชน์แก่ต้นเองแทนที่จะเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน และความแตกต่างในทางความเป็นจริงกับความแตกต่างในทางอุดมคติของสังคมไทยที่ข้าราชการมีค่านิยมในทางวัฒนธรรมกว่าอุดมคติทางด้านจริยธรรม เมื่อร่วมกับระบบอุปถัมภ์และกระบวนการยุติธรรมหรือกระบวนการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการทุจริตกับข้าราชการที่กระทำการไม่ค่อยมีประสิทธิภาพทำให้ปัญหาการทุจริตยากที่จะแก้ไข ทั้งนี้ เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมที่เชื่อยุ่นบานต้องมีพยานหลักฐานที่ชัดเจนในขณะที่พฤติกรรมการทุจริตเป็นเรื่องที่หายานหลักฐานที่ชัดเจนได้ยาก ตลอดจนความเนินนานของกระบวนการยุติธรรมทำให้ไม่สามารถที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของข้าราชการได้

อุดม รัฐอมฤต (๒๕๔๒) ได้ศึกษาเรื่อง การแก้ไขปัญหาการทุจริตในระบบการเมืองและวงราชการไทย โดยวิธีการใช้ในงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยประยุกต์ พบร่วมกับการณฑต พบว่าเมื่อพิจารณาทางด้านกฎหมายในภาพรวมแล้วพบว่า ระบบและกฎหมายที่เชื่อยุ่นบานเปิดให้มีการใช้ดุลพินิจทำให้เป็นช่องทางของการทุจริต เช่น การเปิดให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหาร

งบประมาณใช้ดุลพินิจได้อย่างกว้างขวางในกรณีของการแปลงงบโดยฝ่ายการเมือง หรือการอนุมัติให้มีการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีพิเศษ หรือในกรณีกฎหมายที่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับกระบวนการตรวจสอบได้แก่ ข้อจำกัดในเรื่องมาตรฐานการพิสูจน์เพื่อยืนยันการกระทำการผิด เป็นต้น

อุปสรรคประการหนึ่งในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต คือ ระบบตรวจสอบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทั้งระบบตรวจสอบภายใน หรือการตรวจสอบจากองค์กรภายนอกด้วยองค์กรอิสระที่ดำเนินการอยู่ไม่มีสักยิภาพเพียงพอทั้งในแง่ของประสิทธิภาพของบุคลากร และองค์กรที่จะดำเนินการปราบปรามผู้กระทำผิดให้ปรากฏผลอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้การป้องกันการทุจริตไม่มีประสิทธิภาพตามไปด้วย เช่น การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและวิธีการทุจริตในแต่ละกรณีอย่างเพียงพอ ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบต้องใช้ระยะเวลาในการสืบสวนที่ยาวนานเกินไป ทำให้กระบวนการดำเนินการล่าช้า ส่งผลต่อรูปคดีและทำให้กระแสการตีตัวของสังคมขาดช่วง ซึ่งล้วนแต่ทำให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตขาดประสิทธิภาพ

นอกจากการแก้ปัญหาข้อจำกัดของระบบตรวจสอบที่เป็นอยู่แล้ว ระบบงานของรัฐยังจะต้องแก้ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การเปิดให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า เป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญที่สุด เพราะปัญหาการทุจริตไม่อาจแก้ไขให้บรรเทาเบาบางลงได้ หากว่าการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตถูกจำกัดให้เป็นหน้าที่ของภาครัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยไม่ให้ความสนใจต่อการมีส่วนร่วมและแรงสนับสนุนของประชาชน ดังนั้น การขยายฐานของการป้องกันและปราบปรามการทุจริตออกไปสู่ภาคเอกชน คือ ทั้งองค์กรเอกชน สื่อมวลชน และประชาชนทั่วไปให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ จึงเป็นทางเดียวที่จะสร้างเครือข่ายของระบบงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

ผาสุก พงษ์เพจิตร (๒๕๔๗) ได้ศึกษาการวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย : วิธีการ ตัวชี้ ผลกระทบ และข้อคิดสู่การแก้ไข ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

(๑) หน่วยงานสาธารณณะดีบ้างมีการคอร์รัปชันมาก พบร่วม หน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่นักธุรกิจเห็นว่าคอร์รัปชันมากที่สุดคือ กรมศุลกากร รองลงมาคือ กรมตำรวจน และกรมสรรพากร ตามลำดับ หน่วยงานที่ธุรกิจจ่ายเงินพิเศษเฉลี่ยต่อปีสูงสุดคือ กรมศุลกากร รองลงมาคือ หน่วยงานจัดซื้อจัดจ้างของรัฐ และกรมสรรพากร ตามลำดับ หน่วยงานที่ผู้ติดต่อมักถูกเรียกร้องค่าสินบนมากที่สุดคือ สำนักงานที่ดิน รองลงมาคือ กรมศุลกากร และตำรวจน ตามลำดับ ส่วนหน่วยงานที่เรียกร้องเงินต่อครั้งจำนวนสูงมากที่สุดคือ ตำรวจน รองลงมาคือ กรมศุลกากร และสรรพากร ตามลำดับ สถิติข้าราชการถูกกล่าวหาว่าทุจริตตามรายกระทรวงเฉลี่ยต่อปี (ป.บ.ป., ป.ป.ช. รายงานประจำปี) มากที่สุดคือ กระทรวงมหาดไทย รองลงมาคือ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข

(๒) ตัวชี้ระดับการคอร์รัปชัน และความไม่โปร่งใสในระบบราชการและการเมือง พบร่วมการซื้อตำแหน่งจริงในระดับ อธิบดี เลขาธิการ ผู้อำนวยการสำนัก วิธีการซื้อขายส่วนใหญ่เป็นการให้สิ่งของตอบแทนทั้งที่เป็นตัวเงินและมิใช่ตัวเงินเป็นระยะเวลาต่อเนื่องกันและการครอบครองใช้ส่วนตัวในแบบทุกเรื่อง และการซื้อขายตำแหน่งในระดับภูมิภาค กระทำผ่านนักการเมือง และผู้ใกล้ชิด ขณะที่กรุงเทพมหานคร จะซื้อขายกับผู้บังคับบัญชาโดยตรง

๓) ข้าราชการกับนักการเมืองในครองรัชปัชณ์มากกว่ากัน พบร่วมกับนักธุรกิจ นักการเมืองและชนชั้นกลางอื่นๆ และลูกจ้างส่วนหนึ่ง เห็นว่าข้าราชการประจำครองรัชปัชณ์มากกว่านักการเมือง เพราะจำนวนมากกว่า ทำได้โดยไม่ต้องอาศัยนักการเมือง แต่นักการเมืองต้องอาศัยข้าราชการ และนักการเมืองมีความระวางในการครองรัชปัชณ์มากกว่า แต่ข้าราชการ ลูกจ้าง คนจน คนเมือง และเกษตรกร และชนชั้นกลางส่วนหนึ่ง เห็นว่า นักการเมืองครองรัชปัชณ์มากกว่าข้าราชการ เพราะนักการเมืองมีอำนาจมากกว่าข้าราชการ และพฤติกรรมของนักการเมืองเป็นแบบพ่อค้าที่เข้าสู่การเมืองเพื่อแสวงหาผลกำไร โดยรวมนักการเมืองและข้าราชการร่วมมือกันแสวงหารายได้จากการครองรัชปัชณ์ นักการเมืองมีวาระ แต่ข้าราชการประจำทำได้ตลอดเวลา และข้าราชการบางรายดำเนินการครองรัชปัชณ์ต่อไปได้หลังเกณฑ์ภาคเอกชน ซึ่งใช้เส้นสายที่เคยมีมาก่อนในระบบราชการ

๔) ผลกระทบของการมีรัฐบาลครองรัชปัชณ์ พบร่วมกับรัฐบาลที่ครองรัชปัชณ์นำสู่ผลเสียต่อสังคมมากกว่าผลได้ส่วนตัวที่นักการเมืองและพระคริพากได้รับ ผู้ได้ผลประโยชน์จะใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเพื่อการบริโภคสูง และมักลงทุนเพื่อการเมืองต่อไปเป็นวัจวน ผลด้านเศรษฐกิจ จะมีการย้ายทรัพยากรสู่กิจกรรมการเมือง เมื่อพระครุนึงพระครุให้ทำได้ จะยิ่งดึงดูดให้มีการแข่งขันกัน นำไปสู่การสูญเสียทรัพยากรเพื่อการนี้ กิจกรรมการเมืองจะตกอยู่ในมือของพระครุที่ครองรัชปัชณ์เก่ง ยิ่งนำไปสู่การสูญเปล่าของการใช้ทรัพยากร เอกชนจะเข้าร่วมมือกับพระครุมีอำนาจ นำไปสู่การผูกขาดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น กรณีโทรศัมนาคม การก่อสร้าง ธุรกิจสุราในอดีต ธุรกิจการทำคลอรีน ฯลฯ ข้าราชการถูกดึงเข้าเป็นพันธมิตรกับนักการเมืองในการเก็บส่วย และคดโกงประชาชน ผลคือ รัฐบาลที่ครองรัชปัชณ์จะส่งเสริมครองรัชปัชณ์ของข้าราชการเป็นลูกโซ่ นักการเมืองและข้าราชการร่วมมือกันต่อต้าน การปฏิรูปการเมือง กระบวนการยุติธรรม การปฏิรูประบบราชการ และพยายามควบคุมสื่อมวลชน เพื่อลดต้นทุนของการครองรัชปัชณ์ การจ้างข้าราชการ มีได้เข้าอยู่กับหลักการ นำไปสู่การซื้อตำแหน่ง การเล่นพวก กิจกรรมทางเศรษฐกิจเบี่ยงเบนไปจากที่ควรเป็น การลงทุนทางการเมืองท้ายที่สุดจะปิดกั้นการลงทุนด้านนวัตกรรมเพื่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

๕) ผลในทางรูปธรรมกรณีไทย พบร่วมกับอย่างน้อยร้อยละ ๒๐ ของงบการลงทุนภาครัฐรั่วไหลสู่กระเป็นนักการเมือง ข้าราชการ บริษัทเอกชน ทั้งนี้ ยังมีได้นับผลเสียของการทำงานต่ำกว่ามาตรฐานของข้าราชการ และนักการเมือง ภาษีอากรถูกเก็บได้ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ประชาชนได้รับบริการต่ำกว่ามาตรฐาน ประชาชนถูกเอาเปรียบจากการตั้งราคาสินค้าบางประเภทแบบผูกขาด การก่อสร้างด้านสาธารณูปโภคไม่มาตรฐานต่ำ และเป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน

๖) ปัจจัยทางด้านโครงสร้างและวัฒนธรรมที่ทำให้การครองรัชปัชณ์คงอยู่ในระบบราชการ การเมืองไทย พบร่วมกับเนื่องจากพระครุการเมืองเป็นธุรกิจการเมือง ช่องโหว่ในระบบราชการและการเมือง กฎระเบียบที่เคร่งครัดและการเปิดโอกาสให้ชุดลุยพินิจส่วนตัว ปัญหาสะสมมาโดยไม่มีการแก้ไขเป็นเวลานานจนเกิดการยอมรับวัฒนธรรมการครองรัชปัชณ์ วัฒนธรรมแมลงวันไม่ยอมกันเองของข้าราชการโดยทั่วไป วัฒนธรรมไม่แสดงการรับผิดชอบตั้งแต่ระดับนายกรัฐมนตรี

๗) การรายงานกรณีการครองรัชปัชณ์ พบร่วมกับหัวหน้าครัวเรือนโดยทั่วไปทราบว่าจะรายงานกรณีการครองรัชปัชณ์เพียงร้อยละ ๓๐ โดยรายงานที่ ป.ป.ช.มากที่สุด รองลงมาที่ตำรวจ และสุดท้ายรายงานที่ ส.ส. เหตุผลสำคัญที่ไม่รายงานคือ ผู้แจ้งไม่ได้รับการปกป้อง และคิดว่าไม่มีประโยชน์ เพราะคิดว่าผู้กระทำความผิดไม่มีทางถูกดำเนินคดี สำหรับทศนคติสถาบันที่ต่อต้านการ

คอร์รัปชัน จากการสำรวจทัศนคติ หัวหน้าครัวเรือนเห็นว่าสถาบันที่ต่อต้านคอร์รัปชันที่ได้ผลมากสุด คือ สื่อมวลชน รองลงมาคือ ป.ป.ช. และ นักวิชาการและครู ตามลำดับ

๙) ข้อคิดและคำสอนสู่แนวทางแก้ไข พบร่วมกันของทุกภาคส่วน ที่ต้องรับผิดชอบเพิ่มเติมหลักการผู้ทำความผิดมิควรได้ผลประโยชน์จากการทำความผิดนั้น ซึ่งหมายความถึงศาลเมืองต้องมีความยึดทรัพย์ตามมูลค่าของผลประโยชน์ มาตรการทางกฎหมายประการเดียวไม่ได้ผล ต้องใช้มาตรการทางวัฒนธรรม การประเมินผู้ที่รับประทานอาหาร เนื่องจากความต้องการเดียวไม่ได้ผล ต้องใช้มาตรการในที่สาธารณะ การส่งเสริมให้เกียรติผู้ซื้อตรง การรณรงค์ด้านจริยธรรม และการปรับปรุงค่านิยมของข้าราชการ และนักการเมือง การสร้างแนวร่วมเพื่อต่อต้านการคอร์รัปชันในบรรดาชุมชนต่างๆ โรงเรียนร้านค้า ธุรกิจเอกชน ฯลฯ และการสร้างวัฒนธรรมแสดงความรับผิดชอบ และวัฒนธรรมแมลงตอนกันเองได้ ด้านมาตรการป้องปราบระดับสูง คอร์รัปชันระดับล่าง ต้องกำจัดซ่องทางสู่การคอร์รัปชัน เน้นได้จากผลการปฏิรูปกรรมสุลกากร ซึ่งอาจใช้แนวทางเดียวกันกรณีสรรพากร สรรพสามิติ ที่ดิน เป็นต้น กรณีดำเนินการมีความซับซ้อนและยากกว่าจึงต้องการความร่วมมือจากตำรวจเอง และอาจต้องตั้งคณะกรรมการเพื่อแก้ปัญหาเป็นกรณีพิเศษ ปราบปรามคอร์รัปชันที่สำคัญและเกิดขึ้นเป็นประจำ ได้แก่ ระบบส่งส่วย สินบนจากการจัดซื้อจัดจ้างและเพื่อการอื่น การสมยอมกันในการประมูลโครงการ การมีหน่วยงานรับเรื่องร้องเรียนกรณีการคอร์รัปชัน/สินบน/สินน้ำใจ ในหน่วยงานกรม กองต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพ ส่วนคอร์รัปชันระดับสูงและนักการเมืองตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี ๒๕๔๐ เปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบข้าราชการและนักการเมือง ต้องส่งเสริมให้มีการใช้สิทธิของ ป.ป.ช. ภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญนี้ ป.ป.ช. มีอำนาจมากขึ้น แต่งงบประมาณจำกัด และบุคลากรมีจำกัด ทั้งยังต้องการการพัฒนา บางประเทศ เช่น อินเดีย บรasil อิตาลี ประชาชนสามารถนำเรื่องการคอร์รัปชันเสนอต่ออัยการให้ดำเนินการฟ้องร้องถึงขั้นศาล

ศุภชัย ยะวงศ์ประภาษ และคณะ (๒๕๔๔) ได้ศึกษาการคอร์รัปชันและการซื้อขายตำแหน่งในทัศนะข้าราชการ ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการส่วนใหญ่เห็นว่าสภาพปัจจุบันในเรื่องคอร์รัปชันดีกว่าเมื่อ ๕ ปีที่ผ่านมาในเรื่องการให้เงินรางวัลเพื่อเร่งการบริการของรัฐให้รวดเร็วและ/หรือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และมีข้าราชการส่วนน้อยที่เห็นด้วยว่ามีคอร์รัปชันในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและการใช้ทรัพยากรและ/หรืองบประมาณของรัฐอย่างไม่ถูกต้องตามความจำเป็นหรือตามค่าใช้จ่ายจริง กรณีมีการให้สินน้ำใจ ข้าราชการเห็นว่าการให้สินน้ำใจแก่เจ้าหน้าที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเร่งการให้บริการ โดยประชาชนที่เข้ามาติดต่อเป็นผู้ใหญ่ยืนสินน้ำใจให้ก่อนและเมื่อได้มาแล้วก็นำไปแบ่งสรรกับผู้บังคับบัญชาเป็นลำดับแรก หากคิดเป็นสัดส่วน ข้าราชการที่กระทำการคอร์รัปชันเป็นเพียงร้อยละ ๒๕ เท่านั้น และในการศึกษาถึงสาเหตุของคอร์รัปชันโดยมองว่าคอร์รัปชันมีสาเหตุจากทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โดยปัจจัยภายใน คือ ตัวข้าราชการ และปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพแวดล้อมต่างๆ ซึ่งเมื่อได้สอบถามจากข้าราชการแล้ว ปรากฏผลดังนี้

(๑) ปัจจัยภายใน : ข้าราชการ ตัวข้าราชการเองต่างเห็นว่าการรับราชการดีกว่า เอกชน ตนเองมีความซื่อสัตย์และทุ่มเทเวลาให้ราชการตลอดจนมีหน้าที่ต่อต้านคอร์รัปชันและสนับสนุนการปฏิรูประบบราชการ ขณะเดียวกันข้าราชการสนใจที่จะมุ่งทำงานเพื่อความก้าวหน้าใน

อาชีพมากกว่าประสิทธิภาพและหากมีโอกาสจะได้ประโยชน์ ข้าราชการกลุ่มนี้จะมีแนวโน้มที่จะลงทะเบียนกฎหมาย หมายความว่าโอกาสในการเกิดคอร์รัปชันอาจเกิดขึ้นได้ โดยหากเปรียบเทียบเป็นประจุ โดยให้ประจุบวก (+) หมายถึง เอื้อต่อการเกิดคอร์รัปชัน และประจุลบ (-) หมายถึง ไม่เอื้อต่อการเกิดคอร์รัปชัน ประจุเป็น (+/-) หมายถึง ข้าราชการเองโดยพื้นฐานแล้วไม่คิดที่จะคอร์รัปชัน หากขึ้นอยู่กับโอกาสว่าจะได้ประโยชน์หรือไม่

๒) ปัจจัยภายนอก การศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งประเด็นปัจจัยภายนอกออกเป็น ๖ ประเด็น พบว่า ระบบค่าตอบแทน ระบบการบริหารของหน่วยงาน และระบบการตรวจสอบติดตาม เป็นประจุลบ (-) ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และวิธีปฏิบัติต่างๆ ประจุเป็น (+/-) และ สาเหตุอื่น ๆ ได้แก่ วัฒนธรรมแบบไทย ๆ เป็นประจุบวก (+)

รัตนะ บัวสนธิ (๒๕๔๙) ได้ศึกษาการคอร์รัปชันในวงการการศึกษาของไทย กรณีศึกษาในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง พบว่า การคอร์รัปชันในวงการการศึกษาในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่างอยู่ในระดับน้อยและระดับปานกลาง ซึ่งมีสาเหตุแรงจูงใจมาจากค่านิยมในการดำเนินชีวิต การได้รับโอกาสให้กระทำ การยอมรับทางสังคม เป็นต้น โดยพฤติกรรมคอร์รัปชัน ประกอบด้วย การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างค่าพัสดุรายหัวนักเรียน การจัดซื้อข้อมูลในโครงการอาหารเสริมนมและการจัดซื้ออาหารในโครงการอาหารกลางวัน การเบิกจ่ายงบประมาณ การจัดซื้อพัสดุรายหัวนักเรียน การเบิกจ่ายงบประมาณซ้ำซ้อน การนำสิ่งของทางราชการมาใช้เป็นของส่วนตัว การใช้เวลาทางราชการไปปฏิบัติงานส่วนตัว การเรียกและรับค่าคอมมิชชันจากการจัดซื้อพัสดุครุภัณฑ์ทางการศึกษา และการเรียกรับสิ่งของฝากเพื่อเอื้อหรือละเว้นต่อการปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า หน่วยงานทางการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดวิธีการทางป้องกันและแก้ไขให้สอดคล้องกับสาเหตุของการเกิดคอร์รัปชัน

จากการศึกษาการทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานราชการไทย กรณีศึกษา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยอนุสรณ์ ลิ่มมณี และคณะ (๒๕๔๗) พบว่า ประเด็นที่มีระดับปัญหาทุจริตมากที่สุด คือ ด้านการบริหารบุคคล รองลงมา คือ ด้านการจัดทำแผนงานโครงการ ด้านงบประมาณ และด้านการเงินและพัสดุ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างตรงกับข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก และข้อมูลการสัมมนากลุ่มย่อยตามภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ ปัญหาพื้นฐานด้านการบริหารงานบุคคลประกอบด้วย โครงสร้างเชิงกฎหมายและระเบียบที่ให้อำนาจแห่งใน การวินิจฉัย (Latent Discretion) วัฒนธรรมองค์การในเชิงระบบอุปถัมภ์ และตัวข้าราชการ กระบวนการการจัดสรรเงินอุดหนุนที่นำไปและเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ มีระดับปัญหาการทุจริตสูงที่สุด เมื่อเทียบกับปัญหาอื่นๆ ซึ่งข้าราชการระดับสูงมีอำนาจอย่างมากในการวินิจฉัยจัดสรรเงินอุดหนุน ที่นำไปที่กำหนดด้วยประسنค์บางรายการ และจัดสรรเงินอุดหนุนเฉพาะกิจบางรายการให้กับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจัดสรรมักเป็นไปตามแบบระบบอุปถัมภ์ และสนับสนุนให้เกิดโครงสร้างระบบ อุปถัมภ์ระหว่างนักการเมืองระดับประเทศ กับข้าราชการประจำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีผลทำให้เกิดการกัดกันผู้เข้าแข่งขันการประมวลราคาตามมา ปัญหาดังกล่าวมีพื้นฐานจากการที่ โครงสร้างเชิงกฎหมายและระเบียบที่ให้อำนาจแห่งใน การวินิจฉัย (Latent Discretion) กับ

ผู้ปฏิบัติงานมากเกินไป ในขณะที่การทำงานด้านพัสดุก็พบว่ามีปัญหาในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างที่เกี่ยวข้องกับระบบอุปถัมภ์อยู่ ซึ่งเป็นปัญหาต่อเนื่องมาจากปัญหาด้านงบประมาณ

อุดม รัฐอมฤต (๒๕๔๖) ได้ศึกษาวิจัย โดยสรุปสาเหตุการทุจริตจากคณะกรรมการการบริหารและการยุติธรรมวุฒิสภาพัทท์ได้ศึกษาเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาระบวนการยุติธรรมตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการทุจริต เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ได้ข้อสรุปในเรื่องสาเหตุที่มาของ การทุจริตไปในแนวทางเดียวกับที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการที่จัดโดยสถาบันกฎหมายอาญา เรื่อง “บทบาทกระบวนการยุติธรรมในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน” เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๔๓ เช่นเดียวกับผลสรุปสาเหตุของการทุจริตจากการศึกษาในกรณีเฉพาะ ซึ่งสรุปความโดยรวมได้ดังนี้

(๑) การทุจริตเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างมากมาย ในช่วง ๓๐-๔๐ ปีที่ผ่านมาทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในสังคม เกิดจากค่านิยมของสังคมไทยที่เน้นเรื่องวัตถุนิยม ความมั่งคั่งร่ำรวย ซึ่งทำให้บุคคลนั้นได้รับการยอมรับในสังคม ทำให้เกิดความโลภ การเลียนแบบพฤติกรรมการแสวงหาประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ราชการ การเห็นแก่พวกพ้องและการรักษาผลประโยชน์เฉพาะกลุ่ม การแก้ปัญหาด้วยการผ่อนผันผ่อนยาวยะนีประนอมซึ่งล้วนนำไปสู่กระบวนการสมัคร หรือสมยอมกันในการให้ประโยชน์แก่ผู้ทุจริตและประพฤติมิชอบ หรือเพื่อเป็นการยุติข้อขัดข้องอันเกิดขึ้นในระบบของ การดำเนินการในองค์กรต่างๆ

(๒) การทุจริตเป็นอาชญากรรมที่มีความซับซ้อน หรือมีการดำเนินกระบวนการอย่าง เป็นระบบ และมีการพัฒนาไปตามความก้าวหน้าของสังคมจนไปถึงขั้นเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย มีการใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความชำนาญเฉพาะทางหรือสาขาอาชีพ ซึ่งตรงกันข้ามกับการพัฒนาของกระบวนการยุติธรรม ทำให้การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพ

(๓) ปัญหาการบริหารจัดการภาครัฐกพร่อง บทบัญญัติของกฎหมายมีการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐมากเป็นพิเศษ เช่น ระบบราชการมีลักษณะเป็นการรวมศูนย์อำนาจในการบริหาร และมีระเบียบขั้นตอนยุ่งยาก มีการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่อย่างกว้างขวาง ระบบการเมืองขาดความต่อเนื่องใน การดำเนินนโยบาย ประกอบกับไม่มีช่องทางแนEZที่สามารถให้ภาคเอกชนและประชาชนเข้ามาตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพถึงแม้ว่าจะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พุทธศักราช ๒๕๔๐ แล้ว แต่โอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการเป็นไปได้ยากและมักจะถูกปฏิเสธเสมอ

(๔) แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแต่เดิมเป็นหน้าที่ของภาครัฐ จึงลงทะเบียนการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้การดำเนินการขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่สาธารณะ ทำให้ขาดความร่วมมือจากประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เมื่อประกอบกับไม่มีมาตรการในการให้ความคุ้มครองต่อผู้ที่ให้ความร่วมมือต่อรัฐในการปราบปรามการทุจริต จึงทำให้กระบวนการในการดำเนินคดีกับผู้กระทำการผิดไม่มีประสิทธิภาพ และภาคประชาชนมักจะเลี่ยงการให้ความร่วมมือ หรือสนับสนุนเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปราบปรามการทุจริต

๕) ระบบการตรวจสอบทั้งภายในและภายนอกองค์กร ตลอดจนระบบการตรวจสอบภายในทางบัญชียังไม่เป็นอิสระ ไม่โปร่งใสเท่าที่ควร ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ มักประภูมิจุกจิกอ่อนเรื่องการขัดกันระหว่างผลประโยชน์

๖) สำหรับการทุจริตระดับสูง หรือเกี่ยวข้องกับองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ นักการเมือง และองค์กรระหว่างประเทศยังไม่มีกฎหมายบัญญัติความผิด

ภูริชญา วัฒนรุ่ง (๒๕๔๗) ได้ศึกษาการทุจริตคอร์รัปชัน และการป้องกันการทุจริตในวงราชการ สรุปเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในประเทศไทย ผลกระทบ การคอร์รัปชันในครอบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการวิพากษ์วิจารณ์บทความของนักวิชาการมหาวิทยาลัยที่มีต่อเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน ผ่านมุมมองของศาสตราจารย์ JEAN CARTIER-BRESSON ดังนี้

๑) การคอร์รัปชันในฝรั่งเศส พ布ว่า มีการจัดตั้งศูนย์การบริหารงานป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน (SCPC) และการจัดทำรายงานประจำปีของศูนย์การบริหารงานป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันเพื่อทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและตรหดหนักในความหมายและเรื่องราวของการคอร์รัปชัน รวมถึงมีการก่อตั้งองค์กร TRACFIN เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลและปฏิบัติการต่อต้านกระบวนการทางการเงินที่ปกปิดและมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และสำนักงานศูนย์กลางเพื่อการปราบปรามการกระทำอาชญากรรมทางการเงิน OCRGDF เพื่อใช้เป็นเครื่องมือโดยเฉพาะในการต่อต้านปราบปรามการฟอกเงิน โดยการฟอกเงินถือเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย (ที่มา: ไทยอาญา) เป็นการนำเอาเงินกองทุนที่ได้มาจากการกระทำในรูปแบบองค์กรแบบอาชญากรรมมาเปลี่ยนให้เป็นการกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งปกปิดแหล่งที่มาของเงินกำไรเงินได้หรือเงินผลประโยชน์ ซึ่งคำนิยามตามกฎหมาย มาตรา ๓๗๔-๑ ของประมวลกฎหมายอาญา “การฟอกเงิน คือ การกระทำใดๆ ที่เอื้ออำนวยความสะดวกในทุกวิถีทางเพื่อนำมาอ้างหาเหตุผลกลบเกลื่อนอำพรางด้วยการให้หลอกลวง แหล่งที่มาของทรัพย์สินหรือรายได้ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ประกอบอาชญากรรมหรือการกระทำที่ผิดกฎหมายอันเป็นผลให้บุคคลดังกล่าวได้ผลกำไร ผลประโยชน์ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมก็ตาม” และเปรียบเทียบการคอร์รัปชันในสหรัฐอเมริกา ที่ลักษณะของการทุจริตคอร์รัปชัน และการขัดแย้งทางผลประโยชน์ ได้แก่ การทำบัญชีปลอม การใช้สื่อข่าวมวลชน นักวิเคราะห์การเงิน สำนักงานการตรวจสอบบัญชีและฝ่ายการควบคุมภายใน การเล่นหุ้นปั่นหุ้น Soft money หรือเงินที่จ่ายให้แก่นักการเมือง และบุคคลรุ่นใหม่ในการเงิน สรุปโดยในคดีอาญาเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน และการฟอกเงินของประเทศไทย ไม่ได้รับความสนใจมากนัก เนื่องจาก ๒ ปี เป็นอย่างน้อยจนถึง ๑๕ ปี พร้อมทั้งต้องทำงานหนัก ถือว่า เป็นโภชนาคที่สุด และโภชปรับ เริ่มจาก ๓๐,๐๐๐ ยูโร เป็นอย่างน้อยถึงอย่างมาก ๓๗,๐๐๐ ยูโร

๒) การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในครอบของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ของอนุสัญญาระหว่างประเทศ (Conventions Internationales) และอนุสัญญาส่วนภูมิภาค (Régionales) พ布ว่า ในสภាសหประชาชาติมีการจัดตั้งกลุ่ม GMC ให้มีหน้าที่อำนวยการในการกำหนดทิศทางที่จะวางไว้ใน CONVENTION ที่ให้มีบงลงไทยทางอาญา (pénale) และอนุสัญญาที่กำหนดโดยทางแพ่ง (civile) และมีการจัดตั้งกลุ่ม GRECO มีหน้าที่ประเมินผลและสอดส่องดูแลวิธีการต่อสู้ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย รวมสมาชิกของสภាសหประชาชาติในสหภาพยุโรป (E.U.) มีอนุสัญญาแห่งบรัสเซลล์

(CONVENTION de BRUXELLES) และ บทิข้อตัดสินใจให้มีการปฏิบัติการร่วมกันของภาคเอกชน ในองค์กรความร่วมมือพัฒนาทางเศรษฐกิจภาคพื้นยุโรป (OCDE หรือ OECD) ตกลงกันทำอนุสัญญา เพื่อการต่อสู้ต่อต้านการกระทำทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ต่างชาติที่ทำธุรกรรม (การโยกย้ายเงิน) การค้าพาณิชย์ข้ามชาติ และมีกลุ่มปฏิบัติงานทางการเงินเพื่อต่อต้านการฟอกเงินและการลงทุน (GAFI) ในองค์การสหประชาชาติ (U.N.) มีการก่อตั้งศูนย์กลางเพื่อการป้องกันการกระทำอันเป็นอาชญากรรมระดับสากล (CPI) และสำนักงานเพื่อควบคุมการค้ายาเสพติดและการป้องกันการกระทำขึ้นอาชญากรรม และสถาบันการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับอาชญากรรมและการแสวงหาความยุติธรรม โดยมีบงลงโทเททางอาชญา (UNICRI) และมีระเบียบข้อปฏิบัติที่ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เพื่อสาธารณะ อนุสัญญา CTO ต่อต้านการกระทำอันเป็นอาชญากรรมในธุรกรรมข้ามชาติ การฟอกเงิน การมาตราการลงโทษข้าราชการที่คอร์รัปชันและต่อต้านการคอร์รัปชันที่มีสายสัมพันธ์กับการกระทำอันเป็นอาชญากรรมที่มีการจัดการจัดตั้งเป็นขบวนการ

๓) ความคิดของนักวิชาการมหาวิทยาลัยที่มีต่อเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน ผ่านมุมมองของศาสตราจารย์ JEAN CARTIER-BRESSON ผู้เชี่ยวชาญชาวฝรั่งเศส ๗ บทความ โดยบทความการทุจริตคอร์รัปชัน การทำให้เกิดเสรีภาพ และการทำให้เกิดประชาธิปไตย (CORRUPTION LIBERALISATION ET DEMOCRATISATION) พบว่า การทุจริตคอร์รัปชันมี ๒ แนวความคิด คือ การคอร์รัปชันยังคงมีรรถประโภชน์ ที่มองว่าการคอร์รัปชันเป็นการเอื้ออำนวยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลลัพธ์อย่างมีประสิทธิภาพไปถึงประชาชนผู้ยากจนยากไร้อย่างทันที เพราะไม่มีอุปสรรคขัดขวางจากเจ้าหน้าที่รัฐ และการคอร์รัปชันที่ไร้ประโยชน์ ที่มองว่าการคอร์รัปชันมีแต่ก่อปัญหาเรื่องและระayahawanยากจนทั้งหมดเป็นฝ่ายสูญเสีย ซึ่งในปัจจุบันระดับสากลมี ๔ ปัจจัยหลัก ที่บังคับให้มีการต่อต้านต่อสู้กับคอร์รัปชัน คือ โลกลสมัยโลกาภิวัตน์ (Globalization) การกดดันจากฝ่ายสหรัฐอเมริกา ระบบประชาธิปไตยตัวตกล และ World Bank กับ IMF บทความนี้กล่าวว่าการคอร์รัปชัน และรูปแบบการปกครอง (LA BANQUE MONDIALE, LA CORRUPTION ET LA GOUVERNANCE) พบว่าธนาคารโลกมีความเห็นต่อการทุจริตคอร์รัปชันว่าเป็นเครื่องกีดขวางอันเป็นอุปสรรคอย่างใหญ่หลวงที่มีต่อการพัฒนา มีต้นเหตุมาจากการที่มีการปกครองระบบการบริหารที่ดี ธนาคารโลกเชื่อว่าการให้เสรีภาพต้องใช้เสรีภาพให้เป็น และต้องรู้จักการปกครองการบริหารที่ดี ถูกต้องชอบธรรมตามหลัก “ธรรมาภิบาล” (Good Governance) โดยปฏิบัติตามนโยบายต่างๆ คือ การโอนภาครัฐให้เป็นภาคเอกชน การลดจำนวนข้าราชการ ใช้มาตรฐานคุณธรรม (Merit System) และระบบทางการศาลและตุลาการมีขบวนการพิจารณาVINICHAY อย่างเป็นอิสระแท้จริง ส่วนข้อวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับนโยบายของธนาคารโลกดังกล่าวคือ แผน “ปฏิรูป” ของภาครัฐ มีข้าราชการถูกไล่ออกแต่ไม่มีแผนรองรับ การว่าจ้างในภาคเอกชนจึงเกิดปัญหาคนว่างงานและเกิดความไม่สงบทางการเมือง และการโอนภาครัฐเป็นภาคเอกชน บริษัทเอกชนกลายเป็นกลุ่มพวกพ้องไม่ทำให้การทุจริตคอร์รัปชันน้อยลง รัฐบาลก็ยังไม่ตอบสนองต่อทุกปัญหาโดยเฉพาะระดับการปกครองท้องถิ่น บทความ ข้อเสนอบางประการ ให้เห็นความแตกต่างของประเภทคอร์รัปชันในรูปแบบต่างๆ (LES ENSEIGNEMENTS DES DIFFERENTES TYPOLOGIES DE LA CORRUPTION)

มีคำนิยามของคำว่า การทุจริตคอร์รัปชัน คือ การฝ่าฝืนใช้อำนาจของฝ่ายผู้ปกครองหรือฝ่ายบริหารเป็นการฝ่าฝืนใช้หรือละเมิดกฎหมายของฝ่ายผู้กุมอำนาจ หมายความถึง การใช้อำนาจ

หน้าที่อย่างผิดๆ ของเจ้าหน้าที่ผู้ปกครองบ้านเมืองเพื่อมุ่งหวังแต่ผลประโยชน์ผลกำไรเข้าสู่ตนเป็นที่ตั้ง โดยแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ การทุจริตคอร์รัปชันที่มีลักษณะเป็นการทรยศต่อหน้าที่ การคอร์รัปชันของทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ผู้บริหารปกครองระดับล่างและฝ่ายการเมืองหรือการบริหารในเวลาเดียวกัน การคอร์รัปชันแบบ Market Corruption หรือการคอร์รัปชันแนวแคบ ที่ถือว่าเป็นเรื่องธรรมดា เช่น การให้ค่าน้ำร้อนน้ำชา และการแลกเปลี่ยนช่วยเหลือกัน เป็นต้น และสุดท้ายการคอร์รัปชันแบบการให้ความสนับสนุนจากผู้ให้ความคุ้มครองกับผู้ได้รับความคุ้มครอง บทความการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ถึงต้นเหตุและผลลัพธ์ของการทุจริตคอร์รัปชัน: เป็นกรณีศึกษาในประเทศไทยกำลังพัฒนา (LES ANALYSES ÉCONOMIQUES DES CAUSES ET DES CONSÉ QUENCES DE LA CORRUPTION : QUELQUES ENSEIGNEMENTS POUR LES PED) กล่าวถึงปัจจัย ๓ ประการของรูปแบบการปกครองที่เสื่อมโทรมที่เอื้อให้เกิดคอร์รัปชัน คือ ความอ่อนแอกของระบบการต่อต้านกับอำนาจ หมายถึง การที่ประเทศไทยกำลังพัฒนา ไม่มีระบบตรวจสอบ ถ่วงดุลอำนาจ และไม่มีเสรีภาพให้แก่สื่อสารมวลชนต่างๆ การเป็นประชาธิปไตยเพียงภายนอกปกปิดความจริงในความเป็นผิดๆ การและกฎหมายที่ไม่เหมาะสม ไม่เข้มงวดและยืดหยุ่น

ประธาน วัฒนวนานิชย์ และคณะ (๒๕๔๗) ได้ศึกษาเรื่องระบบการจ่ายเงินสินบนและรางวัลของกรมศุลกากร ซึ่งที่มาของปัญหาความไม่โปร่งใสของ การเบิกจ่ายเงินสินบนและรางวัล มีสาเหตุมาจาก พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๔๖๙ กำหนดว่า ในกรณีที่ไม่มีผู้แจ้งความนำจับ เจ้าหน้าที่ศุลกากรผู้จับกุมได้รับเงินรางวัลร้อยละ ๓๐ ของค่าปรับหรือมูลค่าสินค้าที่จับกุมได้ ส่วนกรณีที่มีผู้แจ้งความนำจับ เงินรางวัลในส่วนที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรผู้จับกุมได้รับลดลงเป็นร้อยละ ๒๕ ส่วนสายสืบจะได้รับเงินสินบนร้อยละ ๓๐ ของค่าปรับหรือมูลค่าสินค้าที่จับกุมได้ รวมแล้วทั้งเจ้าหน้าที่และสายสืบได้เงินส่วนแบ่งรวมกันถึงร้อยละ ๕๕ จึงเป็นเหตุจูงใจให้เจ้าหน้าที่กระทำการทุจริต คณะผู้วิจัยจึงเสนอมาตรการแก้ไขปัญหาทุจริต การจ่ายเงินสินบนและรางวัลนำจับ ดังนี้

(๑) กำหนดให้ผู้มีอำนาจจอนุมัติสั่งจ่ายเงินสินบนให้กับสายสืบ ตรวจสอบความถูกต้อง ก่อนจ่ายเงิน โดยเฉพาะกรณีที่มีสายสืบมาแจงเบาะแส หากตรวจพบในภายหลังว่า การจ่ายเงินสินบนดังกล่าว เป็นการดำเนินการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือเป็นการจ่ายโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ผู้สั่งจ่ายเงินต้องรับผิดชอบ ถูกดำเนินคดีทางอาญา ทางวินัย และต้องรับผิดทางแพ่งด้วย

(๒) การแก้ไขกฎหมายศุลกากร โดยเฉพาะระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินสินบน กรณีที่ไม่มีผู้แจ้งความนำจับ ควรกำหนดให้นำเงินสินบนมาจ่ายเป็นเงินรางวัลให้กับเจ้าหน้าที่ศุลกากรผู้จับกุมทั้งหมด ทั้งนี้ เพื่อลดแรงจูงใจในการสร้างหลักฐานปลอม ไม่ว่าจะมีสายสืบหรือไม่มีสายสืบเจ้าหน้าที่ศุลกากรจะได้รับเงินรางวัลเท่ากัน

(๓) การรณรงค์เพื่อยุติกระบวนการทุจริตในการเบิกจ่ายเงินสินบนและรางวัล โดยเชิญหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม กรมศุลกากร สำนักงาน ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ท. เข้าร่วมรณรงค์ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันการจ่ายเงินสินบนรางวัล

เชิงธุรกิจ เอียดแแก้ว (๒๕๔๗) ได้ศึกษากระบวนการและเงื่อนไขการคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ พบว่า กระบวนการคอร์รัปชันในแวดวงเจ้าหน้าที่ภาครัฐ มี ๔ ลักษณะ คือ ๑) เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ เช่น การกลั่นแกล้ง ระบบเส้นสาย อิทธิพลและอำนาจ เป็นต้น ๒) การใช้ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ ๓) การดำเนินการคอร์รัปชันในลักษณะกลุ่ม และ ๔) รูปแบบกระบวนการที่มีประชาชนเป็นส่วนประกอบเงื่อนไขที่นำไปสู่การคอร์รัปชัน คือ ๑) ระบบงาน ประกอบด้วย การบริหารงบประมาณ ความก้าวหน้าในตำแหน่ง การต้อนรับผู้บังคับบัญชา ระบบอุปถัมภ์ อำนาจ อิทธิพล ผู้ใช้กฎหมายไม่เคร่งครัดในการบังคับใช้กฎหมาย และบรรยายกาศในองค์กร ๒) ความจำเป็นทางเศรษฐกิจและครอบครัว โดยมีสาเหตุจาก รายได้น้อย การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย อิทธิพลของภรรยา ๓) สังคมขาดความเป็นระเบียบ ๔) พฤติกรรม ประกอบด้วย การแสวงหาผลประโยชน์ วัตถุนิยม/โลภ และ ๕) ประชาชน โดยประชาชน เป็นผู้เสนอเงื่อนไข และประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งบุคคลที่มีพฤติกรรมคอร์รัปชันส่วนใหญ่มีเงื่อนไขการคอร์รัปชัน ร่วมมากกว่า ๑ เงื่อนไข เช่น ประชาชนมีส่วนสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐมีพฤติกรรมคอร์รัปชัน เป็นต้น ดังนั้น การแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันจึงควรแก้ไขทั้งเจ้าหน้าที่ภาครัฐและสร้างจิตสำนึกความมีจริยธรรมของประชาชนควบคู่กันไป และผู้วิจัยได้เสนออยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหาการคอร์รัปชัน ประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ คือ มาตรการการควบคุมอำนาจ การปรับปรุงการบริหาร การใช้หลักจิตวิทยาความกลัว และการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ

คณะกรรมการติดตามและศึกษาปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบสภากทีปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๒๕๔๗) ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการทุจริตคอร์รัปชัน พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังคงให้ความสำคัญกับเรื่องวัฒนธรรมเงินใต้โต๊ะ ค่าน้ำร้อนน้ำชา เป็นอันดับหนึ่ง เช่นเดียวกับผลการศึกษาในปี ๒๕๔๗ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการปรับปรุงระบบอาจจะมีส่วนช่วยให้เกิดประสิทธิภาพ ความโปร่งใสมากขึ้นก็จริง แต่เนื่องจากในการดำเนินการยังคงต้องเกี่ยวข้องกับคน และต้องอาศัยดุลยพินิจในการตีความ การสร้างเสริมวัฒนธรรม และจริยธรรมที่ดีงามของคนในองค์กร จึงเป็นเรื่องที่มีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ พบว่าอัตราการจ่ายเงินใต้โต๊ะต่อใบอนุญาตคัดลดลงอย่างต่อเนื่อง และเมื่อกรมศุลกากรได้มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษ เพื่อเป็นการนำเงินใต้โต๊ะเข้ามาอยู่บันโดย ผลปรากฏว่าเงินที่จ่ายใต้โต๊ะลดลง แต่ไม่หมดไป เจ้าหน้าที่ยังคงเรียกร้องเงินใต้โต๊ะ ดังนั้น ผลที่เกิดขึ้นต่อต้นทุนของภาคเอกชนจึงไม่ชัดเจน ว่ามีผลโดยรวมให้ต้นทุนลดลงหรือไม่ ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญในกระบวนการศุลกากรเกี่ยวข้องกับเรื่อง กฏระเบียบและพิธีการศุลกากรที่ซับซ้อน ยุ่งยาก การขาดระบบการประเมินราคาที่ชัดเจน โปร่งใส การมีโครงสร้างภาษีหลายอัตรา โดยปัจจัยเหล่านี้ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในกระบวนการศุลกากร

อมร พิมพ์สี (๒๕๔๘) ได้ศึกษาข้อมูลพร่องที่ทำให้เกิดช่องทางการทุจริตในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยวิธีปกติและการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ พบว่าการจัดซื้อจัดจ้างแบบปกติ ขั้นตอนที่มีโอกาสในการทุจริตมากที่สุดคือ การปฏิบัติของคณะกรรมการ และปัจจัยที่สนับสนุนให้ขั้นตอนนี้มีโอกาสในการทุจริตมากที่สุดคือ การพิจารณาผลการประกวดราคาที่เอื้อต่อ

ผู้ประกอบการบางราย ขั้นตอนที่มีโอกาสในการทุจริตเป็นอันดับสองคือ ขั้นตอนการตรวจรับพัสดุ และการรายงานผล เนื่องจากการบากคนพยาบาลไม่ตรวจรับพัสดุหรือตรวจการจ้างเพื่ออ้างให้ รอแก้ไข สำหรับการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ ขั้นตอนที่มีโอกาสในการทุจริตมากที่สุดคือ ขั้นตอนการตรวจรับพัสดุและการรายงานผล และปัจจัยที่สนับสนุนให้ขั้นตอนนี้มีโอกาสในการทุจริตมากที่สุด คือ คณะกรรมการได้รับผลประโยชน์จากผู้รับจ้าง ขั้นตอนที่มีโอกาสในการทุจริตเป็นอันดับสองคือ การปฏิบัติของคณะกรรมการ เนื่องจากการกำหนดคุณสมบัติผู้ค้าเพื่อเอื้อคุณสมบัติให้เข้ากับเกณฑ์ และจากการสัมภาษณ์พบว่า องค์กรภาครัฐควรต้องปรับบทบาทหรือปรับองค์กรบางส่วนให้ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดหา เพื่อให้ได้พัสดุตรงตามความต้องการและมี ประสิทธิภาพสูงสุด

พุทธชาด สุธีวสินนท์ (ม.ป.ป.) ได้ศึกษาช่องทางและโอกาสในการทุจริตคอร์รัปชันใน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปผลได้ดังนี้

๑) ช่องทาง โอกาสและพฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีช่องทางการทุจริตคอร์รัปชันมากกว่าเทศบาลนคร และเทศบาลตำบลโดยวิธีการส่วนมากเกิดจาก การใช้อำนาจ ตำแหน่งเอื้อประโยชน์ให้บริษัท/สถานประกอบการของตนเองและพรรคพวง มีการจุง ใจ เรียกร้อง ข่มขู่ หน่วยงานหรือกลุ่มแกลังเพื่อหาประโยชน์ให้ตนเองหรือพวกพ้อง การรับสินบน เพื่อให้การคุ้มครองธุรกิจผิดกฎหมาย การรับหรือการเรียกเก็บค่าคอมมิชชัน และส่วยต่างๆ การทำ สัญญาจ้างหรือให้สัมปทานเฉพาะผู้ให้การสนับสนุน ผู้มีอำนาจในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดและสนับสนุนการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ความต้องการของผู้บริหารและบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความต้องการเงินทองเพื่อ ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมเกี่ยวกับการแสดงออกในทางวัฒนธรรม นิยม การมีอำนาจผูกขาดของผู้บริหารในการอนุมัติโครงการ การแต่งตั้งโยกย้าย การเลื่อนขั้น การ อนุมัติสิทธิประโยชน์และสวัสดิการต่าง ๆ จึงมีผลให้ผู้บริหารบางคนใช้ตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของ ตนเองในการประพฤติมิชอบ

๓) ผลกระทบที่เกิดจากการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสูญเสียงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่น สูญเสียงบประมาณแผ่นดิน ทำให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณูปโภคที่ไม่มีคุณภาพ และทำให้โครงการพัฒนาท้องถิ่นไม่เหมาะสมสม และคุ้มค่า เนื่องจากงบประมาณในการพัฒนาชุมชนถูกจัดสรรไปจ่ายค่านายหน้า ซึ่งทำให้ ผู้ประกอบการที่ได้รับสัมปทานโครงการต่าง ๆ ต้องลดต้นทุนการผลิต เพื่อให้คุ้มค่าและได้กำไรมาก ที่สุด โดยการใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่ไม่มีคุณภาพ มีผลให้โครงการหรือบริการสาธารณูปโภคต่าง ๆ มีคุณภาพ และมาตรฐานลดลง

๔) วิธีการป้องกันและการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง จะต้องเร่งการสร้างค่านิยมความมี จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพซึ่งอยู่ในระดับปัจเจกบุคคลของบุคลากรองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ส่งเสริมแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลให้เป็นที่ยอมรับในทุกภาคส่วนของสังคม ระบบการ ควบคุมภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรใช้แบบผสมผสาน คือ เน้นทั้งการบริหารการใช้

ทรัพยากรให้คุ้มค่า การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และการรายงานที่ถูกต้อง จัดให้มีการตรวจสอบภายในอย่างสม่ำเสมอ ใช้มาตรการลงโทษทั้งทางวินัย ทางปกครอง ทางแพ่ง ทางอาญาและทางภาษีอย่างเด็ดขาดรวดเร็ว และส่งเสริมให้มีการรวมตัวเป็นองค์กรภาคประชาชนและให้ประชาชนมีบทบาทและส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

วรรณภา วามานนท์ (๒๕๕๐) ศึกษาถึงสถานการณ์การทุจริตในปัจจุบันมีการพัฒนารูปแบบที่เป็นกระทำผิดเป็นแบบเครือข่าย ความเสียหายมีมูลค่ามหาศาลในโครงการใหญ่ๆ ของรัฐ มีการบิดเบือนการใช้กฎหมาย ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงกระทำการทุจริตมาก คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีการดำเนินการโดยมีกรอบกฎหมายและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นตัวกำหนด ไม่สามารถดำเนินการอื่นใดนอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนดได้ ระบบการบริหารเป็นในรูปแบบของคณะกรรมการ การดำเนินงานใด ๆ ต้องได้รับฉันหมายจากที่ประชุมคณะกรรมการเท่านั้น ดังนั้น การดำเนินงานทุกรายละเอียดต้องผ่านการกลั่นกรองอย่างรอบคอบอย่างดีที่สุด การบริหารงานของคณะกรรมการใช้การวางแผน การจัดการงาน การเป็นผู้นำ และการควบคุมงานอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพตามอำนาจหน้าที่ แต่แนวทางการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพดังกล่าว ยังไม่สามารถทำให้การทุจริตลดลงได้ เนื่องจากปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในหลายประการ ดังนั้นจึงยังต้องมีการเฝ้าระวังและแนวทางใหม่ในการบริหารงาน ให้มีองค์กรภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ใช้มาตรการทางสังคม และทำให้การป้องกันและการปราบปรามการทุจริตเป็นวาระแห่งชาติและวาระแห่งโลก ให้ทุกหน่วยงานร่วมกันดำเนินการอย่างจริงจัง เอกวิทย์ มีเพียร (๒๕๕๐) ได้ศึกษาโครงการประเทศไทยใส่สะอาดปราศจากการคอร์รัปชันในบริบทการปกครอง : กรณีศึกษาและยุทธศาสตร์การต่อต้านคอร์รัปชันในเชิงรัฐศาสตร์ พบว่า สาเหตุของการคอร์รัปชันในวงราชการเกิดจากอำนาจหน้าที่ของรัฐ ๒ ด้าน คือ อำนาจการอนุญาตให้ลงทะเบียนจากการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และอำนาจการจัดสรรผลประโยชน์หรือสิทธิในการใช้ทรัพยากร และพบว่ามูลค่าการทุจริตจากการจัดจ้างจัดซื้อของภาครัฐมีจำนวนมากกว่าการทุจริตในเรื่องภาษี ตลาดการจัดซื้อจัดจ้างเป็นตลาดที่มีอุปสรรคกีดกันคู่แข่งเพื่อรักษาส่วนแบ่งค่าเช่าทางเศรษฐกิจ ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับกลุ่มผลประโยชน์ธุรกิจ โดยวิธีการที่กลุ่มผู้ทุจริตใช้ในการกีดกันคู่แข่งและลักษณะสำคัญของการคอร์รัปชันในตลาดการจัดจ้างจัดซื้อ คือ การทุจริตในวงการจัดจ้างที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับกลุ่มผลประโยชน์ธุรกิจที่สร้างสายสัมพันธ์มานานมีการแบ่งค่าเช่าทางเศรษฐกิจ มีการกำหนดลักษณะหรือแบบของสินค้าหรือบริการที่รัฐจะซื้อ การกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะประมูลหรือเข้ามาขายสินค้า การกลั่นแกล้งไม่ให้คู่แข่งเข้าประกวดราคา การสมคบกับคู่แข่ง (ข้า) ทั้งนี้ มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะไม่แน่นอนขึ้นกับแต่ละโครงการ

รัตนชัย ถิรเกกิจ (๒๕๕๑) ศึกษาแนวทางการป้องกันการทุจริตในการประมูลงานก่อสร้างตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า ปัญหาด้านเกิดประโยชน์สุขของประชาชน คือ ไม่มีการจัดประชุมซึ่งการจัดทำโครงการก่อสร้างเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดให้มีเวทีประชาคมทุกครั้งที่มีการวางแผนการจัดทำโครงการก่อสร้าง โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ปัญหา

ด้านเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการกิจของรัฐ คือ ไม่มีการแสดงข้อมูลแผนปฏิบัตรการที่จัดทำขึ้นไว้ล่วงหน้าอย่างเปิดเผย และไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบ ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบมากขึ้นและแสดงข้อมูลให้เห็นได้อย่างชัดเจน ปัญหาด้านมีประสิทธิภาพเกิดความคุ้มค่าในเชิงการกิจของรัฐ คือ ไม่มีการประชาสัมพันธ์ข่าวการจัดซื้อจัดจ้างอย่างเปิดเผยให้ประชาชนได้ทราบทั่วถึง ข้อเสนอแนะ คือ ควรเพิ่มช่องทางและระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์ข่าวการจัดซื้อจัดจ้างให้มากขึ้น ปัญหาด้านไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น คือ เกิดความล่าช้าในขั้นตอนการตรวจรับงานและเบิกเงินค่าก่อสร้าง ข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดทำแผนภูมิขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินงานอย่างชัดเจน เปิดเผย และเป็นมาตรฐานเดียวกัน ปัญหาด้านมีการปรับปรุงการกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ คือ ไม่มีการทบทวนโครงการก่อสร้างที่จะดำเนินการว่ามีความจำเป็นอีกหรือไม่อย่างไร ข้อเสนอแนะ คือ เมื่อถึงกำหนดการดำเนินงานก่อสร้างที่วางแผนไว้ควรทำการสำรวจทบทวนโครงการเพื่อสามารถแก้ไขได้ทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน ปัญหาด้านประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ คือ ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวการจัดซื้อจัดจ้างอย่างทั่วถึง ข้อเสนอแนะ คือ ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง และเพิ่มระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น ปัญหาด้านการประเมินผลการปฏิบัตรการอย่างสมำเสมอ คือ ไม่มีการจัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานก่อสร้าง ข้อเสนอแนะคือ ควรจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็น ความพึงพอใจ เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานและนำไปปรับปรุง พัฒนาในโครงการก่อสร้างอีก ๑ ต่อไป

อภิชัย พันธุ์เสน และสถาพร เริงธรรม (๒๕๕๓) ได้ศึกษาการบูรณาการความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบในประเทศเกาหลีใต้ พบว่า มีการบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคการเมืองผ่านสัญญาประชาคมที่เรียกว่า Korea-PACT หรือ K-PACT ซึ่งเป็นสัญญาประชาคมที่ถูกนำมาใช้เพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันในระดับชาติของทุกภาคส่วน การให้คำมั่นต่อ กันว่าจะสนับสนุนและทำให้เกิดความโปร่งใสในสังคมเกาหลี K-PACT มีความหมายมากกว่าการเป็นเพียงสัญญาฉบับหนึ่ง แต่มีความหมายรวมไปถึงการเป็น “กฎหมายของประชาชน” (Citizen’s Charter) เพื่อสร้างความโปร่งใสของสังคมสนับสนุนให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมของสาธารณะ K-PACT โดยในแต่ละภาคส่วนจะมีภาระหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

(๑) ภาครัฐกิจเอกชน ทำหน้าที่ทางด้านการพัฒนาระบบท่อต้านการทุจริตโดยการสร้างงานเครือข่ายเชื่อมโยงขององค์กรต่อต้านการทุจริต ขยายการร่วมมือของภาคธุรกิจ สร้างความมั่นใจว่าระบบการตรวจสอบภายในมีประสิทธิภาพ และสร้างความแข็งแกร่งให้กับระบบการจัดการจริยธรรม โดยการพัฒนาการบังคับใช้ประมวลกฎหมายประพฤติด้านจริยธรรม (Code of Ethics) และองค์กรที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลให้เข้มแข็งและสนับสนุนให้เกิดความโปร่งใสในระบบบัญชี

(๒) ภาครัฐ ทำหน้าที่ทางด้านการพัฒนาสถาบัน โดยการป้องกันการประพฤติมิชอบ การปฏิรูปพระราชบัญญัติเปิดเผยข้อมูล การสนับสนุนให้มีการส่งเสริมนักบุคลากรด้านความโปร่งใสอย่างเพียงพอรวมถึงการจัดการ ปฏิบัติการในภาพรวมขององค์กรสาธารณะ และส่งเสริมรัฐบาลท้องถิ่นให้มีความโปร่งใสมากขึ้น

๓) ภาคประชาสังคม ทำหน้าที่ทางด้านการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของจริยธรรม การให้บริการสาธารณะ โดยการพัฒนาระบบป้องกันการมีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินกิจการสาธารณะ สร้างความเข้มแข็งในหน้าที่ของคณะกรรมการจริยธรรมสาธารณะ การขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้สาธารณะ เพื่อกระตุนให้สังคมเกิดการตื่นตัวและให้ความสนใจเข้าร่วมในการพัฒนาสังคมให้มีความโปร่งใส รวมทั้งการกำหนด “กฎบัตรประชาชนเพื่อสังคมโปร่งใส”

๔) ภาคการเมือง ทำหน้าที่ทางด้านการเสริมสร้างจริยธรรมและคุณธรรมของสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรแห่งชาติ โดยการแก้ไขกฎหมาย เรื่องเอกสารสิทธิ์ของนักการเมือง สร้างความแข็งแกร่งให้แก่หน้าที่ของคณะกรรมการจริยธรรมพิเศษสนับสนุนกลไกการป้องกันการมีส่วนได้เสียในการตัดสินใจเชิงนโยบายปฏิรูปองค์กรและระบบที่ผิดกฎหมายการสนับสนุนทางการเงินเพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง การสร้างสิ่งแวดล้อมทางการเมืองให้ดีขึ้นโดยการไม่ยอมรับว่าการวิ่งเต้น (Lobby) เป็นค่านิยมหลักของการทำงานและห้ามไม่ให้มีดำเนินการวิ่งเต้นที่ผิดกฎหมาย

เสาวณีย์ ไทยรุ่งโรจน์ อนวรรธน์ พลวิชัย และคณะ (๒๕๕๓) ได้ศึกษาสถานการณ์การทุจริตในประเทศไทย รวมทั้งศึกษาเปรียบเทียบกับการศึกษาในปี ๒๕๔๖ พบว่า สถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันจากจำนวนครั้งที่นักธุรกิจที่ติดต่อภาครัฐต้องมีการจ่ายเงินพิเศษให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนขนาดของจำนวนเงินที่จ่ายเมื่อเทียบกับในอดีต พบว่า หน่วยงานภาครัฐที่ผู้ประกอบการกลุ่มตัวอย่างติดต่อถือมีมากที่สุด คือ กรมศุลกากร กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชย์น้ำ (กรมเจ้าท่า) นักการเมืองที่มีอิทธิพลต่อภารกิจการตាฯ รวมทางหลวง/จราจร และกรมสรรพากร และหน่วยงานที่กลุ่มตัวอย่างจ่ายเงินพิเศษ คิดเป็นร้อยละของจำนวนครั้งที่ติดต่อสูง ๕ ลำดับแรกได้แก่ กรมที่ดิน องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ตាฯ รวมทางหลวง/จราจร และนักการเมืองที่มีอิทธิพล โดยขนาดของจำนวนเงินพิเศษเฉลี่ยรายปีต่อหน่วยธุรกิจ เมื่อพิจารณาเฉพาะหน่วยธุรกิจที่มีประสบการณ์การจ่ายเงินพิเศษ พบว่า หน่วยธุรกิจจ่ายเงินพิเศษเฉลี่ยต่อปีจำนวนสูงสุดให้แก่นักการเมืองที่มีอิทธิพลต่อภารกิจ กรมศุลกากร กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชย์น้ำ (กรมเจ้าท่า) กรมสรรพากร และกรมสรรพากรสามมิติ ตามลำดับ

จากประสบการณ์ในการทำธุรกิจในช่วงระหว่างปี ๒๕๔๑-๒๕๕๒ นักธุรกิจระบุว่า หน่วยงานหรือรัฐวิสาหกิจ ๕ หน่วยงานแรกที่คอร์รัปชันมากที่สุด ได้แก่ ตាฯ รวมทางหลวง/จราจร และตាฯ อื่นๆ นักการเมือง กรมศุลกากร องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และกรมที่ดิน ตามลำดับ

สาเหตุของปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานราชการในปัจจุบัน คือ วัฒนธรรมเงินได้ตีดี คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕ ลำดับรองลงมาคือ สภาพการทำงานเปิดโอกาสเอื้ออำนวยต่อการกระทำทุจริต กระบวนการปฏิบัติงานมีช่องโหว่คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๗ โดยมีสาเหตุของปัญหาอื่นๆ ในเรื่องการดำเนินงานที่มีความซ้ำซ้อน หลายขั้นตอน ขาดความโปร่งใส ตามลำดับ

นักธุรกิจเห็นว่ารูปแบบการทุจริตคอร์รัปชันในวงราชการของประเทศไทยในปัจจุบัน ในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายไม่มีเหตุผลมีมากขึ้นเมื่อเทียบกับ ๕ ปีที่แล้ว และเห็นว่าในเรื่องของการกำหนดระดับกลางไม่เหมาะสม การเรียกเงินพิเศษในขั้นตอนการตรวจสอบงาน การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผู้อาชญากรรมโดยมิชอบ/เป็นเท็จ การเข้าประมูล การเลือกเส้นทางตัดถนนให้ผ่านที่ดินของพวกรพ้อง และการใช้ข้อมูลภายในกawanซื้อที่ดิน มีน้อยลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๔๙ อย่างไรก็ตามนักธุรกิจเห็นว่าใน

เรื่องของกระบวนการยื่นซองและเปิดซองไม่โปร่งใส สัญญากำกับมีการเปิดซองใช้ดุลพินิจ การล็อกสเปคการลดงาน/แก้แบบเพื่อช่วยการเลี่ยงภาษี และการเลือกจุดตรวจสอบเพื่อรับมอบงาน/ไม่ตรวจสอบคุณภาพวัสดุอื่นประยุชน์ต่อผู้รับเหมา ยังคงมีเหมือนเดิมเมื่อเทียบกับปี ๒๕๔๖

กองการจัดการการสารวิชาการ ป.ป.ช. (๒๕๕๓) ได้ศึกษาการต่อต้านการทุจริตของประเทศสิงคโปร์พบว่า ในช่วงที่ประเทศไทยมีกฎหมายให้การปกคล้องของอังกฤษ การทุจริตคอร์รัปชันยังคงมีปัญหาเกิดขึ้นและแทรกซึมในทุกส่วนของสังคม เนื่องจากขาดความจริงจังในการปราบปรามการทุจริตอย่างแท้จริง และไม่มีหน่วยงานเฉพาะในการตรวจสอบและจัดการกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน คดีทุจริตคอร์รัปชันในช่วงก่อนปี ค.ศ. ๑๙๕๒ จะถูกดำเนินการโดยแผนกปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นหน่วยงานขนาดเล็กหน่วยงานหนึ่งภายใต้สำนักงานตำรวจแห่งชาติสิงคโปร์ แม้ว่าภัยหลังจากที่มีการก่อตั้งหน่วยงาน “สำนักงานสืบสวนการทุจริตคอร์รัปชัน” (Corruption Practices Investigation Bureau, CPIB) ขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๕๒ แต่การป้องกันและการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ทั้งขาดความร่วมมือจากประชาชนในการดำเนินคดีทุจริตต่าง ๆ เนื่องจากไม่เชื่อมั่นในการดำเนินงานของ CPIB และกลัวการแก้แค้นภัยหลังซึ่งส่วนหนึ่งเกิดมาจากการรวมพยานหลักฐานที่ค่อนข้างล้าหลังและกฎหมายว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันยังไม่เพียงพอ แต่สถานการณ์ดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงเมื่อพรรคการเมือง People's Action Party (PAP) เข้ามายึดบทาทในทางการเมืองในปี ค.ศ. ๑๙๕๗ โดยมีการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันอย่างจริงจัง ซึ่งเห็นได้ชัดจากการไล่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำการทุจริตออกเป็นจำนวนมาก และมีเจ้าหน้าที่รัฐอีกจำนวนหนึ่งที่ลาออกจากเพื่อหลีกเลี่ยงจากการสืบสวนสอบสวน การดำเนินการปราบปรามการทุจริตอย่างจริงจังของภาครัฐซึ่งสะท้อนให้เห็นจากการเติบโตขององค์กร CPIB ทำให้สาธารณชนเกิดความเชื่อมั่นในการดำเนินงานของภาครัฐและเริ่มให้ความร่วมมือในการจัดการกับปัญหาการทุจริตมากยิ่งขึ้นภัยหลังจากได้รับเอกสารชื่อในปี ค.ศ. ๑๙๖๕ ลี กวนยู ผู้นำทางการเมืองที่เข้ามาดำรงตำแหน่งให้สร้างแบบอย่างที่ดีให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันของสิงคโปร์ที่เข้มแข็งนั้นมีปัจจัยมาจากเจตนารมณ์ที่ชัดเจนของผู้นำทางการเมืองในการต่อสู้กับการทุจริตคอร์รัปชัน กฎหมายที่มีบังคับใช้อย่างจริงจังและให้อำนาจอย่างเต็มที่ในการตรวจสอบโดยมีองค์กรในการตรวจสอบที่เป็นอิสระในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน รวมทั้งมีนโยบายการให้เงินเดือนจำนวนมากแก่นักการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อเป็นการป้องกันโอกาสในการรับสินบน ซึ่งการดำเนินคดีที่ CPIB ดำเนินการใน ค.ศ. ๒๐๐๔ สามารถแยกประเภทของผู้กระทำการทุจริตได้ดังนี้ ภาคเอกชน ร้อยละ ๗๑.๑ ภาครัฐ ร้อยละ ๑๘.๔ และคณะกรรมการของรัฐหรือวิสาหกิจ ร้อยละ ๑.๕ ซึ่งลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันเป็นรูปแบบของการ “ติดสินบนโดยการล่า” ซึ่งจะเป็นการให้สินบนในต่างประเทศอย่างไรก็ตามเป็นที่ทราบกันดีว่า กฎหมายของประเทศไทยสิงคโปร์กำหนดให้การกระทำดังกล่าว ทั้งคุณสัญชาติสิงคโปร์ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดารือนิติบุคคลถือว่าเป็นความผิดในฐานทุจริตคอร์รัปชันไม่ว่าจะกระทำความผิดนั้นในประเทศไทยสิงคโปร์หรือต่างประเทศก็ตาม รวมทั้งนโยบายของผู้นำประเทศที่พยายามพัฒนาการมีส่วนรวมของประชาชนภัยใต้สามช่องทาง หรือ ๓P ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

สุทธิ สุนทรานุรักษ์ (๒๕๕๓) ได้ศึกษาเรื่องเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการคอร์รัปชัน พบว่า ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๗๔ มีนักเศรษฐศาสตร์เริ่มศึกษาเชื่อมโยงหลักเศรษฐศาสตร์เพื่ออธิบายพฤติกรรม เหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ เช่นเดียวกับพฤษฎิกรรมการคอร์รัปชัน ได้แก่ ซูชาน โรส แอคเคอร์แมน (Susan Rose Ackerman) และแอนน์ โอลรูเกอร์ (Ann O. Krueger) ซึ่งปัจจุบัน บทความวิชาการเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการคอร์รัปชันส่วนใหญ่ถูกอธิบายภายใต้ทฤษฎี เศรษฐศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Principle-Agent theory และ Game Theory มีการพัฒนาดังนี้ วัดภาพลักษณ์ความโปร่งใส (Corruption Perception Index) โดยโยหัน แกรฟ แลมบ์ดอร์ฟ (Johann Graf Lambsdorff) ศาสตราจารย์ทางเศรษฐศาสตร์จากมหาวิทยาลัย Passau และองค์กร ความโปร่งใสระหว่างประเทศ (Transparency International) นำไปใช้จัดอันดับความโปร่งใสในการ บริหารราชการแผ่นดินของประเทศต่าง ๆ ทุกปี ซึ่งสะท้อนให้เห็นพฤษฎิกรรมการคอร์รัปชันของรัฐบาล แต่ละประเทศ ส่วนแนวทางการศึกษาเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการคอร์รัปชันตามงานของไฟซาล ลาติฟ เชาดูรี (Faizul Latif Chowdhury) มี ๓ แนวทาง คือ

- ๑) ศึกษาถึงสาเหตุการเกิดคอร์รัปชันโดยอธิบายผ่านพฤษฎิกรรมทางเศรษฐกิจของ มนุษย์ (Economic Causes of Corruption)
- ๒) ศึกษาถึงกระบวนการแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่รัฐ (Rent Seeking in Public Offices)
- ๓) อธิบายพฤษฎิกรรมการคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐโดยใช้ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ (Corruption as an Economic Behavior)
- ๔) ศึกษาถึงผลกระทบจากการคอร์รัปชันที่มีต่อการแข่งขันในตลาดสินค้าและ บริการ
 - ๕) การพัฒนาตัวชี้วัดระดับการคอร์รัปชันของประเทศต่าง ๆ
 - ๖) ศึกษาถึงการคอร์รัปชันในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ภาครัฐต้องทำ
 - ๗) ศึกษาถึงแหล่งที่มาของการคอร์รัปชัน (Sources of Corruption) อาทิ การเก็บ ภาษี และการออกใบอนุญาต ซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่รัฐ
 - ๘) ศึกษาถึงผลกระทบของการคอร์รัปชันที่มีต่อการจำเริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การ พัฒนาเศรษฐกิจรวมไปถึงระดับความยากจน
 - ๙) ศึกษาถึงการคอร์รัปชันที่มีต่อสวัสดิการสังคม (Social Welfare) และการกระจาย รายได้ (Income Distribution)
 - ๑๐) ศึกษาถึงภาคเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจากการคอร์รัปชันของนักการเมือง
 - ๑๑) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการคอร์รัปชันกับปัจจัยอื่นๆ ของสังคม
 - ๑๒) ศึกษาถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจที่สัมพันธ์กับการหาวิธีการป้องกันการคอร์รัปชัน
 - ๑๓) ศึกษาถึงเรื่องอุปสงค์และอุปทานการคอร์รัปชัน การคอร์รัปชันในระดับที่มี ประสิทธิภาพมากที่สุดกับระบบเศรษฐกิจ (Optimal level of Corruption) และระดับสินบนที่ควร จะเป็น (Optimal level of Bribery) เนื่องจากการมีแนวคิดที่ว่าคอร์รัปชันไม่สามารถขัดให้หมดได้

เอกสารเพื่อการต่อต้านการทุจริตของประเทศไทย พบว่า มาตรการระดับสากลในการต่อต้านการทุจริต ที่ควรจะนำมาประยุกต์ใช้ ดังนี้ มาตรการเชิงสนับสนุน ประกอบด้วย ๑) มาตรการการสำรวจทัศนคติ โดยการสำรวจเกี่ยวกับทัศนคติทั่วไปต่อการทุจริต และด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหน่วยงานต่อต้านการทุจริต ๒) มาตรการการศึกษาและฝึกอบรมเพื่อสร้างค่านิยมสังคมปลดคอร์รัปชัน ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลา และความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง ๓) มาตรการการสร้างเครือข่ายเพื่อการต่อต้านการคอร์รัปชันหลายระดับ จากระดับบุคคล ระดับประเทศ และระดับนานาประเทศ และ ๔) มาตรการการสร้างราชการโปร่งใสโดยเน้นการเข้าถึงข้อมูลภาครัฐของสื่อ ภาครัฐต้องมีช่องทางการบริการให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างเต็มที่ และสื่อมวลชนช่วยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของภาครัฐสู่ประชาชน มาตรการเชิงปรับปรุง อย่างมาตราการลงโทษโดยการเชื่อด้วยเงิน ได้แก่ การเลือกรณิการทุจริตที่ใหญ่ มิผลกระทบต่อสังคมหรือเป็นที่รับรู้ต่อสังคมสูง 마다เนินการอย่างรวดเร็ว และมีสัมฤทธิ์ผลเพื่อให้สาธารณชนรับรู้ และมาตรการเชิงป้องกัน ประกอบด้วย ๑) มาตรการคุ้มครองและให้รางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแส ซึ่งเป็นการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริตโดยตรง ๒) มาตรการประมวลจริยธรรม โดยใช้มาตราฐานทางจริยธรรมเป็นตัวกำหนดสร้างความชัดเจนว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ควรทำและสิ่งใดเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ ๓) มาตรการป้องกันการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ซึ่งผลประโยชน์ทับซ้อนคือ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับความทับซ้อนระหว่างหน้าที่สาธารณะ (Public Duty) และผลประโยชน์ส่วนตัว (Private Interest) ของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยที่เจ้าหน้าที่รัฐมีผลประโยชน์ส่วนตัว (Private-Capacity Interest) ที่อาจส่งผลอย่างไม่เหมาะสมกับผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบของคนๆ นั้น โดยเฉพาะการทุจริตขนาดใหญ่ที่ผู้มีอำนาจทางการเมืองใช้อำนาจของตนเองออกนโยบายสาธารณะหรือออกกฎหมาย เพื่อเอื้อให้แก่ผลประโยชน์ของตนเองในรูปแบบของการทุจริตเชิงนโยบาย (Policy-Based Corruption) ถือว่าเป็นการทุจริตที่รุนแรงและส่งผลเสียหายต่อสังคมที่สุดรูปแบบหนึ่ง

โดยลง ประเสริฐศรี (๒๕๕๔) ได้ศึกษาบทบาทของร่างวันนำจับและการลงโทษต่อการแก้ปัญหาคอร์รัปชันภายหลังการทำความผิด : การทดลองทางเศรษฐศาสตร์ในห้องปฏิบัติการ พบว่า ณ ภาวะดุลยภาพมาตรการร่างวันและการลงโทษไม่มีผลต่อการแก้ปัญหาคอร์รัปชันภายหลังการทำความผิด เนื่องจากการจ่ายและรับสินบนเป็นกลยุทธ์ที่ดีที่สุดของผู้เล่นทั้ง ๒ ฝ่าย มนุษย์ที่มีเหตุผลจึงมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจคอร์รัปชัน เมื่อเปรียบเทียบผลทางทฤษฎีกับการทดลอง พบว่า การตัดสินใจของมนุษย์ตระหนักดุลยภาพทางทฤษฎีในสัดส่วนค่อนข้างสูง กรณีที่ใช้มาตรการให้ผู้กระทำผิดสามารถกล่าวหาเจ้าหน้าที่รัฐผู้รับสินบนโดยได้รับการกันตัวไว้เป็นพยาน กรณีที่พบว่าข้อสรุป ณ ดุลยภาพทางทฤษฎี ช่วยแก้ปัญหาคอร์รัปชันได้ นอกจากนี้ ผลการทดลองยังแสดงให้เห็นว่ามาตรการนี้ช่วยลดปัญหาคอร์รัปชันได้

ผสุก พงษ์เพจิตร (๒๕๕๕) ได้ศึกษาแผนการแก้ปัญหาคอร์รัปชันในระบบราชการ ก่อร่างถึงผลงานการวิจัยการคอร์รัปชันกับประชาธิปไตยไทย ของศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะ

เศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งดำเนินการในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๔-๒๕๓๖ ได้ค้นพบและมีข้อสรุปที่สำคัญอย่างน้อยที่สุด ๓ ประการ คือ

(๑) ทัศนคติที่มีต่อการคอร์รัปชันของคนไทยในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีลักษณะเฉพาะสำหรับกลุ่มข้าราชการ ทหารและตำรวจ พบว่าประเพณีนิยมปฏิบัติที่มีมาตั้งเดิม ยังคงมีอิทธิพลต่อความคิด และการให้ความหมายของคำว่าคอร์รัปชันอยู่ค่อนข้างมาก จึงทำให้พฤติกรรมการปฏิบัติของข้าราชการที่ไม่สอดคล้องกับแนวความคิดของการเป็น “บุคคลสาธารณะ” หรือ “ข้าราชการสมัยใหม่” จึงปรากฏให้เห็นการฉ้อราษฎร์บังหลวงของข้าราชการด้วยความไม่รู้ หรือด้วยความบริสุทธิ์ใจจึงยังคงดำเนินอยู่ค่อนข้างมาก

(๒) สาเหตุของการคอร์รัปชันของข้าราชการอยู่ที่ตัวระบบราชการมากกว่าอยู่ที่ตัวข้าราชการในฐานะปัจเจกบุคคล ดังนั้น การแก้ไขปัญหาจะต้องวางแผนน้ำหนักไปที่การแก้ไขปัญหาความคิด ความเชื่อ ของตัวระบบ ความไม่มีประสิทธิภาพของตัวระบบ ควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหาของตัวข้าราชการในฐานะปัจเจกบุคคล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของรายได้ สวัสดิการ จริยธรรม ความคาดหวัง และโอกาสของตัวข้าราชการในระยะยาว

(๓) ประสิทธิภาพของตัวระบบราชการ หรือการบริหารราชการแผ่นดินที่เป็นสาเหตุสำคัญที่สุดประการหนึ่งของการเกิดการคอร์รัปชันในวงราชการ นำไปสู่การสูญเสียเงินรายได้ การใช้จ่ายเงินของรัฐอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ความไม่เท่าเทียมกันในการให้บริการของข้าราชการแก่ผู้ที่มาติดต่อ ประชาชนผู้เสียภาษีไม่ได้รับบริการที่มีคุณภาพ นักธุรกิจต้องใช้จ่ายเงินในการติดต่อกับหน่วยราชการมากขึ้น และธุรกิจต้องมีทุนในการประกอบกิจการสูงขึ้น จากการวิจัยพบว่าการคอร์รัปชันของราชการเกี่ยวข้องโดยตรงกับปัญหาการกระจายรายได้ และความไม่เป็นธรรมในสังคมมากยิ่งขึ้น ความตื่นตัวของประชาชนที่นำไปเกี่ยวกับปัญหาการคอร์รัปชันในระบบราชการมีมากขึ้น และการบริหารของระบบราชการอย่างมีจริยธรรม ซึ่งแผนการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในระบบราชการไทยจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง โดยแบบแผนการคอร์รัปชันหลัก ๆ แบ่งเป็น ๔ ประเภท คือ

(๑) ระบบส่งส่วย (Syndicate Corruption) วิธีการข้าราชการชั้นผู้น้อยเก็บส่วย หรือภาชนะไม่เป็นทางการแล้วรวมที่กองกลาง และแจกจ่ายรายได้ส่วยให้ข้าราชการระดับสูงและล่างในกรม กอง เช่น กรมที่ดิน กรมตำรวจนครบาล

(๒) กินตามน้ำในการจัดซื้อจัดจ้าง (Procurement Kickbacks) วิธีการติดสินบน การจัดซื้อจัดจ้าง เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงเกษตร องค์กรบริหารท้องถิ่นระดับต่างๆ และเทศบาล กระทรวงมหาดไทย

(๓) การจ่ายสินบนเพื่อให้ได้สัมปทานการผูกขาดกิจการบางประเภทจากรัฐบาล และเพื่อคงสภาพการผูกขาดนั้นไว้ โดยการจ่ายสินบนเป็นประจำให้ข้าราชการหลายระดับ และบางกรณีจ่ายทั้งกรม เช่น กระทรวงการคลัง

(๔) การคอร์รัปชันการประมูลโครงการ วิธีการการซื้อกันระหว่างกลุ่มผู้เสนอประมูล มีข้อตกลงเวียนกันเป็นผู้ชนะประมูลเป็นคราว ๆ ไป เช่น กระทรวงคมนาคม กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย

ส่วนข้อเสนอแผนปฏิบัติการ ประกอบด้วย แผนการป้องกัน และแผนการปราบคอร์รัปชัน โดยหลักการของแผนการป้องกัน คือ การลดโอกาสหรือปิดช่องทางการคอร์รัปชัน

การทดสอบความซื่อสัตย์ของข้าราชการ และตรวจสอบข้อมูลเรื่องการคอร์รัปชันภายในหน่วยงานต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น กรมตำรวจนครบาล กรมโยธาธิการ และบางหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น การตั้งหน่วยงานเพื่อรับข้อร้องเรียนเรื่องการคอร์รัปชัน มีหน้าที่เพื่อรับฟังปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันภายในหน่วยงานต่างๆ เช่น ปรับปรุงระบบเบิกกฎหมายที่ของการให้บริการประชาชนให้เรียบง่าย ลดโอกาสการใช้อำนาจของข้าราชการเพื่อการคอร์รัปชัน การควบคุมดูแลเพื่อประเมินพฤติกรรมคอร์รัปชันอย่างเป็นระบบในหน่วยงานที่มีการร้องเรียนหรือมีการคอร์รัปชัน ด้วยการตั้งกล่องถ่ายวีดีโอ การสืบภายใน และการตรวจสอบกลุ่มคนที่รวมตัวกัน โดยการสับเปลี่ยนบุคคล หรือการโยกย้ายหน่วยงาน เพื่อป้องกันการรวมกลุ่ม หรือ Syndicate ใน การคอร์รัปชัน การควบคุมดูแลพฤติกรรมระดับหัวหน้างาน เนื่องจากข้าราชการการระดับหัวหน้ามีแนวโน้มจะคอร์รัปชันสูง ควบคุมดูแลพฤติกรรมของข้าราชการระดับรองลงมา ผู้ที่มีหน้าที่ดูแลเรื่องการเงินทุกระดับต้องคัดเลือกเป็นพิเศษ และต้องแจงมูลค่าทรัพย์สินของตนเองและครอบครัวพร้อมหลักฐานทุกปี ต้องมีหน่วยงานวิจัยการคอร์รัปชัน ศึกษาลักษณะประเภทบุคคลที่มีแนวโน้มจะทำการคอร์รัปชัน และสำรวจทัศนคติของสาธารณะชนเพื่อประเมินผลการทำงานและการคอร์รัปชันของข้าราชการในสำนักงาน ส่วนแผนการปราบคอร์รัปชันในระยะสั้นถึงปานกลาง กรณีระบบส่วยและระบบสินบนเพื่อการผูกขาดกิจการบางอย่าง หรือเพื่อหลอกเลี้ยงภาครัฐ วิธีการโดยการใช้ยุทธศาสตร์เฉียบพลัน มีการวางแผนอย่างรัดกุมล่วงหน้า การเปิดโปงพฤติกรรมแล้วให้ผู้กระทำความผิดระดับสูงจำนวนหนึ่ง-la หรือเกณฑ์ของจากราชการ การนิรโทษกรรมข้าราชการระดับล่าง และผู้ให้สินบน รวมถึงการประกาศโทษร้ายแรงสำหรับผู้กระทำความผิดอีก (รวมทั้งผู้ให้สินบน) ทั้งนี้ ต้องมีทำการสืบสวนสอบสวนเป็นการลับ เพื่อหาแหล่งที่มาของเงิน กระบวนการรับเงิน การฝากเงิน (ธนาคารทั้งในและนอกประเทศ) บุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้อง แต่ในระยะยาวต้องปฏิรูประบบการคัดเลือก และการฝึกอบรมกรณีกินตามน้ำ การจัดซื้อจัดจ้างและการควบคุมการประมูลโครงการ วิธีการโดยการสร้างระบบข้อมูลการประมูลและกฎหมายที่ให้โปร่งใส และนำข้อมูลการประมูลโครงการรัฐ (Federal Government) ลงในอินเตอร์เน็ตอย่างเปิดเผย และแสดงรายชื่อบริษัทที่ชนะและแพ้การประมูลพร้อมเหตุผล มีระบบตรวจสอบเช็คในกระบวนการกำหนดนโยบาย รวมถึงการออก พ.ร.บ. ป้องกันและมีบทลงโทษผู้ที่ขัดขวางการประมูล และส่วนแผนการปราบคอร์รัปชันในระยะปานกลางและระยะยาว ควรจัดให้มี พ.ร.บ. เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการพิเศษ เพื่อสืบสวนสอบสวนกรณีสำคัญที่สาธารณะชนสนใจ หรือกระทบประสิทธิภาพการทำงานของระบบราชการ มีอำนาจหน้าที่หลักคือ สืบสวนสอบสวน ตรวจสอบให้จริง เสนอแนะการดำเนินคดีตามกฎหมาย เสนอแนะการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย กฏระเบียบ หรือหลักปฏิบัติ เพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ซ้ำอีก และเปิดเผยผลการสืบสวนสอบสวนให้สาธารณะทราบ ปรับปรุงการทำงานของ ป.ป.ส. เน้นเฉพาะเรื่องการ คอร์รัปชันมากขึ้น โดยจัดทำแผน ๕ ปี การรณรงค์ให้ข้าราชการและสาธารณะตื่นตัวร่วมต่อต้านการคอร์รัปชัน โดยเฉพาะข้าราชการรุ่นใหม่ การอบรมเรื่องปัญหาการคอร์รัปชันเพื่อสร้างทัศนคติและวัฒนธรรมใหม่ ทั้งนี้ การต่อต้านการคอร์รัปชันทุกหน่วยงานต้องมีบทบาทร่วมกัน และขอเสนอยกเลิกกฎหมายที่จำกัดการทำงานของ ส.ต.ง. ให้อำนาจและความอิสระ ส.ต.ง. หากขึ้น ขยายขอบข่ายของงานของ ส.ต.ง. ให้ครอบคลุมการประมูลโครงการและจัดซื้อจ้าง การสร้างขบวนการปรับปรุงและลดกฎหมายที่ภายในกรมกองต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและเปิดเผยอย่างโปร่งใสด้วยการลงในระบบอินเตอร์เน็ต ควรมี

การทำการวิจัยก่อนที่จะเสนอการปรับปรุง โดยเฉพาะเรื่องปัญหาคอร์รัปชันที่ดิน ตำรวจ ศุลกากร มหาดไทย กระทรวงศึกษา สาธารณสุข และอื่นๆ รวมถึงการพิจารณายกเลิกระบบผูกขาดโดยรัฐบาล และเสนอให้มี พ.ร.บ. ต่อต้านการผูกขาด (Anti-Monopoly Laws) ซึ่งจากการศึกษาข้างบนว่าทุกประเทศมีปัญหาการคอร์รัปชัน เพราะข้าราชการคือมนุษย์ที่ยังมีความต้องการ 願意ประทec พยายามแก้ปัญหา โดยสร้างกระบวนการทางกฎหมายที่ต่อเนื่อง สร้างวัฒนธรรมของความโปร่งใส ซื่อสัตย์ การสร้างระบบตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ และลดแรงจูงใจ การทำการคอร์รัปชัน แต่ประเทศไทยยังไม่มีรัฐบาลใดตั้งใจที่จะแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันอย่างแท้จริง

๒.๗ การวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาข้างต้น สามารถวิเคราะห์ ปัจจัยหรือสาเหตุที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อกำหนดรอบแนวความคิดสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ โดยใช้แนวทางการวิเคราะห์ เช่น การเทียบเคียงกับหลักจิตวิทยา และพิจารณาจากองค์ประกอบทางสังคม ตามที่สุพรรณี ไชยอัมพร และศิรินทิพย์ อรุณเรือง (๒๕๔๙) มีแนวคิดว่าสาเหตุการทุจริตคอร์รัปชันเกิดจากความต้องการของมนุษย์ ตามแนวคิดทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ ซึ่งเป็นปัจจัยหรือสาเหตุที่เกิดจากภายในตัวบุคคล และการศึกษาของ สถาบันพระปกเกล้า (๒๕๔๓) Simcha B. Werner (๑๙๘๓) เดวิด เจ กูลด์ และไฮเซ่ เอ อะมาโร เรย์ (๒๕๒๐ อ้างถึงใน ศุภชัย yawaprapha และคณะ ๒๕๔๔ หน้า ๔-๑๑) ซึ่งเป็นปัจจัยหรือสาเหตุที่เกิดจากภายนอก ได้แก่ การเมือง กวalthamay ระบบราชการ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และอื่นๆ จึงสามารถสรุปสาเหตุหรือปัจจัยโดยแบ่งเป็น ๒ ปัจจัย ดังนี้

๒.๗.๑ ปัจจัยภายใน

เป็นเรื่องของจิตใจที่อยากได้อยากมีสิ่งหนึ่งหนึ่งสิ่งใดที่เกินกำลังความสามารถในการได้มาด้วยวิธีการอันเป็นปกติหรือชอบธรรม จึงนำมาซึ่งการทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ปรารถนา เช่น กินดิอยู่ดี การได้รับการยอมรับ ความรัก ความมั่งคั่ง ยศถาบรรดาศักดิ์ การได้รับการยกย่อง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับค่านิยม ประเพณีของสังคมไทย ที่ยกย่องคนที่วัดถูมากกว่าด้านจิตใจ ดังนั้น คนกลุ่มนี้ในสังคมจึงต่างพยายามแสวงหาและกระทำในสิ่งที่เรียกว่าการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งบางคนทำไปเพื่อความเคยชิน หรือขาดอุดมการณ์นึกถึงประโยชน์ของตนเอง พากพ้องและญาติมิตรเป็นสำคัญ

๒.๗.๒ ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย

(๑) **เศรษฐกิจ** อาจเกิดจากรายได้ของข้าราชการน้อยหรือต่ำมากไม่ได้สัดส่วนกับการครองชีพที่สูงขึ้น การเติบโตของระบบธุนนิยมที่เน้นการบริโภค เมื่อรายได้ไม่เพียงพอต้องหาทางใช้จ่ายในการทุจริต

(๒) **สังคม** เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันได้ เนื่องจากการเป็นสังคมบริโภคนิยม ที่ยกย่องคนมีเงิน คนร่ำรวย และโดยไม่สนใจว่าเงินนั้นได้มาอย่างไร ค่านิยมในสังคมอุปถัมภ์ หรือค่านิยมในสังคมรู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี

(๓) **วัฒนธรรม** เป็นประเพณีปฏิบัติของข้าราชการที่มีการแนะนำคำสั่งสอนกันอย่างไม่เป็นทางการ ทำให้กล้ายเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันได้

(๔) **การเมือง** เป็นการร่วมมือเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ร่วมกัน โดยอาศัยอำนาจช่องโหว่และความซับซ้อนของระบบราชการ ทำให้เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันได้

(๕) **ระบบราชการ** อาจจะเกิดจากการบริหารงานขาดประสิทธิภาพ การใช้ดุลพินิจมาก และการผูกขาดอำนาจ ระบบที่มีกฎเกณฑ์มากเกินไป ทำให้เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันได้

(๖) **กฎหมายและระเบียบ** ปัญหาความไม่ชัดเจนของระเบียบ กฎหมาย การให้อำนาจแก่ผู้บริหารหรือข้าราชการมากไป ความล้าหลังของกฎหมาย การที่ขั้นตอนทางกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติยังแยก ซับซ้อน มีขั้นตอนมาก ล่าช้าจนเกิดช่องทางให้ข้าราชการหาประโยชน์ได้ ทำให้เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันได้

(๗) **การตรวจสอบ** อาจจะเกิดจากการขาดการควบคุมตรวจสอบของหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบหรือกำกับดูแลอย่างจริงจัง หรือระบบการตรวจสอบและปราบปรามมีขั้นตอนทำให้ใช้ระยะเวลานาน ทำให้เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันได้

(๘) สาเหตุอื่น ๆ เช่น อิทธิพลของบรรยาหรือผู้หญิง เป็นต้น

จากการวิเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ทำให้ได้ทราบถึงปัจจัยต่างๆ ที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน และรูปแบบของการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในระบบราชการ ดังนี้ ในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้มีการกำหนดกรอบแนวความคิดสำหรับการวิจัย โดยศึกษาปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันโดยแบ่งเป็น ๒ ปัจจัย คือ ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก เพื่อจะทำการศึกษาว่าปัจจัยต่างๆ เหล่านี้มีปัจจัยใดบ้างที่เป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดพฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชันในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการคดัง ทั้งนี้ เพื่อจะได้นำผลการวิจัยดังกล่าว มาหาแนวทางป้องกันและแก้ไขที่เหมาะสม และเพื่อจะได้ให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการแก้ไขและป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในกระบวนการคดังให้มีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ ๓

กรณีศึกษาการทุจริตคอร์รัปชันในต่างประเทศ

คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการทุจริตคอร์รัปชัน และมาตรการในการแก้ปัญหาการทุจริตในต่างประเทศ โดยเลือกศึกษาประเทศที่ได้รับการยอมรับว่าประสบความสำเร็จในการต่อต้านการทุจริต และประสบความสำเร็จจนได้รับการยอมรับในระดับสากลว่าแก้ไขปัญหาการทุจริตได้ดี ซึ่งเป็นประเทศที่มีการคอร์รัปชันอยู่ในระดับต่ำ ได้แก่ นิวซีแลนด์ สิงคโปร์ ฮ่องกง ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ เพื่อนำมาเป็นบทเรียนและนำมาสู่การประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทหรือสภาพการณ์ของประเทศไทย ต่อไป

๓.๑ กรณีศึกษาประเทศนิวซีแลนด์

คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศนิวซีแลนด์ จากบทความ Cleanest public sector in the world : Keeping fraud at bay โดย Lyn Provost (๒๐๑๑) สรุปว่า แม้ว่าภาพพจน์ที่สะอาดของประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศนิวซีแลนด์ยังประสบปัญหาการทุจริตไม่น้อย ผลการสำรวจในปี ค.ศ. ๒๐๐๙ พบว่า ร้อยละ ๔๒ ขององค์กรในประเทศนิวซีแลนด์ (นับรวมทั้งภาครัฐและภาคเอกชน) ได้รับความเสียหายจากการกระทำผิดด้านการเงินหรือเศรษฐกิจในรอบ ๑๒ เดือนก่อนหน้า ผลจากการสำรวจผู้ทำงานในภาครัฐจำนวน ๑,๕๐๐ คนในปี ค.ศ. ๒๐๑๑ พบว่า ร้อยละ ๒๒.๕ ของผู้ตอบแบบสำรวจทราบถึงการทุจริตในองค์กรของตน โดยการทุจริตที่พบมากที่สุดคือ การลักทรัพย์และทรัพย์สินอื่น ๆ ขององค์กร และการขอเบิกค่าใช้จ่ายและการจ่ายค่าตอบแทนที่ไม่ถูกต้อง อย่างไรก็ได้ การทุจริตอาจทำให้เกิดความเสียหายทางการเงิน ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลขององค์กรเกี่ยวกับการประเมินและการปรับปรุงการบริหารภายใน และยังทำให้เกิดความเคลื่อนแคลงใจระหว่างบุคคลในองค์กร

การทุจริตคอร์รัปชันในประเทศนิวซีแลนด์มีจำนวนน้อย เพราะระบบที่มีความยึดมั่นในคุณธรรม ผลจากการสำรวจผู้ทำงานในภาครัฐจำนวน ๑,๕๐๐ คนในปี ค.ศ. ๒๐๑๑ ยืนยันถึงความเชื่อของผู้ทำงานในภาครัฐที่จะปกป้องทรัพยากรสาธารณะ และพบว่า การทุจริตจะเกิดขึ้นน้อยที่สุด เมื่อสังคมหรือองค์กรนั้นเปิดกว้างเกี่ยวกับการพูดถึงหรือการจัดการการทุจริต เมื่อองค์กรนั้นสื่อสารเกี่ยวกับนโยบายป้องกันและปราบปรามการทุจริตและความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนและสม่ำเสมอ และเมื่อเหตุการณ์การทุจริตได้รับการรายงานต่อผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ แม้ว่าเหตุการณ์ทุจริตอาจไม่ได้รับการตัดสิน แต่การรายงานจะเป็นเปิดโอกาสให้ระบบการปราบปรามได้ทำงานและแสดงถึงความไม่ยอมรับในการทุจริต นอกจากนี้ การรายงานจะทำให้ความเสี่ยงและความเสียหายอันเกิดจากการทุจริตตั้งกล่าวลดลง อย่างไรก็ได้ การที่ผู้กระทำการทุจริตไม่ได้รับการลงโทษอาจทำให้เจ้าหน้าที่ขององค์กรไม่ประสงค์จะรายงานการทุจริตในอนาคต และอาจทำให้การทุจริตขยายวงกว้างขึ้น เช่น ผู้กระทำการทุจริตพยายามองค์กรและไปประกอบการทุจริตอีก เป็นต้น

มาตรการการป้องกันการทุจริต ได้แก่

- ๑) ผู้บริหารระดับสูงต้องมีความตั้งใจในการป้องกันการทุจริตครรัปชัน และการไม่ยอมรับการทุจริตครรัปชัน ไม่ว่าในกรณีใดๆ (Zero Tolerance) เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความมั่นใจว่าตนสามารถร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตได้ และการรายงานดังกล่าวจะได้รับการตอบสนองอย่างจริงจัง
- ๒) นโยบายเกี่ยวกับการทุจริตที่ชัดเจน โดยนโยบายต้องกล่าวถึงบทบาทและความรับผิดชอบของผู้เกี่ยวข้องในการป้องกันการทุจริต
- ๓) การจัดการที่เป็นระบบและควบคุมได้ (จากการสำรวจในปี ค.ศ. ๒๐๑๑ ร้อยละ ๔๕ ของเหตุการณ์การทุจริตลูกตรวจพบโดยระบบการจัดการและควบคุมภายใน)
- ๔) มาตรการที่ชัดเจนและเจาะจงกับการทุจริตในแต่ละประเภท เพื่อให้องค์กรนั้นสามารถบ่งชี้ รายงาน และแก้ไขการทุจริตได้

มาตรการที่ช่วยในการบ่งชี้การทุจริต ได้แก่

- ๑) การตรวจสอบค่าใช้จ่ายของเจ้าหน้าที่อย่างใกล้ชิด
- ๒) มีวัฒนธรรมการรายงานการทุจริตและทราบว่าการรายงานดังกล่าวจะได้รับการตอบสนองอย่างจริงจัง
- ๓) การมีศูนย์รับเรื่องร้องเรียนการทุจริต และการป้องกันผู้ร้องเรียน

คณะกรรมการศึกษาประเทคนิวซีแลนด์ กรณีการส่งเสริมด้านจริยธรรม ธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ ซึ่งการศึกษาเรื่องธรรมาภิบาลในภาครัฐของประเทศไทยฯ ที่ให้เห็นถึงการกำหนดแนวทางการประพฤติปฏิบัติ (Code of Conduct) ของข้าราชการ และพนักงานของรัฐไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจนมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่สุดประการหนึ่ง เพื่อให้เป็นเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำสำหรับข้าราชการและพนักงานของรัฐได้ใช้ในการตัดสินใจกระทำการใดๆ เพื่อนำไปสู่การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐได้ ตามที่สำนักงาน ก.พ. (๒๕๔๙) ได้กล่าวไว้

สำหรับประเทคนิวซีแลนด์ State Services Commission ยังเป็นเหมือนหน่วยงานกลางในการบริหารงานบุคคลของราชการนิวซีแลนด์เป็นผู้รับผิดชอบการกำหนดแนวทางการประพฤติปฏิบัติ ตนของข้าราชการนิวซีแลนด์ (New Zealand Public Service Code of Conduct) ที่ระบุแนวทางและอธิบายมาตรฐานความประพฤติของข้าราชการที่สอดคล้องกับค่านิยมอันพึงประสงค์ในภาครัฐไว้ Code of Conduct ของข้าราชการนิวซีแลนด์ที่ออกมานั้นตั้งแต่ปี ๒๐๐๑ มีหน้าที่สำคัญ ๒ ประการ คือ ๑) เพื่อเป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนของข้าราชการ และ ๒) เพื่อเป็นหลักพื้นฐานให้หน่วยงานรัฐได้ใช้กำหนดแนวทางการปฏิบัติตนโดยละเอียดสำหรับข้าราชการในสังกัดให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของหน่วยงาน โดย Code of Conduct ดังกล่าวครอบคลุมหลักการ ๓ ข้อ ดังนี้

๓.๑.๑ ข้าราชการจักต้องปฏิบัติหน้าที่ภาระผูกพันตามกฎหมายที่มีต่อรัฐบาลด้วยความเป็นมืออาชีพและซื่อสัตย์สุจริต

หลักการข้อนี้มุ่งเน้นความสำคัญของภาระหน้าที่ผูกพันด้านการปฏิบัติงานที่ข้าราชการมีต่อรัฐบาล อาจกล่าวได้ว่าสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับข้าราชการก็คือ การนำนโยบายรัฐบาลไปปฏิบัติให้บังเกิดผล โดยข้าราชการจะต้องปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส พร้อมรับการตรวจสอบได้เสมอ หลักการข้อนี้ครอบคลุมประเด็นต่างๆ เช่น

๓.๑.๑.๑ ภาระหน้าที่ผูกพันต่อรัฐบาล (Obligation to Government) ข้าราชการมีภาระผูกพันที่จะต้องปฏิบัติงานเพื่อสนองเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของรัฐมนตรีเจ้ากระทรวง และต้องมั่นใจว่าผลประโยชน์หรือกิจกรรมส่วนตัวจะไม่ส่งผลกระทบกับภาระผูกพันดังกล่าว

๓.๑.๑.๒ ความเป็นกลางทางการเมือง (Political Neutrality) ข้าราชการมีหน้าที่ให้คำแนะนำที่มีเนื้อหาสาระครบถ้วน ตรงไปตรงมา ไม่ล้าเอียง พร้อมทั้งแจ้งเตือนให้รัฐมนตรีทราบถึงผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบายใดๆ ไม่ว่าคำแนะนำนั้นจะสอดคล้องกับความคิดเห็นของรัฐมนตรีหรือไม่ อย่างไรก็ดี อำนาจการตัดสินใจเชิงนโยบายขึ้นสุดท้ายยังคงเป็นของรัฐมนตรี โดยข้าราชการไม่อาจสงวนข้อมูล ขัดขวางหน่วยงานอื่นจากการตัดสินใจ หรือพยายามกระทำการใด ๆ โดยหวังให้เกิดผลในทางลบต่อนโยบายรัฐบาล หากข้าราชการรู้สึกว่าการปฏิบัติตามคำสั่งที่ถูกต้องตามกฎหมายของรัฐมนตรีขัดกับความเชื่อส่วนบุคคลของตนอย่างรุนแรงก็ให้หารือกับผู้บังคับบัญชาระดับต้น โดยต้องไม่กระทำการใดอันอาจก่อให้เกิดผลเสียหายต่อการดำเนินนโยบายนั้น

๓.๑.๑.๓ การวิจารณ์นโยบายรัฐบาลต่อสาธารณะ (Public Comment on Government Policy) การเสนอความเห็นต่อสื่อมวลชนเกี่ยวกับนโยบาย (ไม่ว่าจะเป็นของรัฐบาลหรือของส่วนราชการต้นสังกัด) จะกระทำได้ก็ต่อเมื่อข้าราชการผู้นั้นได้รับมอบหมายอย่างเป็นทางการแล้วเท่านั้น

๓.๑.๑.๔ การแสดงความคิดเห็นส่วนตัว (Individual Comment) โดยหลักการทั่วไปข้าราชการยังคงมีสิทธิเสรีภาพพื้นฐานในการแสดงความคิดเห็นส่วนบุคคล หากการกระทำดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อส่วนราชการ รัฐมนตรี หรือนโยบายรัฐบาล ข้าราชการจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบว่าการร่วมแสดงความคิดเห็นบนเว็บไซต์สาธารณะหรือการอภิปรายในประเด็นต่างๆ เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ทางราชการของตน และดำรงความเป็นกลางทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการระดับสูงหรือข้าราชการในตำแหน่งที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ใกล้ชิดกับรัฐมนตรี

๓.๑.๑.๕ การติดต่อเป็นการส่วนตัวกับรัฐมนตรีและสมาชิกรัฐสภา (Private Communications with Minister and Members of Parliament) แม้ข้าราชการจะมีสิทธิที่จะพบปะผู้แทนของตนที่ปฏิบัติหน้าที่ในสภาพได้เช่นเดียวกับประชาชนทั่วไป แต่เนื่องจากข้าราชการจำต้องรักษาความเป็นกลางทางการเมือง ดังนั้น การพบปะติดต่อของข้าราชการกับผู้แทนจึงต้องใช้ดุลยพินิจอย่างรอบคอบยิ่ง กิจการต่างๆ ที่อยู่นอกหน้าที่ราชการของตน ข้าราชการจะติดต่อกับรัฐมนตรีเจ้าสังกัดเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับกิจการงานของส่วนราชการของตนได้ก็ต่อเมื่อข้าราชการเหล่านั้นเป็นที่รับทราบของผู้บังคับบัญชาสูงสุดของส่วนราชการแล้ว

๓.๑.๑.๖ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของทางราชการ (Release of Official Information) ส่วนราชการจะกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติสำหรับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารขึ้นมาเป็นการเฉพาะโดย

จะต้องไม่ขัดแย้งกับกฎหมายพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ ข้อมูลข่าวสารของทางราชการสมควรได้รับการเปิดเผยแก่ผู้ร้องขอตามขั้นตอนดังกล่าวโดยข้าราชการผู้ได้รับมอบหมายอย่างเป็นทางการเท่านั้น โดยที่นำไปให้ถือว่าข้อมูลข่าวสารของทางราชการจะต้องถูกใช้เพื่อประโยชน์ต่อทางราชการและถือเป็นความลับของส่วนราชการ หากข้อมูลที่ถูกร้องขอมีความอ่อนไหวทางการเมือง ข้าราชการผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเผยแพร่ข้อมูลนั้นต้องแจ้งให้รัฐมนตรีเจ้ากระทรวงทราบก่อน

๓.๑.๓ การให้การคุ้มครองผู้เปิดเผยข้อมูล (Protected Disclosure) พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้เปิดเผยข้อมูลที่ออกมาเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๐ สะท้อนให้เห็นถึงการตระหนักว่าอาจมีบางกรณีที่เป็นการยากสำหรับข้าราชการที่จะรายงานการกระทำอันหมิ่นเหม่ต่อการเป็นความผิดของบุคคลอื่นที่ตนทราบ ผ่านช่องทางการรายงานอย่างเป็นทางการภายในองค์กร

๓.๑.๔ ข้าราชการจักต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อตรง มีประสิทธิภาพ เคารพสิทธิของประชาชนและเพื่อร่วมงาน

๓.๑.๕ การปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบ (Performance Duties) ข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ มีประสิทธิภาพ และหลีกเลี่ยงการกระทำอันอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อการปฏิบัติงาน ด้วยวิธีที่ดีแก่ ๑) การปฏิบัติตามกฎหมายโดยเคร่งครัด ๒) การเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งที่ถูกต้องตามกฎหมายและมีเหตุมีผลของผู้บังคับบัญชา ๓) การมีความสามารถที่จะปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้ลุล่วงไปด้วยดี ๔) การหลีกเลี่ยงการกระทำอันอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งครอบคลุมถึงการใช้สุรา ยาเสพติดด้วย ๕) การหารือกับผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับการทำงานพิเศษ โดยข้าราชการต้องไม่รับทำงานพิเศษใดๆ ที่ผู้บังคับบัญชาลงความเห็นว่าอาจขัดแย้งกับงานประจำที่ข้าราชการผู้นั้นรับผิดชอบอยู่ ๖) การไม่อยู่ในที่ทำงานในเวลาราชการจะกระทำได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการ และ ๗) ข้าราชการต้องปฏิบัติตามนโยบายของส่วนราชการที่ตนสังกัดโดยเคร่งครัด

๓.๑.๖ การเคารพสิทธิของผู้อื่น (Respect for the Rights of Others) นอกจากข้าราชการจะต้องรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของตนแล้วยังมีหน้าที่ต้องสนับสนุนส่งเสริมให้การปฏิบัติงานของส่วนราชการดำเนินไปได้โดยสะดวก ปฏิบัติต่อเพื่อร่วมงาน รวมทั้งประชาชนด้วยความเคารพและมีน้ำใจ

๓.๑.๗ ความซื่อสัตย์สุจริตและการหลีกเลี่ยงความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ของราชการ (Integrity and Avoidance of Conflicts of Interest) ข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์สุจริตและเป็นกลาง หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่อาจกระทบต่อการดำเนินไว้ซึ่งความซื่อสัตย์สุจริตหรือที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ของราชการ (Conflicts of Interest) ความซื่อสัตย์สุจริตและเป็นกลางถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสร้างและรักษาไว้ซึ่งความไว้วางใจและเชื่อมั่นของสาธารณะ ตลอดจนรัฐบาลต่อข้าราชการ โดยข้าราชการต้องตระหนักถึงหลักการทางด้านความเสมอภาค และการไม่เลือกที่รักมากที่สุดในทุกๆ มิติการทำงานของตน เช่น ไม่เอื้อประโยชน์ให้บุคคลหรือองค์กรใดเข้าถึงสินค้าและบริการได้เป็นพิเศษ หรือการใช้ประโยชน์จากข้อมูลวงใน (Inside Information) อย่างไม่เหมาะสม การแก้ไขปัญหารือเรื่อง Conflicts

of Interest อาจกระทำได้หลายแนวทาง เช่น การโยกย้ายข้าราชการที่มีแนวโน้มจะประสบปัญหาไปสู่ตำแหน่งใหม่ที่ผลประโยชน์ส่วนตนไม่ขัดแย้งกับผลประโยชน์ของตำแหน่งหน้าที่ หรือให้ข้าราชการผู้นั้นสะสมผลประโยชน์ส่วนตนนั้นๆ เสีย หากในที่สุดแล้วยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ก็อาจต้องพิจารณาให้ข้าราชการผู้นั้นออกจากราชการไป

๓.๑.๒.๔ การรับและให้ของขวัญหรือสินน้ำใจ (Offers of Gifts or Gratuities) ข้าราชการต้องไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่การงานเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ส่วนตน ไม่ว่าจะเป็นของขวัญ รางวัล หรือผลประโยชน์อื่นใดที่อาจนำมาซึ่งความด่างพร้อยด้านความเชื่อสัตย์สุจริตทั้งของข้าราชการผู้นั้น ส่วนราชการ หรือภาคราชการโดยรวม แนวทางการปฏิบัติกว้างๆ คือ ข้าราชการต้องไม่รับสิ่งของใดๆ ที่อาจถูกมองโดยบุคคลอื่นว่าเป็นรางวัลหรือเครื่องจุ่งใจที่จะก่อให้เกิดภาระผูกพันระหว่างผู้รับและผู้ให้หากข้าราชการได้รับสิ่งของเหล่านั้นมาแล้ว ให้รายงานต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อขอคำวินิจฉัยว่าสมควรดำเนินการอย่างไรต่อไป

๓.๑.๓ ข้าราชการจักต้องไม่นำความเสื่อมเสียมาสู่ราชการ

หลักการข้อนี้มุ่งเน้นไปที่พฤติกรรมส่วนบุคคล (Personal Behavior) ของข้าราชการ โดยระบุว่าข้าราชการต้องหลีกเลี่ยงการกระทำการอันอาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ส่วนราชการ/ภาคราชการ หรือบ่อนทำลายความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างภาคราชการกับรัฐมนตรี ประชาชนผู้ใช้บริการ หรือสาธารณะ การพิจารณาว่าการกระทำการของข้าราชการเป็นการนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ราชการ หรือไม่ ต้องพิจารณาเป็นกรณีไป และอาจมีความแตกต่างกันไประหว่างแต่ละส่วนราชการ และตำแหน่งหน้าที่ของข้าราชการผู้กระทำการนั้น ๆ เป็นที่เข้าใจได้ว่ามาตรฐานความประพฤติของข้าราชการที่ระบุใน Public Service Code of Conduct ของประเทศไทยและด้านหน้าได้ครอบคลุม (และไม่สามารถครอบคลุม) ทุก ๆ กรณีที่อาจเป็นไปได้ในโลกแห่งความเป็นจริงในชีวิตการทำงานของข้าราชการทุกคน สำหรับทุกตำแหน่งในทุก ๆ ส่วนราชการ

ดังนั้น หากเกิดกรณีที่ข้าราชการ ผู้บังคับบัญชา หรือประชาชนทัวไปในประเทศไทยแลนด์มีข้อสงสัยและต้องการความกระจ่างเกี่ยวกับ Code of Conduct ของข้าราชการนิวซีแลนด์ ก็จะสามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมได้จากแหล่งข้อมูลสำคัญ ๓ แหล่ง ได้แก่ ๑) ส่วนราชการต่าง ๆ ๒) Codes of Conduct ของแต่ละส่วนราชการ และ ๓) State Services Commission ที่ทำหน้าที่หน่วยงานกลางในการบริหารงานบุคคลภาครัฐของประเทศไทยและด้าน ความเข้มแข็งของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นในประเทศใด ย่อมต้องอาศัยรากฐานมาจากภาระของการยอมรับนับถือ ความมั่นใจที่ประชาชนมีต่อความเชื่อสัตย์และผลงานของรัฐบาล ดังนั้น ข้าราชการและพนักงานของรัฐทุกคนไม่ว่าจะเป็นปฎิบัติงานอะไรในสังกัดองค์กรใด หากปฏิบัติตนอยู่ในกรอบแนวทางการประพฤติปฏิบัติ (Code of Conduct) ที่เหมาะสม กับลักษณะงานและส่วนราชการของตน ก็ถือว่ามีส่วนช่วยเสริมสร้างภาระยอมรับของประชาชนต่อรัฐบาล อันเป็นเสมือนภูมิคุ้มกันความเข้มแข็งให้รัฐบาลสามารถดำเนินการบริหารประเทศได้ประสบความสำเร็จอย่างราบรื่น เพื่อประโยชน์ของประชาชนในประเทศในที่สุด

๓.๒ กรณีศึกษาประเทศไทยสิงคโปร์

Jon S.T. QUAH (๑๙๘๗ อ้างถึงใน วิทยากร เซียงกุล, ๒๕๕๕) ได้กล่าวถึงความเป็นมา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันไว้ว่า ก่อนปี ค.ศ.๑๙๕๙ (พ.ศ. ๒๕๐๒) ประเทศไทยมีปัญหาคอร์รัปชันโดยนักการเมืองและข้าราชการเหมือนประเทศอื่นๆ แต่หลังจากการบริหารประเทศโดยนายกรัฐมนตรีลี กวน ยู ได้นำให้มีการรณรงค์และป้องกันการปราบปรามการคอร์รัปชันเพื่อสร้างสำนึกรักของประชาชน ความร่วมมือการสร้างชาติให้เข้มแข็งและพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของสิงคโปร์ ปัญหาการคอร์รัปชันไม่ใช่เป็นเรื่องแค่การแก้ปัญหาทางศีลธรรมและจริยธรรมที่อาจจะทำก็ได้ไม่ทำก็ได้เท่านั้น ยังตระหนักว่าการจะแก้ปัญหาการคอร์รัปชันได้ต้องพยายามปฏิรูปทั้งระบบการบริหารราชการ กฎหมาย การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไปพร้อมๆ กัน เช่น การทำให้ประชาชนมีการศึกษา มีงานทำ มีการกระจายรายได้ที่ค่อนข้างเป็นธรรม มีระบบประกันสังคม บริการสุขภาพที่ที่ช่วยให้ประชาชนมีปัจจัยสี่และชีวิตที่มีความมั่นคง มุ่งหน้าขับยันทำงานสุจริต ดีกว่าการคอร์รัปชันที่มีโอกาสสูญlost ในอัตราสูง ปัจจัยอีกด้านหนึ่ง คือ การมีกฎหมายต่อต้านการคอร์รัปชันและการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มแข็ง ประเทศไทยมีการจัดตั้งสำนักงานสอบสวนการกระทำอันเป็นการคอร์รัปชัน (Corruption Practices Investigation Bureau : CPIB) ของสิงคโปร์ซึ่งเป็นองค์กรอิสระที่มีกำลังคนมีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม มีเงินเดือนสูง มีงบประมาณมากพอทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ที่สอบสวนและอาอดิดต์ตรวจสอบเจ้าหน้าที่รัฐที่ต้องสงสัยทุกคนไปจนถึงระดับสูงอย่างไม่มีข้อกเว้นอย่างจริงจัง ไม่ใช่แค่ออกกฎหมายกวดๆ และจัดตั้งองค์กรปราบคอร์รัปชันพอเป็นพิธี

นอกจากนี้ แนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันของประเทศไทยสิงคโปร์ คือ การพัฒนาการศึกษา และปรับเงินเดือนนักการเมืองและข้าราชการให้มีรายได้ใกล้เคียงกับภาคธุรกิจเอกชนเพื่อที่เจ้าหน้าที่รัฐจะได้ทำงานเพื่อรัฐได้เต็มที่โดยไม่ต้องไปกังวลเรื่องการหารายได้พิเศษ ซึ่งการให้เงินเดือนเจ้าหน้าที่รัฐสูง ทำควบคู่ไปกับการพัฒนาให้เจ้าหน้าที่รัฐภูมิใจในตัวเอง มีการปรับปรุงและตรวจสอบประสิทธิภาพและความซื่อสัตย์ในการทำงานของห้อง ๓ ฝ่ายคือ บริหาร นิติบัญญัติ และศาล ซึ่งการขึ้นเงินเดือนนักการเมืองและข้าราชการอาจไม่ได้มีผลให้คอร์รัปชันลดลงเสมอไป และการที่รัฐบาลประเทศไทยจะขึ้นเงินเดือนเจ้าหน้าที่รัฐให้สูงพอ ๆ กับภาคธุรกิจเอกชนได้หมายถึงว่า รัฐบาลประเทศไทยต้องพัฒนาให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเก่งกว่า และดีพอที่จะช่วยทำให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตมากพอที่รัฐบาลจะสามารถเก็บภาษี และมีรายได้มาก

ดังนั้น การที่สิงคโปร์มีผู้นำสนับสนุนการปราบปรามคอร์รัปชันอย่างเอาริ่งเอาจัง เป็นตัวอย่างที่ดีที่ทำให้ประชาชนเชื่อมั่นและร่วมมือกับองค์กรปราบคอร์รัปชันของรัฐบาล ทำให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันประสบความสำเร็จ และได้คะแนนความประ賛ใน การบริหารงานของรัฐบาลสูงที่สุดในเอเชีย รวมถึงประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมจนประชาชนมีรายได้และใช้ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเป็นประเทศที่ได้ชื่อว่ามีคอร์รัปชันน้อยที่สุดในเอเชีย และติดอันดับต้นๆ ของโลก ถือว่าประเทศไทยสิงคโปร์เป็นประเทศที่จ่ายเงินเดือนให้เจ้าหน้าที่รัฐสูงคุ้มค่า ดังที่ Jon S.T. QUAH กล่าวไว้ (Jon S.T. QUAH, ๑๙๘๗ อ้างถึงใน วิทยากร เซียงกุล, ๒๕๕๕)

อาจกล่าวได้ว่าประเทศสิงคโปร์มีแนวทางการแก้ปัญหาปราบปรามคอร์รัปชันที่สำคัญๆ ดังนี้

๑) มีผู้นำทางการเมืองที่มีจิตสำนึกไม่ต้องการคอร์รัปชัน และไม่จำเป็นต้องพึ่งพาการเมืองอื่นที่คอร์รัปชัน หรือพึงพาการหาเสียงเลือกตั้งใหม่ที่ต้องใช้เงินมาก ผู้นำต้องสนับสนุนให้หน่วยงานปราบปรามคอร์รัปชันทำงานเต็มที่ ไม่ปกป้องญาติพี่น้องหรือพรรคพวก ต้องสร้างปัจจัยอื่นๆ มาเสริม เช่น ปฏิรูปการศึกษา รณรงค์ให้ประชาชนมีการศึกษา รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น เพิ่มเงินเดือนผู้ดูแลแทนงทางการเมืองให้สูงพอที่ไม่คิดหารายได้ทางอื่น นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจ ต้องกระจายทรัพย์สิน รายได้ การศึกษา การเมืองทำอย่างทั่วถึง เป็นธรรม มีการเก็บภาษีมรดก เก็บภาษีรายได้ในอัตราภำพ ระบบประกันสังคมและสวัสดิการสังคมที่ดี สร้างค่านิยมยกย่องและยอมรับคนดี มากกว่าคนรวย

๒) การดำเนินการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชัน ต้องทำเป็นโครงการใหญ่ ที่ครอบคลุม กว้างขวางอย่างบูรณาการ หรือเป็นระบบองค์รวม ไม่ใช่เป็นเพียงโครงการอย่างๆ แบบทำกันเป็นส่วนๆ เช่น แก้ไขหรือออกกฎหมาย ตั้งหน่วยงาน ตั้งคณะกรรมการฯลฯ แบบค่อยทำ อย่างจำกัดและมีช่องโหว่ การทุจริตคอร์รัปชัน ต้องแก้ทั้งระบบโครงสร้าง ปฏิรูประบบกฎหมาย ระบบราชการ การกระจายทรัพย์สินและรายได้ให้เป็นธรรม มีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีความคล่องตัว และมีปีดความสามารถในการแก้ไขช่องโหว่และอุปสรรคต่างๆ ได้

๓) สร้างหน่วยงานป้องกันปราบปรามคอร์รัปชันที่เป็นอิสระ มีความสามารถและคุณธรรมสูง ไม่คอร์รัปชัน ต้องคัดเลือกคนที่ทำงาน ให้ผลตอบแทนและสวัสดิการสูง มีการฝึกฝนอบรมบุคลากร เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการตรวจสอบภายในที่ดี เพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่มีโอกาสคอร์รัปชัน ถ้าเกิดมีคอร์รัปชันขึ้นมา ต้องลงโทษสูงกว่าหน่วยงานอื่นๆ มีการตรวจสอบภายในที่ดีเพื่อป้องกัน การสนับสนุนงบประมาณมากพอ มีความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นๆ และมีอำนาจที่จะสอบสวนตรวจสอบ ขอข้อมูลจากหน่วยงานอื่นได้อย่างกว้างขวาง รวมทั้งจากการสรรพากร ธนาคารพาณิชย์ ซึ่งการได้ผู้อำนวยการหน่วยงานปราบปรามคอร์รัปชันที่ทั้งเก่งและมีคุณธรรม เป็นเรื่องยากและเกี่ยวกับโครงสร้างทางการเมืองภายในประเทศแต่ตั้งโดยและขึ้นตรงกับผู้นำที่สุจริตและตั้งใจปราบปราม คอร์รัปชันสูง เช่น สิงคโปร์ ยองกง บางประเทศให้หน่วยงานขึ้นอยู่กับรัฐสภา บางประเทศใช้วิธีให้ผู้พากษาศาลอสูงคัดเลือกคนมาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ ข้อสำคัญ คือ ต้องมีการคัดเลือกอย่างโปร่งใส ให้สามารถรับรู้และเห็นด้วย มีการตรวจสอบความอำนวยจากหน่วยงานอื่นและจากสาธารณะนี้ได้

๔) การลดโอกาสในการคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐ เช่น ปฏิรูประบบการทำงานของหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่มีโอกาสคอร์รัปชันได้มาก คือ หน่วยงานเกี่ยวกับการอนุญาต การเก็บภาษีค่าปรับ การให้บริการต่างๆ แก่ประชาชน เช่น กรมศุลกากร กรมตรวจคนเข้าเมือง กรมสรรพากร กรมสรรพาณิชย์ กรมตำรวจ ฯลฯ โดยการแก้กฎหมายและเบียบต่างๆ ให้ง่าย ชัดเจน เป็นมาตรฐานเดียวกัน โปร่งใส ลดความกำกับที่ต้องตีความ ลดการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการตัดสินใจ ให้การศึกษาและข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเพื่อให้ประชาชนรู้กฎหมาย รู้กฎระเบียบพอๆ กับเจ้าหน้าที่และตื่นตัวมาช่วยดูแลปรับปรุงระบบตรวจสอบควบคุมการทำงานของเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ ปฏิรูปการคัดเลือกและพัฒนาเจ้าหน้าที่ เพิ่มเงินเดือนและสวัสดิการควบคู่ไปกับระบบรายงานและตรวจสอบทรัพย์สินส่วนตัวของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่หน่วยงานและตำแหน่งที่

มีโอกาสทุจริตคอร์รัปชันได้ง่าย ต้องมีกฎหมายกำหนดให้เจ้าหน้าที่เหล่านั้นต้องทำงานทรัพย์สิน ส่วนตัวทุกปี

(๕) การลดความจำเป็นที่จะต้องคอร์รัปชันอันเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่รัฐเงินเดือนต่ำและสวัสดิการต่ำกว่าภาคธุรกิจเอกชน เป็นมาตรการที่ต้องทำเสริมไปพร้อมกับมาตรการทั้ง ๔ ข้อข้างต้น ลำพังการขึ้นเงินเดือนเจ้าหน้าที่อย่างเดียว อาจไม่ช่วยลดคอร์รัปชันโดยตรง แต่การที่เจ้าหน้าที่รัฐเงินเดือนน้อยกว่าภาคธุรกิจเอกชน เพื่อโอกาสที่จะทำให้เจ้าหน้าที่รัฐคอร์รัปชัน เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ ข้าราชการ อัยการ แม้แต่ตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้บริหารหน่วยงานรัฐในหลายประเทศมักจะได้เงินเดือนต่ำกว่าผู้บริหารธุรกิจเอกชน หากเป็นเช่นนี้ ด้านหนึ่ง คือ ภาคธุรกิจเอกชนยังคงเก่งๆ ไปทำงานอิกด้านหนึ่ง คือ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่อื่นๆ ของภาครัฐต้องคอร์รัปชัน เพื่อทำให้ตนเองมีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมไม่ด้อยไปกว่าผู้บริหารและพนักงานภาคธุรกิจเอกชน สิงคโปร์เน้นความสำคัญเรื่องการให้เจ้าหน้าที่รัฐมีเงินเดือนและสวัสดิการสูง และมีการปรับเงินเดือนเจ้าหน้าที่รัฐมาโดยตลอด

การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากข้อเสนอแนะของธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ได้กล่าวถึงการป้องกันคอร์รัปชันในภาครัฐ ว่าสามารถทำได้ด้วยมาตรการที่มุ่งกำจัดจุดอ่อนของระบบ และเสริมสร้างความเข้มแข็งและคุณธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ เช่น วิธีการคัดเลือกและการพัฒนาเจ้าหน้าที่รัฐ ต้องประกาศให้ทราบทั่วทั้ง ดำเนินการอย่างโปร่งใส และคัดคณตามความสามารถ การปรับเงินเดือนเจ้าหน้าที่รัฐให้สูงขึ้น เป็นวิธีเพิ่มแรงจูงใจให้คนเก่งเข้ามาสมัครและอยู่ในอาชีพนี้ได้อย่างพอเพียงโดยไม่ต้องคอร์รัปชัน การเลื่อนตำแหน่งเจ้าหน้าที่รัฐระดับสูง ต้องมีวิธีประเมินผล และตรวจสอบอย่างเป็นกลาง และมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันการเล่นพรรคเล่นพวก บางประเทศใช้วิธีออกกฎจรรยาบรรณ (Code of Conduct) ของเจ้าหน้าที่รัฐอย่างชัดเจน เช่น ห้ามรับของขวัญหรือการเลี้ยงดูจากคนอื่น ห้ามการรับสินบนและการใช้ทรัพย์สมบัติสาธารณะเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ออกกฎหมายห้ามเจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการเมือง เพื่อป้องกันปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน และเพื่อป้องกันการที่เจ้าหน้าที่รัฐบางหน่วยงาน เช่น เจ้าหน้าที่ด้านภาษีและออกใบอนุญาตด้านธุรกิจใช้อำนาจตัดสินใจตามวิจารณญาณของตน บางประเทศใช้วิธีการรวมศูนย์การตัดสินใจไว้ที่ส่วนกลาง และใช้ระบบสารสนเทศ เช่น อินเตอร์เน็ตมาช่วย เพื่อให้เกิดความโปร่งใส และลดการคอร์รัปชัน มีกฎหมายป้องกันการฟอกเงิน สิ่งที่สำคัญคือ ต้องมีการปราบปรามการคอร์รัปชันอย่างเอาจริงเอาจัง เช่น มีการอายัดและยึดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่รัฐที่ได้มาด้วยการคอร์รัปชันได้ มีการออกกฎหมายให้ความคุ้มครองแก่พยานผู้ให้ข้อมูลเรื่องคอร์รัปชันโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐระดับรองลงมา ซึ่งมีโอกาสสรุข้อมูลแต่ไม่กล้าแจ้งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชัน เพราะเกรงว่าตนจะมีความผิดด้วย โดยหัวหน้างานกลั่นแกล้ง หรือทำอันตราย และมุ่งแก้ปัญหาคอร์รัปชันและปฏิรูประบบที่ตรวจสอบและอัยการ แนวทางสุดท้าย คือ ต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชน องค์กรภาคประชาชน สื่อมวลชน นักวิชาการ สภาพัฒนา และสมาคมวิชาชีพ เป็นต้น ให้ช่วยตรวจสอบ ให้ข้อมูล และสนับสนุนการทำงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชัน รัฐบาลบางประเทศให้บประมาณสนับสนุนองค์กรภาคประชาชนที่ทำงานด้านต่อต้านคอร์รัปชัน เพื่อช่วยให้การปราบปรามได้ผลดียิ่งขึ้น

แนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน จากข้อเสนอแนะของศูนย์เพื่อธุรกิจเอกชน
นานาชาติ (Center for International Private Enterprise) ดังนี้

(๑) มุ่งแก้ไขปัญหาระดับโครงสร้างสถาบันทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม มากกว่าการลงโทษรายบุคคล ซึ่งการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันที่เน้นการลงโทษเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำผิดเป็นรายบุคคลในหลายประเทศ ไม่ได้ทำให้การทุจริตคอร์รัปชันโดยรวมลดลง เพราะบ่อยครั้งเป็นการประนีประนอมเลือกลงโทษเฉพาะคนระดับรองลงมา หรือคนที่ทำผิดมีหลักฐานหรือกระแสดงสังคมชี้ไปที่คนๆ นั้นอย่างชัดเจน แต่ไม่มีการโยงถึงตัวการที่อยู่เบื้องหลังและไม่มีการแก้ไขที่ตัวระบบโครงสร้างที่เป็นช่องทางให้เกิดมีการทุจริตคอร์รัปชันได้แต่แรก การทุจริตคอร์รัปชันเป็นอาการภายนอกของปัญหามากกว่าจะเป็นตัวปัญหา ปัญหาที่แท้จริง คือ การที่ระบบการเลือกตั้งทำให้นักการเมืองต้องใช้เงินจำนวนมาก การมีระบบกฎหมายที่ไม่ชัดเจน ซับซ้อน เปลี่ยนแปลงบ่อย ประชาชนเข้าใจหรือเข้าถึงได้ยาก การมีกลไกการบังคับใช้กฎหมายที่อ่อนแ้อย การมีหน่วยงานรัฐบาลที่ขาดประสิทธิภาพ การขาดระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ การที่ออกชนไม่อ่อน吝ลงทุนและประกอบการแข่งขันกันได้อย่างเป็นธรรม ต้องพึ่งพาเจ้าหน้าที่รัฐ การที่เจ้าหน้าที่รัฐมีอำนาจในการอนุมัติและลงโทษมากเกินไป การที่ประชาชนไม่มีสิทธิเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอภิปรายเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน การที่เจ้าหน้าที่รัฐได้เงินเดือนต่ำ เป็นต้น

โดยรวมคือ การทุจริตคอร์รัปชันไม่ใช่แค่ปัญหาคนเลว แต่เป็นปัญหาในเชิงโครงสร้างของสถาบันทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม (Institutional Problem) ที่เป็นช่องทางส่งเสริมการทุจริตคอร์รัปชันให้เติบโตได้ ดังนั้น ทางแก้ไขจึงอยู่ที่ต้องมีการปฏิรูปในเชิงสถาบันเพื่อปิดกั้นไม่ให้การทุจริตคอร์รัปชันมีช่องทางที่จะดำเนินอยู่ได้

(๒) ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐ เนื่องจากเศรษฐกิจในปัจจุบันเป็นเศรษฐกิจแบบธุรกิจเสรีที่ภาคธุรกิจเอกชนมีบทบาทที่สำคัญในระบบเศรษฐกิจ ดังนั้น การทางานป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐ จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคธุรกิจเอกชนเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม พ布ว่าธุรกิจเอกชนส่วนใหญ่มักร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อที่ตนเองจะได้ประโยชน์ โดยแม้นักธุรกิจเอกชนจะต้องจ่ายสินบน จ่ายค่าคอมมิชชันต่างๆ แต่เป็นต้นทุนอย่างหนึ่งที่สามารถผลักภาระต่อให้ผู้บริโภคได้ และแม้ว่าจะมีธุรกิจเอกชนบางส่วนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมในการยื่นขอสัมปทานหรือประมูลจากหน่วยงานของรัฐ และในเรื่องการที่รัฐบาลออกกฎหมายหรือมีมาตรการเอื้อเพื่อประโยชน์แก่บริษัทพวกพ้อง แต่ธุรกิจเอกชนมักไม่กล้าเปิดโปงข้อมูลหรือเรียกร้องความเป็นธรรมต่อสาธารณะเนื่องจากมีช่องว่างที่จะทำได้น้อย หรือกลัวการเป็นปฏิปักษ์กับรัฐบาลโดยตรง ซึ่งทำให้มีโอกาสถูกกลั่นแกล้งมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ภาคธุรกิจเอกชนจำเป็นต้องทราบว่าการทุจริตคอร์รัปชันที่ขยายตัวมากขึ้นในเศรษฐกิจโลกยุคโลกาภิวัตน์นั้น เป็นผลเสียต่อธุรกิจเอกชนมากกว่าผลดี เนื่องจาก การผูกขาด การเล่นพรมครเล่นพวง การเรียกค่าคอมมิชชัน เหล่านี้ จะทำให้ต้นทุนการทำธุรกิจสูงขึ้น และไม่เกิดการแข่งขันกันภายในประเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และจะมีผลทำให้ธุรกิจเอกชนในประเทศแข่งขันกับธุรกิจเอกชนในต่างประเทศได้ยากขึ้น นอกจากนี้ ประเทศที่ถูกจัดอันดับว่ามีการทุจริตคอร์รัปชันมาก ยังจะทำให้ธุรกิจเอกชนต่างประเทศที่มีการบริหารจัดการที่ดี (Good Government) ไม่อยากเข้ามาร่วมลงทุน เพราะความไม่แน่นอน การติดสินบน และการขาดความ

เป็นธรรม จึงทำให้ธุรกิจเอกชนภายในประเทศไทยต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ไม่ใช่แค่การดำเนินธุรกิจอย่างเดียว แต่ต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ธุรกิจสามารถยั่งยืนและยังคงเติบโตได้ในระยะยาว

๓.๓ กรณีศึกษาห้อง Kong

วิทยากร เชียงกุล (๒๕๕๑) ได้กล่าวถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในห้อง Kong ว่า ก่อนที่ข้าหลวงใหญ่ของห้อง Kong จะจัดตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปราบปรามคอร์รัปชัน (Independent Commission Against Corruption- ICAC) ในปี พ.ศ. ๒๕๗๗ ห้อง Kong ก็เป็นประเทศที่มีปัญหาเจ้าหน้าที่รัฐโดยเฉพาะตำรวจคอร์รัปชันกันมาก แต่หลังจากรัฐบาลได้รณรงค์การปราบปรามคอร์รัปชัน โดยมีคณะกรรมการ ICAC ชุดนี้เป็นองค์กรหลักอย่างจริงจัง ภายในเวลา ๓๐ ปี สถานการณ์การคอร์รัปชันได้ลดลงมาก ดังจะเห็นได้จากการที่ศูนย์ติดตามประชาชนต่อการคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐที่ลดลง รวมทั้งที่ศูนย์ติดตามประชาชนต่อเรื่องการคอร์รัปชันก็เปลี่ยนไปอย่างสำคัญ จากที่ประชาชนส่วนใหญ่เคยมองว่า การคอร์รัปชันเป็นเรื่องที่พบเห็นโดยทั่วไป ที่พอยอมรับได้ เป็นการมองว่าคอร์รัปชันเป็นเรื่องเลวร้ายและมีผลเสียต่อสังคม รวมทั้งประชาชนมีความพร้อมที่จะกล้ารายงานเรื่องคอร์รัปชันที่ตนได้พบและกล้าเปิดเผยตัวมากขึ้นเมื่อเทียบกับเมื่อ ๓๐ ปีก่อน

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ ภาคธุรกิจเอกชนซึ่งเมื่อก่อนไม่ค่อยสนใจหรือตระหนักถึงอันตรายของปัญหาคอร์รัปชันและมองว่าเรื่องการจ่ายใต้โต๊ะเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจ เป็นที่ศูนย์ติดตามความมีการปราบปรามคอร์รัปชัน ทั้งภายในองค์กรของตัวเอง และที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐมากขึ้น องค์กรธุรกิจภาคเอกชนที่ไปขอคำแนะนำเรื่องการปราบปรามคอร์รัปชันจากคณะกรรมการอิสระเพื่อการปราบปรามคอร์รัปชัน มีจำนวนมากขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๕๗๗ ICAC เริ่มรณรงค์เรื่องจริยธรรมทางธุรกิจและต่อมาก็ ๑๙ เดือนมีบริษัทและสมาคมการค้ากว่า ๑,๒๐๐ แห่ง ประกาศเรื่องประมวลจรรยาบรรณของบริษัท (Code of Conduct)

๓.๓.๑ ปัจจัยที่ทำให้ห้อง Kong ประสบความสำเร็จในการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชัน

๓.๓.๑.๑ การยอมรับสภาพปัญหาและความตั้งใจจริงในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันของรัฐบาล ปัจจัยแรกที่ทำให้ความพยายามในการปราบปรามคอร์รัปชันได้ผลคือ เจ้าหน้าที่รัฐระดับสูงสุด ตระหนักถึงความเลวร้ายของปัญหาคอร์รัปชัน และมีความตั้งใจจริงที่จะแก้ไขปัญหานี้อย่างจริงจัง โดยเน้นว่าเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่จะต้องใช้เวลาแก้ไขอย่างต่อเนื่องมากกว่ามาตรฐานระดับสากล อย่างกรณีของห้อง Kong ข้าหลวงใหญ่เป็นผู้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการอิสระเพื่อการปราบปรามคอร์รัปชัน โดยตรง และตั้งเป็นองค์กรอิสระจากการแทรกแซงทางการเมือง เพื่อทำให้ประชาชนเชื่อถือ รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณในการสร้างองค์กรนี้ให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการคัดเลือกและตรวจสอบพนักงานอย่างมีคุณภาพ ให้เงินเดือนและสวัสดิการสูงเพื่อให้เป็นองค์กรที่อยู่ได้อย่างยั่งยืน ต่างจากการรณรงค์การปราบปรามการคอร์รัปชันระดับสูงในหลายประเทศ ซึ่งมักเป็นการ

หาเสียงทางการเมืองมากกว่าจะมีความจริงในการปราบปรามการ คอร์รัปชัน และทำให้ประชาชนไม่เชื่อถือและไม่ร่วมมือกับองค์กรที่รัฐบาลตั้งขึ้นมา

๓.๓.๑.๒ การมีองค์กรปราบปรามคอร์รัปชันที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใส ICAC ของย่องจะมีการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่มาทำงานที่เข้มงวดมาก คือจะต้องคัดเลือกคนที่เก่ง ทั้งมีคุณธรรมความซื่อสัตย์สูง เจ้าหน้าที่องค์กร ICAC จะได้เงินเดือนและสวัสดิการสูง แต่ก็ต้องปฏิบัติตามวินัยและการตรวจสอบภายในที่เคร่งครัด ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่ถูกเย้ายวนใจให้เป็นผู้คอร์รัปชัน เสียเอง ในบางประเทศที่เจ้าหน้าที่ด้านนี้มีอำนาจอาจเป็นดาวส่องคอมให้พวกขาหลงใช้อำนาจไปในทางที่ผิดได้ และทำให้การปราบปรามคอร์รัปชันไม่ได้ผล

๓.๓.๑.๓ การมียุทธศาสตร์ระยะยาวที่มีการวางแผนที่ดี คือ การมียุทธศาสตร์ในการจัดการปราบปรามคอร์รัปชันระยะยาวที่มีการวางแผนอย่างรอบคอบ สมความปราบคอร์รัปชันไม่อาจ เอาชนะได้ด้วยการจับกุม ลงโทษผู้ที่ทำความผิดและปรับปรุงกลไกการทำงานของราชการนั้น สิ่งที่จำเป็น คือ ต้องมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนชั้นพื้นฐานด้วย

ยุทธศาสตร์ในการปราบปรามคอร์รัปชันของย่อง คือ การนำสังคมต้านคอร์รัปชัน ๓ ทางพร้อมกันแบบบูรณาการ คือ การสอบสวน การป้องกัน และการให้การศึกษาแก่ประชาชน ทางแรก มีกองปฏิบัติการที่ทำงานสอบสวนข้อเท็จจริงตามที่ได้รับรายงานหรือมีการร้องเรียนเข้ามา ทางที่ ๒ มีกองป้องกันคอร์รัปชันซึ่งทำหน้าที่ในการป้องกันเพื่อลดโอกาสในการคอร์รัปชัน ทั้งในภาครัฐและเอกชน ทางที่ ๓ มีกองประชาสัมพันธ์ชุมชนทำงานด้านให้การศึกษา ให้ประชาชนตระหนักรู้ถึงความเสี่ยงของคอร์รัปชัน และแสวงหาการสนับสนุนอย่างแข็งขันจากพลเมือง

กองประชาสัมพันธ์ชุมชน (Community Relations Department) ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ ราว ๒๐๐ คน ตั้งขึ้นมาด้วยความตระหนักว่า ต้องเปลี่ยนทัศนคติประชาชนเรื่องการคอร์รัปชันให้ได้ เท่านั้น จึงจะสามารถปราบคอร์รัปชันซึ่งเป็นปัญหาที่ฝัง根柢ได้อย่างแท้จริง งานที่กองนี้ทำ คือ พยายามอธิบายกฎหมายการต่อต้านสินบนให้ประชาชนตระหนัก ให้การศึกษาเด็กนักเรียนที่โรงเรียน และกระตุ้นให้ชุมชนมามีส่วนร่วมในการปราบปรามคอร์รัปชัน ด้วยการคุยรายงานข่าวหรือข้อสงสัย เรื่องการคอร์รัปชันให้องค์กร ICAC ทราบ

การที่จะทำเช่นนี้ได้เจ้าหน้าที่จะต้องมียุทธวิธีเฉพาะและทำงานใกล้ชิดกับคนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนจนกระทั่งประชาชนไว้วางใจว่า องค์กร ICAC เป็นองค์กรที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ ประชาชนจึงจะเป็นกำลังที่สำคัญในการยกระดับทางศีลธรรม และปฏิรูประบบการบริหารจัดการ องค์กรภาคเอกชนที่จะช่วยป้องกันการคอร์รัปชัน ความสำเร็จด้านหนึ่งขององค์กร ICAC คือ การที่องค์กรทำให้สาธารณะชนเปลี่ยนทัศนคติใหม่ๆ การติดสินบนให้เจ้าหน้าที่รัฐนั้น เป็นการส่งเสริมการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม เพิ่มค่าใช้จ่ายให้สูงขึ้น ทำให้ธุรกิจมีกำไรลดลง และเป็นการทำลายระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรี

การทำงานในด้านการสอบสวนและลงโทษผู้ที่มีผิดได้ก็จะมีส่วนช่วยให้ประชาชนเชื่อถือองค์กร ICAC และช่วยรายงานข้อมูลมาให้องค์กร ICAC มากขึ้น รวมทั้งร่วมมือในการป้องกันคอร์รัปชันมากขึ้นแม้ ๓ กองจะทำงานคนละด้าน แต่ก็มีความร่วมมือและส่งเสริมซึ่งกันและกัน เพราะการทำงานประสานความสำเร็จของแต่ละกอง ช่วยให้กองอื่นทำงานได้สำเร็จมากขึ้น

๓.๓.๔ การใส่ใจต่อรายงานข้อร้องเรียนเรื่องค Orr รัปชันทุกฉบับ ปัจจัยที่จะทำให้ประชาชนไว้วางใจและร่วมมือในการรายงานร้องเรียนเรื่องค Orr รัปชันมาที่ ICAC คือ ICAC จะรับและติดตามสอบสวนรายงานที่ประชาชนร้องเรียนมาทุกเรื่อง แม้เป็นเรื่องเล็กน้อยและจะตอบให้ประชาชนทราบด้วยว่าเรื่องที่ร้องเรียนมานั้นสอบสวนไปถึงไหน ผลเป็นอย่างไร เพื่อที่ประชาชนจะได้ไว้วางใจว่าเรื่องที่พวกร่างเรียนไปไม่ได้หายเข้ากลับเมฆ และประชาชนจะได้ช่วยเป็นหูเป็นตาคอยรายงานให้ค Orr ICAC อีกในครั้งต่อไป แนวบางเรื่องที่ประชาชนร้องเรียนมาเป็นเรื่องปัญหาของหน่วยงานรัฐมากกว่าจะเกี่ยวกับการค Orr รัปชัน แต่ ICAC ก็ไม่โหยนทึ้งต่ำ แต่ส่งต่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นผู้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงต่อไป เพื่อให้ประชาชนไว้วางใจว่าองค์กร ICAC เป็นที่พึ่งได้

๓.๓.๕ การรักษาความลับของผู้ร้องเรียน ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จประการที่ ๕ คือ องค์กร ICAC รักษาความลับของผู้ร้องเรียนอย่างเข้มงวด เพราะการร้องเรียนนั้นมีความเสี่ยงอยู่คนที่จะร้องเรียนต้องมีความกล้าและความมั่นใจว่า ICAC ต้องปกปิดชื่อผู้ร้องเรียน โดยไม่ทำให้พวกรเข้าได้รับอันตรายภายนอก การบันทึกข้อมูลของผู้ร้องเรียนในคอมพิวเตอร์และระบบไฟล์ จะมีการป้องกันการร่วงไหลของข้อมูลอย่างดี จะมีเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงที่จำเป็นต้องรู้เท่านั้นจึงจะเข้าถึงข้อมูลได้ เจ้าหน้าที่คนอื่นไม่เกี่ยวข้องจะเข้าถึงข้อมูลไม่ได้ ข้อมูลที่ใช้ไปและหมดความจำเป็นแล้วจะถูกทำลาย กฎหมายของห้อง Kong ให้ ICAC มีสิทธิไม่เปิดเผยแหล่งที่มาของข้อมูลของตนได้ด้วย

๓.๓.๖ การมีปัจจัยแวดล้อมโดยรวมที่เอื้อ สำนักงานปราบปรามค Orr รัปชันที่ยังคง ICAC ประสบความสำเร็จ เพราะมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำงานร่วมกันอย่างเอื้ออำนวยต่อการปราบปรามค Orr รัปชัน ข้าหลวงใหญ่ยังคงเป็นผู้แต่งตั้งเลขานุการและรองเลขานุการสำนักงาน ICAC เลขานุการ ICAC เป็นผู้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ ICAC คนอื่นๆ และรายงานตรงต่อข้าหลวงใหญ่ เพื่อป้องกันไม่ให้หน่วยงานอื่นหรือนักการเมืองข้าราชการคนอื่นๆ เข้าไปแทรกแซง ICAC เลขานุการ ICAC เป็นผู้เจรจาต่อรองกับรัฐบาลและรัฐสภาในเรื่องงบประมาณประจำปี เจ้าหน้าที่ของ ICAC ต้องทำตามระเบียบเงื่อนไขการจ้างงานของเจ้าหน้าที่รัฐ แต่การปฏิบัติงานของ ICAC เป็นอิสระโดยสิ้นเชิงเพื่อป้องกันไม่ให้ ICAC ใช้อำนาจไปในทางที่ผิด จะมีระบบการตรวจสอบ ICAC ที่เข้มงวด งานของ ICAC จะถูกชี้นำโดยคณะกรรมการที่ปรึกษา ๔ คนและสมาชิกของคณะกรรมการที่ปรึกษามาจากตัวแทนกลุ่มต่างๆ ในสังคม โดยมีข้าหลวงใหญ่เป็นผู้แต่งตั้ง และยังมีคณะกรรมการคณที่ ๕ ประกอบไปด้วยตัวแทนจากฝ่ายบริหารของรัฐสภา มีหน้าที่พิจารณาเรื่องที่ประชาชนร้องเรียน ICAC ผู้ที่เป็นประธานกรรมการทั้ง ๕ ชุด ไม่ใช่เลขานุการ ICAC แต่เป็นหนึ่งในสมาชิกคณะกรรมการที่ปรึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้คณะกรรมการที่ปรึกษาเป็นอิสระอย่างแท้จริง

ปัจจัยที่เอื้ออำนวยอย่างสำคัญประการหนึ่ง คือ การที่ระบบกฎหมายของยังคงสนับสนุนให้ ICAC ทำงานปราบปรามค Orr รัปชันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ICAC มีอำนาจที่จะป้องกันไม่ให้ผู้ต้องสงสัยว่าจะค Orr รัปชันโดยย้ายถ่ายเทหรัพย์สินได้ สามารถร้องขอต่อศาลสั่งห้ามผู้ต้องสงสัยเดินทางออกนอกประเทศได้ สามารถเข้าไปตรวจสอบบัญชีและตู้นิรภัยของผู้ต้องสงสัยได้ เรียกร้องให้ผู้ต้องสงสัยต้องแสดงสถานะทางการเงินโดยละเอียด รวมทั้งเข้าไปตรวจค้นที่บ้านพักของผู้ต้องสงสัยถ้าการสอบสวนโดยไปถึงบุคคลอื่น ICAC ก็สามารถตามไปตรวจสอบคน ๆ นั้น เพื่อที่จะโยงในเรื่องการค Orr รัปชันทั้งหมดได้

๓.๓.๒ สรุปและแนวโน้ม

การคอร์รัปชันในระบบราชการของย่อองก์เมื่อ ๓๐ ปีที่แล้วถูกขัดไป แต่ปัจจุหาใหม่คือ การคอร์รัปชันในภาคเอกชนที่สลับซับซ้อน ซึ่งต้องการการติดตามแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนเพิ่มขึ้นต้องการความร่วมมือระหว่างรัฐบาลประเทศต่างๆที่เกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้น การที่ย่อองก์กลับคืนจากการอยู่ใต้ปกครองขององค์กรมาเป็นเขตปกครองพิเศษ (Special Administrative Region – SAR) ของจีนตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ก็ทำให้ ihm หน้าการเมืองเปลี่ยนไปอีกแบบหนึ่ง แม้ระบบกฎหมายย่อองก์จะรองรับการดำเนินอยู่ของ ICAC ในฐานะองค์กรอิสระต่อไป แต่ก็ขึ้นอยู่กับการเมืองภายในประเทศจีนอยู่มาก โดยที่ว่าไปแล้ว การปราบปรามคอร์รัปชันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาของกงให้มั่นคงและเจริญรุ่งเรืองต่อไป รวมทั้งการร่วมมือกับหน่วยงานที่มีอำนาจในการเดิร์กันในภาวะตึง และมณฑลอื่น ๆ ของจีน ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาจีนเอง การปราบคอร์รัปชันในหมุนเวียนการเมืองและข้าราชการคงดำเนินต่อไป ยกเว้นจะมีการคอร์รัปชันในระดับข้าราชการที่สูงมาก ๆ แต่ประสบการณ์ของย่อองก์น่าจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศอื่นให้ศึกษาได้ว่า แม้แต่ประเทศที่เคยมีวัฒนธรรมการจ่ายสินบนให้ตัวที่เรียกว่าค่าน้ำร้อนน้ำชาอย่างถือเป็นเรื่องปกติสามารถเปลี่ยนแปลงเดิร์กนธรรมแบบนี้ได้ ถ้ามีการรณรงค์อย่างจริงจัง

๓.๔ กรณีศึกษาประเทศไทยญี่ปุ่น

เอกสาร ๕ ทั้งทรัพย์วัฒนา และคณะ (๒๕๔๐ : ๔-๒๒ ถึง ๔-๒๙) ได้ศึกษาสภาพปัญหาคอร์รัปชัน โครงการสร้างการต่อต้านการคอร์รัปชัน มาตรการการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชันของประเทศไทยญี่ปุ่น สรุปได้ดังนี้

๓.๔.๑ ความนำและสภาพปัญหาคอร์รัปชันของญี่ปุ่น

บริบทของประเทศไทยญี่ปุ่นที่เอื้อต่อการต่อต้านและปราบปรามการทุจริตจนทำให้ประเทศไทยญี่ปุ่นเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับการจัดอันดับของการทุจริตต่ำที่สุดในเอเชีย ได้แก่ การที่ประเทศไทยญี่ปุ่นเป็นประเทศที่เป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ เป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ ๒ ของโลก รองจากสหรัฐอเมริกา ซึ่งทำให้เศรษฐกิจและการเงินของพลเมืองส่วนใหญ่มีการกินดืออยู่ดีตามไปด้วย ในขณะเดียวกัน ข้าราชการของญี่ปุ่นจะมีความภักดีใจในศักดิ์ศรีของตนเอง จึงสร้างวัฒนธรรมที่ไม่ทำการทุจริตขึ้นมา ซึ่งจะต่างกับนักการเมืองโดยเฉพาะนักการเมืองห้องถังในเมืองใหญ่ๆ ซึ่งเป็นตัวที่สร้างปัญหาการทุจริต ในจุดนี้ ทำให้เราเห็นได้ว่าการมีข้าราชการที่ดีก็เป็นส่วนในการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่การต่อต้านการทุจริตที่ดีมากประการหนึ่ง

ประเทศไทยญี่ปุ่นปกครองโดยระบอบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ (Constitutional Monarchy) เช่นเดียวกันกับประเทศไทย โดยมีรัฐธรรมนูญฉบับแรกและฉบับเดียวตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ มีประชากรกว่า ๒ เท่าของประเทศไทย คือประมาณ ๑๒๘ ล้านคน มีระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยในระบบอภิรัฐสภา มีฝ่ายบริหารนำโดยนายกรัฐมนตรีและมีคณะรัฐมนตรีที่ส่วนใหญ่

จะต้องมาจากรัฐสภา ซึ่งแบ่งเป็นสภาที่ปรึกษา (House of Councilors) ๒๔๒ ที่นั่ง และสภาผู้แทนราษฎร (House of Representatives) ๔๕๐ ที่นั่ง ทั้งสองสภามาจากการเลือกตั้ง การเลือกตั้งใช้ทั้งระบบที่นั่งเดียว (Single-Seat Constituency System) และตัวแทนแบบสัดส่วน (Proportional Representation) โดยทั้งประเทศแบ่งเป็น ๑๑ กลุ่มเขตเลือกตั้งเพื่อเลือกตั้งแบบสัดส่วน

การปกครองท้องถิ่นของญี่ปุ่นระบุไว้ในรัฐธรรมนูญบทที่ ๘ และมีรายละเอียดในบทบัญญัติ Local Autonomy Law รัฐบาลท้องถิ่นของญี่ปุ่นมีสองระดับ ได้แก่ ระดับจังหวัดที่ให้บริการสาธารณูปโภคทั่วไปเมือง的伟大 Prefectures และระดับ Municipality ที่ให้บริการเจาะจงสำหรับพื้นที่ ตามขนาดของประชากรและพื้นที่ แต่ละจังหวัดจะมีผู้ว่าราชการจังหวัดมาจากการเลือกตั้ง มีสภajangหัวดและมีระบบราชการของตัวเอง

ญี่ปุ่นได้รับการยกย่องว่าเป็นประเทศที่มีปัญหาการทุจริตในระดับที่น้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค Transparency International จัดญี่ปุ่นเป็นลำดับที่ ๕ จาก ๓๓ ประเทศในภูมิภาค ญี่ปุ่นสามารถรักษาภาพลักษณ์ของการเป็นประเทศที่สะอาดปราศจากการทุจริตได้โดยไม่จำเป็นต้องมีการตั้งองค์กรเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตขึ้นโดยเฉพาะ อำนาจและหน้าที่ส่วนใหญ่ฝ่ากิจกรรมที่ต้องตรวจสอบและอัยการที่มักแข่งขันกันสร้างผลงานการปราบปรามการทุจริต นอกจากการมีภาคประชาชนสังคมที่เข้มแข็งระดับหนึ่งกับสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่ตรวจสอบภาครัฐอย่างอิสระ ทำให้เกิดประสิทธิผลโดยรวม

๓.๔.๒ โครงสร้างการต่อต้านการคอร์รัปชันในญี่ปุ่น

เนื่องจากประเทศไทยญี่ปุ่นมีระบบการต่อต้านและปราบปรามทุจริตแบบรายศูนย์ไปยังหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้ประเทศไทยญี่ปุ่นไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการต่อต้านและปราบปรามการทุจริตโดยตรงเหมือนของประเทศไทย ดังนั้น จึงทำให้โครงสร้างในการต่อต้านการทุจริตในประเทศไทยญี่ปุ่นไม่มีอย่างชัดเจน แต่เป็นการทำหน้าที่ตามโครงสร้างของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในระดับของรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นตามโครงสร้างของระบบราชการ ดังนั้น ในที่นี้จะขอกล่าวถึงรูปแบบของการทุจริตเพื่อนำไปสู่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไปในส่วนของมาตรการต่างๆ

รูปแบบการคอร์รัปชันในญี่ปุ่นแบ่งออกเป็น ๕ รูปแบบด้วยกัน โดยที่ทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและในบางกรณีอาจไม่สามารถพิจารณาแยกจากกันได้ ในทั้ง ๕ รูปแบบนี้เรียกว่าปัญหา “Iron Triangle” คือการทุจริตที่เกิดจากความร่วมมือระหว่าง นักการเมือง-นักธุรกิจ-ข้าราชการ

๓.๔.๒.๑ Administrative Corruption – การคอร์รัปชันในระดับเล็กที่กระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับปฏิบัติการกับภาคเอกชนในระดับปัจเจก ในอดีตก่อนสมัยโลกครั้งที่สองการทุจริตประเภทนี้มีมากถึงหลายพันกรณีต่อปี แต่ปัจจุบันจากปี ค.ศ. ๒๐๐๐ – ๒๐๐๔ ลดลงมากจนเหลือเพียง ๓๖๙ กรณีต่อปี ผู้ที่ถูกจับส่วนใหญ่เป็นข้าราชการท้องถิ่นร้อยละ ๘๐ ประเภทบริการสาธารณะที่กระทำผิดมากที่สุดได้แก่ การก่อสร้าง/โยธาธิการ การออกทะเบียน/การลิด戎ทะเบียนและการสอบ/ตรวจสอบ

๓.๔.๒.๒ Individual Political Corruption – การคอร์รัปชันที่เกี่ยวข้องกับนักการเมืองข้าราชการระดับกลางถึงสูง และบริษัทเอกชน ในการซื้อการประมูลงานจากภาครัฐซึ่งถือเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่งของญี่ปุ่นและไม่สามารถจับได้ง่าย ๆ มีศัพท์เรียกว่า Kansei - Dango คือการที่ข้าราชการเป็นผู้นำการซื้อการประมูล ในปี ค.ศ. ๒๐๐๖ ปีเดียวมีกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดถึง ๓ จังหวัด (Wakayama, Miyazaki, Fukushima) ที่ถูกจับเพราการซื้อการประมูล และอีกประการหนึ่งคือการรับเงินบริจาคที่ผิดกฎหมาย เช่น กรณีที่อดีตนายกรัฐมนตรี Ryutaro Hashimoto รับเงินบริจาคแบบผิดกฎหมายจำนวน ๑๐๐ ล้านเยน จาก Japan Dental Association (JDA) ในปี ค.ศ. ๒๐๐๑ และการที่บริษัท Sake Retailers Political League ให้เงินบริจาคกับสมาคมสภาพัฒนาระบบ รวมเป็นจำนวน ๑๕๐ ล้านเยน ระหว่างปี ค.ศ. ๒๐๐๑ – ๒๐๐๓ เพื่อให้คงภาระเบี้ยบต่าง ๆ เพื่อป้องกันการเข้ามาแข่งขันของผู้ค้ารายใหม่ เป็นต้น

๓.๔.๒.๓ Institutionalized or Systematic Corruption – การคอร์รัปชันที่นักการเมืองร่วมมือกับบริษัทธุรกิจเอกชนขนาดใหญ่ในการให้ข้าราชการระดับสูงใช้อำนาจขององค์กรภาครัฐเพื่อผลประโยชน์ของธุรกิจนั้น ๆ และกับผลตอบแทนส่วนตัวต่อการเมืองและข้าราชการ เช่น การให้สิทธิพิเศษแก่ลูกค้า การลดหย่อนภาษี การให้เงินอุดหนุนพิเศษ การสร้างโครงสร้างพื้นฐานให้เป็นกรณีพิเศษ เป็นต้น การทุจริตลักษณะนี้โดยพิเฒแล้วถูกกฎหมาย เพราะไม่ได้ทำอะไรที่ผิดกฎหมาย หากแต่เป็นการใช้อำนาจรัฐเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวและพวกรพ้องอย่างชัดเจน เช่น ข่ายปัญหา Conflict of Interest หรือผลประโยชน์ทับซ้อน กรณีที่เกิดขึ้นและจับได้ได้แก่ ในปี ๒๐๐๖ ที่หน่วยงาน Defense Facilities Administration Agency ทำการจัดซื้อจัดจ้างกับเอกชนที่เป็นลักษณะการซื้อกัน โดยหน่วยงานภาครัฐให้สัญญาว่าจะซื้อกับบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง โดยบริษัทเอกชนนั้นจะต้องให้ตำแหน่งบริหารในบริษัทแก่ข้าราชการระดับสูงของหน่วยงานที่กำลังจะเกษียณอายุราชการ การกระทำเช่นนี้มีลายกรณ์ในญี่ปุ่น เรียกว่า Amakudari หรือการที่ข้าราชการระดับสูงร่อนลงจากหอคอยงามช้าง (Golden Parachute) สูตรตำแหน่งผู้บริหารในบริษัทเอกชนอย่างสวยงาม นับเป็นปัญหาการคอร์รัปชันที่สำคัญและเรื้อรังประการหนึ่งของญี่ปุ่น

๓.๔.๒.๔ Corruption within the Private Sector – หมายถึงการทุจริตที่เกิดขึ้นระหว่างภาคเอกชนกันเอง เช่นการประมูลระหว่างภาคเอกชนกันเอง การหลอกผู้บริโภค ผู้ถือหุ้นและผู้กำกับดูแล

๓.๔.๒.๕ International (or External) Corruption – การคอร์รัปชันทั้ง ๕ ประการข้างต้นสามารถเกิดขึ้นโดยที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลต่างประเทศและธุรกิจเอกชนของต่างประเทศเกี่ยวข้องด้วย ทั้งในแง่ของการทำธุรกิจ และในแง่ของการให้เงินช่วยเหลือ

๓.๔.๓ มาตรการการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชันของญี่ปุ่น

มาตรการการต่อต้านคอร์รัปชันของญี่ปุ่นนั้นเป็นแบบที่ไม่มีกฎหมายเรื่องการทุจริตโดยเฉพาะและไม่มีองค์กรจัดตั้งขึ้นพิเศษ แต่อาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างหลายองค์กรและการใช้กฎหมายและมาตรการหลายอย่างรวมกัน จากการศึกษาเบื้องต้นเหล่านี้คือมาตรการที่น่าศึกษาของญี่ปุ่น

๓.๔.๓.๑ มาตรการปราบปรามการคอร์รัปชัน (Punishment Measures) เพื่อปรับตามมาตราฐานของ OECD Bribery Convention ญี่ปุ่นได้ปรับปรุง Unfair Competition Prevention Law เมื่อ ค.ศ. ๑๙๙๙ โดยให้สามารถเอาผิดและลงโทษคนญี่ปุ่นที่ทำการทุจริตนอกประเทศญี่ปุ่นได้ นอกจากนี้ยังมี Fair Trading Law และ Anti-Monopoly Law (Amendments) เช่น Leniency System กฎหมายเหล่านี้ บังคับใช้โดย Fair Trade Commission ที่มีหน้าที่ดูแลเรื่องการแข่งขัน การค้า การทำสัญญาของภาคเอกชนกับภาครัฐ ให้มีความยุติธรรม ถูกต้องตามกฎหมาย โดยเน้นกรณีระดับประเทศเป็นหลัก การตัดสินของคณะกรรมการมักส่งผลต่อรัฐบาลห้องถินด้วย เพราะการข้อหาการประมูลนั้นมักเกิดขึ้นโดยมีหลายส่วนเกี่ยวข้องทั้งที่เป็นรัฐบาลกลางและรัฐบาลห้องถิน เช่น กรณีการสร้างห้องสมุดหรือโรงพยาบาลทั่วประเทศ เป็นต้น และต้องทำงานร่วมกับอัยการที่ตัดสินอาชีพได้ Fair Trade Commission นี้เป็นรูปแบบที่มีทั่วโลก ทำงานเป็นเครือข่าย นับเป็นการมีมาตรการสำคัญเพื่อต่อต้านการทุจริตอย่างหนึ่งที่สำคัญของญี่ปุ่น

๓.๔.๓.๒ มาตรการเชิงป้องกันการคอร์รัปชัน (Preventive Measures) ญี่ปุ่นมีกฎหมายทางด้านจริยธรรมระดับชาติ National Public Service Ethics Law ที่ประกาศใช้เมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๐ เพื่อป้องกันการใช้อำนาจเกินขอบเขตของข้าราชการมีการจัดตั้งคณะกรรมการจริยธรรมแห่งชาติ (National Public service Ethics Board) ภายใต้ National Personnel Authority (NPA) ที่มีอำนาจด้านการบริหารบุคคลภาครัฐทั่วหมด คณะกรรมการดังกล่าวจะเป็นผู้เสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีในการปรับปรุง National Public Service Ethics Code และมีอำนาจในการติดตามสอบสวน ให้คำแนะนำปัญหาที่เกี่ยวกับจริยธรรมของข้าราชการในทุกหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงการวางแผนการและดำเนินการตามกฎหมาย กรณีที่มีการทำผิดกฎหมายจริยธรรม นอกจากนี้ในแต่ละหน่วยงานยังต้องมีตำแหน่งที่ปรึกษาทางด้านจริยธรรม เพื่อคอยตรวจสอบ ให้คำแนะนำ ตีความกฎหมายและการกระทำการที่ต่าง ๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับปัญหาเรื่องจริยธรรมของบุคลากรในองค์กร

นอกจากนี้ยังมี ประมวลจริยธรรม (Ethical Code of Conduct for Politicians (๑๙๘๕) – Rules Against Conflicts of Interest) ข้อห้ามที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อนนั้นจะถูกเขียนไว้ในสมุดเล่มเล็ก ๆ เพื่อให้ทุกคนพกพา และนำอุมาอ้างอิงได้อย่างง่าย

ญี่ปุ่นมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับเงินทุนของพรรคการเมือง คือ

๑) Political Funds Control Act (๒๐๐๕) เพื่อต่อต้านการให้เงินบริจาคพรรครัฐบาลเมือง/นักการเมืองแบบผิดกฎหมายจากบริษัทเอกชน กฎหมายนี้ได้รับการปรับเปลี่ยนมาตามกาลเวลาและประสบการณ์การเกิดการคอร์รัปชัน มีข้อกำหนดต่าง ๆ เช่น การห้ามบริจาคให้แก่ปัจเจกบุคคลที่เป็นนักการเมืองจำนวนที่บริจาคห้ามเกิน ๕๐ ล้านเยนต่อปี และการบริจาคเงินให้พรรครัฐบาลเมืองนั้นจะต้องผ่านระบบบัญชีธนาคารหรือไปรษณีย์เพื่อการตรวจสอบที่ง่ายขึ้น เป็นต้น

๒) Political Parties Subsidies Act (๑๙๙๔) – กฎหมายนี้กำหนดเรื่องงบประมาณของพรรครัฐบาลเมือง เช่น กำหนดการแจ้งรายรับรายจ่ายของพรรครัฐบาลเมือง รายงานการตรวจสอบโดยนักบัญชี กฎหมายนี้อาจทำให้ศูนย์กลางของพรรครัฐบาลเมืองมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น เพราะมีอำนาจในการแจกจ่ายงบประมาณจากรัฐบาลให้กับสมาชิกพรรครัฐบาลเมือง

๓) Public Office Election Act เป็นกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับพฤติกรรมในการลงแข่งขันการเลือกตั้งทั่วหมด เช่น ครอบครัวใช้จ่ายในการหาเสียง การห้ามเคาะประตูหาเสียงตาม

บ้าน (Door-to-Door Campaign) การกำหนดปริมาณและขนาดไปสเตอร์หาเสียง นอกจานนี้ผู้สมัครรับเลือกตั้งยังต้องวางแผนมัดจำ ๓ ล้านเยนหลังเลือกตั้ง ถ้าได้ไม่ถึงร้อยละ ๑๐ ของคะแนนเสียงทั้งหมดในเขตที่เลือกตั้ง เงินมัดจำจะถูกริบ ในส่วนขององค์กรที่ขับเคลื่อนกฎหมายนี้นั้นได้แก่คณะกรรมการเลือกตั้ง ซึ่งแบ่งเป็นสองประเภทคือคณะกรรมการที่ทำงานด้านการเลือกตั้งระดับประเทศ และคณะกรรมการที่ทำงานด้านการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ในอดีตญี่ปุ่นเคยประสบกับปัญหาการทุจริตการเลือกตั้งอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็น การซื้อขายเสียง การติดสินบน การทำบัตรปลอม หรือการลงคะแนนซ้ำ แต่ปรากฏว่าหลังจากการเปลี่ยนกฎหมายนี้ในปี ค.ศ. ๑๙๖๕ คณะกรรมการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นได้ออกมาตรการงắtขาดใหญ่ ให้การพิจารณาการเลือกตั้งที่ยุติธรรม (Fair Election) ทำให้หลังจากนั้นเป็นต้นมาสามารถกำจัดปัญหาการทุจริตในการเลือกตั้งได้อย่างดี

๔) Budget Committee of the Lower House คณะกรรมการชุดนี้มีอิทธิพลพอสมควรในการต่อต้านการคอร์รัปชัน เพราะถึงแม้จะไม่มีอำนาจในการตัดสิน แต่สามารถเรียกผู้ที่ต้องสงสัยมาให้คำอธิบายการใช้จ่ายงบประมาณต่อสภา ได้ ซึ่งการให้คำดังกล่าวจะถูกถ่ายทอดสดออกทีวี ถือได้ว่าเป็นมาตรการการป้องกันได้ดีทางหนึ่ง

ญี่ปุ่นมีสำนักงานอัยการเดียวสำหรับทั้งประเทศ ทุกคนถือเป็นข้าราชการส่วนกลาง แต่มีการตั้งสำนักงานอัยการพิเศษในเมืองใหญ่ เช่น Tokyo, Nagoya, Hokkaido, Sendai, Saitama, Fukuoka, Osaka เพื่อดูแลกรณีที่สลับซับซ้อนเป็นพิเศษ มีทั้งอำนาจในการสืบสวนและจับ ทำให้ไม่จำเป็นต้องร่วมมือกับตำรวจเท่าไนก์ ตำรวจนั้นมีทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น แต่หัวหน้าในท้องถิ่นจะเป็นตำรวจที่ส่งมาจากส่วนกลางทั้งหมด โดยมีงบประมาณ ร้อยละ ๕๐ มาจากรัฐบาลกลางรูปแบบนี้ช่วยแบ่งเบาภาระของสำนักงานอัยการกลางได้เป็นอย่างดี

๓.๔.๓.๓ มาตรการเชิงสนับสนุนการต่อต้านการคอร์รัปชัน (Promotion Measures)

- Citizens Ombudsmen Groups (since ๑๙๖๕) เป็นการรวมตัวของภาคประชาสังคมเพื่อต่อต้านการทุจริต กลุ่มนี้มีตัวแทนอยู่ทั่วทั้งประเทศ และมีบทบาทสำคัญในการทำให้ Information Disclosure Law (๑๙๘๙) ใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ กลุ่มนี้มีกิจกรรมที่สำคัญคือ การติดตามการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐในระดับรัฐบาลท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด โดยตรวจสอบค่าใช้จ่ายของภาครัฐอย่างละเอียด สมาชิกกลุ่มนี้ทั้งหลายความนักบุญชีและประชาชนโดยทั่วไป โดยกลุ่มนบุคคลเหล่านี้จะใช้กฎหมายการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิผล เพื่อป้องกันการทุจริตของฝ่ายข้าราชการ บทเรียนจากญี่ปุ่นคือ การที่จะทำให้ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารเกิดผลจริงได้นั้น จะต้องอาศัยรูปแบบขององค์กรหรือที่เป็นเครือข่ายของภาคประชาสังคม เพราะเป็นการยากที่จะให้คนๆ เดียวสามารถต่อสู้ขอข้อมูลต่างๆ จากระบบราชการได้

- Freedom of Information Act (๒๐๐๑) ญี่ปุ่นใช้ “In Camera” System ซึ่งคือการมอบอำนาจให้ศาลตัดสินว่าเอกสารทางราชการที่ขอให้เปิดเผยนั้นควรเปิดเผยหรือไม่ แทนที่จะให้หน่วยงานเจ้าของเอกสารเป็นผู้ตัดสินใจ เพราะมิใช่นั้นหน่วยงานเจ้าของเอกสารมักจะตัดสินใจที่จะไม่เผยแพร่เอกสาร/ข้อมูล เพื่อปกปิดความผิดของหน่วยงาน มากกว่าเพื่อที่จะรักษาสิ่งที่เป็นความลับจริง ๆ ของราชการนอกจากนี้ยังมีกลุ่มองค์กรภาคประชาสังคม Freedom of Information Center ที่พยายามผลักดันความโปร่งใสของการทำงานของรัฐบาลโดยการจัดลำดับ (Ranking) ความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ จากการลองขอเอกสารทางราชการและการวิเคราะห์เอกสารเหล่านั้น

การจัดลำดับเหล่านี้ได้รับความสนใจพิเคราะห์สืบจากการรายงานผลการวิเคราะห์ ซึ่งกิจกรรมนี้นับว่า มีส่วนในการกระตุ้นจิตสำนึกของบุคลากรภาครัฐและประชาชนทั่วไปถึงความสำคัญของความโปร่งใส ในการทำงานของภาครัฐ

- การปฏิรูประบบราชการบางประการที่ส่งผลให้แก่ปัญหาคอร์รัปชัน ได้แก่ ปฏิรูปกฎหมาย (Deregulation Reform) ส่งผลให้อำนาจรัฐน้อยลงในการพิจารณากฎระเบียบต่าง ๆ ทำให้ ข้าราชการของหน่วยงานเหล่านี้ไม่สามารถใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ได้ เพราะรูปแบบการบริหารเปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ตาม นโยบายในเรื่องขอบเขต (Regionalism) ซึ่งเป็นการลดจำนวนนักการเมืองท้องถิ่น แต่ในทางกลับกันการลดจำนวนข้าราชการ (Downsizing) ทำให้เกิดการพยายามทำงานใหม่ของกลุ่มข้าราชการเก่า ทำให้ยังเกิดปัญหา Amakudari หรือการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ ต่างๆ ระหว่างข้าราชการที่ต้องการทำแท่งงานจากบริษัทเอกชนกับบริษัทเอกชนที่ต้องการอาศัยเส้นสายของข้าราชการเพื่อผลประโยชน์ของธุรกิจ

- นอกจากนี้ที่สำคัญคือ การที่ญี่ปุ่นเน้นการเปลี่ยนแปลงและควบคุมพฤติกรรมของฝ่ายธุรกิจเอกชน เช่น ข้อกฎหมายใน Japanese Corporate Law (๒๐๐๖) ที่ต้องการการปลูกฝังในระดับองค์กร (Institutionalize) เรื่องของวัฒนธรรมการต่อต้านการคอร์รัปชัน (Anti-Corruption Culture) ไว้ในบริหารเชิงกลยุทธ์ขององค์กร

๓.๕ กรณีศึกษาประเทศไทย

เอกสาร ตั้งทรัพย์วัฒนา และคณะ (๒๕๕๐ : ๔-๑ ถึง ๔-๒๒) ได้ศึกษากรณีประเทศไทยให้ พบว่าเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ได้รับการยอมรับในการต่อต้านและปราบปรามการทุจริต ซึ่งในอดีตมี ปัญหาการทุจริตเกิดขึ้นมาก อย่างไรก็ตาม สังคมของไทยได้ตระหนักรถึงปัญหาและผลักดันให้เกิด หน่วยงานที่ทำหน้าที่ต่อต้านการทุจริตขึ้นโดยตรง และดำเนินการต่อต้านการทุจริตอย่างจริงจังทำ ให้ผู้บริหารระดับสูงของประเทศไทยหรือผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานธุรกิจใหญ่ ๆ ถูกนำมาระบุคดี และถูกจำคุก ทั้งนี้ ปัจจัยที่เอื้อต่อการประสบความสำเร็จในการต่อต้านและปราบปรามการทุจริตได้ อีกส่วนหนึ่งคือการเปิดให้ทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนเป็นเครือข่ายในการต่อต้านการทุจริต อย่างเข้มแข็ง ซึ่งเอกสาร ตั้งทรัพย์วัฒนา และคณะ ยังพบว่าสภาพปัญหาคอร์รัปชัน โครงสร้างการ ต่อต้านการคอร์รัปชัน มาตรการการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชันของประเทศไทยได้ สรุปได้ ดังนี้

๓.๕.๑ ความนำและสภาพปัญหาคอร์รัปชันของไทย

ไทยได้ในอดีตเป็นประเทศที่มีระดับการคอร์รัปชันที่ค่อนข้างสูง ซึ่งปัญหาการคอร์รัปชัน เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ไทยได้ประสบกับวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่ง ภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ ไทยได้เป็นอีกประเทศหนึ่งที่ดำเนินการปฏิรูประบบการบริหารจัดการ ภาครัฐอย่างกว้างขวาง โดยเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ไทยได้ได้กฎหมายการต่อต้านคอร์รัปชัน ขึ้นมาเป็นครั้งแรกหลังจากองค์กรพัฒนาเอกชนพยายามผลักดันมาเกือบสิบปี และในเดือนมกราคม

พ.ศ. ๒๕๔๕ ภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมายดังกล่าว เกาหลีใต้ได้ตั้งหน่วยงานหลักที่จะทำหน้าที่ในการต่อต้านการคอร์รัปชันนั่นคือ คณะกรรมการอิสระต่อต้านคอร์รัปชัน (Korea Independent Commission Against Corruption : KICAC) ซึ่งปัจจุบันได้ถูกปรับให้รวมกับผู้ตรวจการรัฐสภา (Ombudsman) และคณะกรรมการรับเรื่องอุทธรณ์การบริหารงาน (Administrative Appeals Commission) ของเกาหลีใต้ แล้วเปลี่ยนชื่อมาเป็น Anti-Corruption and Civil Rights Commission of Korea (ACRC) เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

ภายหลังจากที่เกาหลีใต้ผลักดันการปฏิรูประบบราชการและออกกฎหมายต่อต้านการคอร์รัปชัน ได้ส่งผลทำให้สถานการณ์คอร์รัปชันในเกาหลีใต้คลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยหากพิจารณาจาก ดัชนีวัดด้านคอร์รัปชัน Corruption Perception Index (CPI) พ布ว่า ภาพลักษณ์ด้านคอร์รัปชันของเกาหลีใต้ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญจากเดิมในปี ค.ศ. ๑๙๙๙ ที่อยู่ที่ ๓.๘ เพิ่มเป็น ๕.๑ ในปี ค.ศ. ๒๐๐๖

การคอร์รัปชันในเกาหลีใต้เกิดขึ้นตั้งแต่แรกก่อตั้งประเทศในปี ค.ศ. ๑๙๙๙ โดยครั้งนั้น หลังจากที่ได้รับเอกสารจากญี่ปุ่น และยีดทรัพย์สินและโรงงานจากญี่ปุ่นมาเป็นของรัฐ มีเฉพาะนักธุรกิจที่มีเส้นสายกับนักการเมืองเท่านั้นที่สามารถซื้อทรัพย์สินดังกล่าวได้ในราคากู๊ด และนักธุรกิจเหล่านี้ส่วนมากได้พัฒนาการเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ในชื่อ “เจบอล” กรณีตัวอย่างที่สำคัญ คือ นาย Yi Pyong-Chol ผู้ก่อตั้งบริษัทซัมซุง ซึ่งในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๕๐ เปิดธุรกิจโรงสีข้าว ต่อมากลายเป็นเจ้าของโรงงานน้ำตาล โรงงานทอผ้า (ซึ่งเคยเป็นโรงงานของญี่ปุ่นมาก่อน) และเริ่มสั่งสมความมั่งคั่ง เรื่อยมา ซึ่งหลายฝ่ายซึ่งให้เห็นว่าความร่ำรวยของเขามาจากการที่มีเครือข่ายกับนักการเมืองเห็นได้จากการที่เขาเป็นผู้บริจาคสำคัญให้กับพระคริสต์นิยมเป็นเงินกว่า ๖๔ ล้านวอน

ความสัมพันธ์ระหว่างภาคธุรกิจเอกชน และรัฐในเกาหลีใต้ได้พัฒนาไปในลักษณะของ “ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์” ในช่วงที่เกาหลีอยู่ภายใต้การปกครองโดยเผด็จการทหาร นับตั้งแต่ ทศวรรษที่ ๑๙๖๐ – ๑๙๘๐ ในช่วงนี้พบว่า การคอร์รัปชันในเกาหลีใต้กล้ายเป็น “การคอร์รัปชันในระดับชาติ” (Nationalized Corruption) การคอร์รัปชันในช่วงเวลานี้ดำเนินควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วของเกาหลีใต้ ปัจจัยในเชิงโครงสร้างที่ส่งผลให้เกิดการคอร์รัปชันคือ การที่รัฐบาลเป็นผู้ผูกขาดการเข้าถึงทรัพยากรแบบทุกประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ซึ่งสถาบันการเงินทุกแห่งในขณะนั้นเป็นของรัฐ ดังนั้น ในการที่ภาคธุรกิจเอกชนจะทำการธุรกิจจำเป็นต้องเข้าหารัฐเพื่อรับการสนับสนุน และการปกป้องเพื่อให้สามารถดำเนินธุรกิจอย่างราบรื่น

อย่างไรก็ตาม เมื่อว่า “เส้นสาย” กับรัฐบาลจะเป็นสิ่งสำคัญในการเข้าถึงแหล่งทรัพยากร ขณะเดียวกัน รัฐบาลได้ตั้งเงื่อนไขในการรับการสนับสนุนด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตั้งเป้าหมายการส่งออก โดยรัฐบาลจะมีระบบตรวจสอบการส่งออกรายเดือนของภาคเอกชน ด้วยเหตุนี้ทำให้มีการคอร์รัปชัน แต่เศรษฐกิจเกาหลีสามารถพัฒนาข้ามหน้าได้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเศรษฐกิจแบบคัดเลือกผู้ชนะ ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ถูกผูกขาดโดยกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ (เจบอล – Chaebol) เพียงไม่กี่กลุ่มที่มีเส้นสาย และสามารถทำตามเงื่อนไขที่รัฐบาลตั้งไว้ได้

ต่อมาเมื่อเศรษฐกิจเกาหลีใต้พัฒนาไปจนถึงระดับหนึ่ง เจบอลเริ่มเป็นอิสระจากการพึ่งพาทรัพยากรของรัฐมากขึ้น ในขณะเดียวกันรัฐบาลถูกแรงกดดันจากต่างชาติให้เปิดเสรี หรือลดทอน

กฎหมายที่มากขึ้น แนวโน้มที่เกิดขึ้นคือการที่เจบอุլพายามเข้าไปถือหุ้นสถาบันการเงิน ในขณะที่รัฐบาลเปิดเสรีในด้านต่าง ๆ มากขึ้น รัฐบาลกลับขาดการพัฒนากลไกกำกับการดำเนินธุรกิจของเจบอุล ทำให้เจบอุลซึ่งครอบครองสถาบันการเงิน ถูกยึมเงินมาลงทุนเกินขนาดเห็นได้จากในช่วงวิกฤต สัดส่วนหนึ่งต่อทรัพย์สินของเจบอุลที่ใหญ่ที่สุด ๓๐ อันดับแรกของเกาหลีในช่วงก่อนวิกฤตเพิ่มสูงขึ้น เป็นร้อยละ ๔๑๙ และกลายเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี ค.ศ. ๑๙๙๗

พัฒนาการของการต่อต้านการคอร์รัปชันในเกาหลีใต้เริ่มตั้งแต่ศวรรษที่ ๑๙๖๐ ในสมัย ประธานาธิบดีปักจุง ฮี ด้วยการออกกฎหมาย “ผู้ร่ำรวยผิดปกติ” (Illicit Wealth Accumulation Law) จับกุมและยึดทรัพย์นักธุรกิจในช่วงแรก ก่อนที่ประธานาธิบดีจะยอมลดค่าปรับและปล่อยนักธุรกิจจากการจับกุม (หากนักธุรกิจยอมที่จะให้การสนับสนุนและทำตามรัฐบาลหาร และได้ออกกฎหมาย Political Purification Law และจับกุมนักการเมือง ข้าราชการ และทหารหลายหมื่นคนในข้อหาคอร์รัปชัน ในสมัยต่อ ๆ มา ประธานาธิบดีคิมอัน ฯ ได้ดำเนินนโยบายในลักษณะเดียวกัน เช่น ประธานาธิบดี Chun Doo-Hwan ประธานาธิบดี Roh Tae-woo หรือประธานาธิบดี Kim Young-sam อย่างไรก็ตาม นโยบายดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเนื่องจากมีวัตถุประสงค์แอบแฝง ในการกำจัดศัตรุทางการเมือง และบังคับให้ผู้สนับสนุนอำนาจเก่ายอมศิโรราป ในขณะที่รัฐบาลดำเนินนโยบายปราบปรามคอร์รัปชันกลับดำเนินการเข้าข่ายคอร์รัปชันเอง

ความคืบหน้าในการผลักดันนโยบายปราบปรามคอร์รัปชันในเกาหลีใต้เกิดขึ้นในช่วงต้น ศวรรษที่ ๑๙๘๐ จากการผลักดันของภาคประชาสังคม โดยองค์กรที่บุกเบิก ได้แก่ เครือข่าย พลเมืองเพื่อความยุติธรรมทางเศรษฐกิจ (Citizen's Coalition for Economic Justice : CCEJ) และ เครือข่ายประชาชนสามัคคีเพื่อประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (People's Solidarity for Participatory Democracy: PSPD) โดยสององค์กรหลักนี้ได้ร่วมกันจัดตั้งเครือข่ายพันธมิตรประชาชนเพื่อต่อต้าน คอร์รัปชัน (Citizen's Coalition for Anti-corruption) และศูนย์สังคมโปร่งใส (Center for Transparency Society) ด้วยการผลักดันขององค์กรภาคประชาสังคมทำให้เกิดการปฏิรูปหลายประการ เช่น ความโปร่งใสในระบบการเงินจากการผลักดันให้เปิดเผยชื่อเจ้าของบัญชีในการทำธุรกรรมทางการเงิน (Real name financial transaction system) การปฏิรูปแหล่งอุดหนุน การปฏิรูประบบราชการ การปฏิรูปทางการเมือง การผลักดันกฎหมายต่อต้านคอร์รัปชัน การผลักดันกฎหมายต่อต้านการฟอกเงิน รวมทั้ง การก่อตั้งหน่วยงานโปร่งใสระดับชาติ (Transparency International) ในเกาหลีด้วย

ความพยายามในการต่อต้านการคอร์รัปชันได้ลายเป็นวาระแห่งชาติ ร่วมกันของรัฐบาลและ ภาคประชาสังคมภายหลังการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี ค.ศ. ๑๙๙๗ เมื่อประธานาธิบดี Kim Dae-Jung ขึ้นสู่อำนาจและได้ตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชัน (Presidential Commission on Anti-Corruption) และคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนพิเศษ เกี่ยวกับการคอร์รัปชัน (Special Investigation Committee for Corruption) ขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๙๙ ในขณะเดียวกันองค์กรภาคประชาสังคมได้ตั้งเครือข่ายการต่อต้านคอร์รัปชันในเกาหลี (Anti-Corruption Network in Korea) และต่อมาภายเป็น Transparency International ในเกาหลี ทั้งนี้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันในเจ้าหน้าที่ระดับสูง รวมทั้งผลักดันแนวทางในการป้องกัน

และปรับปรุงการคัดเลือกบุคคล และนำไปสู่การออกกฎหมายต่อต้านการคดีรับ賄腐ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๒๐๐๑ ในที่สุด

๓.๕.๒ โครงสร้างการต่อต้านการคดีรับ賄腐ในภาครัฐ

ตามกฎหมายการต่อต้านการคดีรับ賄腐ในภาครัฐ ได้บัญญัติข้อกำหนดเบื้องต้นเกี่ยวกับการต่อต้านการคดีรับ賄腐ดังต่อไปนี้

๓.๕.๒.๑ หน่วยงานของรัฐต้องกำหนดบทบัญญัติว่าด้วยจริยธรรม (Code of Conduct) เพื่อเป็นแนวทางให้ข้าราชการปฏิบัติตาม

๓.๕.๒.๒ ข้าราชการเมื่อพบเห็นการกระทำที่อาจเข้าข่ายการคดีรับ賄腐โดยข้าราชการหรือหน่วยงานราชการอื่นๆ สามารถแจ้งการกระทำดังกล่าวได้

๓.๕.๒.๓ ประชาชนสามารถเรียกร้องให้มีการตรวจสอบบัญชีหรือการทำงานของหน่วยงานราชการหากพบว่าหน่วยงานดังกล่าวอาจดำเนินการที่ส่อผลต่อประโยชน์สาธารณะ

นอกจากนี้ กฎหมายดังกล่าวยังกำหนดให้มีหน่วยงานต่อต้านคดีรับ賄腐หรือ KICAC ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระและขึ้นตรงต่อประธานาธิบดีและมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญสืด้าน ดังต่อไปนี้

ด้านแรก อำนาจหน้าที่เชิงนโยบาย

๑) ร่างนโยบายต่อต้านคดีรับ賄腐 พร้อมทั้งกำหนดแนวทางหรือกระบวนการที่จะบังคับใช้

๒) ดำเนินการสำรวจเชิงประเมินการปฏิบัติตามนโยบายต่อต้านคดีรับ賄腐ในหน่วยงานภาครัฐ

๓) ทำการสำรวจระดับการคดีรับ賄腐 สาเหตุการคดีรับ賄腐และทัศนคติรวมถึงพฤติกรรมของข้าราชการที่มีต่อเรื่องการคดีรับ賄腐

๔) จัดทำการประเมินนโยบายการต่อต้านการคดีรับ賄腐 (Evaluation of Anti-Corruption Policy) และ Integrity Perception Index (IPI) ซึ่ง KICAC ได้ดำเนินการสำรวจหน่วยงานของรัฐบาลทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นกว่า ๗๗ หน่วยงาน

ด้านที่สอง การพัฒนาโครงสร้างเชิงสถาบัน

๑) จัดหน่วยงานหรือแนวทางการปฏิบัติในระบบราชการที่นำไปสู่การคดีรับ賄腐

๒) พัฒนากรอบความโปร่งใสในแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐ และขั้นตอนการทำงาน

๓) จัดทำ Code of Conduct ที่เหมาะสมกับหน่วยงานของรัฐแต่ละแห่ง เพื่อสร้างธรรมาภิบาลเชิงจริยธรรมให้กับข้าราชการ

ด้านที่สาม การบริหารจัดการผู้แจ้งเบาะแส (Whistleblowers)

๑) จัดทำเครื่องมือการปฏิบัติงานและกำหนดกระบวนการทำงาน ในการบริหารจัดการกับการแจ้งเหตุคือร์รัปชัน การปกป้องผู้แจ้งเบาะแส ระบบชดเชยความเสียหาย ทั้งนี้ ต้องอยู่บนฐานของการกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

๒) ใช้อำนาจจัดการการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในข้าราชการระดับสูง การเปิดช่องทางให้มีการยื่นเรื่องให้วินิจฉัยใหม่ หรือสอบสวนใหม่ในกรณีที่มีผลการวินิจฉัยไม่หนักแน่นเพียงพอ หรือการพยายามคุกคามหรือประพฤติมิชอบต่อผู้แจ้งเบาะแส

ด้านที่สี่ การให้การศึกษา

๑) เสริมสร้างความตระหนักต่อสาธารณะต่อผลร้ายของการคอร์รัปชัน

๒) เพิ่มเติมเนื้อหาเรื่องการต่อต้านคอร์รัปชันในหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับต่าง ๆ

๓) ดำเนินโครงการร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติประชาชนเกี่ยวกับการคอร์รัปชัน

๔) ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศและประเทศต่างๆ ซึ่ง KICAC ได้วางแผนที่จะประชุมกับองค์กรปราบปรามคอร์รัปชันในประเทศต่าง ๆ ที่ประสบผลสำเร็จในการต่อต้านคอร์รัปชันเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ไม่ว่าจะเป็นสิงคโปร์ ฮ่องกง สาธารณูรุป เป็นต้น

แม้ KICAC เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้องโดยตรงกับการป้องกันการคอร์รัปชันโดยตรงของภาครัฐ แต่เป็นทั้งในระดับสาธารณะและเชิงนโยบายเป็นหลัก แต่ไม่มีอำนาจในการสืบสวนหรือสั่งฟ้องคดีความที่เกี่ยวกับการคอร์รัปชัน ซึ่งจะอยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของอัยการ

KICAC เป็นหน่วยงานที่พัฒนามาจากคณะกรรมการภายในรัฐบาล ซึ่งมีตัวแทนจากหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมในองค์คณะ โดยตามเจตนาرمณ์ของกฎหมายต่อต้านการคอร์รัปชันต้องการให้ KICAC มีบทบาทสำคัญสามประการ ได้แก่ ประการแรก เป็นตัวกลางในการประสานความร่วมมือ ประการที่สอง นำเสนอแนวทางในการปรับปรุงโครงสร้างกฎหมายและระบบการดำเนินงานของราชการเพื่อป้องกันการคอร์รัปชัน และประการที่สาม เสริมสร้างความตระหนักและความรู้กับประชาชน เพื่อดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อต้านการคอร์รัปชัน

ในปัจจุบัน KICAC ได้เข้ามาทำงานแทนที่คณะกรรมการอัยการภายในรัฐบาล แต่เพื่อให้บรรลุเจตนาرمณ์ที่ต้องการให้ KICAC เป็นตัวกลางในการประสานความร่วมมือ ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๒๐๐๔ เป็นต้นมา ประธานาธิบดีได้มีการจัดประชุมร่วมกับตัวแทนจากฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น KICAC สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานอัยการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการคลัง และคณะกรรมการแข่งขันทางการค้า เข้าประชุมเพื่อหารือแนวทางเชิงนโยบายในการผลักดันการแก้ปัญหาคอร์รัปชัน และลดอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการประสานระหว่างหน่วยงาน

การทำงานของ KICAC เป็นการทำงานในระดับมหภาค เป็นหลัก และมุ่งเน้นไปที่การคอร์รัปชันโดยข้าราชการ แต่ในปัจจุบัน KICAC ได้ขยายขอบเขตการทำงานไปสู่ระดับย่อยๆ มากขึ้น เช่น การ

จัดตั้งศูนย์ “ศูนย์จริยธรรมทางธุรกิจ” เพื่อให้ข้อมูลและแสวงหาความร่วมมือกับธุรกิจเอกชนในการป้องกันการคอร์รัปชันหรือการจัดตั้ง “ศูนย์พัฒนาเมืองต่อต้านการคอร์รัปชัน” เพื่อให้ข้อมูลและแสวงหาความร่วมมือจากองค์กรพัฒนาเอกชน และภาคประชาชนระดับท้องถิ่น ซึ่งจะถึงปี ค.ศ. ๒๐๐๕ มีศูนย์ดังกล่าวในท้องถิ่น ๒๓ ศูนย์

กระบวนการคัดสรรกรรมการ KICAC ที่มี ๘ คนนั้น ตามกฎหมายต่อต้านการคอร์รัปชันได้กำหนดให้กรรมการมาจากการแต่งตั้งของประธานาธิบดี รัฐสภา และผู้พิพากษาสูงสุดแห่งศาลฎีกา ซึ่งแต่ละฝ่ายมีสิทธิเสนอแต่งตั้งฝ่ายละ ๓ คน เพื่อความเป็นธรรม และความเป็นกลาง โดยกรรมการต้องมีคุณสมบัติดังนี้

ประการแรก เคยดำรงตำแหน่งระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือสูงกว่านั้นมาเป็นระยะเวลา ๘ ปี ขึ้นไปในสถาบันการศึกษา

ประการที่สอง เคยดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา อัยการ หรือทนายความและมีประสบการณ์มากกว่า ๑๐ ปีขึ้นไป

ประการที่สาม เคยเป็นข้าราชการในระดับ ๓ หรือสูงกว่านั้น เป็นระยะเวลา ๕ ปี หรือมากกว่านั้น

ประการที่สี่ บุคคลที่มีผลงานหรือประสบการณ์อันเป็นที่ยอมรับเท่ากับคุณสมบัติสาม ประการข้างต้น หรือเป็นบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อด้วยองค์กรพัฒนาเอกชน และบุคคลที่จะมาเป็นคณะกรรมการต้องไม่มีข้อห้ามดังต่อไปนี้

- (๑) บุคคลที่ไม่ได้เป็นพลเมืองเก้าหลี
- (๒) บุคคลที่ถูกให้ออกจากราชการ หรือถูกศาลตัดสินให้จำคุกในคดีอาญา
- (๓) บุคคลที่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง
- (๔) บุคคลที่จะลงรับสมัครเลือกตั้ง
- (๕) บุคคลที่อาจมีอุปสรรคทั้งทางกายภาพและทางจิตที่จะทำงาน

คณะกรรมการ KICAC จะมีระยะเวลาดำรงตำแหน่งสมัยละ ๓ ปี และสามารถเพิ่มได้แค่สมัยเดียวเท่านั้น ที่สำคัญคือคณะกรรมการจะไม่สามารถถูกปลดหรือสั่งย้ายได้ซึ่งจะเป็นสิ่งรับรองการทำงานของ KICAC ว่าเป็นอิสระจากอำนาจของฝ่ายต่าง ๆ

KICAC แบ่งส่วนงานออกเป็น ๔ ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายการวางแผน ฝ่ายประชาสัมพันธ์และแสวงหาความร่วมมือ ฝ่ายตรวจสอบการกระทำที่เป็นการคอร์รัปชัน และฝ่ายตรวจสอบรายงานนอกจานนี้ยังมีฝ่ายกฎหมายที่แยกจากฝ่ายปฏิบัติงานหลักอีกด้วย

โครงสร้างของคณะกรรมการจะปรับเป็น ๑๕ คน โดยมีประธาน ๑ คน รองประธาน ๓ คน Standing Commissioner ๓ คน และ Non - Standing Commissioner ๙ คน โดยแบ่งงานเป็น ๓ ด้าน คือ ตรวจการรัฐสภาพ การต่อต้านการทุจริต และรับเรื่องการอุทธรณ์การบริหารงาน โดยมีรองประธานของแต่ละด้านกำกับดูแล ซึ่งคณะกรรมการ ACRC นี้จะมีกฎหมายรับรองความเป็นอิสระของหน่วยงาน

ACRC มีหน้าที่หลัก ๓ ประการ ได้แก่ การสนับสนุนต่อการร้องทุกข์และปรับปรุงระบบงานที่ไม่เหมาะสมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย การสร้างสังคมที่ใสสะอาดโดยการป้องการและการควบคุมการทุจริตในภาครัฐ การปกป้องสิทธิของประชาชนจากการบริหารงานที่ไม่เป็นธรรมและไม่ถูก

กฎหมายผ่านระบบการอุทธรณ์การบริหารงาน และมีกระบวนการดำเนินการสำคัญ ๓ แนวทาง ได้แก่ พัฒนาระบบที่มีประสิทธิภาพและมีบูรณาการในการเสริมสร้างสิทธิของพลเมือง ปรับปรุงกฎหมาย และกฎหมายเพื่อปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของประชาชนเพิ่มความเที่ยงธรรมในชาติ และสร้างวัฒนธรรมความเที่ยงธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมโดยรวม

ในส่วนต่อต้านการทุจริต ACRC มีกรอบในการดำเนินงาน ดังนี้

- ๑) ทำการประสานงานนโยบายต่อต้านการทุจริตในระดับประเทศ โดย ACRC จะทำการทั้ง ในด้านของการริเริ่มและนำเอานโยบายการต่อต้านการทุจริตไปปฏิบัติ โดยมีมาตรการต่าง ๆ ดังนี้
 - ๑.๑) ประสานงานการริเริ่มการต่อต้านการทุจริตในระดับประเทศ
 - ๑.๒) ประเมินความเที่ยงธรรมขององค์กรภาครัฐ
 - ๑.๓) อุดช่องโหว่ของกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ
 - ๑.๔) ทำการประเมินผลกระทบจากการทุจริต
- ๒) ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริตอย่างสมัครใจ โดยมีแนวทาง มาตรการต่าง ๆ ดังนี้
 - ๒.๑) กระตุ้นให้สังคมตระหนักถึงประเด็นการทุจริต
 - ๒.๒) สร้างการเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการต่อต้านการทุจริต
 - ๒.๓) มีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริตในระดับโลก
- ๓) สอดส่องและตรวจสอบทุจริต
 - ๓.๑) การรับรายงานเกี่ยวกับการรายงานการทุจริตและดำเนินต่อผู้ทำการทุจริต โดยมีกระบวนการเริ่มต้นที่ผู้แจ้งข้อมูลเบาะแสต่าง ๆ แจ้งเรื่องให้ ACRC ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง เปื้องต้น เมื่อตรวจสอบว่ามีมูลแล้วจึงเสนอเรื่องให้อยู่การทำการสอบสวนและแจ้งผลมายัง ACRC เพื่อแจ้งต่อผู้แจ้งข้อมูลเบาะแส ทั้งนี้ ACRC สามารถที่จะแจ้งข้อหาการทุจริตกับผู้ดำรงตำแหน่ง ระดับสูงได้โดยตรงหากมีการสงสัยผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงนั้น และ ACRC มีอำนาจที่จะขอให้มีการสอบสวนใหม่ ถ้าเห็นว่ากระบวนการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ห้องถິนไม่ดีพอ และผลการสอบสวนไม่สั่งฟ้อง ACRC สามารถเสนอเรื่องไปศาลสูงของເກຫລສໄຕได้
 - ๓.๒) ดำเนินการให้เจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม (Code of Conduct)
- ๔) ปกป้องและให้รางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแส
 - ๔.๑) สร้างหลักประกันให้ได้รับการจ้างงานต่อและทำให้ไม่เกิดการเหยียดและกีดกันในการทำงาน
 - ๔.๒) เก็บความลับข้อมูลส่วนตัวของผู้แจ้งเบาะแส
 - ๔.๓) สร้างความปลอดภัยในชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของผู้แจ้งเบาะแส ครอบครัวและญาติพี่น้อง
- ๕.๔) ให้รางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสหากการดำเนินการปราบการทุจริตนั้นส่งผลให้รายได้ของรัฐเพิ่มขึ้นหรือเป็นการลดการสูญเสียรายได้ของรัฐ โดยจะได้รับรางวัลเป็นเงินไม่เกิน ๒ ล้านดอลลาร์สหรัฐ

จะเห็นว่าแม้มีการปรับ KICAC ให้รวมเป็นส่วนหนึ่งของ ACRC แล้ว แต่ภาระงานหลักเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตเดิมของ KICAC ได้กลับเป็นงานส่วนหนึ่งของ ACRC โดยมีร่องประ ранทำหน้าที่รับผิดชอบ

๓.๕.๓ มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชัน

๓.๕.๓.๑ มาตรการปักป้องและให้รางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแส KICAC ให้ความสำคัญทั้งในด้านการปักป้องและให้รางวัลกับผู้แจ้งเบาะแส ที่ต้องปักป้องเนื่องจากผู้แจ้งเบาะแสจะต้องไม่ต่อสู้อย่างโดยเดียวในสภาพที่ถูกกดดันและคุกคามจากหัวหน่วยงานและเพื่อปรับปรุงการทำงาน ส่วนการให้รางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจให้สังคมกล้าที่จะเปิดเผยเรื่องคอร์รัปชันมากขึ้น โดยกระบวนการปักป้องเริ่มจาก KICAC จะร้องขอไปยังหน่วยงานสอบสวนให้ปกปิดชื่อหรืออัตลักษณ์ แต่หากผู้แจ้งเบาะแสเป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานสอบสวน KICAC อาจนำเรื่องดังกล่าวให้หน่วยงานอื่นดำเนินการสอบสวนแทน และหากจำเป็นอาจร้องขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจให้การปักป้องคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสเป็นกรณีพิเศษ มาตรการในการปักป้องแก่ผู้แจ้งเบาะแสต่าง ๆ มีรายละเอียดดังนี้

- ในบางกรณีจะมีผู้แจ้งเบาะแสในส่วนที่ทำงานภาคธุรกิจ ซึ่งทำให้ต้องมีการแก้ไขกฎหมายป้องกันการทุจริต (Anti-Corruption Act) ให้การเปิดเผยข้อมูลของเจ้าหน้าที่ในบริษัทไม่เป็นการละเมิดกฎหมายการรักษาความลับบริษัท ทำให้การปักป้องผู้แจ้งเบาะแสคุ้มครองถึงลูกจ้างในภาคธุรกิจด้วย

- องค์กรที่ได้รับการแจ้งว่ามีการทุจริตจากผู้แจ้งเบาะแสจะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าไม่มีการแก้แค้น ข่มขู่ คุกคามหรือกลั่นแกล้งผู้แจ้งเบาะแส โดยองค์กรต่าง ๆ จะต้องแสดงให้เห็นสถานะและสภาพการทำงานของผู้แจ้งเบาะแสนั้นเหมือนเดิม

- การปักป้องผู้แจ้งเบาะแสแตกต่างจากเดิม คือ ในอดีตการปักป้องจะเกิดขึ้นเมื่อมีการแก้แค้นหรือกลั่นแกล้งเกิดขึ้นแล้ว แต่ในปัจจุบันแม้ผู้แจ้งเบาะแสคิดว่าตนเองจะถูกแก้แค้นก็จะได้รับการปักป้องเช่นกัน

- ในอดีตองค์กรที่ไม่ให้ความร่วมมือในการส่งเอกสารเพื่อการสอบสวนจะไม่ได้รับการลงโทษ แต่ในปัจจุบันจะได้รับการลงโทษโดยปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้ถ้ามีการแก้แค้นต่อผู้แจ้งเบาะแสเกิดขึ้นจะถือว่าหัวหน้าองค์กรเป็นอาชญากรรมและปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐด้วยเช่นกัน

ผลจากการใช้มาตรการนี้ทำให้บริษัทภาคเอกชนริเริ่มโครงการแจ้งเบาะแสด้วยตัวเองขึ้นมา และผู้แจ้งเบาะแสได้จัดตั้ง “Gathering of Whistleblowers” ขึ้นมา เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการแจ้งเบาะแสและรวมถึงการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการแก้แค้น ความสำคัญของมาตรการนี้อยู่ที่การปักป้องและป้องกันผู้แจ้งเบาะแสมากกว่าการเยียวยาหรือการชดเชยให้จากการแก้แค้นที่เกิดขึ้น

สำหรับการให้รางวัลจูงใจแก่ผู้แจ้งเบาะแสนั้น นอกจากจะให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสเป็นเงินรางวัลมูลค่าไม่เกิน ๒ ล้านดอลลาร์สหรัฐแล้วในขณะนี้ยังมีการพิจารณาว่าจะขยายขอบเขตการให้

รางวัลแก่คุณที่ให้ความช่วยเหลือในการสอบสวนหรือตรวจสอบด้วย รวมทั้งพิจารณาด้วยว่าควรให้เงินทดแทนแก่ผู้แจ้งเบาะแสที่ได้รับผลกระทบจากการแก้แค้น

๓.๕.๓.๒ การสำรวจการทุจริต โดย KICAC ได้จัดทำการประเมินความเที่ยงธรรม (Integrity Evaluation : IE) เนื่องจากเห็นว่า CPI (Corruption Perception Index) นั้นแม้มีจະเป็นตัวชี้วัดที่ดีแต่ก็ยังมีข้อบกพร่องอยู่ เช่น เน้นการสำรวจลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักธุรกิจ นักวิจัย และนักวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันระหว่างประเทศ ซึ่งทำให้ไม่ได้รับข้อมูลจากผู้รับบริการและนอกจากนี้ยังเป็นตัวชี้วัดความรับรู้ (Perception) ซึ่งอาจแตกต่างจากการเป็นจริง นอกจากนี้ CPI ยังไม่ได้บ่งชี้พื้นที่และระดับของการทุจริต

ดังนั้น KICAC จึงทำการสำรวจโดยใช้ IE ซึ่งเป็นการสำรวจที่ประชาชนเกาหลีใต้สามารถประเมินความเที่ยงธรรมของสถาบันที่ให้บริการสาธารณะต่าง ๆ โดยมีการสำรวจจากประสบการณ์ตรงของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานของรัฐบาลกลาง องค์กรปกครองท้องถิ่น สำนักงานการศึกษา และองค์การที่เกี่ยวกับบริการสาธารณูปโภคต่าง ๆ ซึ่งเป็นการสำรวจทางโทรศัพท์โดยหน่วยงานพิเศษ ในปี ก.ศ. ๒๐๐๔ KICAC ได้ทำการสำรวจการทุจริตใน ๑,๓๓๐ เรื่อง และใน ๓๗๕ หน่วยงาน ผลการสำรวจถูกเผยแพร่ผ่านสื่อซึ่งทำให้หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ แข่งขันกันเพื่อให้อันดับของตนเองดีขึ้น ทั้งนี้ ในปัจจุบัน KICAC ยังให้ความช่วยเหลือแก่ Indonesian Anti-Corruption Agency (KPK) ในการทำการสำรวจแบบ IE นี้

๓.๕.๓.๓ ประมวลจริยธรรม (Code of Conduct) โดย KICAC ได้เสนอการตรวจสอบการทุจริตในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐในการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม เพื่อให้เกิดแนวทางจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ACRC (KICAC เดิม) ได้เสนอแนวทางปฏิบัติทางจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในเดือนพฤษภาคม ก.ศ. ๒๐๐๓ ว่าสิ่งใดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐควรทำหรือไม่ควรทำ ซึ่งมีผลทำให้หน่วยงานรัฐต้องออกประมวลจริยธรรมของตนเอง โดย ACRC จะเป็นผู้ตรวจสอบการดำเนินการและการละเมิดประมวลจริยธรรมของแต่ละหน่วยงานเพื่อป้องกันการให้ของขวัญและการเลี้ยงต้อนรับที่มีมูลค่าเกินควร โดยประมวลจริยธรรมนี้ควรจะเป็นมาตรการทางจริยธรรมที่มีความเข้มงวดกว่ากฎหมาย โดยเนื้อหาของประมวลจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐมีดังนี้

- การปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมโดยไม่เกิดการทับซ้อนในผลประโยชน์ เพื่อไม่ให้เกิดความลำเอียง รวมถึงการป้องกันการเรียกร้องจากนักการเมืองและจากพวกรพ้องของตนเอง
- การห้ามการให้และรับสิ่งตอบแทนอันมีค่า ซึ่งก็คือการห้ามการใช้อำนาจหน้าที่ในด้านข้อมูลหรือการเงินเพื่อได้มาซึ่งประโยชน์ส่วนตน และห้ามไม่ให้ใช้สมบัติสาธารณะเพื่อประโยชน์ของตนเอง รวมถึงการห้ามรับเงินและสิ่งมีค่าอื่น ๆ
- การสร้างบรรยายกาศที่น่าทำงานให้กับข้าราชการโดยการห้ามในเรื่องราวในทางลบ เช่น การเย็บเงินอย่างไม่เหมาะสม การรายงานการไปให้บริการทางวิชาการภายนอก การรับเงินในเทศบาลต่าง ๆ
- มาตรการต่อต้านการละเมิดประมวลจริยธรรม เช่น ให้มีการรายงานการละเมิดและมีการลงโทษทางวินัย

๓.๕.๓.๔ การสร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐและภาคอื่น ๆ ในการต่อต้านการทุจริต โดยริเริ่มโครงการ K-PACT ซึ่งเป็นครั้งแรกที่มีการริเริ่มสร้างความโปร่งใสในภาครัฐให้โดยทางภาคประชาชนสังคมและมีหลายภาคส่วนจากสังคมมาเป็นหุ้นส่วน โดยแต่ละภาคส่วนมีส่วนเกี่ยวข้องดังนี้

- ในภาครัฐ ต้องมีรัฐบาลที่โปร่งใสและมีการสถาปนากระบวนการต่อต้านการทุจริต โดยแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต การทำให้สถาบันภาครัฐมีพื้นฐานในการสร้างความเข้มแข็งในความเที่ยงธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการให้สัตยาบันแก่ UN Convention Against Corruption ผลงานในทางปฏิบัติงาน K- PACT ได้แก่ การร่างกฎหมายเพื่อตรวจสอบค์การบริการสาธารณะและมีการใช้มาตรการป้องกันผู้แจ้งเบาะแสตามพระราชบัญญัติต่อต้านการทุจริตให้เข้มแข็งขึ้น

- ในภาคการเมือง จะต้องมีการเมืองที่ใสสะอาดและรับผิดชอบต่อประชาชน ซึ่งจะมีกระบวนการต่าง ๆ เช่น การปรับปรุงเชิงสถาบันให้เกิดการป้องกันการใช้อำนาจในทางที่ผิดในสิทธิที่ปลดจาก การจับกุมของนักการเมือง เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับคณะกรรมการอิกรัฐสภาด้านจริยธรรม ปฎิรูปกฎหมายและระเบียบเพื่อเพิ่มความโปร่งใสในการให้เงินอุดหนุนทางการเมือง รวมถึงดำเนินการกับการล็อบบี้ที่ผิดกฎหมาย โดยมีการออกกฎหมายยึดเงินอุดหนุนทางการเมืองที่ผิดกฎหมาย และมีการแก้กฎหมายไม่ให้สมาชิกสภานิติบัญญัติดำรงตำแหน่งมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง และจัดตั้ง K-PACT ของสภานิติบัญญัติ

- ในภาครัฐกิจ ต้องมีการบริหารจัดการที่มีจริยธรรมและมีการเสริมสร้างการบริหารงานที่โปร่งใสให้เกิดขึ้นในระบบตลาดและในบริษัทโดยมีมาตรการต่าง ๆ เช่น การสร้างความโปร่งใสในระบบบัญชีโดยมีการตรวจสอบจากการอิสระ สร้างหลักประกันโดยการมีกรรมการบริหารจากภายนอก โดยมีผลในการปฏิบัติคือ สามารถอุตสาหกรรมแห่งภาครัฐ และสถาบันของภาคเอกชนอื่น ๆ ได้มีบทบาทนำในการเสริมสร้างบรรษัทธรรมาภิบาลและส่งเสริมให้เกิดประมวลจริยธรรมของบรรษัทและทำให้เกิดการบริหารงานแบบมีจริยธรรมระหว่างบรรษัทใหญ่ ๆ ที่ร่วมตกลงกัน

- ในภาคประชาชน จะเน้นการสร้างเครือข่ายของความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทุจริตจากภาคประชาชน โดยมีมาตรการต่าง ๆ เช่น การออกกฎหมายบัตรสำหรับภาคประชาชนที่เป็นแนวทางของการปฏิบัติในการต่อต้านการทุจริต และมีการเรียกร้องให้ออกกฎหมายที่ออกแบบให้เกิดระบบการมีส่วนร่วมจากพลเมือง ซึ่งภาคประชาชนมีบทบาทนำในการลงนามใน K-PACT ทั้งในด้านของพื้นที่และประเด็นต่าง ๆ ใน การต่อต้านการทุจริต เช่น การก่อสร้าง การเงิน และการศึกษา ผลในการปฏิบัติคือ แรงกดดันเพื่อให้ K-PACT มีการดำเนินการเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง

- ส่วนที่สำคัญยิ่งใน K-PACT คือ การสร้างองค์การองรับที่เป็นรูปธรรม กล่าวคือ การจัดตั้ง สภา K-PACT เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบในสิ่งที่ภาคต่าง ๆ ตกลงร่วมกันทำ โดยสภานี้มีโครงสร้างในแนวตั้งประกอบด้วยการประชุมใหญ่ทั่วไป และมีคณะกรรมการกำกับดูแล ซึ่งจะมีคณะกรรมการบริหารรองรับโดยมีสำนักงานเลขานุการอยู่ช่วยเหลือ และมีโครงสร้างในแนวราบ ขนาดใหญ่กับคณะกรรมการบริหารคือในแต่ละภาคจะมีคณะกรรมการและคณะกรรมการของตนเองโดยมีครบถ้วนภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคการเมือง ภาคธุรกิจ ภาคประชาชนสังคม และภาคอื่น ๆ ซึ่งอนุกรรมการในแต่ละภาคจะเป็นกลไกในการดำเนินงานในแต่ละส่วนของตนเอง อนุกรรมการภาครัฐ

จะดูแลเรื่องที่เกี่ยวกับองค์กรปกครองท้องถิ่นและองค์การที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐ อนุกรรมการภาค การเมืองจะดูแลจริยธรรมของสมาชิกสภา การให้เงินสนับสนุนทางการเมือง และการออกกฎหมาย เกี่ยวข้องกับ K-PACT อนุกรรมการภาคเอกชน จะมีบทบาทเกี่ยวกับการบริหารงานที่มีจริยธรรม การ มีระบบบัญชีที่โปร่งใส บรรทัดฐานกิจกรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมของบรรษัท อนุกรรมการภาค ประชาสังคมจะมีบทบาทด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและการให้การศึกษาเกี่ยวกับความ โปร่งใส ส่วนอนุกรรมการด้านอื่น ๆ จะดูแลเรื่องการศึกษา แรงงาน การเงิน และการปรึกษาทาง กฎหมาย

- การให้เงินสนับสนุนการดำเนินการของ K-PACT นั้นมาจากรัฐบาล รัฐสภา และ ภาคธุรกิจ โดยอัตราส่วน ๑/๔ ๑/๔ และ ๒/๔ ตามลำดับ ส่วนภาคประชาสังคมไม่ต้องให้เงิน สนับสนุน

ตารางที่ ๕ สรุปผลการศึกษาเปรียบเทียบกรณีศึกษาทั้ง ๕ ประเทศ

ประเทศ	รูปแบบคอร์รัปชัน	หน่วยงานหลัก	ปัจจัยสำคัญ	มาตรการเชิงปราบปราม	มาตรการเชิงป้องกัน	มาตรการเชิงสนับสนุน
นิวซีแลนด์	การลักทรัพย์และทรัพย์สินอื่น ๆ ขององค์กร และการขอเบิกค่าใช้จ่ายและการจ่ายค่าตอบแทนที่ไม่ถูกต้อง		<ul style="list-style-type: none"> ระบบที่มีความยึดมั่นในคุณธรรม การสื่อสารเกี่ยวกับนโยบายป้องกันและปราบปรามการทุจริตและความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนและสม่ำเสมอ 		<ul style="list-style-type: none"> การตรวจสอบค่าใช้จ่ายของเจ้าหน้าที่อย่างใกล้ชิด วัฒนธรรมการรายงานการทุจริต และทราบว่าการรายงานดังกล่าวจะได้รับการตอบสนองอย่างจริงจัง การมีศูนย์รับเรื่องร้องเรียนการทุจริต และการป้องกันผู้ร้องเรียน 	
สิงคโปร์	<ul style="list-style-type: none"> การทุจริตของภาคเอกชน การที่รัฐมนตรีหรือข้าราชการระดับสูงรับเงินใต้โต๊ะในการประกรหาราคา หรือให้สัมปทาน 	Corruption Practices Investigation Bureau (CPIB) มีหน้าที่สืบสวนสอบสวน ออกมาตรการป้องกันคอร์รัปชัน ทั้งภาครัฐ	<ul style="list-style-type: none"> ความมั่นคงทางการเมือง ความมุ่งมั่นทางการเมืองและการปฏิบัติเป็นตัวอย่างของผู้นำ ระดับการพัฒนาของเศรษฐกิจและสังคม 	<ul style="list-style-type: none"> การที่ CPIB มีอำนาจอย่างเต็มที่ รวมถึงจับกุมโดยไม่ต้องมีหมายจับจากศาล การเชื่อด้วยหลักฐานโดยเลือกเฉพาะคดีที่ใหญ่และดำเนินคดีกับปลาตัวใหญ่ก่อน 	<ul style="list-style-type: none"> กฎหมายการปกป้องผู้ให้ข้อมูล การปกป้องผู้แจ้งเบาะแส โดยใช้เทคโนโลยี 	<ul style="list-style-type: none"> การจัดทำการสำรวจจากผู้ใช้บริการภายนอกโดย CPIB การจัดทำการสำรวจรับรู้ของสาธารณะโดย CPIB การปฏิรูประบบราชการลดขั้นตอนการทำงาน

ประเทศ	รูปแบบคอร์รัปชัน	หน่วยงานหลัก	ปัจจัยสำคัญ	มาตรการเชิงปราบปราม	มาตรการเชิงป้องกัน	มาตรการเชิงสนับสนุน
		และเอกสาร เป็นส่วนหนึ่งของระบบยุติธรรม ตั้งแต่๑๙๔๒	• การมีกฎหมายที่เข้มงวดและใช้เด็ดขาด	• กลยุทธ์เน้นทางภาครัฐและเอกสารเพราเดียร์พันกันอย่างแยกไม่ออกร • การเอาผิดกับหัวผู้รับรู้การทุจริตที่ไม่แจ้งความและผู้รับสินบนแทนผู้อื่น	• การมีประมวลจริยธรรมและข้อบังคับเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนในคู่มือข้าราชการ • ประมวลจริยธรรมของรัฐมนตรี และข้อปฏิบัติของรัฐมนตรีในการเกี่ยวข้องกับธุรกิจเอกชนรวมถึงข้อห้ามปฏิบัติหลังเกษียณ	• การฝึกอบรมข้าราชการเพื่อปลูกฝังค่านิยมให้มีคุณธรรมสูง • การสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานภาครัฐอย่างครอบคลุม • การให้คำแนะนำและศึกษาแก่พลเมืองทุกกลุ่ม

ประเทศ	รูปแบบคอร์รัปชัน	หน่วยงานหลัก	ปัจจัยสำคัญ	มาตรการเชิงปรับปรุง	มาตรการเชิงป้องกัน	มาตรการเชิงสนับสนุน
ฮ่องกง	การทุจริตของภาคเอกชน การที่ข้าราชการรับเงินใต้ดิน การที่มีหน้าที่สอบสวน ป้องกัน และให้การศึกษาแก่ประชาชนเพื่อปลูกฝังค่านิยมและเปลี่ยนแปลงทัศนคติ	Independent Commission Against Corruption (ICAC) มีหน้าที่สอบสวน ป้องกัน และให้การศึกษาแก่ประชาชนเพื่อปลูกฝังค่านิยมและเปลี่ยนแปลงทัศนคติ	<ul style="list-style-type: none"> รัฐบาลให้การสนับสนุน เจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูงให้ความตระหนักและตั้งใจจริงจะแก้ปัญหา ซึ่งเห็นว่าเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่จะต้องใช้เวลาแก้ไขอย่างต่อเนื่อง การมีกฎหมายที่เข้มงวดและใช้ได้จริง 	<ul style="list-style-type: none"> ICAC มีกฎหมายที่เกือบหนุนและมอบอำนาจในการปราบปราม 	<ul style="list-style-type: none"> การปกป้องผู้แจ้งเบาะแส การมีประมวลจรรยาบรรณหรือจริยธรรมในองค์กร การให้ความศึกษาเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติและปลูกฝังค่านิยมต่อต้านคอร์รัปชัน 	<ul style="list-style-type: none"> รัฐบาลย่องกงให้การสนับสนุน ICAC ในด้านงบประมาณและทรัพยากรอื่นๆ ที่แสดงถึงความมุ่งมั่นในการแก้ปัญหาคอร์รัปชัน

ประเทศ	รูปแบบคอร์รัปชัน	หน่วยงานหลัก	ปัจจัยสำคัญ	มาตรการเชิงปรับปรุง	มาตรการเชิงป้องกัน	มาตรการเชิงสนับสนุน
ญี่ปุ่น	<ul style="list-style-type: none"> การขัดขวางการประมูลระหว่างนักการเมือง ข้าราชการระดับสูง และธุรกิจขนาดใหญ่ ปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนกับการให้สิทธิพิเศษทางการค้า ปัญหาการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์เพื่อตำแหน่งการทำงาน 	ไม่มีหน่วยงานพิเศษแต่ออาศัยหน่วยงานตัวจริง อัยการ และ Fair Trade Commission โดยอัยการมีหน่วยงานพิเศษตามเมืองใหญ่ เพื่อคดีที่ขับข้อน มีอำนาจทั้งสืบสวนสอบสวน และจับ	<ul style="list-style-type: none"> การตีตัวขององค์กรภาคประชาสังคม ระดับการพัฒนาของเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม 	<ul style="list-style-type: none"> กฎหมายป้องกันการแข่งขันที่ไม่ยุติธรรม กฎหมายการค้าที่ยุติธรรม Anti-Monopoly Law ตามมาตรฐาน OECD 	<ul style="list-style-type: none"> กฎหมายทางด้านจริยธรรมระดับชาติ (๒๐๐๐) สำหรับข้าราชการและนักการเมือง กฎหมายกำกับเงินทุนของพระคราเมืองและกฏดูแลกรรมในการเลือกตั้ง กฎหมายการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร (๑๙๘๙) 	<ul style="list-style-type: none"> การปฏิรูประบบราชการ เช่น Privatization, Regionalization การสำรวจการทุจริตโดย Citizen's Ombudsmen Group การจัดลำดับความโปร่งใสของหน่วยงานรัฐโดยองค์กรเอกชน Japanese Corporate Law ที่มีมาตรฐานให้ปลูกฝังการต่อต้านการทุจริตในองค์กรเอกชน
เกาหลีใต้	ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ระหว่างรัฐบาลและเอกชนขนาดใหญ่	Anti-Corruption and Civil Rights Commission of Korea (ACRC) เกิดจากการรวม KIKAC กับหน่วยงานอื่น	<ul style="list-style-type: none"> กฎหมายการต่อต้านการคอร์รัปชัน (๒๐๐๑) การตั้งคณะกรรมการพิเศษประจำสำนักประธานาธิบดี การตีตัวขององค์กรภาคประชาสังคม 	<ul style="list-style-type: none"> เน้นปัญหาคอร์รัปชันในข้าราชการระดับสูง การเชื่อมโยงให้ลิงค์โดยสามารถเอาผิดกับนักการเมืองระดับสูงได้ สำเร็จ 	<ul style="list-style-type: none"> หน่วยงานของรัฐต้องมีประมวลจริยธรรม การปกป้องและให้รางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแส ประชาชนเรียกร้องให้มีการตรวจสอบบัญชีหรือพัฒนาเอกชนด้านการศึกษา หน่วยงานรัฐได้ 	<ul style="list-style-type: none"> การสำรวจการทุจริต การสร้างเครือข่ายกับเอกชนและประชาสังคมของ K-PACT การร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนด้านการศึกษา การสร้างเครือข่ายกับต่างประเทศ

จากการศึกษาการทุจริตคอร์รัปชัน และแนวทางและวิธีการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชันในต่างประเทศ เช่น นิวซีแลนด์ สิงคโปร์ อ่องกง ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ซึ่งเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชัน ซึ่งจะมีแนวทางคล้าย ๆ กัน คือ ๑) การออกกฎหมาย พร้อมทั้งยุทธศาสตร์มีมาตรการในการป้องกันและปราบปรามอย่างใกล้ชิด ๒) การสร้างค่านิยมของประชาชน ๓) การให้มีองค์กรอิสระเป็นองค์กรที่มีอำนาจและมีบทบาทสูงในการปราบปรามคอร์รัปชันที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใส ๔) การทำให้รู้มีความโปร่งใสและความเปิดเผยโดยการที่ประชาชนมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการเข้าไปมีส่วนร่วม ๕) ความตั้งใจจริงในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน

บทที่ ๔
การทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐในกระบวนการคัดเลือก

๔.๑ ข้อมูลการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐในกระบวนการคัดเลือก

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐในหน่วยงานสังกัดกระทรวงการคลัง ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง กรมธนารักษ์ กรมบัญชีกลาง กรมศุลกากร กรมสรรพสามิตร กรมสรรพากร สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ โดยรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕ สรุปได้ดังนี้

๔.๑.๑ สรุปข้อมูลเกี่ยวกับกรณีการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐในกระบวนการคัดเลือกที่มีการดำเนินการทางวินัย

**ตารางที่ ๔ ข้อมูลเกี่ยวกับกรณีการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐในกระบวนการคัดเลือก
ที่มีการดำเนินการทางวินัยจำแนกตามระดับตำแหน่ง**

ปี (พ.ศ.)	ระดับตำแหน่ง/จำนวน (คน)				รูปแบบการทุจริตคอร์รัปชัน (หากระบุได้)
	ปฏิบัติการ/ ปฏิบัติงาน	ชำนาญการ/ ชำนาญงาน	ชำนาญการ พิเศษ/อาวุโส	เชี่ยวชาญ ขึ้นไป*	
๒๕๕๑	๑	-	-	-	ใช้ตำแหน่งหน้าที่เบื้องต้นอ้างว่าสามารถให้ชี้ช่องให้รายนั้นของกลางได้โดยไม่ผ่านการประมูลขายทอดตลาด
รวม	๑	-	-	-	
๒๕๕๒	-	๑	-	-	ยักยอกทรัพย์สินของทางราชการ
	๑	๒	-	-	นำเงินภาษีที่จัดเก็บได้ใช้ประโยชน์ส่วนตัว
	-	๑	๑	-	เรียกรับผลประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อประโยชน์ของตนเองและผู้อื่น
รวม	๑	๔	๑	-	
๒๕๕๓	๑	-	-	-	ใช้ตำแหน่งหน้าที่เบื้องต้นอ้างรับสินค้าจากคลังเก็บสินค้า
รวม	๑	-	-	-	
๒๕๕๔	๑	-	-	-	ใช้ตำแหน่งหน้าที่เบื้องต้นอ้างว่าสามารถให้ชี้ช่องให้รายนั้นของกลางได้โดยไม่ผ่านการประมูลขายทอดตลาด

ปี (พ.ศ.)	ระดับตำแหน่ง/จำนวน (คน)				รูปแบบการทุจริตคอร์รัปชัน (หากระบุได้)
	ปฏิบัติการ/ ปฏิบัติงาน	ชำนาญการ/ ชำนาญงาน	ชำนาญการ พิเศษ/อาวุโส	เชี่ยวชาญ ขึ้นไป*	
๒๕๕๙	-	-	๑	-	ยกยอกทรัพย์สินของทางราชการ
	๑	-	-	-	มีหน้าที่บันทึกข้อมูลการคืนภาษีได้บันทึกข้อมูล เท็จเพื่อขอคืนภาษีโดยทุจริต
รวม	๒	-	๑	-	
๒๕๖๐	-	๑	-	-	นำเงินส่งเข้าบัญชีเงินคงคลัง ไม่ครบถ้วน
	๑	-	-	-	เจ้าหน้าที่การเงินไม่จัดทำบัญชีรับ-จ่ายเงินให้ ถูกต้อง และนำส่งเงินไม่ถูกต้อง
	-	๑	๑	-	การปลอมปนหรือยักฆาปณ์จนทำให้หรือยุ กษาปนขาดหาย
	-	-	๑	-	การเบิกค่าใช้จ่ายในการดำเนินทางไปราชการ เป็นเท็จ
	-	๑	-	-	นำเงินภาษีที่จัดเก็บได้ไปใช้ประโยชน์ส่วนตน
รวม	๑	๓	๒	-	
รวม ทั้งหมด	๖	๗	๔	๐	

หมายเหตุ * ระดับเชี่ยวชาญขึ้นไป ได้แก่ ระดับหักษ์พิเศษ ระดับเชี่ยวชาญ อำนวยการระดับต้น/สูง และบริหารระดับต้น/สูง
ที่มา : สรุปข้อมูลของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการคลัง วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๐

จากข้อมูลในอดีตเกี่ยวกับกรณีการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐในกระทรวงการคลัง ปรากฏ
ว่าสำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง กรมธนารักษ์ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ สำนักงาน
บริหารหนี้สาธารณะ รายงานว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕ ไม่มีเจ้าหน้าที่ที่กระทำการทุจริตคอร์รัปชัน
ในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐ

ทั้งนี้ หน่วยงานที่มีเจ้าหน้าที่ที่กระทำการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการ ใน ๕ ปีที่ผ่านมา
ได้แก่ กรมบัญชีกลาง กรมศุลกากร กรมสรรพากร สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ซึ่งมี
จำนวนเจ้าหน้าที่ที่กระทำการทุจริตคอร์รัปชันและมีการดำเนินการทางวินัย ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑
จำนวน ๑ ราย ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ จำนวน ๖ ราย ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ จำนวน ๑ ราย ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ จำนวน
๓ ราย และปี พ.ศ. ๒๕๕๕ จำนวน ๖ ราย ซึ่งระดับตำแหน่งที่พบว่า มีการกระทำการทุจริตคอร์รัปชัน
ในหน้าที่ราชการ มากที่สุด คือ ระดับชำนาญการ/ชำนาญงาน จำนวน ๗ ราย รองลงมาคือ ระดับ
ปฏิบัติการ/ปฏิบัติงาน จำนวน ๖ ราย และระดับชำนาญการพิเศษ/อาวุโส จำนวน ๔ ราย

สำหรับรูปแบบการทุจริตคอร์รัปชันที่มีจำนวนมาก ได้แก่ การนำเงินมาซื้อตัวให้ใช้ประโยชน์ส่วนตัวหรือนำเงินส่งเข้าบัญชีไม่ครบไม่ถูกต้อง การให้ตำแหน่งหน้าที่ตอบอ้างเพื่อประโยชน์ตุนเอง การยกยอกทรัพย์สินของทางราชการ รองลงมาเป็นรูปแบบการบันทึกข้อมูลการคืนภาษีเท็จ เรียกรับผลประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย การเบิกค่าใช้จ่ายเป็นเท็จ และการปลอมแปลงหรือยกภาษาปณ์

๔.๑.๒ สรุปข้อมูลเกี่ยวกับกรณีการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐในกระบวนการคัดเลือกที่มีการดำเนินการทางวินัยจำแนกตามหน่วยงาน ดังนี้

๔.๑.๒.๑ กรมบัญชีกลาง

ตารางที่ ๖ ข้อมูลสถิติการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐในกรมบัญชีกลาง ที่มีการดำเนินการทางวินัยจำแนกตามระดับตำแหน่ง

ปี (พ.ศ.)	ระดับตำแหน่ง/จำนวน (คน)				รูปแบบการทุจริต คอร์รัปชัน
	ปฏิบัติการ/ ปฏิบัติงาน	ชำนาญการ/ ชำนาญงาน	ชำนาญการ พิเศษ/อาวุโส	เชี่ยวชาญ ขั้นไป	
๒๕๕๑	-	-	-	-	
๒๕๕๒	-	-	-	-	
๒๕๕๓	-	-	-	-	
๒๕๕๔	-	-	-	-	
๒๕๕๕	-	๑	-	-	นำเงินส่งเข้าบัญชีเงินคงคลัง ไม่ครบถ้วน
	-	๑	๑	-	การปลอมแปลงหรือยกภาษาปณ์จนทำให้หรือยกภาษาปณ์ขาดหาย
	-	-	๑	-	การเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการเป็นเท็จ
รวม	๐	๒	๒	๐	

ที่มา : สำนักบริหารทรัพยากรบุคคล กรมบัญชีกลาง วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๖

จากตารางดังกล่าวข้างต้น กรมบัญชีกลางมีเจ้าหน้าที่ที่กระทำการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการ ใน ๕ ปีที่ผ่านมา พบว่ามีเฉพาะปี พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยข้าราชการระดับชำนาญการ/ชำนาญงานจำนวน ๒ ราย และระดับชำนาญการพิเศษ/อาวุโส จำนวน ๑ ราย ซึ่งรูปแบบการทุจริตคอร์รัปชัน ส่วนใหญ่ของกรมบัญชีกลาง คือ การปลอมแปลงหรือยกภาษาปณ์จนทำให้หรือยกภาษาปณ์ขาดหายรองลงมาคือ นำเงินส่งเข้าบัญชีเงินคงคลังไม่ครบถ้วน และการเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการเป็นเท็จ

๔.๑.๒.๒ กรมศุลกากร

ตารางที่ ๗ ข้อมูลสถิติการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐในกรมศุลกากร
ที่มีการดำเนินการทางวินัยจำแนกตามระดับตำแหน่ง

ปี (พ.ศ.)	ระดับตำแหน่ง/จำนวน (คน)				รูปแบบการทุจริต คอร์รัปชัน
	ปฏิบัติการ/ ปฏิบัติงาน	ชำนาญการ/ ชำนาญงาน	ชำนาญการ พิเศษ/อาวุโส	เชี่ยวชาญ ขึ้นไป	
๒๕๕๑	๑	-	-	-	ใช้ตำแหน่งหน้าที่แอบอ้างว่าสามารถให้ชื่อรถยนต์ของกลางได้ โดยไม่ผ่านการประมูลขายทอดตลาด
๒๕๕๒	-	-	-	-	
๒๕๕๓	๑	-	-	-	ใช้ตำแหน่งหน้าที่แอบอ้างรับสินค้าจากคลังเก็บสินค้า
๒๕๕๔	๑	-	-	-	ใช้ตำแหน่งหน้าที่แอบอ้างว่าสามารถให้ชื่อรถยนต์ของกลางได้ โดยไม่ผ่านการประมูลขายทอดตลาด
๒๕๕๕	๑	-	-	-	เจ้าหน้าที่การเงินไม่จัดทำบัญชีรับ-จ่ายเงินให้ถูกต้อง และนำส่งเงินไม่ถูกต้อง
รวม	๔	○	○	○	

ที่มา : สำนักบริหารทรัพยากรบุคคล กรมศุลกากร วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖

จากการดังกล่าวข้างต้น กรมศุลกากรมีเจ้าหน้าที่ที่กระทำการทุจริตคอร์รัปชัน ในหน้าที่ราชการ ใน ๕ ปีที่ผ่านมา พบร่วม ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ และ พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๕ โดยในปีดังกล่าว เป็นข้าราชการระดับปฏิบัติการ/ปฏิบัติงาน ปีละจำนวน ๑ ราย ซึ่งรูปแบบการทุจริตคอร์รัปชันส่วนใหญ่ของกรมศุลกากร คือ ใช้ตำแหน่งหน้าที่แอบอ้างเพื่อหาผลประโยชน์ให้ตนเอง รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่การเงินไม่จัดทำบัญชีรับ-จ่ายเงินให้ถูกต้อง และนำส่งเงินไม่ถูกต้อง

๔.๑.๒.๓ กรมสรรสามิต

ตารางที่ ๘ ข้อมูลสถิติการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐในกรมสรรสามิต
ที่มีการดำเนินการทางวินัยจำแนกตามระดับตำแหน่ง

ปี (พ.ศ.)	ระดับตำแหน่ง/จำนวน (คน)				รูปแบบการทุจริต คอร์รัปชัน
	ปฏิบัติการ/ ปฏิบัติงาน	ชำนาญการ/ ชำนาญงาน	ชำนาญการ พิเศษ/อาวุโส	เชี่ยวชาญ ชี้ไป	
๒๕๕๑	-	-	-	-	
๒๕๕๒	-	๑	-	-	ยักยอกทรัพย์สินของทางราชการ
๒๕๕๓	-	-	-	-	
๒๕๕๔	-	-	๑	-	ยักยอกทรัพย์สินของทางราชการ
๒๕๕๕	-	-	-	-	
รวม	๐	๑	๑	๐	

ที่มา : สำนักบริหารทรัพยากรบุคคล กรมสรรสามิต วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖

จากตารางดังกล่าวข้างต้น กรมสรรสามิตมีเจ้าหน้าที่ที่กระทำการทุจริตคอร์รัปชัน ในหน้าที่ราชการ ใน ๕ ปีที่ผ่านมา พบว่า ป.ศ. ๒๕๕๒ เป็นข้าราชการระดับปฏิบัติการ/ปฏิบัติงาน จำนวน ๑ ราย และ พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นข้าราชการระดับชำนาญการพิเศษ/อาวุโส จำนวน ๑ ราย ซึ่ง รูปแบบการทุจริตคอร์รัปชันส่วนใหญ่ของกรมสรรสามิต คือ ยักยอกทรัพย์สินของทางราชการ

๔.๑.๒.๔ กรมสรรพากร

ตารางที่ ๙ ข้อมูลสถิติการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐในกรมสรรพากร
ที่มีการดำเนินการทางวินัยจำแนกตามระดับตำแหน่ง

ปี (พ.ศ.)	ระดับตำแหน่ง/จำนวน (คน)				รูปแบบการทุจริต คอร์รัปชัน
	ปฏิบัติการ/ ปฏิบัติงาน	ชำนาญการ/ ชำนาญงาน	ชำนาญการ พิเศษ/อาวุโส	เชี่ยวชาญ ชี้ไป	
๒๕๕๑	-	-	-	-	
๒๕๕๒	๑	๒	-	-	นำเงินภาษีที่จัดเก็บได้ไปใช้ ประโยชน์ส่วนตัว
๒๕๕๓	-	-	-	-	
๒๕๕๔	๑	-	-	-	มีหน้าที่บันทึกข้อมูลการคืน ภาษีได้บันทึกข้อมูลเท็จเพื่อขอ คืนภาษีโดยทุจริต
๒๕๕๕	-	๑	-	-	นำเงินภาษีที่จัดเก็บได้ไปใช้ ประโยชน์ส่วนตน
รวม	๒	๓	๐	๐	

ที่มา : สำนักบริหารทรัพยากรบุคคล กรมสรรพากร วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๖

จากตารางดังกล่าวข้างต้น กรมสรรพารมีเจ้าหน้าที่ที่กระทำการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการ ใน ๕ ปีที่ผ่านมา พบว่า ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นข้าราชการระดับปฏิบัติการ/ปฏิบัติงานจำนวน ๓ ราย และระดับชำนาญการ/ชำนาญงาน จำนวน ๒ ราย พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นข้าราชการระดับปฏิบัติการ/ปฏิบัติงานจำนวน ๑ ราย และ พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นข้าราชการระดับชำนาญการ/ชำนาญงาน จำนวน ๑ ราย ซึ่งรูปแบบการทุจริตคอร์รัปชันส่วนใหญ่ของกรมสรรพารมี คือ นำเงินภาษีที่จัดเก็บได้ไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว รองลงมาคือมีหน้าที่บันทึกข้อมูลการคืนภาษีได้บันทึกข้อมูลเท็จเพื่อขอคืนภาษีโดยทุจริต

๔.๑.๒.๕ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ตารางที่ ๑๐ ข้อมูลสถิติการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐในสำนักงานเศรษฐกิจ-การคลังที่มีการดำเนินการทางวินัยจำแนกตามระดับตำแหน่ง

ปี (พ.ศ.)	ระดับตำแหน่ง/จำนวน (คน)				รูปแบบการทุจริต คอร์รัปชัน
	ปฏิบัติการ/ ปฏิบัติงาน	ชำนาญการ/ ชำนาญงาน	ชำนาญการ พิเศษ/อาวุโส	เชี่ยวชาญ ขั้นไป	
๒๕๕๒	-	-	-	-	
๒๕๕๓	-	๑	๑	-	เรียกรับผลประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อประโยชน์ของตนเองและผู้อื่น
๒๕๕๔	-	-	-	-	
๒๕๕๕	-	-	-	-	
รวม	๐	๑	๑	๐	

ที่มา : สำนักงานเลขานุการกรม สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๖

จากตารางดังกล่าวข้างต้น สำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีเจ้าหน้าที่ที่กระทำการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการ ใน ๕ ปีที่ผ่านมา พบว่า มีเฉพาะปี พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยข้าราชการระดับชำนาญการ/ชำนาญงาน จำนวน ๑ ราย และระดับชำนาญการพิเศษ/อาวุโส จำนวน ๑ ราย ซึ่งรูปแบบการทุจริตคอร์รัปชัน คือ เรียกรับผลประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อประโยชน์ของตนเองและผู้อื่น

ดังนั้น จากรถีการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐในกระทรวงการคลังดังกล่าว คงจะเห็นว่า รูปแบบการคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐในกระทรวงการคลังเป็นรูปแบบของการทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ เป็นการใช้อำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะของเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มได้กลุ่มหนึ่ง โดยมีลักษณะที่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ疾ทูล กองสาร และคณะ (๒๕๑๕) ที่กำหนดลักษณะการคอร์รัปชันว่า (๑) ฝ่าฝืน หลักเลี้ยง หรือบิดเบือน โดยมีเจ้าหน้าที่ราชการรู้เห็นเป็นใจ (๒) ยักยอก เปียดบัง โดยใช้อำนาจหน้าที่การงานยักยอกเงินงบประมาณ (๓) ปลอมแปลงหรือกระทำอันเป็นเท็จ

๔.๒ ข้อมูลสถิติเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐในสังกัดกระทรวงการคลัง

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง กรมธนารักษ์ กรมบัญชีกลาง กรมศุลกากร กรมสรรพากร สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ โดยรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๕ และจำแนกตามระดับตำแหน่ง ดังนี้

๔.๒.๑ สถิติเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐจำแนกตามหน่วยงาน

จากข้อมูลในอดีตเกี่ยวกับสถิติเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐในสังกัดกระทรวงการคลัง ปรากฏว่าสำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ รายงานว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๕ ไม่มีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐ และสำหรับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการคลังที่มีเรื่องร้องเรียนดังกล่าว ได้แก่

๔.๒.๑.๑ กรมบัญชีกลาง

ตารางที่ ๑ ข้อมูลสถิติเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐในกรมบัญชีกลาง

ปี (พ.ศ.)	เรื่องร้องเรียน	จำนวน (เรื่อง) / กลุ่มที่ถูกร้องเรียน (ระดับตำแหน่ง)				
		ปฏิบัติการ/ ปฏิบัติงาน	ชำนาญการ/ ชำนาญงาน	ชำนาญ การพิเศษ/ อาวุโส	เชี่ยวชาญ ขึ้นไป	ไม่ ระบุ
๒๕๕๓	๑. ร้องเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมของข้าราชการสำนักงานคลังจังหวัด ประพฤติดนเสื่อมเสียเกี่ยวกับประเด็นชู้สาว	-	-	๑	-	-
	๒. ร้องเรียนคลังจังหวัดปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตัดគอตาสาลกินแบ่งรัฐบาล	-	-	-	๑	-
	๓. ร้องเรียนเอกสารการเบิกค่าใช้จ่ายโครงการอบรมของข้าราชการ กรมบัญชีกลางไม่ถูกต้อง	-	-	-	-	๑

ปี (พ.ศ.)	เรื่องร้องเรียน	จำนวน (เรื่อง) / กลุ่มที่ถูกร้องเรียน (ระดับตำแหน่ง)				
		ปฏิบัติการ/ ปฏิบัติงาน	ชำนาญการ/ ชำนาญงาน	ชำนาญการ พิเศษ/ อาวุโส	เชี่ยวชาญ ขึ้นไป	ไม่ ระบุ
๒๕๕๔	๑. ร้องเรียนเกี่ยวกับกรณีเงินคงคลัง ขาดจำนวนของสำนักงานคลังจังหวัด	-	-	-	-	๑
	๒. ร้องเรียนกรณีเจ้าหน้าที่สำนักงาน คลังจังหวัดประพฤตินไม่เหมาะสมกับ ตำแหน่ง และหาประโยชน์ส่วนตัว	-	-	-	-	๑
๒๕๕๕	๑. ร้องเรียนกรณีเจ้าหน้าที่สำนักงาน คลังจังหวัดใช้เวลาราชการไปหา ประโยชน์ส่วนตัว	-	๑	-	-	-
	รวม	๐	๑	๑	๑	๓

ที่มา : กองการเจ้าหน้าที่ กรมบัญชีกลาง วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๖

จากตารางดังกล่าวข้างต้น กรมบัญชีกลางมีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน
ในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐ ใน ๓ ปีที่ผ่านมา พบร่วม ๓ เรื่อง ร้องเรียนทั้งหมด ๖ เรื่อง สรุปได้
ดังนี้

ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ มีเรื่องร้องเรียน จำนวน ๓ เรื่อง และร้องเรียนข้าราชการระดับ
ชำนาญการพิเศษ/อาวุโส จำนวน ๑ เรื่อง ระดับเชี่ยวชาญขึ้นไป จำนวน ๑ เรื่อง และไม่ระบุ
ข้าราชการที่ถูกร้องเรียน จำนวน ๑ เรื่อง

ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มีเรื่องร้องเรียน จำนวน ๒ เรื่อง และไม่ระบุข้าราชการที่ถูก
ร้องเรียน

ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีเรื่องร้องเรียน จำนวน ๑ เรื่อง และร้องเรียนข้าราชการระดับ
ชำนาญการ/ชำนาญงาน

๔.๒.๑.๒ กรมศุลกากร

**ตารางที่ ๑๒ ข้อมูลสถิติเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐ
ในกรมศุลกากร**

ปี (พ.ศ.)	เรื่องร้องเรียน	จำนวน (เรื่อง) / กลุ่มที่ถูกร้องเรียน (ระดับดำเนินการ)				
		ปฏิบัติการ/ ปฏิบัติงาน	ชำนาญการ/ ชำนาญงาน	ชำนาญการ พิเศษ/ อาวุโส	เขียวชาญ ขั้นไป	ไม่ ระบุ
๒๕๕๓	๑. เรื่อง DSU แจ้งให้พิจารณากรณีร้องเรียนเจ้าหน้าที่ด่านฯ แม่สอด ทุจริตเงินสดเชยสินค้าส่งออก	-	-	-	-	๑
๒๕๕๔	๑. ร้องเรียนข้าราชการที่ด่าน สะพานมิตรภาพ ๒ มุดดาหาร ฉ้อโกง เรียกร้องทรัพย์สินผิดปกติ เวลานำทรัพย์สินเข้าออก บางคน คอร์รัปชันแล้วยังผูกพันกับ การเมืองด้วย	-	-	-	-	๑
	๒. ขอให้ตรวจสอบการเรียกรับเงิน ¹ จาก ผู้นำเข้าสินค้าด่านฯ สุวรรณ ภูมิ	-	-	-	-	๑
	๓. ร้องเรียนเจ้าหน้าที่มีพฤติกรรม ² ไม่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ และมีพฤติกรรมเรียกรับ ผลประโยชน์	-	-	-	-	๑
	๔. ขอให้ตรวจสอบเรื่องเงินได้เตี้ยที่ จ่ายกับกรมศุลกากร	-	-	-	-	๑
๒๕๕๕	๑. ร้องเรียนเจ้าหน้าที่ด่านฯ นครพนม ศภ.๒ มีพฤติกรรมเรียกรับ เงิน	-	-	-	-	๑
	๒. ร้องเรียนด่านฯ สตูล ปล่อยหมอน กระเทียมและสินค้าน้ำภาษีเข้ามา ในราชอาณาจักร โดยให้เสียภาษี ๑ ใบ และนำมาระบุคคล กรมศุลกากร	-	-	-	-	๑
	รวม	○	○	○	○	๗

ที่มา : สำนักบริหารทรัพยากรบุคคล กรมศุลกากร วันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๖

จากตารางดังกล่าวข้างต้น กรมศุลกากรมีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน
ในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐ ใน ๓ ปีที่ผ่านมา พบร่วม ๓ เรื่องร้องเรียนทั้งหมด ๗ เรื่อง สรุปได้
ดังนี้

ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ มีเรื่องร้องเรียน จำนวน ๑ เรื่อง และไม่ระบุข้าราชการที่ถูกร้องเรียน
 ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มีเรื่องร้องเรียน จำนวน ๔ เรื่อง และไม่ระบุข้าราชการที่ถูกร้องเรียน
 ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีเรื่องร้องเรียน จำนวน ๒ เรื่อง และไม่ระบุข้าราชการที่ถูกร้องเรียน

๔.๒.๑.๓ กรมสรรพสามิต

ตารางที่ ๓ ข้อมูลสถิติเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐ
 ในกรมสรรพสามิต

ปี (พ.ศ.)	เรื่องร้องเรียน	จำนวน (เรื่อง) / กลุ่มที่ถูกร้องเรียน (ระดับตำแหน่ง)				
		ปฏิบัติการ/ ปฏิบัติงาน	ชำนาญการ/ ชำนาญงาน	ชำนาญการ พิเศษ/อาวุโส	เชี่ยวชาญ ขึ้นไป	ไม่ ระบุ
๒๕๕๓	๑. การบริหารงานบุคคล เช่น - การเลื่อนขั้นเงินเดือน - การโยกย้ายตำแหน่ง - การเล่นพวกพ้อง	-	๑	-	-	๑
	๒. การเรียกรับสินบน	-	-	๑	-	๙
	๓. การจัดซื้อจัดจ้าง เช่น - การปรับปรุงระบบมาตรฐาน - โครงการพัฒนาระบบ - การขายทอดตลาดครุภัณฑ์ชำรุด	-	-	-	๑	๑
	๔. การยักยอกของกลาง	-	-	-	-	๑
	๕. การนำบิลเงินกู้ซื้อบ้านงานใช้เบิก ค่าเช่าบ้าน	-	๑	-	-	-
๒๕๕๔	๑. การบริหารงานบุคคล เช่น - การเลื่อนขั้นเงินเดือน - การบริหารงานไม่เป็นธรรม - การแอบอ้างช่วยเหลือในการเข้า รับราชการ	-	-	-	-	๑
	๒. การเรียกรับสินบน	-	๑	๒	-	๒
	๓. ข่มขู่ ริดโกร	-	๓	-	-	๙
	๔. การยักยอกของกลาง	-	-	๑	-	๑
	๕. การหลอกจำหน่ายสินค้าปลอม แปลง	-	-	-	-	๒
	๖. การยักยอกเงิน	๑	๑	๑	-	๑
	๗. พฤติกรรมไม่เหมาะสม ปฏิบัติ หน้าที่โดยมิชอบ	-	๑	-	๑	๔

ปี (พ.ศ.)	เรื่องร้องเรียน	จำนวน (เรื่อง) / กลุ่มที่ถูกร้องเรียน (ระดับตำแหน่ง)				
		ปฏิบัติการ/ ปฏิบัติงาน	ชำนาญการ/ ชำนาญงาน	ชำนาญการ พิเศษ/อาวุโส	เชี่ยวชาญ ขึ้นไป	ไม่ ระบุ
๒๕๕๕	๑. การบริหารงานบุคคล เช่น					
	- การเลื่อนขั้นเงินเดือน	-	-	-	-	๒
	- การบริหารงานไม่เป็นธรรม	-	๑	๒	๑	๒
	๒. การเรียกรับสินบน	-	-	๒	-	๒๐
	๓. ข่มขู่ ริดโภ	-	-	-	-	๑
	๔. การยกยอกและจำหน่ายของ กลาง	-	๒	-	-	๑
	๕. การเบิกจ่ายค่าตอบแทนนอก เวลาราชการ	-	๑	-	-	-
	๖. การปฏิบัติหน้าที่อย่างไม่เป็น ธรรม	-	-	-	-	๒
	๗. พฤติกรรมไม่เหมาะสม ปฏิบัติ หน้าที่โดยมิชอบ	๑	๑	-	-	๑
	รวม	๒	๑๗	๑๒	๓	๖๕

ที่มา : สำนักบริหารทรัพยากรบุคคล กรมสรรพสามิต วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๖

จากตารางดังกล่าวข้างต้น กรมสรรพสามิตมีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน
ในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐ ใน ๓ ปีที่ผ่านมา พบว่า มีเรื่องร้องเรียนทั้งหมด ๘๙ เรื่อง ส่วนได้
ดังนี้

ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ มีเรื่องร้องเรียน จำนวน ๒๒ เรื่อง และร้องเรียนข้าราชการระดับ
ชำนาญการ/ชำนาญงาน จำนวน ๖ เรื่อง ระดับชำนาญการพิเศษ/อาวุโส จำนวน ๒ เรื่อง และระดับ
เชี่ยวชาญขึ้นไป จำนวน ๑ เรื่อง และไม่ระบุข้าราชการที่ถูกร้องเรียน จำนวน ๑๓ เรื่อง

ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มีเรื่องร้องเรียน จำนวน ๓๗ เรื่อง และร้องเรียนข้าราชการระดับ
ปฏิบัติการ/ปฏิบัติงาน จำนวน ๑ เรื่อง ระดับชำนาญการ/ชำนาญงาน จำนวน ๖ เรื่อง ระดับชำนาญ
การพิเศษ/อาวุโส จำนวน ๖ เรื่อง และระดับเชี่ยวชาญขึ้นไป จำนวน ๑ เรื่อง และไม่ระบุข้าราชการ
ที่ถูกร้องเรียน จำนวน ๒๓ เรื่อง

ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีเรื่องร้องเรียน จำนวน ๔๐ เรื่อง และร้องเรียนข้าราชการระดับ
ปฏิบัติการ/ปฏิบัติงาน จำนวน ๑ เรื่อง ระดับชำนาญการ/ชำนาญงาน จำนวน ๕ เรื่อง ระดับชำนาญ
การพิเศษ/อาวุโส จำนวน ๔ เรื่อง และระดับเชี่ยวชาญขึ้นไป จำนวน ๑ เรื่อง และไม่ระบุข้าราชการ
ที่ถูกร้องเรียน จำนวน ๒๙ เรื่อง

๔.๒.๑.๔ กรมสรรพากร

ตารางที่ ๑๔ ข้อมูลสถิติเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐ
ในกรมสรรพากร

ปี (พ.ศ.)	เรื่องร้องเรียน	จำนวน (เรื่อง) / กลุ่มที่ถูกร้องเรียน (ระดับตำแหน่ง)				
		ปฏิบัติการ/ ปฏิบัติงาน	ชำนาญการ/ ชำนาญงาน	ชำนาญการ พิเศษ/อาวุโส	เชี่ยวชาญ ขึ้นไป	ไม่ ระบุ
๒๕๕๗	๑. เรียกรับเงิน/ผลประโยชน์โดยมิชอบ	-	๔	๑	๒	๔
	๒. ช่วยเหลือเลี้ยงภาษี	-	๒	-	-	๔
	๓. รับฝากเงินเพื่อชำระภาษีแต่ไม่ ชำระให้/ชำระไม่ครบ	-	๑	-	-	-
	๔. ทุจริตการเข่าสำนักงาน	-	-	-	-	๑
	๕. ทุจริตการจ้างจัดส่วนสำนักงาน	-	-	-	-	๑
	๖. ทุจริตเงินฝึกอบรม	-	-	-	๑	-
	๗. ทุจริตเงินล่วงเวลา	-	-	-	-	๑
	๘. ทุจริตเงินค่าเช่าบ้าน	-	-	๒	-	-
	๙. ขายเอกสารราชการโดยมิชอบ	-	๑	-	-	-
๒๕๕๘	๑. เรียกรับเงิน/ผลประโยชน์ โดยมิชอบ	-	๒	๑	-	-
	๒. ช่วยเหลือเลี้ยงภาษี	-	๑	-	-	-
	๓. ทุจริตการเข่าสำนักงาน	-	-	-	๑	-
	๔. ทุจริตเงินค่าตอบแทนการเร่งรัด ภาษีอากรค้าง	-	-	-	-	๑
	๕. เรียกรับเงิน/ผลประโยชน์ โดยมิชอบ	-	๑	๒	๒	๔
๒๕๕๙	๒. ช่วยเหลือเลี้ยงภาษี	-	๑	-	-	๑
	๓. รับฝากเงินเพื่อชำระภาษีแต่ไม่ ชำระให้/ชำระไม่ครบ	-	๑	-	-	๑
	๔. ยักยอกเงินภาษีที่จัดเก็บได้	-	๑	-	-	-
	๕. ทุจริตเงินค่าตอบแทนการสำรวจ	-	-	๑	-	-
	๖. เร่งรัดหนี้ภาษีโดยมิชอบ	-	๑	-	๑	-
	รวม	๐	๑๗	๗	๗	๒๑

ที่มา : สำนักบริหารทรัพยากรบุคคล กรมสรรพากร วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๙

จากตารางดังกล่าวข้างต้น กรมสรรพากรมีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน
ในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐ ใน ๓ ปีที่ผ่านมา พบร่วม ๔๒ ร้องเรียนทั้งหมด ๕๒ เรื่อง สูงสุด
ดังนี้

ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ มีเรื่องร้องเรียน จำนวน ๒๖ เรื่อง และร้องเรียนข้าราชการระดับชำนาญการ/ชำนาญงาน จำนวน ๙ เรื่อง ระดับชำนาญการพิเศษ/อาวุโส จำนวน ๓ เรื่อง และระดับเชี่ยวชาญขึ้นไป จำนวน ๓ เรื่อง และไม่ระบุข้าราชการที่ถูกร้องเรียน จำนวน ๑ เรื่อง

ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มีเรื่องร้องเรียน จำนวน ๖ เรื่อง และร้องเรียนข้าราชการ ระดับชำนาญการ/ชำนาญงาน จำนวน ๓ เรื่อง ระดับชำนาญการพิเศษ/อาวุโส จำนวน ๑ เรื่อง และระดับเชี่ยวชาญขึ้นไป จำนวน ๑ เรื่อง และไม่ระบุข้าราชการที่ถูกร้องเรียน จำนวน ๑ เรื่อง

ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีเรื่องร้องเรียน จำนวน ๒๐ เรื่อง และร้องเรียนข้าราชการระดับชำนาญการ/ชำนาญงาน จำนวน ๕ เรื่อง ระดับชำนาญการพิเศษ/อาวุโส จำนวน ๓ เรื่อง และระดับเชี่ยวชาญขึ้นไป จำนวน ๓ เรื่อง และไม่ระบุข้าราชการที่ถูกร้องเรียน จำนวน ๙ เรื่อง

๔.๒.๑.๕ กรมธนารักษ์

ตารางที่ ๑๕ ข้อมูลสถิติเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐ
ในกรมธนารักษ์

ปี (พ.ศ.)	เรื่องร้องเรียน	จำนวน (เรื่อง) / กลุ่มที่ถูกร้องเรียน (ระดับตำแหน่ง)				
		ปฏิบัติการ/ ปฏิบัติงาน	ชำนาญการ/ ชำนาญงาน	ชำนาญการ พิเศษ/อาวุโส	เชี่ยวชาญ ขึ้นไป	ไม่ระบุ
๒๕๕๓	-	-	-	-	-	-
๒๕๕๔	๑. ร้องเรียนนายช่างสำรวจอาวุโส สำนักงานธนารักษ์พื้นที่ยะลา กระทำการอันมีลักษณะฉ้อโกงประชาชน	-	-	๑	-	-
	๒. สำนักงานการตรวจสอบแผ่นดิน ตรวจสอบสัญญาจ้างเลขที่ ๒๗๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๓ ของสำนักงานธนารักษ์พื้นที่ อุบลราชธานี ปรากฏว่า มีการเพิ่มค่าจ้างให้ผู้รับจ้างสูงกว่าความเป็นจริง	-	-	-	-	๑
๒๕๕๕	๑. ร้องเรียนนายช่างสำรวจปฏิบัติงาน และนายช่างสำรวจอาวุโส สำนักงานธนารักษ์พื้นที่ราชบุรี เรียก รับเงินจากผู้เช่าที่ราชพัสดุ จำนวน ๑๔ ราย * เรื่องเดียวกัน	๑*	-	๑*	-	-
	รวม	๑	๐	๑	๐	๑

ที่มา : สำนักบริหารกลาง กรมธนารักษ์ วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๖

จากตารางดังกล่าวข้างต้น กรมนราภัณฑ์มีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน ในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐ ใน ๓ ปีที่ผ่านมา พบว่า มีเรื่องร้องเรียนทั้งหมด ๓ เรื่อง สรุปได้ดังนี้

ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ไม่มีเรื่องร้องเรียน

ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มีเรื่องร้องเรียน จำนวน ๒ เรื่อง และร้องเรียนข้าราชการระดับชำนาญการพิเศษ/อาวุโส จำนวน ๑ เรื่อง และไม่ระบุข้าราชการที่ถูกร้องเรียน จำนวน ๑ เรื่อง

ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีเรื่องร้องเรียน จำนวน ๑ เรื่อง และร้องเรียนข้าราชการระดับปฏิบัติการ/ปฏิบัติงาน และระดับชำนาญการพิเศษ/อาวุโส จำนวน ๑ เรื่อง

๔.๒.๑.๖ สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ

ตารางที่ ๑๖ ข้อมูลสถิติเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐ ในสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ

ปี (พ.ศ.)	เรื่องร้องเรียน	จำนวน (เรื่อง) / กลุ่มข้าราชการที่ถูกร้องเรียน (ระดับตำแหน่ง)				
		ปฏิบัติการ/ ปฏิบัติงาน	ชำนาญการ/ ชำนาญงาน	ชำนาญการ พิเศษ/อาวุโส	เชี่ยวชาญ ขึ้นไป	ไม่ ระบุ
๒๕๕๓	-	-	-	-	-	-
๒๕๕๔	๑. การซัดเซย์ดอกเบี้ยพั้นธ์บรรยอม ทรัพย์ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๑ ครั้งที่ ๑๐	-	-	-	-	๑
	๒. การจำหน่ายพั้นธ์บรรท์บาลของ ธนาคารกสิกรไทยสาขาคลองสาน	-	-	-	-	๑
๒๕๕๕	๑. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฟื้นฟู เศรษฐกิจของประเทศไทย	-	-	-	-	๑
	รวม	○	○	○	○	๓

ที่มา : สำนักงานเลขานุการกรม สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖

จากตารางดังกล่าวข้างต้น สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะมีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐ ใน ๓ ปีที่ผ่านมา พบว่า มีเรื่องร้องเรียนทั้งหมด ๓ เรื่อง สรุปได้ดังนี้

ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ไม่มีเรื่องร้องเรียน

ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มีเรื่องร้องเรียน จำนวน ๒ เรื่อง และไม่ระบุข้าราชการที่ถูกร้องเรียน

ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีเรื่องร้องเรียน จำนวน ๑ เรื่อง และไม่ระบุข้าราชการที่ถูกร้องเรียน

ตารางที่ ๑๗ ตัวอย่างการดำเนินคดีในการทุจริตของเจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงการคลัง

ลำดับ	เลขคำที่	ข้อมูลผู้ถูกกล่าวหา	พฤติกรรมที่ถูกกล่าวหา	ผลการดำเนินการทางวินัย	ผลการดำเนินการทางอาญา	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการป.ป.ช.	วันที่คณะกรรมการป.ป.ช. มีมติ (วัน/เดือน/ปี)	หมายเหตุ
๑	๕๑๔๑๒๕๐๖	นาง XXX เจ้าหน้าที่บริหารงานสรรพากรสามิต ๗ สำนักงานสรรพากรสามิตพื้นที่ชุมพร	เบี้ยดบังทรัพย์ของทางราชการขณะที่ตนมีหน้าที่ฯ	ลงโทษตัดเงินเดือน (ได้รับพระราชทานล้างมลทิน)	อยู่ระหว่างรอผลการพิจารณาของศาล (สืบพยานฝ่ายโจทก์)	-	๑๗ มีนาคม ๒๕๕๗	-
๒	๕๑๙๑๐๗๘๒	นาย XXX เจ้าพนักงานสรรพากรชำนาญงาน สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาบ้านหลวง สำนักงานสรรพากรพื้นที่่น่าน	ยกยอกเงินภาษีอากรที่ตนมีหน้าที่ในการนำเงินส่งคลังจังหวัดเป็นของตนเองโดยทุจริต	กรมสรรพากรมีคำสั่งที่ ๒๒๗/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๒ ลงโทษไล่ออกจากราชการ	-	-	๙ กันยายน ๒๕๕๑	-

ที่มา: <http://www.nacc.go.th/main.php?filename=index> วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๖

ดังนั้น จากสถิติเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่รัฐในกระบวนการคลัง พบร่วมกับการร้องเรียนเกิดขึ้นมากในกรณีจัดเก็บภาษี โดยเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่ราชการที่ถูกร้องเรียนดังกล่าว มีลักษณะหรือรูปแบบคล้ายกับกรณีที่หน่วยงานมีการดำเนินการทางวินัย ได้แก่ เป็นการใช้อำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะของเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องตามที่นักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาไว้

บทที่ ๕

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่อี๊อิให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันและแนวทางในการจัดการ และป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันของส่วนราชการในกระบวนการคัดเลือก คณะผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

๕.๑ การวิจัยเชิงปริมาณ

๕.๑.๑ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือข้าราชการในสังกัดกระทรวงการคลัง จำนวน ๓๐,๐๖๗ ราย

๕.๑.๒ การกำหนดขนาดและการสุ่มตัวอย่าง คณะผู้วิจัยได้ทำการเลือกขนาดตัวอย่างและทำการสุ่มตัวอย่าง ของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยออกเป็น ๓ ขั้นตอน ดังนี้ (บุญธรรม, ๒๕๓๖: ๖๙)

ขั้นที่ ๑ คำนวนหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมโดยหลักการคำนวนของ Yamane ดังสูตรต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = จำนวนของขนาดตัวอย่าง

N = จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา

e = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (โดยกำหนดให้เท่ากับ .๐๕)

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{30,067}{1 + 30,067(0.05)^2} = 345.74$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ ๓๔๖ คน

ขั้นที่ ๒ หากจำนวนประชากรที่ต้องการสุ่มในแต่ละกรมในสังกัดกระทรวงการคลัง โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม/ชั้น} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มชั้น}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ตารางที่ ๑๙ แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

(หน่วย : คน)

หน่วยงานในสังกัดกระทรวงการคลัง	จำนวนข้าราชการ	กลุ่มตัวอย่าง
๑. กรมสรรพากร	๑๔,๗๕๐	๒๔๖
๒. กรมศุลกากร	๔,๓๔๖	๕๗
๓. กรมธนารักษ์	๑,๒๑๒	๑๖
๔. กรมสรรพสามิต	๓,๒๕๓	๔๒
๕. กรมบัญชีกลาง	๑,๗๔๙	๒๓
๖. สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง	๒๑๑	๔
๗. สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	๒๔๔	๔
๘. สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ	๑๒๙	๒
๙. สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ	๑๓๓	๒
รวม	๓๐,๐๖๗	๓๙๖

ที่มา: แบบรายงานสถิติประจำปีของกระทรวง สำนักงาน ก.พ. (๒๕๕๓)

ข้อที่ ๓ สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) เมื่อผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามกรรมแล้วคิดสัดส่วนต่อจำนวนประชากรของแต่ละกรม ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่าไรแล้วก็ทำการจับสลากเลือกกลุ่มตัวอย่างจากรายชื่อทั้งหมดของข้าราชการในแต่ละกรมตามสัดส่วนที่คำนวณได้ข้างต้น โดยไม่มีการทดสอบ

๔.๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ ๒ เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน ลักษณะแบบสอบถามแบบ Likert scale ๕ ระดับคะแนน ดังนี้ ๕ ๔ ๓ ๒ ๑ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

- ๑ หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- ๒ หมายถึง ค่อนข้างไม่เห็นด้วย
- ๓ หมายถึง เฉยๆ / ไม่มีความเห็น
- ๔ หมายถึง ค่อนข้างเห็นด้วย
- ๕ หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เมื่อรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว จะใช้ค่าแนวเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเกณฑ์ระดับความคิดเห็นออกเป็น ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยใช้อันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\frac{\text{ค่าแนวสูงสุด} - \text{ค่าแนวต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} = \frac{๕-๑}{๕} = ๐.๘๐$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันได้ดังนี้

<u>ค่าเฉลี่ย</u>	<u>ระดับความคิดเห็น</u>
๔.๒๑ – ๕.๐๐	มากที่สุด
๓.๔๑ – ๔.๒๐	มาก
๒.๖๑ – ๓.๔๐	ปานกลาง
๑.๘๑ – ๒.๖๐	น้อย
๑.๐๐ – ๑.๘๐	น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๘๐ หมายถึง เป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๑.๘๑ – ๒.๖๐ หมายถึง เป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย ๒.๖๑ – ๓.๔๐ หมายถึง เป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๓.๔๑ – ๔.๒๐ หมายถึง เป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย ๔.๒๑ – ๕.๐๐ หมายถึง เป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ ๓ เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงาน ลักษณะแบบสอบถามแบบ Rating scale & ระดับคะแนน ดังนี้ ๕ ๔ ๓ ๒ ๑ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

- ๑ หมายถึง น้อยมาก
- ๒ หมายถึง น้อย
- ๓ หมายถึง เนยๆ / ไม่แน่ใจ
- ๔ หมายถึง มาก
- ๕ หมายถึง มากที่สุด

เมื่อรวมรวมข้อมูลแล้วจะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเกณฑ์ระดับความคิดเห็นออกเป็น ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยใช้อันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} = \frac{๕-๑}{๕} = ๐.๘๐$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงานได้ดังนี้

<u>ค่าเฉลี่ย</u>	<u>ระดับความคิดเห็น</u>
๔.๒๑ – ๕.๐๐	มากที่สุด
๓.๔๑ – ๔.๒๐	มาก
๒.๖๑ – ๓.๔๐	ปานกลาง
๑.๘๑ – ๒.๖๐	น้อย
๑.๐๐ – ๑.๘๐	น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๘๐ หมายถึง มีลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงานน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๑.๘๑ – ๒.๖๐ หมายถึง มีลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงานน้อย

ค่าเฉลี่ย ๒.๖๑ – ๓.๔๐ หมายถึง มีลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงานปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๓.๔๑ – ๔.๒๐ หมายถึง มีลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงานมาก

ค่าเฉลี่ย ๔.๒๑ – ๕.๐๐ หมายถึง มีลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงานมากที่สุด

ส่วนที่ ๕ เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในกระทรวง การคลัง ลักษณะแบบสอบถามแบบ Likert scale ๕ ระดับคะแนน ดังนี้ ๕ ๔ ๓ ๒ ๑ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

- ๑ หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- ๒ หมายถึง ค่อนข้างไม่เห็นด้วย
- ๓ หมายถึง เฉยๆ / ไม่มีความเห็น
- ๔ หมายถึง ค่อนข้างเห็นด้วย
- ๕ หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เมื่อรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว จะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเกณฑ์ระดับความคิดเห็นออกเป็น ๕ ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และ เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยใช้ขั้นตราภาคขั้น ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} = \frac{๕-๑}{๕} = ๐.๘๐$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายระดับความคิดเห็นของแนวทางการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในกระบวนการคลังได้ดังนี้

<u>ค่าเฉลี่ย</u>	<u>ระดับความคิดเห็น</u>
๔.๒๑ – ๕.๐๐	มากที่สุด
๓.๔๑ – ๔.๒๐	มาก
๒.๖๑ – ๓.๔๐	ปานกลาง
๑.๘๑ – ๒.๖๐	น้อย
๑.๐๐ – ๑.๘๐	น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๘๐ หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุดต่อแนวทางการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในกระบวนการคลัง

ค่าเฉลี่ย ๑.๘๑ – ๒.๖๐ หมายถึง เห็นด้วยน้อยต่อแนวทางการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในกระบวนการคลัง

ค่าเฉลี่ย ๒.๖๑ – ๓.๔๐ หมายถึง เห็นด้วยปานกลางต่อแนวทางการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในกระบวนการคลัง

ค่าเฉลี่ย ๓.๔๑ – ๔.๒๐ หมายถึง เห็นด้วยน้อยมากต่อแนวทางการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในกระบวนการคลัง

ค่าเฉลี่ย ๔.๒๑ – ๕.๐๐ หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุดต่อแนวทางการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในกระบวนการคลัง

๔.๑.๔ การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๔.๑.๔.๑ การหาความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อทีบุรุษเพื่อทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และนำแบบสอบถามมาแก้ไขปรับปรุงเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

๔.๑.๔.๒ การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทำการทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มิใช่กลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน ๓๐ คน หลังจากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item Analysis) และใช้วิธีการหาความสอดคล้องภายใน

(Internal Consistency Method) โดยใช้สูตร Pearson's Product Moment Correlation Coefficient และหาค่าความเชื่อมั่นรวมโดยใช้วิธีการของ Cronbach (บุญเรียง, ๒๕๓๓: ๑๘๓-๑๙๓) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

- ๑) ปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๗๒
- ๒) ลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงานได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๙๑
- ๓) แนวทางการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในกระบวนการคลังได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๗๐

๔.๑.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และประมาณผลข้อมูลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (Statistical Software)

๔.๑.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- ๔.๑.๖.๑ ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้อธิบายเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล
- ๔.๑.๖.๒ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้อธิบายข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ของกระบวนการคลัง รวมทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงโครงสร้างกระบวนการคลัง
- ๔.๑.๖.๓ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ใช้หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ซึ่งมีลักษณะข้อมูลอยู่ในระดับอัตราส่วน (Ratio Scale) และระดับอัตราภาค (Interval Scale) โดยค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ .๐๕

๔.๑.๗ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ คงจะผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ตรงกันในการแปลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ คือ

n	หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S.D.	หมายถึง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
r	หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson
P	หมายถึง ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
*	หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๕.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ

๕.๒.๑ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูง (ระดับ ๔ เดิม) จำนวน ๕ คน ขึ้นไปในสังกัดกระทรวงการคลัง จำนวน ๑๐ คน และนักธุรกิจเอกชน จำนวน ๑ คน ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key information)

๕.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์เจาะลึกแบบไม่โครงสร้าง (Unstructured interview form) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๕.๒.๓ การวิเคราะห์ข้อมูล คณานักวิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

๕.๓ ข้อจำกัดของการวิจัยในครั้งนี้

โครงการวิจัยที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ มีขอบเขตของโครงการวิจัยค่อนข้างกว้าง ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูล ประมาณแล้ววิเคราะห์ผล ภายในระยะเวลาเพียง ๑ ปี จึงเป็นข้อจำกัดในการศึกษาข้อมูลให้ครอบคลุมทุกประเด็นที่เกี่ยวข้อง เช่น การศึกษาและประเมินความสำเร็จของแผนป้องกันและปราบปรามการทุจริตของหน่วยงานต่างๆ ในกระทรวงการคลัง การศึกษาบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามหรือต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย ว่ามีบทบาทอย่างไร ซึ่งยังไม่สามารถทำให้การทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยลดลงได้ และการศึกษาภาพรวมของผลกระทบจากการคอร์รัปชันต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการคลังของชาติ โดยเฉพาะปัญหาการคอร์รัปชันเชิงนโยบาย (Policy Corruption) ที่ทำให้บทบาทนักการเมืองต่อการแรงงานภาคค่าเช่า/ส่วนเกินทางเศรษฐกิจมีมากขึ้น เป็นต้น

บทที่ ๖
ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันและแนวทางในการจัดการ และป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันของส่วนราชการในกระทรวงการคลัง คณะผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยออกเป็น ดังนี้

๖.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

๖.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

๖.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ประกอบด้วย ๕ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ ๑๙ จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง

(n=๓๗๖)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
หน่วยงานที่สังกัด		
สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง	๔	๑.๐
กรมศุลกากร	๔๗	๑๒.๔
กรมสรรพากร	๒๔๑	๖๒.๑
กรมบัญชีกลาง	๒๓	๖.๘
สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ	๒	๐.๕
สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	๔	๑.๐
กรมสรรพากร	๔๗	๑๐.๖
กรมธนารักษ์	๑๖	๔.๐
สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ	๒	๐.๕
เพศ		
ชาย	๑๐๒	๒๗.๘
หญิง	๒๗๔	๗๒.๒
อายุ		
น้อยกว่า ๓๑ ปี	๕๓	๑๓.๔
๓๑ – ๔๐ ปี	๑๕๖	๓๙.๔
๔๑ – ๕๐ ปี	๑๐๕	๒๖.๔
๕๑ – ๖๐ ปี	๙๒	๒๐.๗

ตารางที่ ๑๙ (ต่อ)

(ท=๓๙๖)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๒๕	๖.๓
ปริญญาตรี	๒๔๐	๖๐.๖
ปริญญาโท	๑๗๕	๓๑.๖
ปริญญาเอก	๖	๑.๖
ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในกระทรวงการคลัง		
น้อยกว่า ๖ ปี	๙๕	๒๔.๐
๖ - ๑๐ ปี	๓๕	๘.๘
๑๑ - ๑๕ ปี	๙๒	๒๓.๒
๑๖ - ๒๐ ปี	๕๗	๑๔.๔
๒๑ - ๒๕ ปี	๔๗	๑๑.๙
๒๖ ปีขึ้นไป	๗๐	๑๙.๗
ระดับรายได้		
น้อยกว่า ๑๐,๐๐๑ บาท	๑๒	๓.๐
๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๖๒	๑๕.๗
๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๖๖	๑๖.๗
๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท	๙๖	๒๔.๒
๒๕,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท	๕๗	๑๔.๔
๓๐,๐๐๑ - ๓๕,๐๐๐ บาท	๔๐	๑๐.๑
๓๕,๐๐๑ - ๔๐,๐๐๐ บาท	๓๘	๙.๖
๔๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๒๕	๖.๓
ระดับตำแหน่ง		
ประเภททั่วไป ระดับปฏิบัติงาน	๔๗	๑๒.๙
ประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน	๔๔	๑๑.๑
ประเภททั่วไป ระดับอาชีวะ	๑	๐.๓
ประเภทวิชาการ ระดับปฏิบัติการ	๖๑	๑๕.๔
ประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ	๒๐๓	๕๑.๓
ประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ	๒๑	๕.๓
ประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญ	๓	๐.๘
ประเภทวิชาการ ระดับทรงคุณวุฒิ	๑	๐.๓
ประเภทอำนวยการ ระดับต้น/สูง	๑๑	๓.๙

ตารางที่ ๑๙ (ต่อ)

(ท=๓๙๖)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะงานที่ปฏิบัติ		
จัดทำเอกสาร/ให้ข้อมูล	๕๖	๑๔.๑
งานพัสดุ (จัดซื้อ จัดจ้าง ประมวลราคา)	๕	๑.๓
งานคลัง การเบิกจ่ายเงิน	๑๖	๔.๐
งานวิเคราะห์/นโยบาย	๕๐	๑๒.๖
ประสานงาน/ให้บริการ	๕๘	๑๔.๖
งานบริหารงานบุคคล	๒๔	๖.๑
งานตรวจสอบ	๑๑๐	๒๗.๔
อื่นๆ	๗๗	๑๙.๕

จากตารางที่ ๑๙ พบร่วมกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ ๗๔.๒ เพศชาย ร้อยละ ๒๕.๘ อยู่ในสังกัดกรมสรรพากรมากที่สุด ร้อยละ ๖๒.๑ รองลงมา ได้แก่ กรมศุลกากร ร้อยละ ๑๔.๔ และกรมสรรพาณิช ร้อยละ ๑๐.๖ มีอายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปีมากที่สุด ร้อยละ ๓๙.๔ ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ ๖๐.๖ มีระยะเวลาในการปฏิบัติราชการ ๑-๕ ปีมากที่สุด ร้อยละ ๒๔.๐ มีรายได้ระหว่าง ๒๐,๐๐๑ – ๒๕,๐๐๐ บาท หากที่สุด ร้อยละ ๒๕.๒ กลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งหนึ่งมีระดับตำแหน่ง ประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ ร้อยละ ๕๑.๓ และปฏิบัติงานในด้านงานตรวจสอบมากที่สุด ร้อยละ ๒๗.๔ ตามลำดับ

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

ตารางที่ ๒๐ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

(n=๓๙๖)

ปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.	ระดับที่เอื้อให้ เกิดการทุจริต
๑. ปัจจัยภายใน	๓.๔๒	๐.๙๓	มาก
๒. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	๓.๗๑	๐.๙๖	มาก
๓. ปัจจัยด้านสังคม	๓.๘๓	๐.๙๓	มาก
๔. ปัจจัยด้านวัฒนธรรม	๓.๔๒	๐.๙๔	มาก
๕. ปัจจัยด้านการเมือง	๓.๘๖	๐.๙๑	มาก
๖. ปัจจัยด้านระบบราชการ	๓.๘๐	๐.๙๑	มาก
๗. ปัจจัยด้านกฎหมายและระเบียบ	๓.๖๖	๐.๙๓	มาก
๘. ปัจจัยด้านการตรวจสอบ	๓.๘๗	๐.๙๑	มาก
๙. ปัจจัยอื่นๆ	๓.๔๒	๐.๙๕	มาก

จากตารางที่ ๒๐ จากผลการวิจัย กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าระดับปัจจัยที่เอื้อให้เกิดต่อการทุจริต คอร์รัปชันของส่วนราชการในกระทรวงการคลังอยู่ในระดับมากทุกปัจจัย โดยปัจจัยภายในเป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุด ($\bar{X} = ๓.๔๒$) รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านการตรวจสอบ ($\bar{X} = ๓.๘๗$) ปัจจัยด้านการเมือง ($\bar{X} = ๓.๘๖$) ปัจจัยด้านสังคม ($\bar{X} = ๓.๘๓$) ปัจจัยด้านระบบราชการ ($\bar{X} = ๓.๘๐$) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = ๓.๗๑$) ปัจจัยด้านกฎหมายและระเบียบ ($\bar{X} = ๓.๖๖$) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมและปัจจัยอื่นๆ ($\bar{X} = ๓.๔๒$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๑ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยภายในที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

(n=๓๙๖)

ปัจจัยภายในที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.	ระดับที่เอื้อให้ เกิดการทุจริต
๑. ความเคย์ซินของเจ้าหน้าที่ที่คุ้นเคยกับการเรียกค่า�้ำร้อน น้ำชาจากผู้มาติดต่อ	๓.๒๗	๑.๓๔	ปานกลาง
๒. เกิดจากพฤติกรรมความโลภมากไม่รู้จักพอ	๓.๙๓	๑.๑๙	มาก
๓. เจ้าหน้าที่ขาดจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม	๔.๐๒	๑.๑๑	มาก
๔. พฤติกรรมการเห็นแก่ประโยชน์ของตนเองและพวงพ้อง	๔.๐๕	๑.๐๖	มาก
๕. การขาดอุดมการณ์ในการทำงาน	๓.๙๘	๑.๑๔	มาก
๖. เจ้าหน้าที่ขาดคุณธรรมและความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน	๔.๐๖	๑.๑๒	มาก
๗. ความลุ่มหลงในอำนาจ เกียรติยศ ชื่อเสียงทำให้หลงระเริง ในการใช้อำนาจและแสวงหาผลประโยชน์ของคนในสังคม	๔.๑๒	๑.๐๙	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๙๒	๐.๙๓	มาก

จากตารางที่ ๒๑ ผลการวิจัย กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ปัจจัยภายในเป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดต่อการทุจริตคอร์รัปชันของส่วนราชการในกระบวนการคลังอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๒$) โดยปัจจัยภายในที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเอื้อต่อการทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุด ได้แก่ ความลุ่มหลงในอำนาจ เกียรติยศ ชื่อเสียงทำให้หลง惚เเรงในการใช้อำนาจและแสวงหาผลประโยชน์ของคนในสังคม ($\bar{X} = ๔.๑๗$) รองลงมาได้แก่ เจ้าหน้าที่ขาดคุณธรรมและความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = ๔.๐๖$) และพฤติกรรมการเห็นแก่ประโยชน์ของตนเองและพากเพ้อ ($\bar{X} = ๔.๐๕$) เจ้าหน้าที่ขาดจิตสำนึกรักเพื่อส่วนรวม ($\bar{X} = ๔.๐๒$) และการขาดอุดมการณ์ในการทำงาน ($\bar{X} = ๓.๙๘$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

($\bar{X} = ๓.๙๖$)

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.	ระดับที่เอื้อให้เกิดการทุจริต
๑. รายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ	๓.๗๕	๑.๑๕	มาก
๒. ความต้องการรายได้เพิ่มเพื่อรักษาสถานภาพทางสังคม	๓.๗๐	๑.๑๔	มาก
๓. การเติบโตของระบบทุนนิยมที่เน้นการบริโภคทำให้ต้องหารายได้เพิ่มด้วยการทุจริตคอร์รัปชัน	๓.๖๗	๑.๑๖	มาก
๔. ความจำเป็นต้องมีรายได้เพิ่มเนื่องจากค่าครองชีพที่สูงขึ้น	๓.๖๙	๑.๑๗	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๗๑	๐.๙๖	มาก

จากตารางที่ ๒๒ ผลการวิจัย กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดต่อการทุจริตคอร์รัปชันของส่วนราชการในกระบวนการคลังอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๑$) โดยปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเอื้อต่อการทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุด ได้แก่ รายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ($\bar{X} = ๓.๗๕$) รองลงมา ได้แก่ ความต้องการรายได้เพิ่มเพื่อรักษาสถานภาพทางสังคม ($\bar{X} = ๓.๗๐$) ความจำเป็นต้องมีรายได้เพิ่มเนื่องจากค่าครองชีพที่สูงขึ้น ($\bar{X} = ๓.๖๙$) และการเติบโตของระบบทุนนิยมที่เน้นการบริโภคทำให้ต้องหารายได้เพิ่มด้วยการทุจริตคอร์รัปชัน ($\bar{X} = ๓.๖๗$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยด้านสังคมที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน
($n=๓๙๖$)

ปัจจัยด้านสังคมที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.	ระดับที่เอื้อให้เกิดการทุจริต
๑. ความอยากรู้อยากได้เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม	๓.๖๙	๑.๐๙	มาก
๒. ค่านิยมของสังคมไทยที่เน้นเรื่องวัฒนธรรม ความมั่งคั่งร่ำรวย ทำให้บุคคลนั้นได้รับการยอมรับในสังคม	๓.๙๒	๑.๐๔	มาก
๓. สภาพแวดล้อมทางสังคมเกี่ยวกับการความประพฤติอย่างดี เงินทอง เพื่อนำมาซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันแสดงออกในทางฟุ่มเฟือย	๓.๙๒	๑.๐๒	มาก
๔. การยกย่องสรรเสริญคนรวยมากกว่าคนที่กระทำการดี	๓.๗๙	๑.๑๔	มาก
๕. ความอยากรู้อยากมี เพื่อยกฐานะให้หัดเติมกับคนอื่นที่มั่งคั่งในสังคม	๓.๙๐	๑.๐๒	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๘๓	๐.๙๓	มาก

จากตารางที่ ๒๓ จากผลการวิจัย กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ปัจจัยด้านสังคมเป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดต่อการทุจริตคอร์รัปชันของส่วนราชการในระหว่างการคลังอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๓$) โดยปัจจัยด้านสังคมที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเอื้อต่อการทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุด ได้แก่ ค่านิยมของสังคมไทยที่เน้นเรื่องวัฒนธรรม ความมั่งคั่งร่ำรวย ทำให้บุคคลนั้นได้รับการยอมรับในสังคม และสภาพแวดล้อมทางสังคมเกี่ยวกับการความประพฤติอย่างดีเงินทอง เพื่อนำมาซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันแสดงออกในทางฟุ่มเฟือย ($\bar{X} = ๓.๙๒$) รองลงมา ได้แก่ ความอยากรู้อยากมี เพื่อยกฐานะให้หัดเติมกับคนอื่นที่มั่งคั่งในสังคม ($\bar{X} = ๓.๙๐$) การยกย่องสรรเสริญคนรวยมากกว่าคนที่กระทำการดี ($\bar{X} = ๓.๗๙$) และความอยากรู้อยากมีหน้ามีตาเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ($\bar{X} = ๓.๖๙$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยด้านวัฒนธรรมที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน
($n=๓๙๖$)

ปัจจัยด้านวัฒนธรรมที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.	ระดับที่เอื้อให้เกิดการทุจริต
๑. วัฒนธรรมนายกับลูกน้อง ในลักษณะ “น้ำเพียงเรือ เสือเพียงป่า” เพื่อหวังผลประโยชน์ตอบแทนซึ่งกันและกัน	๓.๗๓	๑.๐๔	มาก
๒. วัฒนธรรมการทำงานที่มีการรับเงินใต้โต๊ะ	๓.๔๙	๑.๒๑	มาก
๓. ประเพณีปฏิบัติของข้าราชการที่มีการแนะนำกันอย่างไม่เป็นทางการ เรื่องการได้รับเงินเดือนต่ำจึงอนุญาตให้ข้าราชการใช้อำนาจหรือเวลาในการหาผลประโยชน์หรือรายได้เพิ่มเติมได้	๓.๗๙	๑.๒๕	ปานกลาง
๔. การนิยมการจ่ายเงินของนักธุรกิจให้กับข้าราชการ เพื่อแลกกับความสะดวกรวดเร็วหรือการบริการที่ดีกว่า	๓.๖๙	๑.๑๓	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๕๒	๐.๙๔	มาก

จากตารางที่ ๒๔ จากผลการวิจัย กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าปัจจัยด้านวัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดต่อการทุจริตคอร์รัปชันของส่วนราชการในกระบวนการคัดเลือกบุคคล ($\bar{X} = ๓.๕๒$) โดยปัจจัยด้านวัฒนธรรมที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเอื้อต่อการทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุด ได้แก่ วัฒนธรรมนายกับลูกน้อง ในลักษณะ “น้าพึงเรื่อ เสือพึงป่า” เพื่อหวังผลประโยชน์ตอบแทนซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = ๓.๗๓$) รองลงมา ได้แก่ การนิยมการจ่ายเงินของนักธุรกิจให้กับข้าราชการเพื่อแลกกับความสะดวกรวดเร็วหรือการบริการที่ดีกว่า ($\bar{X} = ๓.๖๙$) วัฒนธรรมการทำงานที่มีการรับเงินใต้โต๊ะ ($\bar{X} = ๓.๔๙$) และประเพณีปฏิบัติของข้าราชการที่มีการแนะนำกันอย่างไม่เป็นทางการ เรื่องการได้รับเงินเดือนตាจึงอนุญาตให้ข้าราชการใช้อำนาจหรือเวลาในการหาผลประโยชน์หรือรายได้เพิ่มเติมได้ ($\bar{X} = ๓.๓๗$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ **ปัจจัยด้านการเมืองที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน** ($n=๓๙๖$)

ปัจจัยด้านการเมืองที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.	ระดับที่เอื้อให้เกิดการทุจริต
๑. อิทธิพลจากการครอบงำของข้าราชการระดับสูงกว่าและนักการเมือง	๔.๐๖	๑.๐๗	มาก
๒. ความผันผวนและการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง	๓.๗๔	๑.๐๗	มาก
๓. ความจำเป็นและสถานการณ์บีบบังคับให้อาอย่างและกระทำตาม	๓.๖๐	๑.๑๐	มาก
๔. การเล่นพรรคเล่นพวก อุปถัมภ์ค้ำชูกันระหว่างนักการเมือง เอกชน และข้าราชการ	๔.๐๕	๑.๐๒	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๘๖	๐.๙๑	มาก

จากตารางที่ ๒๕ จากผลการวิจัย กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ปัจจัยด้านการเมืองเป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดต่อการทุจริตคอร์รัปชันของส่วนราชการในกระบวนการคัดเลือกบุคคล ($\bar{X} = ๓.๕๖$) โดยปัจจัยด้านการเมืองที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเอื้อต่อการทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุด ได้แก่ อิทธิพลจากการครอบงำของข้าราชการระดับสูงกว่าและนักการเมือง ($\bar{X} = ๔.๐๖$) รองลงมา ได้แก่ การเล่นพรรคเล่นพวก อุปถัมภ์ค้ำชูกันระหว่างนักการเมือง เอกชน และข้าราชการ ($\bar{X} = ๔.๐๕$) ความผันผวนและการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ($\bar{X} = ๓.๗๔$) และความจำเป็นและสถานการณ์บีบบังคับให้อาอย่างและกระทำตาม ($\bar{X} = ๓.๖๐$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยด้านระบบราชการที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

(n=๓๙๖)

ปัจจัยด้านระบบราชการที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.	ระดับที่เอื้อให้เกิดการทุจริต
๑. ความบกพร่องในการบริหารงานเปิดโอกาสให้เกิดการคอร์รัปชัน	๓.๗๗	๑.๐๗	มาก
๒. การมีตำแหน่งหน้าที่เอื้ออำนวยต่อการกระทำความผิด	๔.๐๐	๐.๙๘	มาก
๓. การตကอยู่ในภาวะแวดล้อมและอิทธิพลของผู้ทุจริตหรือมูลเหตุ จึงใจอื่นๆ ทำให้ต้องทุจริต	๓.๖๖	๑.๐๖	มาก
๔. การได้เปรียบของชนชั้นจากการเป็นผู้บริหาร หรือเป็นคนกลาง ประสานงานระหว่างหน่วยงานกับบริษัทเอกชน หรือนักธุรกิจ	๓.๗๓	๐.๙๓	มาก
๕. การรวมศูนย์อำนาจในระบบราชการ ผู้บังคับบัญชา มีอำนาจเด็ดขาดในการให้คุณให้โทษแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีผลกระทบต่อการกระทำและอุดมการณ์ของข้าราชการเป็นอย่างมาก	๓.๘๙	๑.๐๑	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๘๐	๐.๙๑	มาก

จากตารางที่ ๒๖ จากผลการวิจัย กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ปัจจัยด้านระบบราชการเป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดต่อการทุจริตคอร์รัปชันของส่วนราชการในระหว่างการคลังอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๐$) โดยปัจจัยด้านระบบราชการที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเอื้อต่อการทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุด ได้แก่ การมีตำแหน่งหน้าที่เอื้ออำนวยต่อการกระทำความผิด ($\bar{X} = ๔.๐๐$) รองลงมา ได้แก่ การรวมศูนย์อำนาจในระบบราชการ ผู้บังคับบัญชา มีอำนาจเด็ดขาดในการให้คุณให้โทษแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีผลกระทบต่อการกระทำและอุดมการณ์ของข้าราชการเป็นอย่างมาก ($\bar{X} = ๓.๘๙$) การได้เปรียบของชนชั้นจากการเป็นผู้บริหาร หรือเป็นคนกลางประสานงานระหว่างหน่วยงานกับบริษัทเอกชน หรือนักธุรกิจ ($\bar{X} = ๓.๗๓$) ความบกพร่องในการบริหารงานเปิดโอกาสให้เกิดการคอร์รัปชัน ($\bar{X} = ๓.๗๗$) และการตကอยู่ในภาวะแวดล้อมและอิทธิพลของผู้ทุจริตหรือมูลเหตุจึงใจอื่นๆ ทำให้ต้องทุจริต ($\bar{X} = ๓.๖๖$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๗ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยด้านกฎหมายและระเบียบที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

(n=๓๙๖)

ปัจจัยด้านกฎหมายและระเบียบที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.	ระดับที่เอื้อให้เกิดการทุจริต
๑. กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ มีช่องว่าง	๓.๖๑	๑.๐๓	มาก
๒. ระเบียบท่าง ๆ ที่ใช้ในระบบราชการ เปิดให้มีการใช้ดุลยพินิจในการอนุมัติ ทำให้เป็นช่องทางในการใช้อำนาจในทางทุจริตได้	๓.๗๗	๐.๙๙	มาก
๓. การละเลยไม่ปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง	๓.๘๐	๐.๙๙	มาก
๔. ระเบียบกฎหมายที่มากเกินไป ทำให้เจ้าหน้าที่สามารถเรียกร้องประโยชน์จากผู้มีอำนาจต่อเพื่อลดหย่อนกฎหมายที่บางอย่าง ทำให้ลดลงมา ได้แก่ ระเบียบท่าง ๆ ที่ใช้ในระบบราชการ เปิดให้มีการใช้ดุลยพินิจในการอนุมัติ ทำให้เป็นช่องทางในการใช้อำนาจในทางทุจริตได้ (๔) กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ มีช่องว่าง และระเบียบกฎหมายที่มากเกินไป ทำให้เจ้าหน้าที่สามารถเรียกร้องประโยชน์จากผู้มีอำนาจต่อเพื่อลดหย่อนกฎหมายที่บางอย่าง ทำให้ลดลงมา ได้แก่ ระเบียบท่าง ๆ ที่ใช้ในระบบราชการ เปิดให้มีการใช้ดุลยพินิจในการอนุมัติ ทำให้เป็นช่องทางในการใช้อำนาจในทางทุจริตได้ (๔)	๓.๕๒	๑.๐๙	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๖๖	๐.๙๓	มาก

จากตารางที่ ๒๗ จากผลการวิจัย กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ปัจจัยด้านกฎหมายและระเบียบวินัย เป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดต่อการทุจริตคอร์รัปชันของส่วนราชการในกระบวนการคลังอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๖$) โดยปัจจัยด้านกฎหมายและระเบียบที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเอื้อต่อการทุจริตคอร์รัปชัน มากที่สุด ได้แก่ การละเลยไม่ปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = ๓.๘๐$) รองลงมา ได้แก่ ระเบียบท่าง ๆ ที่ใช้ในระบบราชการ เปิดให้มีการใช้ดุลยพินิจในการอนุมัติ ทำให้เป็นช่องทางในการใช้อำนาจในทางทุจริตได้ ($\bar{X} = ๓.๗๗$) กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ มีช่องว่าง และระเบียบกฎหมายที่มากเกินไป ทำให้เจ้าหน้าที่สามารถเรียกร้องประโยชน์จากผู้มีอำนาจต่อเพื่อลดหย่อนกฎหมายที่บางอย่าง ทำให้ลดลงมา ได้แก่ ระเบียบท่าง ๆ ที่ใช้ในระบบราชการ เปิดให้มีการใช้ดุลยพินิจในการอนุมัติ ทำให้เป็นช่องทางในการใช้อำนาจในทางทุจริตได้ ($\bar{X} = ๓.๕๒$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๘ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยด้านการตรวจสอบที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

(n=๓๙๖)

ปัจจัยด้านการตรวจสอบที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.	ระดับที่เอื้อให้เกิดการทุจริต
๑. หน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบหรือกำกับดูแลไม่มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อย่างจริงจัง	๓.๗๐	๑.๐๖	มาก
๒. ภาคประชาชนขาดความเข้มแข็ง มีการยอมรับการให้สินน้ำใจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ	๓.๘๑	๐.๕๙	มาก
๓. การขาดความจริงจังในการจัดการแก้ไขการทุจริตคอร์รัปชันของรัฐ	๔.๑๗	๐.๕๖	มาก
๔. ขาดการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร	๓.๙๐	๐.๕๙	มาก
๕. การเรียนรู้และเลียนแบบจากข้าราชการที่กระทำแล้วถือว่าไม่ผิด เช่น การทุจริตที่เรียกว่ากินตามน้ำ เป็นต้น	๓.๘๒	๑.๐๗	มาก
๖. ยังไม่มีช่องทางແน่ชัดที่ให้ภาคเอกชนและประชาชนเข้ามาตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ	๓.๗๙	๑.๐๓	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๘๗	๐.๕๑	มาก

จากตารางที่ ๒๘ จากผลการวิจัย กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ปัจจัยด้านการตรวจสอบเป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดต่อการทุจริตคอร์รัปชันของส่วนราชการในกระบวนการคลังอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๗$) โดยปัจจัยด้านการตรวจสอบที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเอื้อต่อการทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุด ได้แก่ การขาดความจริงจังในการจัดการแก้ไขการทุจริตคอร์รัปชันของรัฐ ($\bar{X} = ๔.๑๗$) รองลงมา ได้แก่ ขาดการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร ($\bar{X} = ๓.๙๐$) การเรียนรู้และเลียนแบบจากข้าราชการที่กระทำแล้วถือว่าไม่ผิด เช่น การทุจริตที่เรียกว่ากินตามน้ำ เป็นต้น ($\bar{X} = ๓.๘๒$) ภาคประชาชนขาดความเข้มแข็ง มีการยอมรับการให้สินน้ำใจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ($\bar{X} = ๓.๘๑$) ยังไม่มีช่องทางແน่ชัดที่ให้ภาคเอกชนและประชาชนเข้ามาตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = ๓.๗๙$) และหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบหรือกำกับดูแลไม่มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อย่างจริงจัง ($\bar{X} = ๓.๗๐$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๙ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยด้านอื่นๆ ที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน
($n=๓๙๖$)

ปัจจัยด้านอื่นๆ ที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.	ระดับที่เอื้อให้เกิดการทุจริต	
๑. อิทธิพลของสามีหรือภรรยาสนับสนุนและส่งเสริมให้ทำการทุจริตคอร์รัปชันเพื่อความอยู่รอดของครอบครัว	๓.๒๓	๑.๑๗	ปานกลาง	
๒. พฤติกรรมการติดพนัน ชอบเที่ยวเตร่	๓.๖๔	๑.๑๒	มาก	
๓. การมีภาระหนี้สิน ชอบหยอดบิลเงินของผู้อื่นใช้เป็นประจำ	๓.๖๘	๑.๐๙	มาก	
ค่าเฉลี่ยรวม		๓.๕๒	๐.๙๕	มาก

จากตารางที่ ๒๙ จากผลการวิจัย กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ปัจจัยด้านอื่นๆ เป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดต่อการทุจริตคอร์รัปชันของส่วนราชการในกระบวนการคลังอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๒$) โดยปัจจัยด้านอื่นๆ ที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเอื้อต่อการทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุด ได้แก่ การมีภาระหนี้สิน ชอบหยอดบิลเงินของผู้อื่นใช้เป็นประจำ ($\bar{X} = ๓.๖๘$) รองลงมา ได้แก่ พฤติกรรมการติดพนัน ชอบเที่ยวเตร่ ($\bar{X} = ๓.๖๔$) และอิทธิพลของสามีหรือภรรยาสนับสนุนและส่งเสริมให้ทำการทุจริตคอร์รัปชันเพื่อความอยู่รอดของครอบครัว ($\bar{X} = ๓.๒๓$) ตามลำดับ

ส่วนที่ ๓ ลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงาน

ตารางที่ ๓๐ ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงาน

(n=๓๙๖)

ลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงาน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.	ระดับความคิดเห็น
๑. การทำสัญญาจ้างหรือให้สัมปทานพรครพากผู้สนับสนุน และผู้มีอำนาจ	๓.๔๑	๑.๒๓	มาก
๒. การใช้อำนาจ ตำแหน่งอิทธิพลประโยชน์ให้บริษัท/สถานประกอบการของตนเองและพรครพาก	๓.๖๖	๑.๑๙	มาก
๓. การสร้างเรื่องในในการให้บริการ เพื่อเรียกเก็บค่าตอบแทนจากผู้มารับบริการ	๓.๒๘	๑.๒๔	ปานกลาง
๔. อนุญาตให้ลงทะเบียนบัญชีตามกฎหมาย ระบุเบียบต่างๆ และเรียกเก็บค่าตอบแทน	๓.๑๙	๑.๒๔	ปานกลาง
๕. การรับสินบน เพื่อให้การคุ้มครองธุรกิจผิดกฎหมาย	๓.๒๓	๑.๓๔	ปานกลาง
๖. การรับหรือการเรียกเก็บค่าคอมมิชชั่น และส่วยต่างๆ	๓.๒๘	๑.๓๓	ปานกลาง
๗. การสรุหารายได้โดยยั่งร่วมกันระหว่างกลุ่มประโยชน์กับข้าราชการ	๓.๓๙	๑.๒๔	ปานกลาง
๘. การมีหุ้นหรือผลประโยชน์ในบริษัท/สถานประกอบการที่ได้รับประโยชน์	๓.๓๑	๑.๒๔	ปานกลาง

ตารางที่ ๓๐ (ต่อ)

(ก=๓๙๖)

ลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงาน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.	ระดับความคิดเห็น
๙. ฝ่าฝืน หลีกเลี่ยง หรือบิดเบือนระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และกฎหมาย เพื่อแสวงหาผลประโยชน์	๓.๒๗	๑.๒๑	ปานกลาง
๑๐. การสร้างระบอบ กฎหมาย เพื่อเอื้ออำนวยต่อโครงการ/การจัดซื้อจัดจ้าง ประมูลงาน	๓.๓๑	๑.๑๙	ปานกลาง
๑๑. การจูงใจ เรียกร้อง ข่มขู่ หน่วยงานหรือกลั่นแกล้งเพื่อหาประโยชน์ส่วนตนหรือพากพ้อง	๓.๑๙	๑.๒๓	ปานกลาง
๑๒. การสมยอม รู้เห็นเป็นใจ เพิกเฉย หรือละเว้นการกระทำที่ต้องปฏิบัติหรือรับผิดชอบตามหน้าที่และกฎหมาย เพื่อแลกกับผลประโยชน์ส่วนตน	๓.๓๗	๑.๒๒	ปานกลาง
๑๓. การยกยอก เปี้ยดบัง ซึ่งทรัพย์สินของทางราชการมาเป็นของตนเอง	๓.๑๙	๑.๒๕	ปานกลาง
๑๔. การปลอมแปลงเอกสารหรือกระทำการใดๆ อันเป็นเท็จเพื่อผลประโยชน์	๒.๘๓	๑.๒๒	ปานกลาง
๑๕. มีผลประโยชน์ร่วมในกิจกรรมบางประเภทที่สามารถใช้อำนาจหน้าที่ของตนบั้นดาลประโยชน์ได้	๓.๒๖	๑.๒๐	ปานกลาง
๑๖. การให้สินบนหรือผลประโยชน์แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ตัดสินใจทำหรือไม่ทำอย่างไรบางอย่างที่ทำให้ผู้ให้สินบนได้รับผลประโยชน์	๓.๓๑	๑.๒๔	ปานกลาง
๑๗. การให้ข้อมูลภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อพรรคพวก	๓.๓๔	๑.๒๒	ปานกลาง
๑๘. การโยกย้ายถ่ายเงินที่ได้จากการทุจริต ฉ้อฉลหรือได้มาผิดกฎหมายไปเข้าธนาคาร สถานบันการเงิน หรือธุรกิจที่ถูกกฎหมายเพื่อลบรองรอยแหล่งที่มาที่ไม่ถูกต้องของเงิน	๓.๑๗	๑.๒๕	ปานกลาง
๑๙. ใช้เงินงบประมาณแผ่นดินในโครงการที่เอื้อประโยชน์ให้กับธุรกิจของตนและพรรคพวก	๓.๓๔	๑.๒๔	ปานกลาง
๒๐. การปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายโดยทุจริต	๓.๒๑	๑.๒๖	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	๓.๒๙	๑.๐๘	ปานกลาง

จากตารางที่ ๓๐ ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๒๙$) โดยลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าพบเห็นในหน่วยงานมากที่สุด ได้แก่ การใช้อำนาจ ตำแหน่งเอื้อประโยชน์ให้บริษัท/สถานประกอบการของ

ตนเองและพรครพวກ ($\bar{X} = ๓.๖๖$) รองลงมา ได้แก่ การทำสัญญาจ้างหรือให้สัมปทานพรครพวก ผู้สนับสนุน และผู้มีอำนาจ ($\bar{X} = ๓.๔๑$) การสรหาราประโยชน์ร่วมกันระหว่างกลุ่มประโยชน์กับ ข้าราชการ ($\bar{X} = ๓.๓๙$) การสมยอม รู้เห็นเป็นใจ เพิกเฉย หรือละเว้นการกระทำที่ต้องปฏิบัติหรือ รับผิดชอบตามหน้าที่และกฎหมาย เพื่อแลกกับผลประโยชน์ส่วนตน ($\bar{X} = ๓.๓๗$) การให้ข้อมูล ภายในที่เป็นประโยชน์ต่อพรครพวก และใช้เงินงบประมาณแผ่นดินในโครงการที่อื้อประโยชน์ให้กับ ธุรกิจของตนและพรครพวก ($\bar{X} = ๓.๓๕$) และการให้สินบนหรือผลประโยชน์แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ ตัดสินใจทำหรือไม่ทำอะไรอย่างที่ทำให้ผู้ให้สินบนได้รับผลประโยชน์ ($\bar{X} = ๓.๓๔$) ตามลำดับ

ส่วนที่ ๔ ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในกระทรวงการคลัง

ตารางที่ ๓๑ ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการและ ป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในกระทรวงการคลัง

(n=๓๙๖)

แนวทางการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.	ระดับความคิดเห็น
๑. ความมีการรวมตัวของภาคธุรกิจ ภาคประชาชนทุกฝ่าย เป็นองค์กร ผู้บริโภคและองค์กรเพื่อความโปร่งใสที่เข้มแข็ง ติดตามตรวจสอบการทำงานของทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดระบบการบริหารที่ดีหรือ ธรรมาภิบาล (Good Government) ที่ดี	๔.๒๔	๐.๘๙	มากที่สุด
๒. ประชาชน นักวิชาการ ผู้ทำงาน สื่อสารมวลชนต้องร่วมกันศึกษาทำความเข้าใจและเผยแพร่ความรู้ระบบเศรษฐกิจ ธุรกิจสมัยใหม่ที่มีความซับซ้อน เช่น เรื่องการสื่อสาร โทรคมนาคม ตลาดหลักทรัพย์ การแปรรูปธุรกิจ การทดลองการค้าเสรี ให้ประชาชนเข้าใจและรู้เท่าทัน นักการเมืองให้มากที่สุด	๔.๓๒	๐.๘๒	มากที่สุด
๓. เร่งปฏิรูปกฎหมาย ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทุกระดับ ปฏิรูป ระบบราชการ ปฏิรูประบบการศึกษา ปฏิรูปการสื่อสารมวลชน เพื่อให้ กลไกการทำงานของกฎหมายการศึกษา ระบบข้อมูลข่าวสารเกิดความ เป็นธรรม โปร่งใส มีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่ เพิ่มขึ้น	๔.๓๙	๐.๘๐	มากที่สุด
๔. ดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตอย่างต่อเนื่องใน ชุมชน และในทุกภาคส่วนของสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษาทุก ระดับ	๔.๓๓	๐.๘๔	มากที่สุด
๕. จัดให้มีกิจกรรมเผยแพร่เชิงเสียงกีรติคุณยกย่องให้กำลังใจและ ช่วยกันรณรงค์ปกป้องคนที่ทำความดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรม เพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม	๔.๓๗	๐.๘๓	มากที่สุด

ตารางที่ ๓๑ (ต่อ)

(ท=๓๙๖)

แนวทางการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.	ระดับความคิดเห็น
๖. ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในการป้องกันการทุจริตการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมกำหนดนโยบายการบริการสาธารณะให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน	๔.๓๐	๐.๘๕	มากที่สุด
๗. หมาย tracer การรองรับการทำงานและคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ ปปช. ภาคประชาชน และเครือข่าย	๔.๓๕	๐.๘๒	มากที่สุด
๘. ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งทุกระดับ ไม่ว่าในระดับชาติหรือในระดับท้องถิ่นเพื่อการคัดกรองคนดี มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมเข้ามาบริหารประเทศ	๔.๔๑	๐.๘๑	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	๔.๓๔	๐.๗๑	มากที่สุด

จากตารางที่ ๓๑ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุดเกี่ยวกับแนวทางการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในกระบวนการคัดกรองคนดี ($\bar{X} = ๔.๓๔$) โดยมีความเห็นต่อแนวทางการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุดตามลำดับ ดังนี้

(๑) ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งทุกระดับ ไม่ว่าในระดับชาติหรือในระดับท้องถิ่นเพื่อการคัดกรองคนดี มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมเข้ามาบริหารประเทศ ($\bar{X} = ๔.๔๑$)

(๒) เร่งปฏิรูปกฎหมาย ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทุกระดับ ปฏิรูประบบราชการ ปฏิรูประบบการศึกษา ปฏิรูปการสื่อสารมวลชน เพื่อให้กลไกการทำงานของกฎหมายการศึกษา ระบบข้อมูลข่าวสารเกิดความเป็นธรรม โปร่งใส มีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่เพิ่มขึ้น ($\bar{X} = ๔.๓๔$)

(๓) จัดให้มีกิจกรรมเผยแพร่ข้อเสียงเกี่ยวกับคุณยกย่องให้กำลังใจและช่วยกันรณรงค์ปกป้องคนที่ทำความดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมเพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม ($\bar{X} = ๔.๓๑$)

(๔) หมาย tracer การรองรับการทำงานและคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ ปปช. ภาคประชาชน และเครือข่าย ($\bar{X} = ๔.๓๕$)

(๕) ดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตอย่างต่อเนื่องในชุมชน และในทุกภาคส่วนของสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษาทุกระดับ ($\bar{X} = ๔.๓๓$)

(๖) ประชาชน นักวิชาการ ผู้ทำงาน สื่อสารมวลชนต้องร่วมกันศึกษาทำความเข้าใจและเผยแพร่ความรู้ระบบเศรษฐกิจ ธุรกิจสมัยใหม่ที่มีความซับซ้อน เช่น เรื่องการสื่อสาร โทรคมนาคม ตลาดหลักทรัพย์ การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ การตกลงการค้าเสรี ให้ประชาชนเข้าใจและรู้เท่าทันนักการเมืองให้มากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๓๐$)

๗) ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในการป้องกันการทุจริตการบริหารงานขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมกำหนดนโยบายการบริการสาธารณะให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน ($\bar{X} = ๔.๓๐$)

๘) ความมีการรวมตัวของภาคธุรกิจ ภาคประชาชนทุกฝ่าย เป็นองค์กรผู้บริโภคและองค์กรเพื่อความโปร่งใสที่เข้มแข็ง ติดตามตรวจสอบการทำงานของทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดระบบการบริหารที่ดีหรือธรรมาภิบาล (Good Government) ที่ดี ($\bar{X} = ๔.๒๔$)

ส่วนที่ ๕ ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน: ปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันมีความสัมพันธ์กับลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงาน

ตารางที่ ๓๙ ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันกับลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงาน

($n=๓๙๖$)

ตัวแปร	r	P
๑. ปัจจัยภายในกับลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงาน	๐.๓๒๒	๐.๐๐๐**
๒. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงาน	๐.๒๖๑	๐.๐๐๐**
๓. ปัจจัยด้านสังคมกับลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงาน	๐.๔๐๒	๐.๐๐๐**
๔. ปัจจัยด้านวัฒนธรรมกับลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงาน	๐.๔๓๔	๐.๐๐๐**
๕. ปัจจัยด้านการเมืองกับลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงาน	๐.๓๙๙	๐.๐๐๐**
๖. ปัจจัยด้านระบบราชการกับลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงาน	๐.๔๕๖	๐.๐๐๐**
๗. ปัจจัยด้านกฎหมายและระเบียบกับลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงาน	๐.๓๙๗	๐.๐๐๐**
๘. ปัจจัยด้านการตรวจสอบกับลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงาน	๐.๔๖๗	๐.๐๐๐**
๙. ปัจจัยด้านอื่นๆ กับลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงาน	๐.๔๔๑	๐.๐๐๐**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

จากตารางที่ ๓๙ พบร่วมกับปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อจำแนกความสัมพันธ์เป็นรายปัจจัยพบว่า ปัจจัยด้านวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กับลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงานสูงที่สุด ($r = ๐.๔๓๔$)

รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านระบบราชการ ($r = 0.466$) ปัจจัยด้านการตรวจสอบ ($r = 0.462$) ปัจจัยด้านอื่นๆ ($r = 0.440$) ปัจจัยด้านสังคม ($r = 0.402$) ปัจจัยด้านการเมือง ($r = 0.382$) ปัจจัยด้านกฎหมายและระเบียบ ($r = 0.372$) ปัจจัยภายนอก ($r = 0.322$) และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ($r = 0.261$) ตามลำดับ

๖.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

๖.๒.๑ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เจ้าลีกบุคคลที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๓ ราย ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มข้าราชการระดับสูง และนักธุรกิจเอกชน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ ๓๓ กำหนดการสัมภาษณ์เจ้าลีกบุคคลที่เกี่ยวข้อง

วัน เวลา	บุคคลที่สัมภาษณ์	สถานที่
กลุ่มข้าราชการระดับสูง		
๘ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เวลา ๑๓.๓๐ น.	นายกฤษฎา อุทยานิน ผู้ตรวจราชการ กระทรวงการคลัง	สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง
๙ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เวลา ๑๓.๓๐ น.	นางสาวสิทธิรัตน์ รัตนโชค ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบ การเงินการคลัง กรมบัญชีกลาง	กรมบัญชีกลาง
๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เวลา ๑๔.๐๐ น.	นางกรศิริ พิณรัตน์ อดีตที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบ ควบคุมทางศุลกากร กรมศุลกากร	โรงแรมเอราวัณ
๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เวลา ๐๙.๐๐ น.	นายสมชัย สัจจพงษ์ ผู้อำนวยการ ศศค.	สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เวลา ๑๔.๐๐ น.	นางสมณีํ มงคลโภชน์ รองอธิบดีกรมสรรพสามิต	กรมสรรพสามิต
๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เวลา ๑๕.๓๐ น.	นายสาธิ์ รังคสิริ อธิบดีกรมสรรพากร	กรมสรรพากร
๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เวลา ๐๙.๐๐ น.	นายสุวิชญ ใจนานิช รองผู้อำนวยการ สนบ.	สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ

วัน เวลา	บุคคลที่สัมภาษณ์	สถานที่
กุล่ำข้าราชการระดับสูง (ต่อ)		
๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เวลา ๐๓.๓๐ น.	นางปานพิพิญ ศรีพิมล รองผู้อำนวยการ ศคร.	สำนักงานคณะกรรมการนโยบาย รัฐวิสาหกิจ
๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เวลา ๑๐.๐๐ น.	นางสาวชุมชนา สงข์ใหม่ รองอธิบดีกรมบัญชีกลาง	กรมบัญชีกลาง
๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เวลา ๑๔.๐๐ น.	นางอุรัสรา โชคิกะร ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง กรมธนาคาร	กรมธนาคาร
นักธุรกิจเอกชน		
๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๖ เวลา ๑๐.๐๐ น.	นายต่อตรະกุล ยมนาค อดีตนายกสมาคมวิศวกรรม สถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์	บ้านพัก

๒.๒ ประเด็นและผลการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๑ ราย ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปประเด็นและผลสัมภาษณ์ได้ดังนี้

๒.๒.๑ กุล่ำข้าราชการระดับสูง

(๑) สถานการณ์ และรูปแบบปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงาน

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ต่างเห็นว่าสถานการณ์และรูปแบบปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานของตนมีจำนวนไม่มาก และเกิดขึ้นเฉพาะกับข้าราชการบางคนบางกลุ่ม เท่านั้น โดยการทุจริตดังกล่าวมีทั้งการกระทำแบบตั้งใจและไม่ตั้งใจ ซึ่งการทุจริตแบบตั้งใจจะอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายหรือระเบียบทั้งนونของทางราชการในการใช้ดุลยพินิจเพื่อให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น การรับเงินใต้โต๊ะเพื่อลดภาระภาษีให้กับผู้นำเข้าโดยในขั้นตอนการตรวจสอบสินค้ามีการสำคัญเฉพาะตัวที่อยู่ด้านหน้าของคอนเทนเนอร์เป็นสินค้าราคาถูกแต่สินค้าข้างหลังตู้เป็นสินค้าหรู ราคาแพง หรือเพื่ออำนวยความสะดวก รวดเร็วในการให้บริการ เป็นต้น สำหรับการทุจริตแบบไม่ตั้งใจ ส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการที่เจ้าหน้าที่ไม่เข้าใจหรือไม่รู้ในกฎ ระเบียบ ซึ่งอาจมีสาเหตุการสื่อสารไม่เพียงพอ และในบางกรณีอาจเป็นเรื่องใหม่และไม่มีกฎหมายรองรับ เป็นต้น

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ยังสามารถสรุปได้ว่าหน่วยงานที่จะพบการทุจริตของเจ้าหน้าที่ในรูปแบบต่างๆ ส่วนใหญ่จะเป็นหน่วยงานปฏิบัติ แต่ในหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและออกกฎหมายหรือระเบียบ จะพบเห็นหรือเกิดขึ้น้อยมาก หรือแทบจะไม่มีเลย

ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์และรูปแบบ
ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในกระบวนการคลัง ในรายละเอียดดังนี้

นายกฤษฎา อุทยานิน พู้ตราชการกระทรวงการคลัง เชื่อว่าโดยภาพรวม
ข้าราชการส่วนใหญ่ยังเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติตามเป็นข้าราชการที่ดี เพียงแต่สังคมให้ความสนใจกับการ
กระทำผิดของข้าราชการที่ไม่ดีอย่างมาก เมื่อเปรียบเทียบการทำความดีของข้าราชการที่ดี และ
เห็นว่าการกระทำการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐมีทั้งแบบตั้งใจและไม่ตั้งใจ การ
กระทำดังกล่าวก็ถือว่าเป็นการกระทำการกระทำความผิดตามกฎหมาย หรือกฎหมายเบื้องต้นทางราชการโดยบางครั้ง^๑
จะเป็นรูปแบบการทำผิดซึ่งอาจเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ อาทิ การใช้อำนาจหน้าที่โดยเลือกที่รักมักที่ซัง^๒
หรือใช้ดุลพินิจเกินสมควร ทั้งที่ต้องดำเนินการโดยปราศจากคติ เพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาด แต่ถ้าทำ
เพื่อพวกพ้องก็จะทำให้เสียความเป็นธรรม ในบางครั้งก็เป็นกรณีที่ไม่ใช่การทุจริตประพฤติมิชอบ
โดยตรงแต่เกิดจากการไม่มีประสิทธิภาพของกลไกภาครัฐที่อาจต้องมีการปรับปรุงกันต่อไป เช่น การ
ประมูลโดยใช้ e-Auction เป็นการดำเนินการที่ถูกระบุเป็นแบบตั้งใจในบางกรณีมีความเป็นไปได้ที่จะมีการ
ขัดแย้งระหว่างผู้เข้าประมูลในระบบ e-Auction ซึ่งอาจไม่สามารถป้องกันได้ทั้งหมด และทำให้ภาครัฐ
ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากเกินสมควร

นางสาวสิทธิรัตน์ รัตนโชติ ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบการเงินการคลัง
กรมบัญชีกลาง เห็นว่าหากมองการทุจริตในกระบวนการคลังในระดับกรมแล้ว กรมบัญชีกลางถือว่า^๓
เป็นหน่วยงานที่มีการทุจริตน้อยมาก เนื่องด้วยค่านิยมในภาพรวมของกรมบัญชีกลางที่กำหนดไว้ คือ^๔
ความซื่อสัตย์ โปร่งใส อย่างไรก็ตาม ในอดีตเคยปรากฏว่าเจ้าหน้าที่มีการทุจริตอยู่บ้าง ซึ่งส่วนใหญ่
เกิดขึ้นในส่วนภูมิภาค หรือคลังจังหวัด เนื่องจากมีการเก็บเงินสดไว้ในเชฟ หรือไว้ในห้องมั่นคง จึงเป็น^๕
ช่องทางหรือโอกาสให้การทุจริตเกิดขึ้นได้ แต่ในปัจจุบันบทบาทภารกิจดังกล่าวได้ถูกโอนกลับไป ยัง^๖
ธนาคารแห่งประเทศไทย และกรมธนารักษ์ จึงทำให้ปัจจุบันการกระทำการทุจริตของเจ้าหน้าที่แทบ
จะไม่เกิดขึ้นเลย ส่วนในกรณีที่มีการตั้งคณะกรรมการสอบสวนอยู่นั้น ล้วนแต่เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นใน
อดีตทั้งสิ้นแต่เพียงจะมีการถูกเปิดเผยออกมามาก โดยรูปแบบการทุจริตที่เกิดขึ้น คือ เจ้าหน้าที่^๗
กรมบัญชีกลางที่ปฏิบัติหน้าที่ในการเบิก-จ่ายเกี่ยวกับเงิน ได้ยกอกเงินจากตู้เชฟแล้วลงบัญชีเป็นเท็จ^๘
ซึ่งกระทำการติดต่อกันเป็นเวลานาน เหมือนกับน้ำซึมบ่อทรายเนื่องจากหัวหน้างานไม่ดูแล จนเมื่อมีการ
เปลี่ยนหัวหน้างานคนใหม่ จึงมีการส่งต่องานเกิดขึ้น เรื่องราวการทุจริตจึงได้ถูกเปิดเผยซึ่งมูลค่าความ
เสียหายที่เกิดขึ้นถือว่าไม่มากนัก และกรมบัญชีกลางจะมีการตั้งคณะกรรมการสอบสวนและลงโทษ^๙
ผู้กระทำความผิดอย่างจริงจัง

อย่างไรก็ตาม อาจมีกรณีผู้รับเหมาหรือผู้ที่มาติดต่อราชการให้สินน้ำใจหรือให้
โดยเสน่ห์ เพื่อให้มีการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น แต่กรณีนี้ยัง^{๑๐}
ไม่พบการร้องเรียน

นางสาวสิทธิรัตน์ รัตนโชติ ยังได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่ารูปแบบทุจริตที่เกิดขึ้นใน
หน่วยงานราชการ ที่ได้รับทราบข้อมูลนี้มีหลากหลายรูปแบบ เช่น การเขิญบริษัทที่ประมูลงานได้

ไปพูดคุยเพื่อขอแบ่งเบอร์เซ็นต์หรือการขอเรียกคุยบประมาณของหน่วยงานราชการ ซึ่งจะให้ทราบว่า จะมีการจัดซื้อจัดจ้างงานประเภทใดที่มีลักษณะงานที่สำคัญ และมีธุรกิจอะไรที่สามารถนำเข้ามาเกี่ยวพันกันได้ โดยเป็นการเตรียมวางแผนล่วงหน้า และเป็นการดำเนินการที่ถูกต้องระเบียบ เป็นต้น

เช่นเดียวกับนางสาวชุมชนหจิต สังข์ใหม่ รองอธิบดีกรมบัญชีกลาง ที่มีความเห็นว่า การทุจริตคอร์รัปชันในกรมบัญชีกลางมีน้อยมาก เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ออกกฎหมายเบียบซึ่งต้องดำเนินการตามกฎหมายอยู่แล้ว นอกจากนี้งบประมาณในส่วนของการจัดซื้อจัดจ้างมีจำนวนไม่มากนัก อย่างไรก็ตาม กรณีความคิดเห็นต่อสถานการณ์และรูปแบบปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันแล้วเห็นว่าในภาพรวมสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันของประเทศไทยไม่ได้ดีขึ้น โดยพิจารณาได้จากด้านนี้วัดความโปร่งใสที่แสดงให้เห็นว่าการทุจริตคอร์รัปชันมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ สำหรับการจัดซื้อจัดจ้างในภาครัฐ เช่น การสมยอมราคากัน (สัม) โดยผู้ประกอบการซื้อของและยื่นของเพื่อเป็นตัวประกอบ e-Auction มีการเสนอราคาเท่าๆ กัน ทำให้ต้องยกเลิกและต้องมีการจัดซื้อจัดจ้างใหม่ เป็นต้น

นางกรศิริ พินรัตน์ อัตติที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบควบคุมทางศุลกากร กรมศุลกากร กล่าวว่า ในปัจจุบันกรมศุลกากรได้มีมาตรการในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันโดยการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาช่วยในการปฏิบัติงาน เพื่อลดการพบประวัติผู้ประกอบการหรือผู้รับบริการ กับเจ้าหน้าที่ รวมถึงการจัดทำความตกลง MOU ระหว่างกรมศุลกากรกับผู้ประกอบการในโครงการร่วมใจใส่สะอาด เพื่อส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน นอกเหนือนี้ ยังได้มีการปรับปรุงกฎหมายโดยการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการผ่านพิธีการศุลกากร เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดหาและบำรุงรักษาเครื่องมือทางเทคโนโลยีที่ใช้ในการดำเนินพิธีการศุลกากร รวมถึงการจัดสรรงเงินให้เป็นค่าตอบแทนกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานขณะเดียวกัน กระทรวงการคลังได้ออกกฎหมายเรื่องการจัดเก็บค่าธรรมเนียมล่วงเวลาและได้อนุมัติให้จ่ายค่าตอบแทนกับเจ้าหน้าที่ที่รับภาระดำเนินการที่ไม่ได้รับค่าตอบแทน หรือหักเกณฑ์ของกรมศุลกากรมีเงินเพียงพอ กับค่าครองชีพ และมีการปรับปรุงกฎหมาย หรือหลักเกณฑ์ของกรมศุลกากรให้เป็นไปตามหลักขององค์การศุลกากรโลกและองค์การการค้าโลก

อย่างไรก็ตาม ขณะที่นายสมชัย สัจจพงษ์ อัตติอธิบดีกรมศุลกากรกล่าวว่า ยังอาจมีพิษามในการทุจริตต่อหน้าที่ของข้าราชการบางกลุ่มบางคนในรูปแบบต่างๆ เช่น การให้ค่าน้ำร้อนน้ำชาเพื่ออำนวยความสะดวก เพื่อลดภาระภาษีของบริษัทผู้นำเข้าสินค้า ทำให้เกิดปัญหาการทุจริตในกรมศุลกากร โดยข้าราชการบางคนมีความโลภ แล้วใช้ช่องทางระเบียบของกรมศุลกากรที่มีอยู่ร่วมมือกับผู้เสียภาษีที่ทุจริต เช่น กรณีนำเข้ารถบรรทุกซึ่งระบุเป็น/ประกาศของกรมศุลกากรมีกำหนดการสำแดงการนำเข้ารถยันต์อย่างชัดเจน เช่น สำแดงในทุกชั้นส่วนต้องสำแดงราคาให้สอดคล้องกับข้อมูลกลางของราคารถยนต์ แต่เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรร่วมกับผู้นำเข้าสำแดงราคาต่ำ เพื่อให้เสียภาษีน้อย ซึ่งเป็นการกระทำที่เรียกว่าการร่วมทุจริต ทั้งนี้สาเหตุที่เจ้าหน้าที่ของกรมศุลกากรมีความกล้ากระทำการทุจริตในลักษณะดังกล่าว เนื่องจากมีการกระทำแบบเป็นกระบวนการทั้งข้าราชการชั้นสูง นักการเมือง เพราะรถราคากลางสูงเหล่านั้นต้องเชื่อมโยงกับกลุ่มบุคคลที่มีรายได้สูง เช่น ข้าราชการชั้นสูง และนักการเมืองร่วมมือกัน พojabได้ก็มีผิดทำให้เกิดปัญหาการทุจริตได้ ซึ่ง

วิธีการแก้คือรัฐบาลต้องอาจริงอาจจังในการแก้ปัญหา และกรณีการนำเข้าสินค้าที่เสียภาษีเป็นตู้คอน-เทนเนอร์ซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ทุกตู้ทำให้เกิดการทุจริตโดยผู้นำเข้ามาจ่ายเป็นเงินภาษี เช่น ๑๐๐,๐๐๐ บาท/เดือน ให้เจ้าหน้าที่ ๒๐๐,๐๐๐ บาท/เดือน ซึ่งในความเป็นจริงแล้วถ้าตรวจเป็นรายสินค้าอาจต้องเสียภาษี ๕๐๐,๐๐๐ บาท/เดือน รูปแบบการทุจริตคือในขั้นตอนการตรวจสอบสินค้ามีการสำแดงให้เห็นว่าสินค้าที่อยู่ด้านหน้าของคอนเทนเนอร์เป็นสินค้าราคาถูกแต่สินค้าข้างหลังตู้เป็นสินค้าหรู ราคาแพง อย่างไรก็ตามการกระทำการดังกล่าวพบในข้าราชการบางกลุ่มเท่านั้น แต่ก็ก่อให้เกิดความเสียหายต่อกรมศุลกากร และรายได้ของรัฐบาล แม้ว่าปัจจุบันมีเครื่องเอ็กซ์เรย์ช่วยได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น เช่น สำแดงว่าเป็นเตื้องผ้า แต่พอเอ็กซ์เรย์พบว่าเป็นรถยนต์จะต้องเสียค่าปรับและมีความผิด ยกเว้นผู้เสียภาษีและเจ้าหน้าที่อีกวัน

ความเห็นของผู้บริหารในหน่วยงานกำหนดนโยบายอื่นๆ อาทิ นายสุวิชญ โรจนวนิช รองผู้อำนวยการสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ (สนบ.) กล่าวอย่างมั่นใจว่า สนบ. ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน เนื่องจากมั่นใจในวิธีการดำเนินการต่างๆ ของ สนบ. ที่มีความรัดกุมสูงในการใช้จ่าย โดยมีระบบการตรวจสอบภายในและควบคุมภายในที่เข้มงวด อย่างไรก็ตามอาจมีกรณีในการทำงานที่มีการติดต่อประสานงานกับเอกชน ก็จะมีเอกชนมาเอกสารอาใจและอำนวยความสะดวกให้ในบางเรื่อง เช่น การเลี้ยงข้าวบ้างซึ่งถ้าติดมือเที่ยงก็รับประทานได้ โดยในความคิดเห็นส่วนตัวไม่ถือเป็นการทุจริตคอร์รัปชัน เพราะไม่ได้เป็นเรื่องการรับเงินหรือให้เงินมากๆ และนางปานทิพย์ ศรีพิมล รองผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) กล่าวว่าบุคลากรของ สคร. มีจำนวนไม่มากทำให้การดำเนินการเรื่องต่างๆ ของหน่วยงานบุคลากรจะทราบโดยทั่วถึงกัน สคร. เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทด้านนโยบายซึ่งมีหน่วยงานกลางที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงบประมาณ กรมบัญชีกลาง เป็นต้น อีกทั้งยังไม่ได้มีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับเอกชน จึงทำให้ช่องทางในการทุจริตคอร์รัปชันหรืออีกประโยชน์มีค่อนข้างน้อย ในส่วนบทบาทหน้าที่ในฐานะหน่วยงานกำหนดงบดูแล การติดต่อกับรัฐวิสาหกิจจะเกี่ยวข้องในด้านการถ่ายทอดนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และงบประมาณที่ได้รับส่วนใหญ่จะเป็นเงินเดือนของบุคลากร ขณะที่งบประมาณลงทุนส่วนใหญ่จะเป็นการจัดซื้อจัดจ้างคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นการดำเนินการตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามปกติ นอกจากนี้ สคร. ยังไม่เคยมีกรณีการร้องเรียนหรือบัตรสนทนาที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน อย่างไรก็ตามเนื่องจากในฐานะที่ สคร. กำหนดงบดูแลหน่วยงานรัฐวิสาหกิจอาจเกิดกรณีการมีผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interest) เช่น กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐร้องขอให้รัฐวิสาหกิจจัดไปศึกษาดูงานต่างประเทศ เป็นต้น

นางสมณีย์ มงคลโภชน์ รองอธิบดีกรมสรรพาณิช เห็นว่าการทุจริตต่อหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่ อาจจะเกิดจาก ความไม่เข้าใจในกฎระเบียบ และการสื่อสารไม่เพียงพอหรือบางครั้งอาจมีสาเหตุจากเรื่องนั้นเป็นเรื่องใหม่และไม่มีกฎหมายรองรับ เป็นต้น โดยยอมรับว่าการที่เจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติงานที่ล่อแหลมใกล้ตัวเงิน อาจจุงใจให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติภารกิจดังกล่าวเกิดการทุจริตคอร์รัปชันได้

นางอุ่นวรรณ โชคิกกิจธาร ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง กรมธนาคารชั้นนำ เห็นว่า การทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานของรัฐเป็นปัญหาที่มีความสำคัญและเป็นปัญหาหลักในหลายประเทศ สำหรับประเทศไทยก็เช่นเดียวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการเป็นปัญหาที่บั่นทอนการพัฒนาประเทศ และเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความเจริญในสังคมและความผาสุกแก่ประชาชน ถึงแม้ว่าปัจจุบันสังคมไทยจะมีความเข้าใจและมีความตระหนักรู้ในปัญหาข้อนี้มากขึ้น รวมทั้งมีองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญและองค์กรอื่นของรัฐซึ่งทำหน้าที่ในการตรวจสอบและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอย่างมากมายแล้วก็ตาม แต่ปัญหาดังกล่าวก็ยังเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง มีรูปแบบการทุจริตที่เปลี่ยนแปลงและแตกต่างไปจากอดีตรวมทั้งมีลักษณะที่ซับซ้อนมากขึ้นด้วย

สถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันภายในกรมธนาคารชั้นนี้ โดยปกติไม่ค่อยมีปรากฏส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการกระทำความผิดวินัยทั่วๆ ไป เช่น การไม่ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ หรือการละทิ้งหน้าที่ราชการ เป็นต้น

นอกจากนี้ทางอุ่นวรรณ มีความเห็นเพิ่มเติมว่าเนื่องจากระบบราชการไทยเป็นระบบที่มีขนาดใหญ่ มีกระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมเป็นจำนวนมากซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อระดับความเสี่ยงที่ทำให้การเกิดการทุจริตที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ในการให้บริการกับประชาชนโดยตรง ย่อมอาจจะเกิดการทุจริตได้มากกว่าส่วนราชการที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำหรือการวางแผนนโยบาย โดยในส่วนของรูปแบบหรือลักษณะของการทุจริตคอร์รัปชันนั้น เนื่องจากผู้กระทำการทุจริตเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเองซึ่งรูปแบบ ขั้นตอน และวิธีการในการปฏิบัติ เป็นอย่างดี รวมทั้งยังเป็นผู้controlองค์กรของเอกสารพยานหลักฐานของทางราชการเองด้วย จึงยากแก่การตรวจสอบ ประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่างๆ ส่งผลให้รูปแบบของการทุจริตมีลักษณะที่ซับซ้อนมากขึ้น

นายสาธิ์ รังคสิริ อธิบดีกรมสรรพากร ได้ให้ข้อมูลว่าการทุจริตของเจ้าหน้าที่ในกรมสรรพากรถือว่ามีอิทธิพลมากหากเทียบกับจำนวนบุคลากรของกรมสรรพากรทั้งหมดประมาณ ๑๙,๐๐๐-๒๐,๐๐๐ คน แต่มีเรื่องร้องเรียนในประเด็นการทุจริต ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ จำนวน ๖ เรื่อง ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ จำนวน ๒๐ เรื่อง และในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ (นับถึงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖) จำนวน ๘ เรื่อง และมีการสั่งการแต่งตั้งกรรมการสอบสวนในกรณีทุจริต ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ จำนวน ๒ เรื่อง ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ จำนวน ๒ เรื่อง ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการสอบสวนในกรณีทุจริตซึ่งรูปแบบหรือลักษณะการทุจริตที่เกิดขึ้นจากเรื่องร้องเรียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๖ ในประเด็นทุจริต จำนวนรวม ๓๕ เรื่อง ปรากฏว่าเป็นเรื่องการเรียกรับเงินหรือผลประโยชน์โดยมิชอบ จำนวน ๑๕ เรื่อง ช่วยเหลือเลี้ยงภาษี จำนวน ๖ เรื่อง รับเก็บเงินชำระภาษีแต่ชำระให้ไม่ครบถ้วน จำนวน ๓ เรื่อง นอกนั้นเป็นกรณีอื่นๆ เช่น ทุจริตการเบิกเงินค่าตอบแทน การเบิกเงินสวัสดิการ เป็นต้น

(๒) ปัจจัยหรือสาเหตุที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงาน

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ต่างเห็นว่าคนเป็นปัจจัยหรือสาเหตุสำคัญของการเกิดทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยมากกว่าระบบระเบียบที่มีซ่องโหว่ โดยพบว่าคนที่มีพฤติกรรมไม่ดี คิดช้าเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกร้อง จะใช้เหตุผลอื่นๆ เป็นข้ออ้างในการกระทำผิด เช่น การมีรายได้น้อย ต้องการการยอมรับมีหน้ามีตาทางสังคม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่เห็นว่าปัจจัยหรือสาเหตุอื่นๆ ที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน ได้แก่ ค่านิยมขององค์กร หรือวัฒนธรรมการรับค่าน้ำร้อนน้ำชา อิทธิพลของการเมือง และการขาดระบบการตรวจสอบที่ดี เป็นต้น

ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยหรือสาเหตุที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงาน ในรายละเอียดดังนี้

นายกฤษฎา อุทยานิน ผู้ตรวจราชการกระทรวงคลัง เห็นว่าพฤติกรรมส่วนบุคคลหรือคนเป็นสาเหตุสำคัญของการทุจริตคอร์รัปชันมากกว่าตัวระบบหรือช่องโหว่ทางกฎหมาย กฎ ระบะยบ โดยหากคนทุกคนเป็นคนดีก็ไม่จำเป็นต้องมีกฎหมาย กฎ ระบะยบที่สถาบันซ้อน แต่ในทางตรงกันข้ามแม้จะมีระบบ มีกฎหมาย กฎ ระบะยบที่ดีก็ไม่สามารถทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้ นอกเหนือนี้คนที่ไม่ดี คนคิดช้า ถ้าสามารถเขียนระบบให้อีกประยุณ์ต่อตนเองได้ ในทางกลับกัน การมีกฎหมายเบียบที่เคร่งครัดมากเกินไปบางครั้งได้บันthonประสิทธิภาพการทำงานลง เพราะทำให้มีความคล่องตัวลดลงในการบริหารจัดการ ตัวอย่างเช่น หลังจากเกิดอุทกภัยทำให้ถนนชำรุดหน่วยงานในพื้นที่จึงเห็นว่าต้องซ่อมแซมและจำเป็นต้องปรับปรุงโดยยกถนนให้สูงขึ้น ๑ เมตร เป็นการเร่งด่วนเพื่อไม่ให้ชำรุดอีกหากเกิดอุทกภัย แต่ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทదรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ การของบประมาณเพื่อซ่อมแซมถนนที่ชำรุดก็จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามนิยามของการซ่อมแซมซึ่งกำหนดไว้ว่า “ข้อ ๑๗ การใช้จ่ายเงินทదรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินตามระเบียบนี้ต้องเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิมอันเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า โดยไม่สามารถใช้จ่ายเงินทదรองราชการเพื่อสร้างสิ่งก่อสร้างหรือสาธารณูปโภคที่ثارหรือก่อสร้างใหม่ได้” ทำให้ไม่สามารถใช้เงินดังกล่าวเพื่อยกพื้นถนนซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาที่ثارได้ เป็นต้น

นายกฤษฎาเห็นว่าโดยอุดมการณ์ของผู้ที่สมควรเข้ามาเป็นข้าราชการแล้วค่าตอบแทนของข้าราชการไม่ควรเป็นสาเหตุหรือปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน เนื่องจากผู้ที่รับราชการย่อมจะรู้ดีอยู่แล้วตั้งแต่ต้นว่าค่าตอบแทนหรือเงินเดือนของข้าราชการค่อนข้างน้อย ดังนั้น จึงต้องมีอุดมการณ์ในการเป็นข้าราชการปฏิบัติงานเพื่อประเทศชาติโดยเสียสละโอกาสที่จะทำงานอื่นที่ได้ค่าตอบแทนสูงกว่า แต่ผู้ที่มารับราชการโดยหวังประโยชน์จากหน้าที่ราชการและมีจิตใจทุจริตตั้งแต่ต้น เช่น โงงข้อสอบในการแข่งขันเข้ารับราชการ ก็ย่อมเชื่อได้ว่าคนนั้นย่อมเป็นคนไม่ดีซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุของการทุจริตประพฤติมิชอบในโอกาสต่อๆ มาได้ แต่ทั้งนี้ก็หวังว่าข้าราชการแบบนี้

น่าจะเป็นข้าราชการส่วนน้อย นอกจานี้ นายกฤษฎาเห็นว่าความต้องการสถานภาพทางสังคม อาจเป็นอีกสาเหตุหรือปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันได้ ดังนี้

(๑) การอยู่ร่วมในสังคมซึ่งมีรายจ่ายสูงในลักษณะของภาษีสังคม ซึ่งจะเห็นได้ชัดในส่วนภูมิภาคที่หัวหน้าสำนักงานต่างจังหวัดจะถูกเรียกเรื่องเพื่อบริจาคเงินกฐิน ผ้าป่า งานบวช งานศพฯ ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้คนเดี๋ยวต้องลำบาก มีรายจ่ายเพิ่มขึ้นจากการดำรงชีวิตตามฐานะปกติวิธีแก้ไขคือ ควรให้ค่าตอบแทนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายทางสังคม เพราะการยกค่านิยมนี้เป็นเรื่องยากหรืออาจเป็นไปไม่ได้เลย

(๒) วัฒนธรรมการรับค่าน้ำร้อนน้ำชา ในบางกรณีจะทำงานเป็นเรื่องปกติ แต่อย่างไรก็ตามถ้าการให้ค่าน้ำร้อนน้ำชาแบบตั้งใจเพื่อให้ตนเองได้มาซึ่งผลประโยชน์ เช่น การให้เงินเพื่อให้การดำเนินงานรวดเร็วขึ้น ก็ต้องถือว่าเป็นการทุจริตคอร์รัปชัน นอกจานี้เห็นว่าผลประโยชน์ของนายทุนบางรายก็มีอิทธิพลต่อการทุจริตคอร์รัปชัน โดยการแสดงหาช่องทางในการผลักดันการคัดเลือกโครงการเพื่อขอจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ จนอาจมีการทุจริตคอร์รัปชันได้ ดังที่เป็นข่าวอยู่ทั่วไปว่ามีผู้ที่อยู่เบื้องหลังการประมูล และระบบเงินทอน ผู้ที่ได้อ้วนประมูลจะนำส่วนต่างที่ได้ไปแบ่งผลประโยชน์กัน

นอกจานี้ อาจมีทัศนคติว่าจำเป็นต้องแสวงหาเพื่อน ทำให้คนในหลายอาชีพ รู้จักกัน และอาจมีการเอื้อประโยชน์ให้กันในเรื่องส่วนตัว จนหลายกรณีเป็นการบั่นthonการสร้างเสริมอุดมการณ์ในการทำงานร่วมกันเพื่อส่วนร่วมมากกว่าประโยชน์เฉพาะกลุ่มหรือพวกพ้อง

(๓) สนับสนุนการบริโภคอย่างฟุ่มเฟือย เช่น การให้ของมีมูลค่าสูงเป็นของกำนัล แต่พฤติกรรมดังกล่าวอย่างไม่พบเห็นอย่างมีนัยสำคัญในกระทำการคดัง

ในทางกลับกันนายกฤษฎาเห็นว่าประเทศไทยมีหน่วยงานการตรวจสอบจำนวนมาก และอาจลดทอนลงได้ เพราะนอกจากทุกหน่วยงานจะมีงานตรวจสอบภายในแล้วยังมีการตรวจสอบจากภายนอกอีกจำนวนมาก กล่าวคือ มีหน่วยงานอิสระ เช่น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีหน่วยงานในกระหลวง ทบวง กรม เช่น ผู้ตรวจการกรม ผู้ตรวจราชการกระหลวง และผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี หน่วยงานระดับสูงกว่ากระหลวง ทบวง กรม เช่น คณะกรรมการธุรการคลังต่างๆ ของสภาพัฒนาราชภูมิและวุฒิสภา เป็นต้น รวมทั้งมีระบบการรายงานในลักษณะต่างๆ เป็นจำนวนมาก ทำให้ผู้ปฏิบัติราชการมีเวลาเหลือที่จะมุ่งมั่นช่วยกันพัฒนาประเทศชาติดนอยลงไป จึงควรหาวิธีปฏิรูประบบการตรวจสอบให้มีความกระชับมากขึ้น ซึ่งจะเป็นการลดทอนภาระของผู้ปฏิบัติลงและหาแนวทางในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานตรวจสอบอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ทุกหน่วยงานดังกล่าวมีข้อมูลที่เพียงพอโดยผู้ส่งข้อมูลใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นางสาวสุทธิรัตน์ รัตนโชติ ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบการเงินการคลัง กรมบัญชีกลาง เห็นว่าพฤติกรรมส่วนบุคคลเป็นสาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชัน โดยหากเจ้าหน้าที่มีลักษณะนิสัยลักษณะเด็กชนเผ่าฯ ให้แก่ได้ ก็จะนำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชันได้ ซึ่งในกรมบัญชีกลางมีบุคคลที่มีลักษณะแบบนี้น้อย เพราะบุคลากรต้องมีความยึดมั่นในความซื่อสัตย์ เนื่องจากลักษณะงาน มีความเกี่ยวข้องกับเงินเป็นส่วนใหญ่ แต่หากมีการร้องเรียนเกิดขึ้นจะมีการตั้งคณะกรรมการสอบสวน มีบุคลากรที่รุนแรง ชัดเจน และดำเนินการทางทางแก้ไข โดยมีการสับเปลี่ยนหน้าที่จากหน้าที่ที่ ต้องทำงานเกี่ยวกับเงิน ก็ให้เปลี่ยนให้ดูแลจัดการงานด้านเอกสาร ซึ่งเป็นการลดโอกาสที่จะทำให้ เกิดการทุจริตคอร์รัปชันได้ อย่างไรก็ตามมองว่าปัจจัยหรือสาเหตุที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน เกิด จากทั้งคนและระบบ เนื่องจากในระบบราชการมีขั้นตอนมากทำให้เกิดช่องว่างที่ทำให้เกิดการทุจริต คอร์รัปชัน และโดยเฉพาะสังคมไทยมีวัฒนธรรม และค่านิยม เป็นระบบที่มีลักษณะการดูแลเจ้านาย กรมบัญชีกลางในฐานะหน่วยงานกลางด้านระเบียบ ไม่สามารถออกกฎหมายเบียบที่ครอบคลุมเรื่อง ทั้งหมดได้ ซึ่งมีการเปิดช่องว่าง หรือให้ยืดหยุ่น โดยการออกกฎหมายเบียบไว้ว่า หากไม่สามารถกระทำ ได้ ขอให้เป็นดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และคล่องตัวในการปฏิบัติงาน มากยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงมีเจ้าหน้าที่ใช้ช่องว่างเหล่านี้ในการกระทำการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นบุคคลที่มี ความรู้ และเข้าใจกฎหมายเป็นอย่างดี ทำให้ใช้ช่องโหว่ของกฎหมายเบียบ ในการหลบเลี่ยงหรือ กระทำการทุจริตคอร์รัปชัน อย่างไรก็ตามการมีระบบตรวจสอบที่ดีสามารถลดพฤติกรรมการทุจริตได้ ระดับหนึ่ง โดยในปัจจุบันระบบการตรวจสอบของกรมบัญชีกลางมีการเปลี่ยนแปลงตาม สภาพแวดล้อมจาก Pre Audit คือ ตรวจก่อนจ่าย เป็น Post Audit คือ จ่ายก่อนตรวจ เพื่อให้เกิด สะดวก รวดเร็ว และตรวจสอบที่ดีโดยให้มีการใช้ระบบการควบคุม ตรวจสอบจากภายในแทน แต่ก็ยัง เป็นการเปิดช่องให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน เนื่องจากมีการแทรกแซงและแอบแฝงเข้ามาในรูปแบบที่ หลากหลายและแตกต่างกันไปจากเดิม

นางสาวสุทธิรัตน์เห็นว่าค่าตอบแทนและความต้องการสถานภาพทางสังคมของ ข้าราชการเป็นสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของคน ซึ่ง หากเจ้าหน้าที่มีพฤติกรรมการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย ใช้เงินกินตัว ก็จะเป็นส่วนก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน ได้ และการที่ข้าราชการอยากร่ำรวย อยากมีความมั่งคั่งทางฐานะ เพื่อยกระดับตัวเอง เหล่านี้ล้วนเป็น แรงจูงใจที่ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่

สำหรับความเห็นต่อวัฒนธรรมการรับค่า�้ำร้อนน้ำชา นางสาวสุทธิรัตน์เห็นว่า เป็นการทุจริตประ英特หนึ่งแต่เป็นการทุจริตอย่างอ่อน เนื่องจากเห็นว่าเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ ที่ต้องให้บริการแก่ประชาชน ไม่สามารถเรียกรับค่าบริการต่างๆ จากบุคคลที่มาติดต่อได้ อย่างไรก็ตาม หากเป็นค่า�้ำร้อนน้ำชาที่มีมูลค่าไม่มาก ถือว่าเป็นสินน้ำใจเป็นการให้โดยเสน่หา สังคมไทยอาจมอง ว่าเป็นเรื่องปกติ เพราะบุคคลส่วนใหญ่ทำกัน และทำกันจนติดเป็นนิสัยจนเป็นที่ยอมรับกันได้ ทำให้ กล้ายเป็นเรื่องปกติไป เนื่องจากมีการปฏิบัติกันแบบนี้มาเป็นเวลานาน แต่พอมีการให้ค่า�้ำร้อนน้ำชา ปริมาณมากขึ้น จนกลายเป็นเรื่องทุจริต และซับซ้อนมากขึ้น เช่น การทุจริตในเชิงนโยบาย เป็นต้น

นางสาวสิทธิรัตน์ ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐส่วนใหญ่ ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพราะผู้กระทำผิดไม่ได้มีความรู้สึกว่าตนเองมีส่วนเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือเจ้าของเงิน ซึ่งต้องรักษาและใช้จ่ายอย่างคุ้มค่าประหยัด แต่เมื่อว่าเงินของหลวง ไม่ได้เป็นเงินของตัวเอง

นางกรศิริ พินรัตน์ อธิตรัตน์ บริษัทบริการด้านพัฒนาระบบควบคุมทางศุลกากร กรมศุลกากร เห็นว่าคนที่กระทำการทุจริตส่วนหนึ่ง อาจเกิดจากความไม่รู้ ไม่ได้ตั้งใจของบุคคล ซึ่งบางครั้งเกิดจาก การที่มีภูมิปัญญาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานที่กรมศุลกากรจะต้องปฏิบัติและมีภูมิปัญญาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ออกมามากในภายหลังจำนวนมากทำให้บางครั้งเกิดความเข้าใจผิด เช่น กรณีการจับไม้พยุงผ่านแดนและ/หรือถ่ายลำ ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานไม่รู้หรือติดตามไม่ทันว่ามีภูมิปัญญาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ออกมามาก เป็นต้น โดยนางกรศิริเห็นว่าธรรมชาติของคนนั้นมีมีครอยกำทำผิดแล้วถูกตรวจสอบ หรือถูกลงโทษ

นายสมชัย สัจจพงษ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เห็นว่าปัญหาการทุจริตอยู่ที่คน อยู่ที่ตัวข้าราชการ ข้าราชการระดับสูง นักการเมือง ผู้เสียภาษี ผู้นำเข้าที่ต้องการหลบเลี่ยงภาษี และร่วมมือกันทำให้เกิดปัญหาการทุจริตได้ นอกจากนี้ยังเห็นว่าค่าตอบแทนของข้าราชการอาจไม่ได้เป็นสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดการทุจริตкорรัปชันเนื่องจากพบว่าการทุจริตที่เป็นที่รับรู้ในสังคมส่วนใหญ่เกิดขึ้นในหน่วยงานจัดเก็บภาษีที่มีรายได้อื่นนอกเหนือจากเงินเดือนประจำ

สำหรับอิทธิพลของการเมืองต่อการทุจริตคอร์รัปชันนั้น นายสมชัยเห็นว่าหากนักการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องกับการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการในกรมจัดเก็บภาษี จะทำให้ข้าราชการไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ เพราะต้องดูแลนักการเมือง ซึ่งนักการเมืองก็จะให้ข้าราชการที่ตนมีส่วนช่วยเหลือในการแต่งตั้งโยกย้ายช่วยเหลือในการเสียภาษีทำให้สินค้าราคาแพงเป็นสินค้าราคาถูก เช่น นำเข้ารายนั้นแต่เมื่อเอกซเรย์เห็นเป็นเสื้อผ้า เป็นต้น ซึ่งได้รับประโยชน์ทั้งตัวข้าราชการและผู้เสียภาษี ซึ่งต้องยอมรับว่ากรณีการทุจริตในรูปแบบนี้ปัจจุบันก็ยังคงมีอยู่ อย่างไรก็ตามกลุ่มคนที่กระทำการทุจริตไม่ได้มีมาก แต่ไม่สามารถแก้ปัญหาแบบถอน根ถอนโคนได้ เพราะคนกลุ่มนี้เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับกลุ่มการเมืองภายนอก วิธีแก้ปัญหาต้องให้เป็นวาระของชาติหรือกระทรวงมีการกดดันทางสังคม เช่น การนำเสนอข่าวการทุจริต เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอตรวจสอบการดำเนินงานของกรมจัดเก็บภาษี

นางสมณี มงคลโภชน์ รองอธิบดีกรมสรรพากร เห็นว่าการเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อมของบุคคล อาจเป็นสาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชันได้ โดยหากครอบครัวปลูกฝังคนในครอบครัวให้เป็นคนดี รับผิดชอบต่อหน้าที่และสังคม บุคคลดังกล่าวก็จะมีพฤติกรรมที่ดีทั้งในการปฏิบัติงานและส่วนตัว นอกจากนี้เห็นว่าค่าตอบแทนของข้าราชการ และความต้องการสถานภาพทาง

สังคมเป็นสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันได้ สำหรับวัฒนธรรมการรับค่า�้ำร้อนน้ำชา เห็นว่าเป็นเรื่องปกติ หากไม่ได้มีมูลค่ามากมาย

นางสาวชุม卉ิ ลังขี้ใหม่ รองอธิบดีกรมบัญชีกลาง เห็นว่าพฤติกรรมส่วนบุคคลโดยเฉพาะจิตใจ จิตสำนึกเป็นสาเหตุสำคัญของการทุจริตคอร์รัปชัน หากบุคคลมีความกล้ากระทำการทุจริตในครั้งแรกแล้วโอกาสที่จะกระทำการทุจริตในครั้งต่อๆ ไป ก็มีสูง ทั้งนี้พฤติกรรมการทุจริตเกิดขึ้นจากทั้งฝ่ายเอกชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และถ้าหากเบรียบเทียบว่าคนหรือระบบที่เป็นสาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชันแล้วมองว่ามีสาเหตุมาจากคนมากกว่าระบบ เพราะถึงระบบไม่ดีแต่ถ้าคนเป็นคนดีการทุจริตก็ไม่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามการปรับปรุงกฎระเบียบ กำหนดแนวทางปฏิบัติให้ชัดเจน ลดการใช้ดุลยพินิจ ก็เป็นการป้องกันการทุจริตได้อย่างดียิ่ง แต่ทั้งนี้ต้องกำหนดกฎระเบียบให้ไม่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานด้วย

นายสุวิชญ ใจนานวนิช รองผู้อำนวยการสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ เห็นว่า พฤติกรรมส่วนบุคคลที่มีความต้องการไม่สิ้นสุด ไม่รู้จักพอ ค่าตอบแทนที่น้อย รวมทั้งสถานภาพทางสังคมเป็นสาเหตุหนึ่งของการทุจริตคอร์รัปชันของข้าราชการ โดยเมื่อมีผลประโยชน์ มีเงินมาจุใจก็ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันได้ โดยนายสุวิชญกล่าวว่าในกรณีกลุ่มข้าราชการซึ่งใหญ่บ้าง คนเห็นข้าราชการที่มีคุณขั้บระดับ มีฐานะ ก็อยากได้อยากมีบ้าง เพื่อความสะดวกสบาย มีฐานะเท่าเทียม และไม่ให้คนดูหมิ่นเหยียดหยาม ซึ่งแนวคิดดังกล่าวเป็นความคิดที่ผิด โดยควรมีการกล่อมเกลาจิตใจตัวเองให้อยู่อย่างพอเพียงมีแค่ไหนแค่นั้น ภาคภูมิใจในความไม่มี อยู่อย่างไม่มีและไม่โง่เด็กว่า เพราะถ้ามีโดยเกิดจากการโง่การทุจริตคอร์รัปชันจะทำให้เสียหายหลายอย่าง โดนตราหน้าว่าเป็นคนไม่ดี เสียชื่อเสียง ทั้งเสื่อมเสียถึงวงศ์ตระกูล บิดามารดา ญาติ พี่น้อง ลูกหลาน คนที่โง่มักไม่คิดถึงผลกระทบให้มาก นายสุวิชญยังมีความเห็นเพิ่มเติมกรณีคนและระบบว่าอะไรเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการทุจริตในแวดวงราชการ รวมทั้งได้เสนอแนวทางป้องกันในกรณีดังกล่าว โดยเห็นว่าระบบเอื้อให้เกิดการทุจริต ขณะที่คนมีความโลภความอยาก ก็ทำให้เกิดการทุจริตได้ ดังนั้น จึงควรมีการป้องกันปัญหาทั้งที่เกิดจากคนและระบบ กล่าวคือ ในคนต้องมีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และระบบต้องมีความชัดเจน โปร่งใส เช่น ในการแต่งตั้งครัว เลือกครัว ต้องพิสูจน์ได้ ทำในรูปกรรมการ มีหลักฐานการสอบ ก็สามารถวัดคนที่มีความรู้ ความสามารถได้เบื้องต้น แต่ถ้ามีข้อสอบคุณธรรมจริยธรรมด้วยก็จะวัดคนได้มากขึ้น อย่างประเมิน ๓๖๐ องศา ทั้งนี้ต้องทำทั้งหมด ตั้งแต่ระดับ รัฐมนตรี อธิบดี รองอธิบดี ฯลฯ

นอกจากนี้ นายสุวิชญเห็นว่าแม้ช่องโหว่ของกฎระเบียบ จะเป็นปัจจัยที่เอื้อทำให้เกิดการทุจริต แต่เห็นว่าไม่ควรกำหนดไว้แน่นหนา ป้องกันเกินไป ควรให้ยืดหยุ่นบ้าง หรือแค่มีเป็นมาตรฐานสากลก็เพียงพอแล้ว เพราะจะปิดกั้นไม่ให้โง่เลยก็ไม่ได้ ถ้าคนจะโง่ก็หาช่องว่างโง่งนั้นได้มองว่าเป็นเรื่องพื้นฐานด้านคุณธรรม จริยธรรมส่วนบุคคล และพื้นฐานทางครอบครัว โดยมีหลายปัจจัยเกี่ยวข้องด้วย

นายสุวิชญ กล่าวว่าการรับค่าน้ำร้อนน้ำชาที่ไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท ตามกฎหมายที่ราชการทำหนังสือเป็นเรื่องธรรมดា แต่ถ้ามีมูลค่ามากเกิน ๓,๐๐๐ บาท ขึ้นไปก็ไม่ควรรับ ควรคืนไป และบอกว่าไม่ต้องการ ถ้ารับก็เป็นการทุจริตคอร์รัปชัน โดยคนให้ก็ผิด คนรับก็ผิด อย่างไรก็ตามถ้ามีการรับ ๓,๐๐๐ บาท ทุกวันๆ ก็ไม่ใช่ เนื่องจากถือเป็นการทุจริตคอร์รัปชัน

สำหรับอธิพลดของการเมืองต่อการทุจริตคอร์รัปชันนั้น นายสุวิชญ มีความเห็นทั้งในมุมของสาเหตุที่ทำให้เกิดการทุจริตและแนวทางการป้องกันว่าในหน่วยงานราชการบางแห่ง พบฯ การเมืองมีอิทธิพลกับการทุจริตคอร์รัปชันมาก ปัจจุบันบางพรบคการเมืองและนักการเมืองบางคน มีการซื้อขายตำแหน่งของราชการมากจนเป็นที่ประจักษ์เป็นเรื่องธรรมดา ซึ่งฝ่ายราชการควรต้องช่วยป้องกันและควบคุมไม่ให้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ยากแต่ต้องรวมพลัง มีแนวคิดต่อต้านการซื้อขายตำแหน่ง ต่อต้านคนที่ได้ตำแหน่งมาจากการซื้อขายตำแหน่งให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ ใช้สังคมต่อต้าน โดยทุกคน ไม่ให้ความเคารพ ไม่นับถือ และดูหมิ่นเหยียดหยาม ซึ่งอาจได้ผลทำให้คนมีจิตสำนึกเปลี่ยนไปได้ ทั้งนี้ การเมืองต้องการเงิน หาเงินมาบำรุงพรบค ต้องเลือกตั้งใช้เงินซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่ผิด ข้าราชการต้องเข้มแข็งต้องไม่ร่วมด้วย อย่างกรณีการเชิญชวนให้หาเงินมาบำรุงพรบคการเมืองแล้วจะให้ตำแหน่งโดยตัวข้าราชการเองก็ไม่ต้องจ่าย แต่หาบริษัทมาจ่ายแทนให้ มีมากขึ้นเรื่อยๆ ตำแหน่งจึงมีไว้ซื้อขาย ไม่ได้ใช้ความรู้ความสามารถและศักยภาพส่วนบุคคล ไม่ได้ทำเพื่อประเทศชาติ ช่วยเศรษฐกิจและสังคม ส่วนบริษัทเอกชนที่มาช่วยในการซื้อขายตำแหน่งก็หวังผลประโยชน์ให้ข้าราชการช่วยเหลือต่อไปในข้างหน้า จะส่งอะไรก็ได้ จนกลายเป็นวงจร ตั้งนี้ ถ้าราชการมีความโปร่งใสสูง มีกระบวนการที่ชัดเจน ร่วมมือร่วมใจกัน และข้าราชการต้องมีความเข้มแข็ง มีจิตสำนึก คุณธรรม จริยธรรม การทุจริตคอร์รัปชันก็จะหมดไปได้

นางปานทิพย์ ศรีพิมล รองผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ เห็นว่าการทุจริตในแวดวงราชการมีสาเหตุมาจากทั้งคนและระบบ เนื่องจากคนพยายามหาช่องทางจากระบบเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ นอกจากนี้ การคอร์รัปชันยังเกิดจากค่านิยมที่ผิดๆ เช่น ค่านิยมที่เห็นว่าต้องมีเงินเพราเงินสามารถซื้อได้ทุกอย่าง จึงมีการซื้อขายตำแหน่ง และทำให้ข้าราชการบางคนเห็นว่าต้องหาเงินเพื่อซื้อขายตำแหน่ง และค่านิยมของคนรุ่นใหม่ที่เห็นว่าการทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องที่ยอมรับได้ถ้าตนเองได้ประโยชน์ มีความเห็นว่าเป็นค่านิยมที่รับไม่ได้ และเห็นว่าคนรุ่นใหม่มีค่านิยมในการทำงานน้อยและต้องการความก้าวหน้าทางอาชีพเร็ว ซึ่งอาจมาจากการที่สอนเด็กในเรื่องสิทธิและหน้าที่ทำให้เด็กเรียกร้องสิทธิของตนของมากเกินไป ซึ่งในความเป็นจริงต้องสอนให้เด็กรู้จักหน้าที่ของตนของก่อนสิทธิ ทั้งนี้ หากเด็กสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะได้รับสิทธิในการก้าวหน้าทางอาชีพ

สำหรับอธิพลดของการเมืองต่อการทุจริตคอร์รัปชันนั้น เห็นว่าการเมืองระดับประเทศมีอิทธิพลต่อการทุจริตคอร์รัปชัน เช่น กรณีข้าราชการระดับสูงของหน่วยงานแห่งหนึ่งมีเงินจำนวนมาก แต่ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพอื่นนอกเหนือจากการรับราชการ หรือ ในการแต่งตั้งผู้บริหาร

ของรัฐวิสาหกิจจะมาจากการสร้างโดยกำหนดคุณสมบัติให้เหมาะสมกับลักษณะงานของรัฐวิสาหกิจนั้นๆ แต่ในทางตรงข้ามการแต่งตั้งดังกล่าวยังเป็นช่องทางให้การเมืองเข้ามาแทรกแซงโดยแต่งตั้งคนของตนมาเป็นผู้บริหารของรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น ส่วนในระดับกรม การเมืองจะมีอิทธิพลในการแทรกแซงการแต่งตั้งโดยยกย้ายข้าราชการ ซึ่งทำให้เกิดค่านิยมเลียนแบบโดยการใช้เส้นสายในการเลื่อนขันเลื่อนตำแหน่งในระดับอื่นๆ ด้วย

สำหรับวัฒนธรรมการรับค่าน้ำร้อนน้ำชา เห็นว่าค่านิยมของสังคมไทยทำให้การให้ความหมายของคำว่า “ค่าน้ำร้อนน้ำชา” กับ “น้ำใจ” ไม่ซัดเจน ซึ่งตามกฎหมายกำหนดการรับของกำนัลให้มีมูลค่าไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท ดังนั้น วัฒนธรรมการรับค่าน้ำร้อนน้ำชาจึงต้องพิจารณาจากเจตนาของผู้ให้รวมทั้งพิจารณาตามโอกาสและวัฒนธรรมที่เหมาะสม

นางอุ่รวรรณ โชติกกิจาร ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง กรมธนารักษ์ เห็นว่า สังคมไทยในปัจจุบันจะให้ความสำคัญทางด้านวัตถุนิยมมากกว่าความดึงดูมหรือศีลธรรมของบุคคล ประกอบกับปัญหาด้านค่าครองชีพและภาวะเงินเพื่อที่สูงขึ้น ดังนั้น เมื่อค่าตอบแทนที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย หากขาดสติและความยับยั้งชั่งใจก็อาจกระทำการทุจริตได้ ดังนั้น เห็นว่าค่าตอบแทน หรือแม้แต่ความต้องการสถานภาพทางสังคมไม่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการทุจริต คอร์รัปชัน เว้นแต่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะขาดสติและความยับยั้งชั่งใจ และไม่รู้จักการครองตน หรือไม่รู้จักใช้และดำรงชีพอย่างพอเพียง

สำหรับวัฒนธรรมการรับค่าน้ำร้อนน้ำชา นางอุ่รวรรณมีความเห็นว่า “ค่าน้ำร้อนน้ำชา” ในทางความหมายที่เข้าใจกันโดยทั่วไป คือ เวลาที่ประชาชนมาติดต่อขอรับบริการจากหน่วยงานรัฐแล้ว หากต้องการความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการมากยิ่งขึ้น จะต้องจ่ายค่าน้ำร้อนน้ำชาให้กับข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐผู้ให้บริการ เมื่อความหมายของการทุจริต คือการแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ดังนั้น จึงเห็นว่าการรับค่าน้ำร้อนน้ำชาเป็นการทุจริตคอร์รัปชัน

นางอุ่รวรรณ เห็นว่า การเมืองมีอิทธิพลต่อการทุจริตคอร์รัปชัน เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้กำหนดให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้ใช้อำนาจในการบริหารราชการ แผ่นดิน โดยคณะรัฐมนตรีจะเป็นผู้กำหนดนโยบายต่างๆ ที่ใช้ในการบริหารและพัฒนาประเทศ ซึ่งนโยบายเหล่านี้จะนำไปสู่การปฏิบัติจริงผ่านกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นฝ่ายปกครองเป็นกลไกขับเคลื่อน ซึ่งรูปแบบหนึ่งของการทุจริตคอร์รัปชันในปัจจุบัน คือการใช้อำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายสาธารณะอย่างโดยย่างหนึ่งเพื่อแสวงหาผลประโยชน์หรือเอื้อประโยชน์ให้แก่ต้นหรือพวกพ้อง (การทุจริตเชิงนโยบาย) ซึ่งจากข้อมูลข่าวสารที่ปรากฏในปัจจุบันรวมทั้งเหตุการณ์ที่ผ่านมาในอดีต ก็ปรากฏข้อเท็จจริงในเรื่องท่านองนี้

สำหรับกรณีความเห็นในประเด็นที่ว่าคนหรือระบบเป็นสาเหตุสำคัญของการทุจริต นางอุ่รวรรณ กล่าวว่าระบบราชการหรือสภากาชาดไทย นั้นเป็นเพียงกรอบวิธีการ หรือขั้นตอนต่างๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น เพราะฉะนั้นด้วยตัวของระบบเองแล้วย่อมไม่สามารถ

มีการกระทำที่ทุจริตขึ้นได้ สาเหตุที่แท้จริงจึงมาจากการทุบคคลเป็นสำคัญที่เป็นผู้กระทำการต่างๆ ผ่านระบบเหล่านั้นเพื่อแสวงหาประโยชน์ให้แก่ตน นอกจากนี้ โดยข้อเท็จจริงแล้วการออกกฎหมาย กฎ หรือระเบียบในระบบราชการย่อมไม่อาจที่จะออกกฎหมายให้ครอบคลุมข้อเท็จจริงต่างๆ ได้ครบถ้วน ทั้งหมดทุกประดิษฐ์ โดยเฉพาะข้อเท็จจริงหรือประเดิณปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งประเดิณปัญหา หรือข้อเท็จจริงนั้นอาจไม่ได้เกิดขึ้นในขณะที่มีการออกกฎหมายหรือระเบียบนั้นๆ จึงทำให้เกิดข้อห่วง ทางกฎหมายขึ้นมาได้ นางอุไรรรณจึงมองว่าแม้จะไม่มีกฎหมาย กฎ หรือระเบียบราชการกำหนดไว้ก็ตาม แต่การใช้ดุลยพินิจตัดสินใจในเรื่องต่างๆ นั้น ก็ต้องใช้ดุลยพินิจให้เป็นไปอย่างมีเหตุมีผล เหมาะสมกับ ข้อเท็จจริงในเรื่องนั้นๆ และเพื่อประโยชน์สูงสุดของราชการ ดังนั้น ช่องว่างของกฎหมายไม่ได้ก่อให้เกิด การทุจริตคอร์รัปชัน เพราะสาเหตุสำคัญของการทุจริตคอร์รัปชันอยู่ที่ตัวบุคคลนั้นๆ เป็นสำคัญ

นายสาธิติ รังคสิริ อธิบดีกรมสรรพากร เห็นว่าพัฒนาระบบส่วนบุคคลที่น่าจะ เป็นสาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชัน ได้แก่ การพนัน ค่านิยมในความฟุ่มเฟือย โดยเห็นว่าค่าตอบแทน และความต้องการสถานภาพทางสังคม ยังไม่ใช่สาเหตุที่สำคัญของการทุจริต โดยพบว่าจะเกิดการ กระทำทุจริต เมื่อผู้กระทำมีความจำเป็นทางครอบครัว ประกอบกับมีโอกาสในการกระทำทุจริต

สำหรับวัฒนธรรมการรับค่าน้ำร้อนน้ำ chan นายนายสาธิติเห็นว่าเป็นการทุจริตใน เป้าองตัน ทำให้ผู้รับเกิดความเคยชินและชื่นชอบกับการได้รับผลประโยชน์ที่ได้มาโดยจ่ายด้วย และจะ ขยายขนาดของการรับผลประโยชน์โดยมิชอบตามความเคยชินและโอกาสที่มี

สำหรับอิทธิพลของการเมืองต่อการทุจริตคอร์รัปชัน จะเกิดในกรณีการแต่งตั้ง ข้าราชการให้ดำรงตำแหน่ง ซึ่งถือเป็นการทุจริตอย่างหนึ่ง อย่างไรก็ตาม นายสาธิติมีความเห็นต่อ ประเดิณที่ว่าคนหรือระบบเป็นสาเหตุสำคัญของการทุจริต ว่าระบบเป็นสาเหตุสำคัญเนื่องจากระบบ ราชการยังคงอยู่กับระบบอุปถัมภ์เป็นส่วนใหญ่ มีการต่างตอบแทน ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของการทุจริต และหากระบบราชการมีความโปร่งใสอย่างแท้จริง ข้าราชการหรือประชาชนมีส่วนได้เสีย สามารถเข้า ตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจของผู้มีอำนาจพิจารณาสั่งการในเรื่องต่างๆ ได้อย่างครบถ้วนรอบด้าน ก็จะ สามารถหยุดยั้งการกระทำทุจริตได้นอกจากนี้การที่มี ช่องว่างของกฎหมาย ระเบียบในระบบราชการ ทำให้ เจ้าหน้าที่สามารถใช้ช่องว่างของกฎหมาย ระเบียบในระบบราชการเพื่อกระทำการทุจริตได้อาจด้วยการ กระทำทุจริตเสียเอง หรือเสนอให้ผู้อื่นใช้ประโยชน์จากช่องว่างของกฎหมาย ระเบียบทางราชการโดยแลก รับผลตอบแทน

(๓) แนวทางการป้องกันและลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงาน

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ต่างเห็นว่าแนวทางการป้องกันและลดปัญหาการทุจริต คอร์รัปชันนั้น ควรเริ่มตั้งแต่ระดับบุคคล เช่น คัดเลือกสรรหาคนดีเข้ามารับราชการ การพิจารณา ค่าตอบแทนของข้าราชการโดยควรได้รับไม่น้อยกว่าเอกชนเกินไป การเน้นย้ำค่านิยมความซื่อสัตย์ สุจริต และสร้างจิตสำนึกของข้าราชการด้านการให้บริการที่ดีและโปร่งใส และผู้บริหารต้องเป็น แบบอย่างที่ดี เป็นต้น ระดับหน่วยงาน เช่น การแก้ไขกฎระเบียบที่เข้าช้อน ล้าสมัย มีซ่องโหว่ โดยแก้

กฎ ระเบียบให้ตรงไปตรงมา ชัดเจน การสับเปลี่ยนหมุนเวียนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ การลงโทษผู้กระทำผิดอย่างจริงจัง การปรับโครงสร้างกระบวนการตรวจสอบ อาทิ การเพิ่มจำนวนอัตรากำลังด้านการตรวจสอบ และการให้ภาคสาธารณสุขมีส่วนร่วมตรวจสอบ เป็นต้น และในระดับประเทศ เช่น การกำหนดให้การแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นภาระของชาติหรือกระทรวง ให้มีการตรวจสอบจากภาคสังคม และการกดดันทางสังคม เช่น การนำเสนอข่าวการทุจริต หรือให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอตรวจสอบการดำเนินงานของกรมจัดเก็บภาษี หรือกรณีการจัดซื้อจัดจ้างนั้น อาจให้มีการทำสัตยาบันร่วมกันระหว่างหน่วยงานจัดซื้อจัดจ้าง ผู้มายื่นซอง (เอกชน) ว่าจะไม่มีการทุจริต และให้มีผู้สังเกตการณ์ในกระบวนการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งผู้สังเกตการณ์ต้องทำสัตยาบันว่าจะไม่นำข้อมูลทางธุรกิจของเอกชนไปเปิดเผย เป็นต้น

ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึงแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานในรายละเอียดดังนี้

นายกฤษฎา อุทยานิน ผู้ตรวจราชการกระทรวงการคลัง เห็นว่าในการป้องกันและลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในส่วนราชการ ควรมีการดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

(๑) การส่งเสริมให้ข้าราชการประพฤติตนโดยคำนึงถึงธรรมาภิบาล สำหรับการเป็นข้าราชการตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือนเนื่องในโอกาสสัมภาษณ์การพลเรือนปีพุทธศักราช ๒๕๕๔ ความว่า “งานราชการนั้น เป็นงานส่วนรวม มีผลเกี่ยวเนื่องถึงประโยชน์ของบ้านเมือง และประชาชนทุกคน ผู้ปฏิบัติบริหารงานราชการ จึงต้องคำนึงถึงความสำเร็จของงานเป็นสำคัญ อย่าเน้นถึงบำเหน็จรางวัลหรือประโยชน์เฉพาะตนให้มากนัก มิฉะนั้นงานในหน้าที่จะบกพร่อง เกิดเป็นผลเสียหายแก่ตน แก่หน่วยงานส่วนรวมของชาติได้ขอให้ถือว่า การทำงานในหน้าที่ได้สำเร็จสมบูรณ์ เป็นทั้งรางวัลและประโยชน์อันประเสริฐสุด เพราะจะทำให้ประเทศไทยและประชาชนอยู่เย็นเป็นสุขและมั่นคง...” โดยการปลูกเร้า และเน้น้ำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ทุจริตคอร์รัปชัน ปลูกเร้าอุดมการณ์ให้นึกถึงประเทศไทย องค์กรที่ตัวเองทำงานอยู่ และนึกถึงตนเองค่าเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของตนเอง

(๒) การคัดเลือกสรรหาคนดีมารับราชการ

(๓) การปรับปรุงกลไกของสังคมในการเชิดชูคนดี ที่ทำความดีจริงๆ ทำสม่ำเสมอจนสังคมยอมรับ เช่น ปราษฐ์ชาวบ้าน หรือข้าราชการที่ประพฤติตนเป็นคนดีที่แม้มีความก้าวหน้าทางอาชีพมาก แต่สังคมควรต้องให้การยกย่องเชิดชู เป็นต้น

(๔) การปฏิรูปโครงสร้างกระบวนการตรวจสอบทั้งหมดให้ระบบและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(๕) การแก้ไขกฎระเบียบที่ซ้ำซ้อน ล้าสมัย แก้กฎ ระเบียบให้ตรงไปตรงมา เพื่อป้องกันคนทำซ้ำ ในขณะเดียวกันก็อำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา

(๖) แม้เงินเดือนข้าราชการจะไม่ใช้ข้ออ้างในการกระทำความผิด อย่างไรก็ตาม ควรต้องดูแลให้ข้าราชการได้รับเงินค่าตอบแทนที่เหมาะสม เช่น ในหลายประเทศข้าราชการจะได้รับเงินเดือนในระดับสูงเมื่อเปรียบเทียบกับภาคเอกชน เนื่องจากต้องการบุคลากรที่มีคุณภาพมาบริหารประเทศ ซึ่งถ้ากระทำความผิดก็จะได้รับโทษมากกว่าคนอื่น เป็นต้น

(๗) การให้คำนิยาม และกำหนดมาตรฐาน ของคำว่าการให้เงินสินจ้าง ของกำนัลค่าน้ำร้อนน้ำชา ควรพิจารณาจากเจตนามากกว่ามูลค่า เช่น การให้โดยเสน่ห์ หรือการให้เพื่อหวังผลประโยชน์ เป็นต้น

นางสาวสิทธิรัตน์ รัตนโชค ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบการเงินการคลัง กรมบัญชีกลาง เห็นว่าในการป้องกันและลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในส่วนราชการ คือการลดหรือปิดโอกาสการเกิดทุจริตคอร์รัปชัน เช่น หากผู้บริหารมีข้อมูลว่าบุคคลใด มีพฤติกรรมที่ส่อไปทางทุจริต ก็ต้องปรับเปลี่ยนหน้าที่เพื่อลดความเสี่ยงในการกระทำการทุจริตคอร์รัปชัน เช่น หากเป็นงานที่ต้องใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติงานและตัดสินใจ ก็ให้เปลี่ยนไปปฏิบัติงานที่ต้องทำตามขั้นตอนแทน สำหรับระดับผู้ใหญ่หรือผู้บริหาร ควรให้มีการกำกับตรวจสอบ หรือเครื่องมือประเมินเพื่อลดความเสี่ยงในการกระทำการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นต้น และควรมีระบบการตรวจสอบภายในและระบบการติดตามประเมินผล โดยหัวหน้าหรือผู้ตรวจสอบภายใน ก็จะช่วยลดโอกาสที่จะก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันลงได้

นอกจากนี้ นางสาวสิทธิรัตน์ยังได้เสนอแนวคิดจัดโครงสร้างการตรวจสอบภายใน คือ ซึ่งจะเป็นการผ่อนคลายการตรวจสอบตามกฎหมาย ระเบียบต่างๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน โดยแนวคิดดังกล่าว จะเปลี่ยนบทบาทให้กรมบัญชีกลางจากการทำหน้าที่ในการพิจารณาและออกระเบียบ กฎเกณฑ์ ทุกอย่าง ให้เป็นผู้ประเมินพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของแต่ละส่วนราชการ หากผลการประเมินที่ออกมานั้นแสดงถึงความน่าเชื่อถือในพฤติกรรมของส่วนราชการ ระบบการดำเนินงาน ประสิทธิภาพของระบบการตรวจสอบภายใน และประสิทธิผลของการนำงบประมาณไปใช้ ก็มีแนวคิดให้ส่วนราชการดังกล่าว สามารถบริหารงบประมาณ และเบิกจ่ายเงิน โดยใช้ดุลยพินิจได้ โดยไม่ต้องขอตกลงกับกรมบัญชีกลางหากมีกรณีที่ค่าใช้จ่ายบางอย่าง บางรายการ อาจเกินอัตราที่ระเบียบกำหนดไว้ ซึ่งจะทำให้สามารถลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน และลดบทบาทภาระงานของกรมบัญชีกลาง ตามลำดับ และนางสาวสิทธิรัตน์ยังเชื่อว่าการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการให้บริการหรือการปฏิบัติงาน สามารถลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้

นางกรศิริ พินรัตน์ อธิบดีที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบควบคุมทางศุลกากร กรมศุลกากร กล่าวว่าในการป้องกันและลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของกรมศุลกากรได้มีการดำเนินการดังนี้

(๑) การลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้มีความสะดวก เรียบง่าย และมีประสิทธิภาพ โดยนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ทุกขั้นตอนในทุกรูปแบบ ซึ่งขณะนี้กรมศุลกากรได้นำระบบ e-Customs หรือในปัจจุบันเรียกว่าระบบ TCES (Thai Customs Electronic System) เข้ามาใช้รวมถึงการจัดตั้งระบบ National Single Window (NSW) ในการเชื่อมโยงข้อมูลแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า ส่งออก และโลจิสติกส์เพื่อรับการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว และรองรับการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนในระบบ ASEAN Single Window นอกจากนี้ กรมศุลกากรได้นำเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัย เช่น ระบบ CCTV และระบบการตรวจสอบตู้สินค้าด้วยเครื่องอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาใช้ในการตรวจปล่อยสินค้าเพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ประกอบการ

(๒) กรมศุลกากรมีกลุ่มตรวจสอบภายในของกรมศุลกากรทำงานอย่างต่อเนื่องโดยประสานความร่วมมือกับระบบการตรวจสอบจากภายนอก เช่น ผู้ตรวจราชการกระทรวงการคลัง สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) และการตรวจสอบจากหน่วยงานระหว่างประเทศ ซึ่งมีการทำความร่วมมือกับศุลกากรระหว่างประเทศตามปฏิญญาของคณะกรรมการร่วมมือทางศุลกากรว่าด้วยหลักธรรมาภิบาลและความซื่อสัตย์ของศุลกากร (The Revised Arusha Declaration) ขององค์การศุลกากรโลก เป็นต้น

(๓) การทำความตกลงร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการกับกรมศุลกากร โดยมีคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อร่วมหารือและแก้ไขปัญหาให้มีความสะดวกรวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์การค้าระหว่างประเทศ (๔) การให้ความรู้และสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชน โดยกรมศุลกากรได้จัดตั้งศูนย์บริการศุลกากร (Customs Care Center) และคลินิกภาษี เพื่อให้ความรู้และบริการแก่ผู้ประกอบการและประชาชนทั่วไป รวมถึงการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการผ่านพิธีการศุลกากรและกระบวนการทางศุลกากรต่างๆ เพื่อรับการพัฒนาทางเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

(๕) การให้บริการจำแนกประเภทพิกัดศุลกากรล่วงหน้า การวินิจฉัยราคาศุลกากรล่วงหน้า และการวินิจฉัยถี่น์กานิดสินค้าล่วงหน้า เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการในการที่จะได้รับทราบข้อมูลล่วงหน้าที่มีความชัดเจนและคาดการณ์ได้

(๖) การตรวจสอบภายในหลังการตรวจปล่อย เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการ ทางการค้าควบคู่กับการควบคุมทางศุลกากรโดยใช้หลักการบริหารความเสี่ยง (Risk Management) และระบบ Profile ทั้งระบบ Central Profile และ Local Profile ซึ่งเป็นกระบวนการทางศุลกากรตามมาตรฐานสากล เมื่อมีการตรวจปล่อยสินค้าแล้ว หากมีกรณีที่ต้องสงสัยสามารถไปตรวจสอบภายในหลังได้

(๗) มีการตั้งคณะกรรมการที่ป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ได้แก่ คณะกรรมการคุ้มครองจริยธรรม คณะกรรมการประเมินความโปร่งใส ประกอบด้วย อธิบดี ผู้บริหารกรมศุลกากร และบุคคลภายนอก ได้แก่ ผู้แทนสภาพการค้าไทย อาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้แทนสื่อสารมวลชน และตัวแทนผู้ประกอบการ

(๙) ปลูกฝังข้าราชการใหม่ๆ เช่น กิจกรรมพี่สอนน้อง จัดอบรมดูงาน จัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างค่านิยมพอเพียง ไม่ฟุ่มเฟือย ไฝบริการที่ดี ไม่รับสินบนสินจ้าง

นอกจากนี้ นางกรศิริยงเห็นว่าในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ควรร่วมมือกันทุกฝ่าย ตั้งแต่รัฐบาล ผู้บริหาร ข้าราชการระดับสูง เจ้าหน้าที่ทุกระดับ การดำเนินการในเรื่องดังกล่าวจะจะประสบความสำเร็จ โดยสามารถลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้อย่างยั่งยืน

นายสมชาย สัจจพงษ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เห็นว่าแนวทางการป้องกันและลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันนั้น ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

ระดับบุคคล

(๑) พิจารณาค่าครองชีพของข้าราชการด้วย โดยข้าราชการควรได้รับค่าครองชีพไม่น้อยกว่าเอกสาร

(๒) พัฒนาสร้างจิตสำนึก ใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อไม่ให้เกิดการคอร์รัปชัน

(๓) บ่มเพาะข้าราชการใหม่ให้มีจิตสำนึกที่ดีและมีพิธีเลี้ยงเพื่อให้ข้าราชการตระหนักร่วมกับการทุจริตเป็นเรื่องน่ารังเกียจ ปลูกฝังวัฒนธรรมการอยู่อย่างพอเพียง เป็นต้น

ระดับหน่วยงาน

(๑) หมุนเวียนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ภายในหน่วยงาน เพื่อลดการสร้างอิทธิพลที่เอื้อต่อการหาประโยชน์โดยมิชอบ รวมทั้งหมุนเวียนการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรมองค์กร

(๒) แยกกรมจัดเก็บภาษีให้เป็นเอกชนที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ

(๓) ปรับปรุงโครงสร้างเงินเดือนเพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้น

(๔) แก้ไขกฎระเบียบที่เป็นซองโหวต

(๕) การลงโทษผู้กระทำความความผิดต้องลงโทษอย่างจริงจัง เด็ดขาด เครื่องครัด และผู้บริหารต้องเป็นตัวอย่างที่ดีทุกระดับ

ระดับประเทศ

(๑) ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงและรัฐบาลต้องอาจริงอาจจังในการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน โดยกำหนดให้เป็นภาระของชาติหรือกระทรวง

(๒) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคสังคมโดยสนับสนุนให้มีการตรวจสอบจากภาคสังคม มีการกดดันทางสังคม เช่น การนำเสนอข่าวการทุจริต หรือให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานราชการที่มีโอกาสในการเกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นต้น

นางสมณีย์ มงคลไกรชน์ รองอธิบดีกรมสรรพากรมิตร เห็นว่าการดำเนินการเพื่อป้องกันและลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันนั้น ส่วนราชการควรมีการเสริมสร้างการบริการที่ดีในการปฏิบัติงาน และภาครัฐต้องทำให้เจ้าหน้าที่หรือข้าราชการเกิดความรัก ผูกพัน โดยการทำให้เจ้าหน้าที่

มีกิน มีใช้ และมีความสุข หากมีสิ่งเหล่านี้น้อยลงจะนำไปสู่การอึดอัด และเกิดการทุจริตคอร์รัปชันได้ เช่น กรณีการเปลี่ยนแปลงระเบียบหลักเกณฑ์การเบิกค่ายาบางประเภท เป็นต้น สำหรับในส่วนของ กรมสรรพสามิตนั้น เห็นว่าควรปรับโครงสร้างตำแหน่งโดยเพิ่มอัตรากำลังคนในตำแหน่งนักตรวจสอบ เพื่อให้มีผู้ปฏิบัติงานด้านตรวจสอบเพียงพอ

นางสาวชุมชนา สงวนทรัพย์ รองอธิบดีกรมบัญชีกลาง เห็นว่าการดำเนินการ เพื่อป้องกันและลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันนั้น ควรทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มีการใช้ ดุลพินิจน้อยที่สุด หรือถ้ามีการใช้มีดุลพินิจมีการกำหนดเกณฑ์การใช้ และเห็นว่าการใช้ระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) เป็นเครื่องมือที่จะสร้างความโปร่งใส่มาก นอกจากนี้ การทำงานของ ระบบการตรวจสอบของส่วนราชการ ควรทำให้รวดเร็ว และควรให้สาธารณะเข้ามามีส่วนร่วมในการ ตรวจสอบ และองค์กรต้องสร้างค่านิยมเน้นย้ำความซื่อสัตย์ ว่าเป็นสิ่งสำคัญ มีการลงโทษผู้กระทำ ความผิดอย่างจริงจัง เด็ดขาด

นายสุวิชญ ใจนานานิช รองผู้อำนวยการสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ (สบน.) กล่าวว่าในอนาคต สบн. จะมีการออกหนังสือเวียนภายในให้สำนัก/กอง/กลุ่มได้ทราบอย่างได้ อะไรมากและจะไปขอกับภาคเอกชน ให้มีการหารือกับผู้บริหารก่อนดำเนินการ ผู้บริหารจะได้ทราบก่อน เช่น การไปบอกกับบริษัทเอกชนว่าขอไปอบรมต่างประเทศ ๑ อาทิตย์ ช่วยจัดให้หน่อย เพราะ บางครั้งมีการนำชื่อผู้บริหาร ชื่ององค์กรไปอ้าง เป็นเรื่องที่ผิดวินัย และเพื่อทำให้มีการวางแผนภูมิภาค มี การพิจารณาความจำเป็น และประโยชน์ที่จะได้ รวมถึงการก่อให้เกิดการพัฒนาบุคลากร ถ้าเป็นสิ่งที่ ดีผู้บริหารก็จะจัดให้มีการดำเนินการอย่างถูกต้องและเป็นทางการ ในปัจจุบันบริษัทจัดอบรมสัมมนา มี กลยุทธ์ที่เสนอให้จัดอบรมสัมมนา กับบริษัทหลายๆ ครั้ง และจะเชิญทีมทำงานให้ไปต่างประเทศด้วย หรือการจ้างบริษัทจัดอบรมสัมมนา ๑๐ ครั้ง แคมฟรี ๑ ครั้ง เป็นการปลูกฝังสิ่งแผลๆ ให้กับระบบ ราชการ ซึ่ง สบн. ได้มีการปฏิเสธวิธีการดำเนินการดังกล่าว เพราะเป็นการผูกขาดกับบริษัทนั้นมาก เกินไปและมีผลประโยชน์มาเกี่ยวข้อง

นางปานพิพิย์ ศรีพิมล รองผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการนโยบาย รัฐวิสาหกิจ (สคร.) กล่าวว่า สคร. มีแนวทางการป้องกันและลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน โดย สคร. ได้กำหนดแผนงาน/โครงการเกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งดำเนินการโดย กลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม นอกจากนี้ แนวทางทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันที่สำคัญ คือ ผู้ใหญ่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี รวมทั้ง การนำธรรมะ วิธีคิด ความเชื่อในกฎหมาย กรรม การทำดีทำ ชัว่ได้ชัว่ และการอบรมจิตใจไม่ให้อยากมีในสิ่งที่ไม่ชอบธรรม

นางอุรัสรา โชคิกธรรม ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง กรมธนารักษ์ กล่าวว่าการป้องกันและลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของกรมธนารักษ์ในปัจจุบันนี้ ได้มีการแต่งตั้ง

คณะกรรมการขึ้นดำเนินการในด้านต่างๆ เช่น คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงของกรมอนารักษ์ เพื่อกำกับดูแลวิเคราะห์ ประเมินผลกร Rath รวมทั้งจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น คณะกรรมการประเมินผลการจัดทำมาตรฐานความโปร่งใส เพื่อตรวจสอบและประเมินผลการจัดทำ มาตรฐานความโปร่งใสของกรมอนารักษ์ รวมทั้งคณะกรรมการดำเนินการตามมาตรการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตของกรมอนารักษ์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ และจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตให้สอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เป็นต้น รวมทั้งได้มีการจัดทำแผนป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน จัดโครงการฝึกอบรมด้านการ ส่งเสริมป้องกันและปราบปรามการทุจริต เพยแพร่ความรู้ด้านวินัย เสริมสร้างจิตสำนึกรุ่นเรียน จริยธรรม และการจัดทำจรรยาบรรณราชการ ฯลฯ

สำหรับแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในอนาคตนั้น คงต้องดำเนินการ ให้สอดคล้องนโยบายของรัฐบาล รวมทั้งหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ก.พ. หรือสำนักงาน ก.พ.ร. ฯลฯ

นายสาธิ รังคสิริ อธิบดีกรมสรรพากร ให้ข้อมูลว่าการป้องกันและลดปัญหา การทุจริตคอร์รัปชันของกรมสรรพากรมีดังนี้

(๑) มาตรการที่ต้องดำเนินการเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น

(๑) ปรับปรุงระบบงานกำกับดูแลผู้ประกอบการภาษีมูลค่าเพิ่ม/ภาษีธุรกิจ เนพะด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้สามารถควบคุมการทำงานของเจ้าหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น

(๒) จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงด้านทุจริตในโครงการลงทุนที่ได้รับ งบประมาณสูงสุด ๓ ลำดับแรก

(๒) มาตรการที่ต้องดำเนินการสำหรับทุกหน่วยงาน เช่น

(๑) แจ้งเวียนกฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อบังคับ ทางระบบ Intranet ของกรม

(๒) การไม่สนับสนุนและไม่ให้ความร่วมมือกับเอกชนที่ทุจริตโดยการตรวจสอบ ประวัติของเอกชนกับกรมบัญชีกลางก่อนมีการว่าจ้าง

(๓) การพบปะกับองค์กรหรือกลุ่มวิชาชีพเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับนโยบายการบริหารจัดเก็บภาษีอากร เพื่อสร้างความโปร่งใสในการเก็บภาษี

สำหรับแผนการป้องกันและลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเพิ่มเติมในอนาคต มีดังนี้

(๑) ให้สำนักงานสรรพากรภาค สำนักงานสรรพากรพื้นที่ วิเคราะห์ความเสี่ยง ในกระบวนการที่มีโอกาสเกิดการทุจริต

(๒) เปิดช่องทางการร้องเรียนในระบบ Internet สำหรับกรณีทุจริตโดยกำหนด Banner เป็นการเฉพาะ

(๓) สร้างเครือข่ายปราบทุจริตในระบบ Intranet กรม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแจ้งเบาะแสการทุจริต

๒.๒.๓ นักธุรกิจเอกชน

ผลการสัมภาษณ์นายต่อตระกูล ยมนาค อธีตนายกสมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งกล่าวว่าตนมีประสบการณ์การทำงานร่วมกับกระทรวงการคลัง โดยได้รับมอบหมายให้เป็นที่ปรึกษาโครงการก่อสร้างสำหรับการแข่งขันกีฬาอาเซียนเกมส์ ครั้งที่ ๑๓ ซึ่งมีประมาณ ๑๐ โครงการทั้งอาคารที่พักนักกีฬา สนามกีฬาต่างๆ โดยเหตุที่ได้มาเป็นที่ปรึกษา โครงการเนื่องจากก่อนหน้านี้มีปัญหาการแบ่งกันเพื่อรับผิดชอบโครงการ ทำให้เหลือเวลาไม่มากในการดำเนินโครงการ ทำให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังสมัยนั้น คือนายราธินทร์ นิมมานเหมินทร์ ได้เชิญอาจารย์มาเป็นที่ปรึกษาโครงการ แล้วรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังก็มีนโยบายไม่ให้การเมืองมายุ่งเกี่ยวรวมทั้งไม่ให้ทำการจัดซื้อจัดจ้างในระบบราชการ จึงมีบทเรียนว่าการจัดซื้อจัดจ้าง โปรด়ใส่ในภาครัฐนั้นสามารถทำได้ โดยหนึ่ง นักการเมืองต้องไม่มายุ่งเกี่ยว และสองส่วนราชการได้ที่ปรึกษาที่ดีซึ่งจะส่งผลทำให้ได้ผู้รับเหมาที่ดีด้วย

สำหรับกระทรวงการคลัง นายต่อตระกูลไม่พบร่วมมือการทุจริตในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างโครงการก่อสร้าง ทั้งนี้ อาจเนื่องจากมีโครงการน้อยมาก จึงไม่มีโอกาสหรือช่องทางการทุจริต ในเรื่องดังกล่าว

จากการศึกษาข้อมูลงานก่อสร้างแล้วนายต่อตระกูลเห็นว่า ไม่ควรใช้วิธีการประกวดราคาค่าผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-Auction เนื่องจากพบว่าทั้งที่ความเป็นจริงการประมูลแบบ e-Auction ควรจะช่วยประหยัดเงินได้ถึง ๗ % แต่กลับประหยัดได้เพียง ๑ % เท่านั้น หากแก้ปัญหานี้ได้จะช่วยประหยัดได้อีก ๕๐,๐๐๐- ๑๐๐,๐๐๐ ล้านบาท จากงบประมาณก่อสร้างภาครัฐที่ราคา ๑.๑ ล้านล้านบาท ทั้งนี้ในเบื้องต้นทางภาครัฐจะเน้นจับตาดูการประมูลงานก่อสร้าง ๕ หน่วยงานที่มีปัญหาร้องเรียนมาก เช่น กรมทางหลวงชนบท ผู้รับเหมาที่ได้รับเลือกให้มีสิทธิในการประมูลงานก่อสร้างส่วนใหญ่ในช่วง ๖ ปีที่ผ่านมาจะเป็นกลุ่มเดียว ที่วนเวียนได้งานซ้ำกัน โดยจุดอ่อนของระบบ e-Auction อยู่ที่ตอนเคาระราคา เพราะระบบนี้จะมีการใช้หลักเกณฑ์คุณสมบัติมาเป็นตัวขัดขวางทำให้ไม่มีผู้แข่งขัน หรือชนะงานกันเพียงแค่ไม่กี่ร้อยบาทเท่านั้น

ในระยะหลังประเทศไทยไม่ใช้เงินกู้จากองค์กรระหว่างประเทศ เนื่องจากหน่วยงานที่ให้กู้ดังกล่าวมีการกำหนดกระบวนการเบี้ยบในการใช้เงิน หรือ Procurement Procedure เป็นคู่มือสำหรับส่วนราชการในการปฏิบัติงานที่ดี เช่น ธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) ซึ่งจัดทำเอกสารการป้องกันการทุจริตโครงการช่วยเหลือการป้องกันผู้ประสบภัย ทั้งนี้ เนื่องจาก ADB มีบทเรียนในอดีตจากการนี้การให้กู้จัดทำโครงการบำบัดน้ำเสียคลองด่าน พบร่วมมือการทุจริตโดยนักการเมืองของไทยร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของ ADB

นายต่อตระกูลกล่าวว่า แม้จะมีความพยายามในการปัญหาการทุจริต โดยการสร้างระบบใหม่ๆ เพื่อป้องกัน แต่การสร้างอะไรใหม่ๆ ก็อาจจะเจอปัญหาใหม่ เช่น กรณีของ e-Auction เดิมเป็นระบบที่สร้างขึ้นเพื่อป้องกันการข้อประมูล ซึ่งปัจจุบันกลับพบว่า ระบบดังกล่าวเป็นการส่งเสริมให้ทุจริตโดยถูกต้องตามระเบียบ โดยมีการข้อกันแต่ไม่มีหลักฐานเอกสารได้ อาจเรียกว่า เป็นการโง่โดยไม่มีหลักฐาน อย่างไรก็ตาม การไปคิดแก้ระบบ e-Auction ก็อาจเจอปัญหาใหม่ก็ได้

นายต่อตระกูลมีข้อเสนอสำหรับภาครัฐในการป้องกันการทุจริตครั้งปัจจุบัน ประการแรก คือต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและให้มีผู้มาร่วมรับรู้ ร่วมแข่งขันจำนวนมาก ซึ่ง e-Auction (e-Bidning หรือ e- Procurement) ดีในเรื่องของการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร แต่หมายสำหรับการใช้ในหน่วยงานการผลิตมากกว่าการก่อสร้าง อาจารย์เห็นว่าการปิดบังข้อมูลจะทำให้เกิดการทุจริต ดังนั้น จึงต้องทำทุกวิถีทางเพื่อให้เกิดการเข้าร่วมประมูลจำนวนมาก และประการที่สอง ต้องให้ผู้ที่จะเข้าร่วมมีความเชื่อถือว่าจะได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรม เช่น โครงการป้องกันน้ำท่วมน้ำฯ ประเทศไทยฯ เช่นในยุโรปและอเมริกา ได้ขออนตัวเนื่องจากไม่เชื่อว่าจะไม่มีการจ่ายเงินใต้โต๊ะ ซึ่งประเทศไทยดังกล่าวไม่สามารถจะทำได้ เพราะมีกฎหมายของประเทศไทยที่กำหนดห้ามมิให้จ่ายเงินใต้โต๊ะ ขณะที่ญี่ปุ่นเข้าร่วมโดยรวมเป็นบริษัทเดียว และประเทศไทยคือ บริษัท ช. การซ่าง ซึ่งต่อมาภายหลัง ๒ สัปดาห์ก่อนการประมูลก็ได้ขออนตัวไป นายต่อตระกูลกล่าวว่าประสบการณ์การจัดทำการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐในอดีต มีผู้มาประมูลเยอะ เนื่องจากได้มีการให้ข้อมูลมาก และมีระยะเวลาการประการค่อนข้างนาน ขณะที่ในปัจจุบันพบว่า e-Auction บางหน่วยงานใช้เวลาประกาศแค่สามวัน และบางครั้งไม่มีรายละเอียดกล่าวคือมีแต่จะเก็บไว้ในที่ซับซ้อน ยากแก่การค้นหา หรือ ดาวน์โหลดข้อมูล

นายต่อตระกูลกล่าวว่า สำนักงาน พ.ป.ช. พยายามป้องกันการทุจริต โดยในปี ๒๕๕๕ ได้ให้ทุกหน่วยงานสำรวจตัวเองว่าไปร่องใส่แค่ไหน แม้จะไม่ได้เป็นหลักประกัน แต่ก็เป็นตัวชี้วัดพื้นฐานที่จะให้ส่วนราชการมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร นอกจากนี้ยังกำหนดให้ ส่วนราชการต้องมีการกำหนดราคากลาง ซึ่งจะทำให้มีผู้เข้าร่วมประมูลจำนวนมาก โดยราคากลางสำหรับการก่อสร้าง ต้องมีรายการ หรือรายละเอียดที่เรียกว่า Bill of Quantity ซึ่งจะทำให้ส่วนราชการที่ตั้งราคาสูงเกินจริงทำได้ยาก อย่างไรก็ตาม มาตรการดังกล่าวไม่สามารถจะแก้ไขปัญหาทุจริตได้ทั้งหมด โดยพบว่า จะมีการคำนวนราคาที่เกินจริงไว้ในรายการทุกรายการที่มี หรือไว้ในรายการที่จะไม่เป็นที่สังเกต ดังนั้น ต่อมาป.ป.ช. จึงออกกฎหมายระเบียบให้เอกชนที่ทำสัญญากับภาครัฐ ต้องทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน

นายต่อตระกูลเห็นว่าจากประสบการณ์ที่ผ่านมาพบว่ามีความแตกต่างระหว่างหน่วยงานที่ดีและไม่ดี โดยหน่วยงานที่ดีเป็นหน่วยงานที่เรียกว่า มองเห็นอนาคตที่ดี มีวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความซื่อสัตย์ สุจริต มีผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งหากองค์กรใดที่มีลักษณะดังกล่าว ก็อาจทำให้พับเห็นการทุจริตน้อยมาก

นอกจากนี้ คณะกรรมการวิจัยยังได้ประมวลบทสัมภาษณ์ของนายประมณฑ์ สุธีวงศ์ ประธานเครือข่ายต่อต้านการคอร์รัปชัน ซึ่งได้ให้สัมภาษณ์กับหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายสัปดาห์ ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑๗๐ วันเสาร์ที่ ๕-วันศุกร์ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๖ ต่อปัญหาการทุจริตในประเทศไทย ดังนี้

นายประมณฑ์มองว่าปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย เกิดจากการที่สังคมปล่อยปละละเลยจนกลายเป็นโรคร้ายที่อยู่ในทุกภาคส่วนของบ้านเมือง และเห็นว่าปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในปัจจุบัน เกิดขึ้นไปทั่วทุกแห่ง ไม่ใช่เฉพาะในรัฐบาลเท่านั้น แม้แต่ภาคเอกชนก็มีปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน แต่การคอร์รัปชันของรัฐบาลเป็นปัญหาใหญ่เนื่องจากการใช้เงินก้อนใหญ่จะอยู่ที่รัฐบาล

นายประมณฑ์ยังกล่าวด้วยว่าแม่ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจะเกิดจากคน แต่ถ้าระบบดีและรัฐบาลเอาจริงเอาจัง คนก็จะทุจริตยากขึ้น แต่ถ้าเรามีระบบที่หล่อหลอมและไม่เอาจริงเอาจัง การลงโทษไม่เข้มงวดจริงๆ คนที่จะทุจริตก็ไม่เกรงกลัวอะไร ครมือยาวสารได้สาวเอา

นายประมณฑ์เห็นว่าการแก้ไขปัญหาในส่วนของนักการเมืองและข้าราชการที่มีปัญหาคอร์รัปชันนิดฝังรากลึก คือ การมีรัฐบาลที่เข้มแข็ง ผู้นำที่เด็ดเดี่ยว และอุปกรณ์ในเรื่องการปราบปรามการคอร์รัปชันอย่างจริงจัง กล่าวคือ รัฐบาลจะต้องเป็นผู้นำในเรื่องนี้อย่างชัดเจน โดยถ้าพบว่าผิดก็ต้องลงโทษอย่างจริงจังและเด็ดขาด หรือต้องป้องกันไม่ให้เกิดการใช้อำนาจในทางที่ผิด

นายประมณฑ์กล่าวว่าสำหรับแนวทางการดำเนินการของเครือข่ายต่อต้านการคอร์รัปชัน คือการปลูกให้คนส่วนใหญ่มองเห็นถึงผลกระทบและความเลวร้ายของการทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อเป็นพลังผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบาย โดยภาคีเครือข่ายต่อต้านการคอร์รัปชัน มีหน่วยงานที่เข้าร่วมที่เป็นทั้งภาคเอกชน ภาคธุรกิจ ภาคประชาชนสังคม สื่อมวลชน และหน่วยงานราชการบางหน่วยงาน ทั้งหมด ๔๖ องค์กร ซึ่งการดำเนินการจะใช้สื่อในการรณรงค์เผยแพร่และสร้างแวงร่วมในการต่อต้านการคอร์รัปชัน และเน้นในเรื่องการป้องกัน โดยพยายามจะเข้าไปดูซ่องโหว่ต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นก่อนที่จะมีการทุจริต ซึ่งวิธีป้องกันนั้นนับว่าเป็นวิธีที่ดี และเกิดปัญหาน้อยที่สุด ซึ่งการป้องกันก็มีหลายเรื่องที่เราได้จับตามองแล้ว โดยจะเน้นไปที่โครงการขนาดใหญ่ของรัฐ เช่น โครงการป้องกันน้ำท่วม ๓๕๐,๐๐๐ ล้านบาท โครงการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคม มูลค่า ๒,๐๐๐,๐๐๐ ล้านบาท จะเข้าไปเสนอแนะที่จะปิดช่องโหว่หรือป้องกันการทุจริตให้ได้มากที่สุด ก่อนที่จะมีการทุจริตเกิดขึ้น รวมทั้ง จะตั้งหน่วยงานพิเศษร่วมในการเฝ้าระวังการทุจริตในโครงการป้องกันน้ำท่วม ๓๕๐,๐๐๐ ล้านบาท ร่วมกับสำนักงานการตรวจสอบแผ่นดินและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยจะเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและผลักดันให้รัฐบาลดำเนินโครงการแก้ปัญหาน้ำท่วมอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส นอกจากนี้จะเสนอต่อรัฐบาลให้มีค่านอกหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ เช่น วิศวกรโยธา เข้าร่วมกำหนดราคากลาง

ตรวจรับงาน ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้รับงาน และผลักดันให้เปิดเผยราคากลางต่อสาธารณะ เพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐมีความโปร่งใส

นายประมวลท์เห็นว่าสื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการช่วยรณรงค์ต่อต้าน โดยต้องช่วยกันปราบจานคนชั่วซึ่งจะเป็นแรงผลักดันทางสังคมที่มีผลค่อนข้างสูง เพราะสื่อจะมีส่วนช่วยให้ข้อเท็จจริงปรากฏแก่สังคม อย่างไรก็ตาม องค์กรสื่อในปัจจุบันมีทั้งดี และไม่ดี สื่อที่ดีมีความเป็นกลาง และกล้าที่จะพูดในสิ่งที่ถูกต้องก็มี สื่อที่ถือข้าง เป็นพรรคพากของบางกลุ่มบางคนแล้วสนับสนุนบาง คนโดยไม่คำนึงถึงลูก-ผิดก็มี ซึ่งถือเป็นปัญหาสังคม เมื่อนอกบัญชาอื่นๆ และในวงการธุรกิจก็ เมื่อนอก ก็ มีทั้งพวกที่สนับสนุนการต่อต้านคอร์รัปชัน มีทั้งพวกที่ทุจริตเสียเงิน มีพวกที่ไม่สนใจว่าใคร จะทุจริต ดังนั้น เรื่องนี้จึงเป็นปัญหาสังคมที่เราต้องช่วยกันรณรงค์เพื่อให้ศักดิ์ศรีในเรื่องดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไป

นายประมวลท์กล่าวว่าการรณรงค์การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันที่ผ่านมาของ เครือข่ายฯ อาจได้ผลค่อนข้างน้อย เนื่องจากทุกภาคส่วนยังไม่ตื่นตัวหรือกระตือรือร้นเท่าที่ควร แต่มี หลายหน่วยงานที่เริ่มตอบสนองในทางที่ดี เช่น ภาคธุรกิจเอกชนมีหลายกลุ่มเริ่มเข้ามาให้ความสนใจ และให้การสนับสนุน เช่น โครงการหมาเผ่าบ้านที่เครือข่ายรณรงค์ให้ผู้มีจิตอาสาเข้ารับการอบรม แล้วไปเผ่าดูโครงการต่างๆ ในพื้นที่ต้น弄 ซึ่งได้รับการตอบรับที่ดีมาก นอกจากนี้ยังเห็นว่า การทำให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ต้องทำให้ประชาชนเห็นว่าการทุจริตทำ ให้ประชาชนเสียหายอย่างไร เพราะทุกคนเสียภาษีด้วยกันทั้งนั้น ทั้งภาษีทางตรงและภาษีทางอ้อม ถ้าเงินภาษีของเราถูกคดโกงไปในรูปแบบต่างๆ ก็ส่งผลให้ผลประโยชน์ของเราเสียหายไปด้วย

นายประมวลท์กล่าวว่าแม่ประเทศไทยจะมีกฎหมายเกี่ยวกับการคอร์รัปชันและ มีบหลงโทษ แต่ขั้นตอนการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายยังคงต้องไปสืบสวนสอบสวนจนกระทั่งมี มูลแล้วถึงจะสั่งฟ้อง กว่าจะฟ้องเสร็จแต่ละศาลต้องใช้เวลานานมาก กว่าจะสิ้นสุดทั้ง ๓ ศาล ศาล ชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกา มันใช้เวลา ๒๐-๓๐ ปี เพราะฉะนั้นคนที่ทุจริตเขาก็ไม่กลัว เพราะกว่า จะถึงวันนั้นเขายังมีชีวิตอยู่หรือเปล่าก็ไม่รู้ ดังนั้นจึงเห็นว่ากระบวนการตามกฎหมายมีความ รวดเร็วขึ้นและมีความชัดเจน คือถ้าพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดก็ต้องมีการลงโทษเพื่อให้เป็นตัวอย่าง

ตารางที่ ๓๔ สรุปผลการสัมภาษณ์

ประเด็น	ผลการสัมภาษณ์
(๑) สถานการณ์ และรูปแบบ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ในหน่วยงาน	สถานการณ์และรูปแบบปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในกระบวนการคลัง มีจำนวนไม่น่าจะนับ แต่เกิดขึ้นเฉพาะกับข้าราชการบางคนบางกลุ่มเท่านั้น โดยหน่วยงานที่จะพบการทุจริตของเจ้าหน้าที่ในรูปแบบต่างๆ ส่วนใหญ่ จะเป็นหน่วยงานปฏิบัติ แต่ในหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย และออกกฎหมายหรือระเบียบ จะพบเห็นหรือเกิดขึ้น้อยมาก หรือแทบจะไม่มีเลย และการทุจริตที่เกิดขึ้นจะมีทั้งการกระทำการแบบตั้งใจและไม่ตั้งใจ ซึ่งการทุจริตแบบตั้งใจ จะอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายหรือระเบียบทั้งต้นของทางราชการในการใช้ดุลยพินิจเพื่อให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น การรับเงินใต้โต๊ะ เพื่อลดภาระภาษีให้กับผู้นำเข้าโดยในขั้นตอนการตรวจสอบสินค้ามีการสำแดงให้เห็นว่าสินค้าที่อยู่ด้านหน้าของคอนเนนอร์เป็นสินค้าราคาถูกแต่สินค้าข้างหลังตู้เป็นสินค้าหู ราคาแพง หรือ เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการ เป็นต้น สำหรับการทุจริตแบบไม่ตั้งใจส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการที่เจ้าหน้าที่ไม่เข้าใจหรือไม่รู้ในกฎหมาย ซึ่งอาจมีสาเหตุการสื่อสารไม่เพียงพอ และในบางกรณีอาจเป็นเรื่องใหม่และไม่มีกฎหมายรองรับ เป็นต้น
(๒) ปัจจัยหรือสาเหตุที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงาน	คนเป็นปัจจัยหรือสาเหตุสำคัญของการเกิดทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยมากกว่า ระบบ ระเบียบที่มีช่องโหว่ โดยพบว่าคนที่มีพฤติกรรมไม่ดี คิดช้า เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง จะใช้เหตุผลอื่นๆ เป็นข้ออ้างในการกระทำผิด เช่น การมีรายได้น้อย ต้องการการยอมรับมีหน้ามีตาทางสังคม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีปัจจัยหรือสาเหตุอื่นๆ ที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน ได้แก่ ค่านิยมขององค์กร หรือวัฒนธรรมการรับค่าน้ำร้อนน้ำชา อิทธิพลของการเมือง และการขาดระบบการตรวจสอบที่ดี เป็นต้น

ตารางที่ ๓๔ (ต่อ)

ประเด็น	ผลการสัมภาษณ์
(๓) แนวทางการป้องกันและลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงาน	<p>แนวทางการป้องกันและลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันนั้น ควรเริ่มตั้งแต่ระดับบุคคล เช่น คัดเลือกสรรหากคนดีเข้ามารับราชการ การพิจารณาค่าตอบแทนของข้าราชการโดยควรได้รับไม่น้อยกว่าเอกชนเกินไป การเน้นย้ำค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต และสร้างจิตสำนึกของข้าราชการด้านการให้บริการที่ดีและโปร่งใส และผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นต้น ระดับหน่วยงาน เช่น การแก้ไขกฎระเบียบที่ซ้ำซ้อน ล้าสมัย มีช่องโหว่ โดยแก้กฎหมายระเบียบให้ตรงไปตรงมา ชัดเจน การสับเปลี่ยนหมุนเวียนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ การลงโทษผู้กระทำผิดอย่างจริงจัง การปรับโครงสร้างกระบวนการตรวจสอบ อาทิ การเพิ่มจำนวนอัตรากำลังด้านการตรวจสอบ การให้ภาคสาธารณสัมพันธ์ร่วมตรวจสอบ และในระดับประเทศ เช่น การกำหนดให้การแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นภาระของชาติหรือกระทรวง ให้มีการตรวจสอบจากภาคสังคม และการกดดันทางสังคม เช่น การนำเสนอข่าวการทุจริต หรือให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอตัวตรวจสอบการดำเนินงานของกรมจัดเก็บภาษี หรือกรณีการจัดซื้อจัดจ้างนั้น อาจให้มีการทำสัญญาบันร่วมกันระหว่างหน่วยงานจัดซื้อจัดจ้าง ผู้มายื่นซอง (เอกชน) ว่าจะไม่มีการทุจริต และให้มีผู้สังเกตการณ์ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งผู้สังเกตการณ์ต้องทำสัญญาบันว่าจะไม่นำข้อมูลทางธุรกิจของเอกชนไปเปิดเผย เป็นต้น</p>

บทที่ ๗

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัย ปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันและรูปแบบการทุจริตคอร์รัปชันรวมทั้งแนวทางในการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐ ในหน่วยงานสังกัดกระทรวงการคลัง คณผู้วิจัยจึงสรุปผลการวิจัยและเสนอแนวทางการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ดังนี้

๗.๑ สรุปผลการวิจัย

๗.๑.๑ ปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐในกระทรวงการคลัง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เห็นว่าปัจจัยภายในหรือตัวบุคคล เป็นสาเหตุหรือปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุด กล่าวคือ การที่บุคคลหรือข้าราชการเป็นคนที่มีพฤติกรรมไม่ดี คิดชั่ว เท็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพากพ้อง มีความลุ่มหลงในอำนาจ เกียรติยศ ชื่อเสียง และมีความต้องการไม่มีที่สิ้นสุด คนเหล่านี้จะใช้อำนาจซ่องโหว่ของระบบ ระเบียบ หรือกฎหมายของทางราชการในการแสวงหาผลประโยชน์อันมีค่าได้ให้กับตนเองและพากพ้อง และอธิพลของการเมืองจะสามารถครอบงำคนเหล่านี้ได้ไม่ยาก และจะร่วมมือกันในการทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อผลประโยชน์ต่างตอบแทน ซึ่งหากข้าราชการเป็นคนที่มีพฤติกรรมที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม แม้จะมีชื่อเสียงหรือโอกาสในการใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ ก็จะไม่มีวันที่จะกระทำการทุจริตคอร์รัปชันหรือถูกครอบงำจากอิทธิพลของการเมือง อย่างไรก็ตาม พบว่า วัฒนธรรมและค่านิยมของหน่วยงานหรือสังคม ก็เป็นปัจจัยที่ทำให้คนเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีหรือเลวได้เช่นกัน เช่น ในบางหน่วยงานจะเห็นว่าการรับค่าน้ำร้อนน้ำชาเป็นเรื่องปกติ หรือบางหน่วยงานจะยึดมั่นทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และบางหน่วยงานมีวัฒนธรรมนายกับลูกน้อง ซึ่งต่างมีผลประโยชน์ตอบแทนซึ่งกันและกัน หรือค่านิยมของสังคมไทยในเรื่องวัฒนธรรม เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่าเมื่อข้าราชการและนักการเมืองร่วมมือกันทุจริตคอร์รัปชัน จึงทำให้ขาดความจริงจังในการจัดการปราบปรามและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

๗.๑.๒ ลักษณะและรูปแบบการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐในกระทรวงการคลัง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าการใช้อำนาจหรือตำแหน่งเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ทั้งของตนเองและผู้อื่นโดยมิชอบ เป็นรูปแบบหรือลักษณะการทุจริตที่พบเห็นมากที่สุด เช่น การรับเงินใต้โต๊ะเพื่อช่วยเหลือเลี่ยงภาษี เป็นต้น โดยอาจกล่าวได้ว่า การทุจริตในลักษณะนี้ เป็นการทุจริตแบบมีกลุ่มมีพวก ซึ่งต่างได้รับผลประโยชน์จากการทุจริตคอร์รัปชันร่วมกัน กล่าวคือ ผู้ประกอบการได้กำไรมากขึ้น เจ้าหน้าที่มีรายได้พิเศษ ผู้บังคับบัญชาได้เลื่อนตำแหน่ง มีการสมยอมกันทั้งผู้ให้และผู้รับ ดังนั้น จึงไม่มีการร้องเรียนหรือความขัดแย้งใดๆ

อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาข้อมูลเรื่องร้องเรียนและการดำเนินการทางวินัย ของเจ้าหน้าที่รัฐในกระทรวงการคลัง พบว่า การทุจริตคอร์รัปชันในลักษณะหรือรูปแบบดังกล่าว ไม่ได้มีเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก แต่เกิดขึ้นเฉพาะกับข้าราชการบางกลุ่มบางพวก และส่วนใหญ่เกิดขึ้นในหน่วยงานปฏิบัติเท่านั้น ดังนั้น จึงอาจสะท้อนได้ว่าปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันใน

กระทรวงการคลังยังไม่ได้อยู่ในขั้นวิกฤติ แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าการทุจริตคอร์รัปชันดังกล่าวซึ่งได้ปรากฏในสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการรวมมือกันโง่ภาคี VAT จากการสองออก หรือกรณีเลี่ยงภาษี นำเข้ารัฐยนต์หรูนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของกระทรวงการคลังเป็นอย่างมาก เนื่องจากกระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานราชการที่มีหน้าที่ต้องใช้และรักษาทรัพย์สมบัติของแผ่นดิน ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สุขกับประชาชนผู้เสียภาษี ดังนั้น ผู้บริหารของกระทรวงการคลังจึงต้องมีความเด็ดขาด เอาใจใส่ในการจัดการและลงโทษผู้กระทำผิดในกรณีทุจริตดังกล่าว

๗.๑.๓ แนวทางการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐในกระทรวงการคลัง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เห็นว่าแนวทางการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ของเจ้าหน้าที่รัฐในกระทรวงการคลัง คือ การส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งทุกระดับ ไม่ว่าในระดับชาติหรือในระดับท้องถิ่นเพื่อการคัดกรอง คนดี มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมเข้ามาบริหารประเทศ ซึ่งอาจสะท้อนได้ว่านักการเมืองมีอิทธิพลในการครอบงำให้ข้าราชการร่วมมือกันทุจริตคอร์รัปชัน โดยต่างฝ่ายต่างได้ผลประโยชน์ตอบแทนซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ ยังสะท้อนว่าการประបประมาตและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจะสำเร็จได้นั้น ฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลต้องเอาใจใส่ มีความเด็ดขาดในการแก้ไขปัญหา และลงโทษผู้กระทำผิดโดยไม่คำนึงถึงความเป็นพวกพ้อง เพื่อไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่าง โดยควรกำหนดให้การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นภาระแห่งชาติ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังเห็นว่า การเร่งปฏิรูปกฎหมาย ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทุกระดับ ปฏิรูประบบราชการ ปฏิรูประบบการศึกษา ปฏิรูปการสื่อสารมวลชน เพื่อให้กลไกการทำงานของกฎหมาย การศึกษา ระบบข้อมูลข่าวสารเกิดความเป็นธรรม โปร่งใส มีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่ เพิ่มขึ้น ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะทำให้สามารถลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันลงได้เช่นกัน โดยจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งเห็นว่า การที่กฎหมาย ระเบียบของทางราชการมีช่องโหว่ และเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ใช้ดุลยพินิจนั้น ย่อมเป็นโอกาสของคนชั่ว และการที่กระบวนการในการตรวจสอบและลงโทษผู้กระทำผิดใช้ระยะเวลานาน ก็ย่อมทำให้คุนชั่วไม่เกรงกลัวที่จะกระทำการ และในส่วนของการปฏิรูประบบการศึกษาจะช่วยแก้ไขปัญหาตั้งแต่ระดับปฐมเจควบคุกคุก โดยใช้กระบวนการอบรมมนิสัยที่ดีงามให้กับเยาวชนผ่านกลไกต่างๆ ทางสังคม เป็นต้น

๗.๒ ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับกรณีศึกษาการทุจริตคอร์รัปชันในต่างประเทศ ซึ่งได้เห็นว่าในหลายประเทศที่ประสบความสำเร็จนั้น จะเริ่มต้นจากผู้นำของประเทศ ที่ต้องเอาใจใส่ เด็ดขาด และทุกภาคส่วนของประเทศ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนภาคประชาชนและสังคม ต่างให้ความร่วมมือ โดยต่างต้องเห็นว่าการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นสิ่งเลวร้าย ต้องลงโทษเด็ดขาดทันที เพื่อไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่าง ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงเสนอแนวทางในการป้องกันและจัดการปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการ ในกระทรวงการคลังหรือหน่วยงานอื่นๆ ดังนี้

๗.๒.๑ มาตรการและแนวทางการป้องกัน

ระดับบุคคล

(๑) สร้างเครื่องมือที่สามารถคัดเลือกบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรม และจริยธรรม เข้ารับราชการ

(๒) เสริมสร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลของบุคลากรภาครัฐ โดยให้มีการทำประมวลจริยธรรมภายในองค์กรอย่างกว้างขวาง และเป็นมาตรฐานเดียวกัน

(๓) สร้างจิตสำนึก ทัศนคติ ค่านิยม และวัฒนธรรมของหน่วยงาน โดยมุ่งเน้นความซื่อสัตย์สุจริตและหน้าที่ของบุคลากรภาครัฐในการให้บริการหรือรับใช้ประชาชน ตลอดจนมุ่งเน้นการต่อต้านการคอร์รัปชัน และผู้บริหารทุกระดับเป็นแบบอย่างที่ดี

(๔) พิจารณาปรับปรุงค่าตอบแทนของบุคลากรภาครัฐให้สอดคล้องกับภาวะค่าครองชีพที่แท้จริง และในตำแหน่งหน้าที่ที่มีความเสี่ยงต่อการถูกฟ้อง หรืออื้ออำนวยต่อการกระทำความผิด อาจกำหนดค่าตอบแทนให้สูงกว่าตำแหน่งหน้าที่อื่น

ระดับหน่วยงาน

(๕) สร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐและภาคอื่นๆ ในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน เช่น การให้ความช่วยเหลือด้านทุนสนับสนุนแก่ภาคเอกชนหรือประชาชนในการก่อตั้งศูนย์หรือเครือข่ายการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน หรือการแสวงหาความร่วมมือกับธุรกิจเอกชนในการป้องกันการคอร์รัปชัน

(๖) สร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชนถึงความเลวร้ายของการคอร์รัปชันผ่านสื่อสารมวลชน เพื่อ提醒มาเป็นแนวร่วมต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน

(๗) เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของทางราชการตามที่กฎหมายกำหนดอย่างเป็นรูปธรรม

(๘) กำหนดให้ทุกส่วนราชการต้องทำด้วยความโปร่งใสของหน่วยงาน แล้วนำผลที่ได้ไปปรับปรุง และพัฒนาหน่วยงานต่อไป มีการให้รางวัลสำหรับหน่วยงานที่มีระดับความโปร่งใสมากที่สุด เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับหน่วยงานอื่น

ระดับประเทศ

(๙) สร้างเครือข่ายภาคราชการที่เข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันทุกรูปแบบ เพื่อกราดตุนและผลักดันรัฐบาลในการให้ความสำคัญ และอาจริเริ่มเจรจาต่อการจัดการปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

(๑๐) การใช้สื่อสารมวลชนในการปลูกจิตสำนึกของคนไทยในสังคม และการสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับเยาวชน โดยให้เน้นทำสื่อรูปแบบภาพนิทรรศหรือละคร ที่สะท้อนแนวคิดให้ประชาชนเห็นว่าสังคมมีความดีมากกว่าความชั่ว และความดีจะชนะความชั่วเสมอ เพื่อให้ความดีงามซึ่งเป็นจิตใจของประชาชน หรือการเผยแพร่แบบอย่างทางวัฒนธรรมที่ดีของเยาวชนของชาติอื่นเพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับเยาวชน เช่น วัฒนธรรมเรื่องการเคียงคู่ด้วยนัย อาทิ

การยืนรอคิวเพื่อขอรับอาหารโดยไม่แก่งແย่งหรือลัดคิวของเยาวชนในประเทศไทยปุ่นจากการณ์เกิดภัยพิบัติสึนามิ เป็นต้น

๗.๒.๒ มาตรการและแนวทางการจัดการ

ระดับบุคคล

(๑) ลงโทษผู้กระทำผิดโดยไม่คำนึงถึงความเป็นพวกพ้อง เพื่อไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่าง

(๒) สับเปลี่ยนหมุนเวียนการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐในหน่วยงานที่มีความเสี่ยงต่อการทุจริต โดยกำหนดให้อยู่ในตำแหน่งหรือปฏิบัติงานไม่เกิน ๔ ปี

ระดับหน่วยงาน

(๓) ปรับปรุงกฎหมาย ระบบ ระเบียบในการปฏิบัติงานที่เอื้ออำนวยต่อการทุจริต โดยมีการบททวนและปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจดำเนินการในรูปแบบการระดมความคิดเห็นร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่ออกและหน่วยงานที่นำกฎหมายไปใช้มาร่วมกันพิจารณาปัญหา อุปสรรค ที่เกิดจาก การให้กฎหมายระเบียบดังกล่าว และปรับปรุงกฎหมายระเบียบให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

(๔) ลดระยะเวลาและขั้นตอนการดำเนินการลงโทษบุคลากรภาครัฐกรณีการทุจริต และในกรณีที่ตรวจพบว่า ข้าราชการระดับสูงมีการทุจริตคอร์รัปชัน ต้องลงโทษให้เห็นเป็นตัวอย่าง และกำหนดโทษให้สูงกว่าข้าราชการระดับต่ำกว่า

(๕) จัดตั้งศูนย์รับเรื่องร้องเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยตอบสนองอย่างรวดเร็ว และรักษาความลับของผู้ร้องเรียนอย่างเข้มงวด รวมถึงการให้ความคุ้มครองแก่ผู้ร้องเรียน

(๖) การบททวนและปรับปรุงแผนหรือมาตรการการป้องกันและการจัดการการทุจริตคอร์รัปชันให้สอดคล้องกับความเสี่ยงของการทุจริตคอร์รัปชัน

ระดับประเทศ

(๗) ปรับโครงสร้างระบบการตรวจสอบของทุกส่วนราชการ เนื่องจากพบว่ามีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบจำนวนมาก ทำให้บางหน่วยงานมีบทบาทซ้ำซ้อนกัน ใช้เวลาในการดำเนินการมาก ดังนั้น จึงควรบททวนบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานตรวจสอบทั้งหมด โดยให้เป็นหน่วยงานป้องกันปราบปรามคอร์รัปชันที่เป็นอิสระ ต้องคัดเลือกคนที่ทำงานที่มีความสามารถและคุณธรรมสูง ให้ผลตอบแทนและสวัสดิการสูง มีการฝึกฝนอบรมบุคลากรเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการตรวจสอบภายในที่ดี เพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่มีโอกาสคอร์รัปชันถ้าเกิดมีคือร์รัปชันขึ้นมา ต้องลงโทษสูงกว่าหน่วยอื่นๆ และปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็วเพื่อป้องกันการถูกแทรกแซงจากภายนอกได้

(๘) กรณีที่ส่วนราชการใดมีดัชนีชี้วัดความโปร่งใสของหน่วยงาน ควรให้มีความยึดหยุ่นในการบริหารจัดการงบประมาณ เพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่ายด้านการตรวจสอบ และทำให้ภารกิจด้านการตรวจสอบของภาครัฐมีเวลาให้กับการตรวจสอบโครงการใหญ่ๆ ที่มีการใช้จ่ายเงินงบประมาณจำนวนมาก

(๙) การสร้างเครือข่ายเพื่อร่วมมือกันจัดการปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน โดยเป็นความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน และควรสนับสนุนให้เพิ่มช่องทางการตรวจสอบการการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่รัฐจากการร้องเรียนของภาคประชาชนให้มากขึ้น โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชน สื่อมวลชนร้องเรียนตามช่องทางต่างๆ ที่ภาครัฐเปิดให้แจ้งเรื่องหรือซึ่งทางคณะกรรมการทุจริตคอร์รัปชัน อย่างไรก็ตาม การเปิดช่องทางการร้องเรียนของประชาชน ควรมีมาตรการในการให้ความคุ้มครองต่อผู้ที่ให้ความร่วมมือต่อรัฐในการปราบปรามการทุจริต จึงจะทำให้กระบวนการในการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดมีประสิทธิภาพ และลดปัญหาจากการณ์ที่ภาคประชาชนมักจะเลี่ยงการให้ความร่วมมือ หรือสนับสนุนเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปราบปรามการทุจริตความกลัวต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

(๑๐) เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลจากการครอบงำของข้าราชการระดับสูงกว่าและนักการเมือง และการเล่นพระคานหาง อุปถัมภ์ค้ำญกันระหว่างนักการเมือง เอกชนและข้าราชการเป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน ดังนั้น ควรจัดทำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับเงินทุนของพระคานหาง เช่น Political Funds Control Act (แบบประเทศญี่ปุ่น) เพื่อต่อต้านการให้เงินบริจาคพระคานหาง/นักการเมืองแบบผิดกฎหมายจากบริษัทเอกชน ซึ่งอาจมีการตั้งข้อกำหนดต่างๆ เช่น การห้ามบริจาคให้แก่ปัจเจกบุคคลที่เป็นนักการเมือง การจำกัดจำนวนเงินที่บริจาคต่อปี และการบริจาคเงินให้พระคานหางนั้นจะต้องผ่านระบบบัญชีธนาคารหรือไปรษณีย์เพื่อการตรวจสอบที่ง่ายขึ้น เป็นต้น

๗.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๗.๓.๑ การศึกษาครั้งนี้มีระยะเวลาการวิจัยที่จำกัดทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างยังไม่ครอบคลุมส่วนภูมิภาคของส่วนราชการในกระทรวงการคลัง จึงควรเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ส่วนภูมิภาค เพื่อการกระจายกลุ่มตัวอย่างไปยังพื้นที่อื่นๆ มากยิ่งขึ้น

๗.๓.๒ การศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาเฉพาะปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันและแนวทางในการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันของส่วนราชการในกระทรวงการคลัง ควรศึกษาในประเด็นอื่นเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชันของส่วนราชการในกระทรวงการคลังมากยิ่งขึ้น และเป็นข้อมูลสำหรับการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของส่วนราชการในกระทรวงการคลังอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๗.๓.๓ ควรศึกษาหรือประเมินผลความสำเร็จของแผนป้องกันและปราบปรามการทุจริต ๔ ปี และแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำปีงบประมาณของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการคลัง ทั้งนี้เพื่อพิจารณาว่าหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการคลังได้ปฏิบัติตามแผนป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือไม่ ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นมีส่วนต่อการลดลงของอัตราการร้องเรียนข้าราชการในสังกัดกระทรวงการคลัง หรือไม่ อย่างไร และท้ายที่สุดตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือไม่

๗.๓.๔ ควรศึกษาภาพรวมของผลกระทบจากการคอร์รัปชันต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการคลังของชาติ โดยเฉพาะในช่วง ๑๕ ปีที่ผ่านมาบันทึกแต่ปี ๒๕๔๐ ที่มีรัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ เริ่มประกาศใช้ รูปแบบและโครงสร้างสถาบันต่างๆ ในสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปและส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ ขณะที่รูปแบบของการคอร์รัปชันได้เปลี่ยนแปลง

ไปเช่นกัน โดยเฉพาะปัญหาการคอร์รัปชันเชิงนโยบาย (Policy Corruption) ที่ทำให้บทบาทนักการเมืองต่อการแสวงหาค่าเช่า/ส่วนเกินทางเศรษฐกิจมีมากขึ้น ประเด็นเหล่านี้ยังไม่เคยมีการศึกษา/วิจัยในภาพรวมว่า การคอร์รัปชันส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจไทยอย่างไร ส่งผลต่อหนี้สาธารณะหรือภาระทางการคลังมากน้อยขนาดไหน ผลการศึกษาจะสามารถนำไปใช้ต่อยอดและนำไปวิเคราะห์เพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การต่อต้านทุจริตแห่งชาติในอนาคตได้

๗.๓.๕ ควรศึกษาเจ้าลีกลักษณะของการคอร์รัปชันเป็นเรื่องๆ ในส่วนราชการ สังกัดกระทรวงการคลัง เช่น การขัดแย้งทางผลประโยชน์ (Conflict of Interest) การซื้อขายตำแหน่ง เป็นต้น และบางกรณีเป็นการคอร์รัปชันเฉพาะบางกรมเท่านั้น ก็ควรศึกษาเจ้าลีกลักษณะของกรมนั้น หรือเฉพาะกรมจัดเก็บภาษี เป็นต้น เนื่องจากการคอร์รัปชันเมื่อได้เกิดขึ้นไปทุกกรม แต่มีลักษณะงานที่เอื้อให้เกิดได้ในบางกรมเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กองการจัดการการสารวิชาการ บ.ป.ช.. (๒๕๔๓). การต่อต้านการทุจริตของประเทศไทย. บริษัทสิงคโปร์.

การสารวิชาการ ป.ป.ช. ๓ (๑) หน้า ๑๗๘-๑๘๗.

คณะกรรมการติดตามและศึกษาปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบสถาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๔๗). โครงการวิจัยเรื่องการทุจริตประพฤติมิชอบในหน่วยงานราชการ

ไทย: กรณีศึกษากระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร). คณะกรรมการเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จำทูล กองเสาร์และคณะ. (๒๕๑๕). ปัญหาคอร์รัปชันในราชการไทย. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

เชิงธุรกิจทั่วโลก เอียดแก้ว. (๒๕๔๗). การทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

ทินพันธุ์ นาคตະ. (๒๕๔๑). การเมืองการบริหารไทยภาระของชาติ. กรุงเทพมหานคร : โครงการเอกสารและตำราสมาคมสังคมศาสตร์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ทินพันธุ์ นาคตະ. (ม.ป.ป.). คอร์รัปชันในระบบราชการไทย ใครได้อะไร อย่างไรและเหตุใด ในการใช้จ่ายเงินงบประมาณ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ร่วชชัย สีสุวรรณ. (๒๕๔๐). พฤติกรรมการทุจริตเงินงบประมาณแผ่นดิน: ศึกษารณ์องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตร์มหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

นวน้อย ตรีรัตน์ และคณะ. (๒๕๔๓). คอร์รัปชันกับการค้าระหว่างประเทศ. รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ : ศูนย์เศรษฐศาสตร์การเมือง. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิพนธ์ พัวพงศ์, เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ และสุวรรณ ตุลยวศินพงศ์. (๒๕๔๔). คอร์รัปชันในวงราชการ: กรณีศึกษาและยุทธศาสตร์การต่อต้านคอร์รัปชันในเชิงเศรษฐศาสตร์. รายงานการวิจัยคอร์รัปชันในประเทศไทย สำนักงาน ก.พ. กรุงเทพฯ: บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง จำกัด.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. ๒๕๓๖. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: บีแอลดีบี พับลิชชิ่ง.

บุญเรียง จารุศิลป์. ๒๕๓๓. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS.

กรุงเทพมหานคร: พิสิกส์เซ็นเตอร์การพิมพ์.

พรศักดิ์ ผ่องผ้า และคณะ. (๒๕๓๙). รายงานผลการวิจัยเรื่ององค์ความรู้ว่าด้วยการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการไทย. เอกสารอัดสำเนา เสนอต่อสำนักงาน ป.ป.ป..

พรศักดิ์ ผ่องผ้า. (๒๕๓๙). องค์ความรู้ว่าด้วยการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการไทย. รายงานผลการวิจัยเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.).

พุทธชาด สุธีวสินนท์. (ม.ป.ป.). ช่องทางและโอกาสในการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ผาสุก พงษ์เพจิตร, สังคิต พิริยะรังสรรค์, นวน้อย ตระตัน และสักกรินทร์ นิยมศิลป์. (๒๕๔๑).

รายงานผลการวิจัยการครรรับชันในระบบราชการไทย. เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ, กรุงเทพมหานคร.

ผาสุก พงษ์เพจิตร และสังคิต พิริยะรังสรรค์. (๒๕๓๗). ครรรับชันกับประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ :
๑๗ การพิมพ์.

ผาสุก พงษ์เพจิตร, สังคิต พิริยะรังสรรค์, นวน้อย ตระตัน และสักกรินทร์ นิยมศิลป์. (๒๕๔๑).

การครรรับชันในระบบราชการไทย. ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัตนะ บัวสนธ. (๒๕๔๖). อรรรับชันในวงการการศึกษาของไทย: กรณีศึกษาในเขตจังหวัด
ภาคเหนือตอนล่าง. Naresuan University Journal ๑๑(๒) : ๗๕-๘๒.

รัตนชัย ถิรฤกิจ. (๒๕๔๑). แนวทางการป้องกันการทุจริตในการประมูลงานก่อสร้างตามหลัก
ธรรมาภิบาล. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวุทธศาสตร์การพัฒนา,
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

loylom ประเสริฐศรี. (๒๕๔๔). บทบาทของรางวัลนำจับและการลงโทษต่อการแก้ปัญหาคอร์รัป
ชันภายหลังกระทำการความผิด : การทดลองทางเศรษฐศาสตร์ในห้องปฏิบัติการ.

วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
วรรณภา วามานนท์. (๒๕๔๐). การบริหารการปราบปรามการทุจริตระดับชาติของไทย :
การศึกษาบทบาท ระบบ และการบริหาร ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการ
ทุจริตแห่งชาติ. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวัสดุประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.

วิเชียร วิทยอุดม. (๒๕๔๗). พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ: จีระฟิล์มและไชแท็กซ์.

วันชัย มีชาติ. (๒๕๔๘). พฤติกรรมการบริหารองค์การสาธารณะ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. พิมพ์ที่ บริษัทแอกทีฟ พรินท์ จำกัด.

พิทยา บรรวัฒนา. (๒๕๔๔). รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวการศึกษา (ค.ศ. ๑๙๘๗ - ค.ศ.
๑๙๗๐). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. พิมพ์ครั้งที่ ๘.

_____. (๒๕๔๔). รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวการศึกษา (ค.ศ. ๑๙๗๐ - ค.ศ.
๑๙๘๐). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. พิมพ์ครั้งที่ ๘.

นายสมหมาย จันทร์เขียว. (๒๕๔๙). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทุจริตของข้าราชการหรือ
พนักงานส่วนท้องถิ่น ศึกษากรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง.

วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาริราช.

สถาบันพระปกเกล้า. (๒๕๔๓). การปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพาณิช.

สังคิต พิริยะรังสรรค์. (๒๕๔๙). ทฤษฎีคอร์รัปชัน. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
ร่วมด้วยช่วยกัน.

สุพรณี ไชยอัมพร และศิรินทิพย์ อรุณเรือง. (๒๕๔๘, มีนาคม). รูปแบบและกระบวนการคอร์รัปชัน
ในการก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ. วารสารพัฒนาสังคม ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ หน้า
๑๘๓-๒๗๘.

เสาวณีย์ ไทรรุ่งโรจน์ อนวรรธน์ พลวิชัย และคณะ. (๒๕๕๓). สถานการณ์ด้านการทุจริตใน
ประเทศไทยในมุมมองของนักธุรกิจ. วารสารวิชาการ ป.ป.ช. ๓ (๑) หน้า ๖๒-๘๕.
สุขุม นาพันธ์ และชัยชนก อิงค์วัต. (๒๕๔๓, มกราคม-มิถุนายน). การคอร์รัปชัน...สิ่งเลวร้ายใน
สังคมไทยที่จะต้องช่วยกันแก้ไข. สังคมศาสตร์ปริทัศน์. ฉบับที่ ๑ หน้า ๗-๑๒.

ศุภชัย yawaveeraphay และคณะ. (๒๕๔๔). “คอร์รัปชันและการซื้อขายตำแหน่งในทัศนะของ
ข้าราชการ”. ในรายงานการวิจัยคอร์รัปชันในประเทศไทย สำนักงาน ก.พ. กรุงเทพฯ :
บริษัท พี.เอ.ลีฟิวינג จำกัด.

ศุนย์เศรษฐศาสตร์การเมือง. (๒๕๓๖). ปัญหาคอร์รัปชัน...สาเหตุและทางออก สมมนาวิชาการ
เนื่องในวาระครบรอบ ๒๓ ปี เรื่อง “นักธุรกิจ เทคโนแครต นักการเมือง และนายพล :
คอร์รัปชันและอนาคตของระบบประชาธิปไตยไทย”. วันศุกร์ที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๓๖ ณ
ห้องประชุมสารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน. (๒๕๔๓). ข่าวแฉวิธีค้าอำนาจเงินสะพัดจ่ายระดับ “บิ๊ก” ครอบจรา (๙
พ.ค. ๒๕๔๓) หน้า ๑, ๒๑.

อมร พิมพ์สี. (๒๕๔๘). ศึกษาข้อบกพร่องที่ทำให้เกิดช่องทางการทุจริตในกระบวนการจัดซื้อจัด
จ้างภาครัฐด้วยวิธีปกติและการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์. วิทยานิพนธ์
วิศวกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระ
นครเหนือ.

อนุสรณ์ ลิ่มมณี และคณะ. (๒๕๔๗). การทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานราชการไทย
กรณีศึกษา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. วิทยาลัยการเมืองการ
ปกครอง มหาวิทยาลัยมหा�สารคาม.

อุดม รัชอมฤต. (๒๕๓๐). ปัญหางานประจำการเกี่ยวกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริต
และประพฤติมิชอบในวงราชการ. วิทยานิพนธ์นิิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

_____. (๒๕๓๐). ปัญหางานประจำการเกี่ยวกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตและ
ประพฤติมิชอบในวงราชการ. วิทยานิพนธ์นิิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

_____. (๒๕๔๖). รายงานการวิจัย เรื่อง การแก้ไขปัญหาการทุจริตในระบบการเมืองและวง
ราชการไทย. จัดพิมพ์โดยสำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขานุการสภาพัฒนาราชภูมิ.

อุทิศ ข่าวເມືອງ. (๒๕๔๓). สถานการณ์และแนวทางประสานการป้องกันและปราบปรามการ
ทุจริตแห่งชาติ. เอกสารประกอบการสัมมนาโครงการระดมความคิดการจัดทำยุทธศาสตร์
การป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ณ โรงแรมເອເຊີຍພັຫຍາ ຈັງໜັດຈະບຸລົງວິໄລ ວັນທີ ๗-
๘ ຕຸລາຄົມ ๒๕๔๓.

อภิชัย พันธุเสน และสถาพร เริงธรรม. (๒๕๕๓). การประยุกต์ใช้แนวคิดการอภิบาลผ่านความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันศึกษากรณี: แนวทางการปฏิบัติงานที่ดีเลิศของต่างประเทศ. วารสารวิชาการ ป.ป.ช. ๓ (๑) : ๔๔-๕๖

เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา และคณะ. (๒๕๕๐). รายงานการวิจัย เรื่อง แนวทางการประยุกต์มาตรการสากลเพื่อการต่อต้านการทุจริตของประเทศไทย. คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกวิทย์ มีเพียร. (๒๕๕๐). ศึกษาโครงการประเทศไทยใส่สะอาดปราศจากคอร์รัปชันในบริบทกรรมการปักครอง : กรณีศึกษาและยุทธศาสตร์การต่อต้านคอร์รัปชันในเชิงรัฐศาสตร์. ภาคนิพนธ์ รัฐศาสตร์รวมฉบับที่ ๓ สาขาวิชาการปักครอง, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สำนักงาน ป.ป.ช. (๒๕๕๕). ดัชนีดั่งความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๕. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ เล็กอินเตอร์เน็ต.

คณะบุคคลสร้างสรรค์งานวิจัยเศรษฐกิจการคลัง. (๒๕๕๕). การปฏิรูประบบงบประมาณของไทยเพื่อต่อต้านการทุจริต. รายงานการวิจัยเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

เว็บไซต์

กระทรวงการคลัง. (๒๕๕๖). เกี่ยวกับกระทรวงการคลัง. วันที่ค้นข้อมูล ๑ มีนาคม ๒๕๕๖, เข้าถึงได้จาก http://www.mof.go.th/home/overall_๑.html

กระทรวงมหาดไทย. (๒๕๕๕). สรุปผลการดำเนินการเรื่องร้องทุกปีไตรมาสที่ ๒ ของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕. วันที่ค้นข้อมูล ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๖, เข้าถึงได้จาก <http://www.psc.ocm.go.th>

ไทยพับลิกา. (๒๕๕๔). ๗ ข้อควรรู้เกี่ยวกับธรรชนิภาพลักษณ์คอร์รัปชัน. วันที่ค้นข้อมูล ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๖, เข้าถึงได้จาก <http://thaipublica.org/๒๐๑๑/๑๒/๗-things-index-corruption-๒๐๑๑/>

พาสุก พงษ์เพจิตร. (๒๕๕๓). ศึกษาภาพการวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย : วิธีการ ตัวชี้ ผลกระทบ และข้อคิดสู่การแก้ไข. วันที่ค้นข้อมูล ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕, เข้าถึงได้จาก <http://pioneer.netserv.chula.ac.th/~ppasuk/tutjarit.doc>

วิทยากร เชียงกุล. (๒๕๕๑). การป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในร่องกง ที่มาจากนโยบายรัฐบาลด้านเศรษฐกิจ : การทับซ้อนของผลประโยชน์ทางธุรกิจ (Conflict of Interest). วันที่ค้นข้อมูล ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๖, เข้าถึงได้จาก <http://witayakornclub.wordpress.com/๒๐๐๔/๐๙/๒๖/>

_____. (๒๕๕๕). รูปแบบของการทุจริตคอร์รัปชัน. วันที่ค้นข้อมูล ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๕, เข้าถึงได้จาก <http://witayakornclub.wordpress.com/๒๐๐๔/๐๔/๑๒/corrupt/>

- _____ . (๒๕๔๔). ประสบการณ์แก้ไขปัญหาคอร์รัปชันของประเทศไทยสิงคโปร์. วันที่ค้นข้อมูล ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๔, เข้าถึงได้จาก <http://witayakornclub.wordpress.com/๒๐๐๘/๐๔/๒๐/>
- _____ . (๒๕๔๕). บทเรียนจากการปราบปรามคอร์รัปชันของประเทศไทยสิงคโปร์. วันที่ค้นข้อมูล ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๔, เข้าถึงได้จาก <http://witayakornclub.wordpress.com/๒๐๐๘/๐๔/๒๖/>
- _____ . (๒๕๔๖). แนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากข้อเสนอแนะของธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB). วันที่ค้นข้อมูล ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๔, เข้าถึงได้จาก <http://witayakornclub.wordpress.com/๒๐๐๘/๐๔/๒๗/>
- _____ . (๒๕๔๗). แนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน จากข้อเสนอแนะของ Center for International private enterprise (ศูนย์เพื่อธุรกิจเอกชนนานาชาติ). วันที่ค้นข้อมูล ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๔, เข้าถึงได้จาก <http://witayakornclub.wordpress.com/๒๐๐๘/๐๔/๒๘/enterprise/>
- สุทธิ สุนทรานุรักษ์. (๒๕๔๓). ศึกษาเรื่องเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการคอร์รัปชัน. วันที่ค้นข้อมูล ๒๔ กันยายน ๒๕๔๔, เข้าถึงได้จาก http://www.tourismlogistics.com/images/stories/Econ_of_corruption.pdf
- สาวนิย์ ไทยรุ่งโรจน์ และคณะ. (๒๕๔๓). รายงานผลการวิจัย โครงการประเมินสถานการณ์ด้านการทุจริตในประเทศไทย. วันที่ค้นข้อมูล ๒๔ กันยายน ๒๕๔๔, เข้าถึงได้จาก http://www.nacc.go.th/ewt_news.php?nid=๓๘๓&filename=index
- สำนักข่าวออนไลน์ไทยพับลิก้า. (๒๕๔๔). กรมศุลกากร (๔) : เปิดดำเนินพื้นที่ต้องห้าม “สายลับเทียม” โภยเงินสินบนราชวัลลนาจับ. วันที่ค้นข้อมูล ๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๔, เข้าถึงได้จาก <http://thaipublica.org/๒๐๑๒/๑๐/customs-department-๔/>
- _____ . (๒๕๔๔). ๗ ข้อควรรู้เกี่ยวกับด้านกีฬาพลังชนเผ่าคอร์รัปชัน ๒๐๑๑. วันที่ค้นข้อมูล ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๖, เข้าถึงได้จาก <http://thaipublica.org/๒๐๑๑/๑๗/things-index-corruption-๒๐๑๑>
- สำนักงาน ก.พ. (๒๕๔๗). Code of Conduct ในภาคราชการนิวซีแลนด์. วันที่ค้นข้อมูล ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๖, เข้าถึงได้จาก www.ocsc.govt.nz/uploads/file/code%20of%20conduct.pdf.
- สำนักงาน ป.ป.ช. (๒๕๔๖). ผลงานปราบปราม. วันที่ค้นข้อมูล ๙ กันยายน ๒๕๔๖, เข้าถึงได้จาก <http://www.nacc.go.th/main.php?filename=index>
- เอกสาร ตั้งทรัพย์วัฒนา และอร/or ภู่เจริญ. (๒๕๔๓). รายงานการวิจัย เรื่องแนวทางการประยุกต์ มาตรการสถาบันเพื่อการต่อต้านการทุจริตของประเทศไทย. วันที่ค้นข้อมูล ๑๗ กันยายน ๒๕๔๔, เข้าถึงได้จาก http://www.nacc.go.th/ewt_news.php?nid=๓๘๒๕

ภาษาอังกฤษ

Simcha B. Werner. (๑๙๘๓). *The developmental of Political Corruption: A Case Study of Israel.* Political Studies, By permission of author and publisher.

Website

Transparency International. (၂၀၁၈). **Corruption perception index**. accessed ၈ August ၂၀၁၉. (Online). Available: http://www.transparency.org/cpi2018/in_detail

Klitgaard Robert. **Combating Corruption and Promoting Ethics In the Public Service**. accessed ၈ August ၂၀၁၉. (Online). Available: www.oecd.org/puma/sigmaweb/ethics/klitgard.htm.

Lyn Provost. (၂၀၁၈). **Cleanest public sector in the world : Keeping fraud at bay**. accessed ၁၄ January ၂၀၁၈. (Online). Available: <http://www.oag.govt.nz/2018/public-sector-fraud/fraud-awareness-survey/fraud-prevention>

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันและแนวทางในการจัดการ
และป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันของส่วนราชการในกระทรวงการคลัง

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมายถูก (✓) ใน หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมาก
ที่สุด หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

๑. หน่วยงานที่สังกัด

☐ สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง	☐ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
☐ กรมศุลกากร	☐ กรมสรรพากร
☐ กรมธนารักษ์	☐ สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ
☐ กรมบัญชีกลาง	
☐ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ	

๒. เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง

๓. อายุ

☐ น้อยกว่า ๓๑ ปี	☐ ๔๑ - ๕๐ ปี
☐ ๓๑ - ๔๐ ปี	☐ ๕๑ - ๖๐ ปี

๔. ระดับการศึกษา

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ ปริญญาโท
☐ ปริญญาตรี	☐ ปริญญาเอก

๕. ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในกระทรวงการคลัง

☐ น้อยกว่า ๖ ปี	☐ ๑๖ - ๒๐ ปี
☐ ๖ - ๑๐ ปี	☐ ๒๑ - ๒๕ ปี
☐ ๑๑ - ๑๕ ปี	☐ ๒๖ ปีขึ้นไป

๖. ระดับรายได้

☐ น้อยกว่า ๑๐,๐๐๑ บาท	☐ ๒๕,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท
☐ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	☐ ๓๐,๐๐๑ - ๓๕,๐๐๐ บาท
☐ ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	☐ ๓๕,๐๐๑ - ๔๐,๐๐๐ บาท
☐ ๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท	☐ ๔๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป

๗. ระดับตำแหน่ง

☐ ทั่วไป ระดับปฏิบัติงาน	☐ วิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ
☐ ทั่วไป ระดับชำนาญงาน	☐ วิชาการ ระดับเชี่ยวชาญ
☐ ทั่วไป ระดับอาชีวะ	☐ วิชาการ ระดับทรงคุณวุฒิ
☐ วิชาการ ระดับปฏิบัติการ	☐ อำนวยการ ระดับต้น/สูง
☐ วิชาการ ระดับชำนาญการ	

๘. ลักษณะงานที่ท่านปฏิบัติ

☐ จัดทำเอกสาร/ให้ข้อมูล	☐ ประสานงาน/ให้บริการ
☐ งานพัสดุ (จัดซื้อ จัดจ้าง ประกวดราคา)	☐ งานบริหารงานบุคคล
☐ งานคลัง การเบิกจ่ายเงิน	☐ งานตรวจสอบ
☐ งานวิเคราะห์/นโยบาย	☐ อื่นๆ โปรดระบุ

ส่วนที่ ๒ ปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมายถูก (✓) ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เกี่ยวกับ ปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานของท่าน โดยกำหนดให้

- ๑ หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- ๒ หมายถึง ค่อนข้างไม่เห็นด้วย
- ๓ หมายถึง เฉยๆ / ไม่มีความเห็น
- ๔ หมายถึง ค่อนข้างเห็นด้วย
- ๕ หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อ	ปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
๑	ปัจจัยภายใน ความเคยชินของเจ้าหน้าที่ที่คุ้นเคยกับการเรียกค่าน้ำร้อน น้ำชาจากผู้มาติดต่อ					
๒	เกิดจากพฤติกรรมความโลภมากไม่รู้จักพอ					
๓	เจ้าหน้าที่ขาดจิตสำนึกลงเพื่อส่วนรวม					
๔	พฤติกรรมการเห็นแก่ประโยชน์ของตนเองและพวงพ้อง					
๕	การขาดอุดมการณ์ในการทำงาน					
๖	เจ้าหน้าที่ขาดคุณธรรมและความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน					
๗	ความลุ่มหลงในอำนาจ เกียรติยศ ชื่อเสียงทำให้หลงระเริง ในการใช้อำนาจและแสวงหาผลประโยชน์ของคนในสังคม					

ข้อ	ปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
	ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ					
๙	รายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ					
๑๙	ความต้องการรายได้เพิ่มเพื่อรักษาสถานภาพทางสังคม					
๑๐	การเติบโตของระบบทุนนิยมที่เน้นการบริโภคทำให้ต้องหารายได้เพิ่มด้วยการทุจริตคอร์รัปชัน					
๑๑	ความจำเป็นต้องมีรายได้เพิ่มเนื่องจากค่าครองชีพที่สูงขึ้น					
	ปัจจัยด้านสังคม					
๑๒	ความอยากรู้หน้ามีตาเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม					
๑๓	ค่านิยมของสังคมไทยที่เน้นเรื่องวัตถุนิยม ความมั่งคั่ง ร่ำรวย ทำให้บุคคลนั้นได้รับการยอมรับในสังคม					
๑๔	สภาพแวดล้อมทางสังคมเกี่ยวกับการความประณญาติ อย่างดี เงินทอง เพื่อนำมาซื้อเครื่องอำนวยความสะดวก เช่น ฯ ในชีวิตประจำวันแสดงออกในทางฟุ่มเฟือย					
๑๕	การยกย่องสรรเสริญคนรวยมากกว่าคนที่กระทำความดี					
๑๖	ความอยากรู้อยากมี เพื่อยกรฐานะให้หัดเทียมกับคนอื่นที่ มั่งคั่งในสังคม					
	ปัจจัยด้านวัฒนธรรม					
๑๗	วัฒนธรรมนายกับลูกน้อง ในลักษณะ “น้าพึงเรือ เสือพึงป่า” เพื่อหวังผลประโยชน์ตอบแทนซึ่งกันและกัน					
๑๘	วัฒนธรรมการทำงานที่มีการรับเงินใต้โต๊ะ					
๑๙	ประเพณีปฏิบัติของข้าราชการที่มีการแนะนำกันอย่างไม่ เป็นทางการ เรื่องการได้รับเงินเดือนตាจึงอนุญาตให้ ข้าราชการใช้อำนาจหรือเวลาในการหาผลประโยชน์หรือ รายได้เพิ่มเติมได้					
๒๐	การนิยมการจ่ายเงินของนักธุรกิจให้กับข้าราชการ เพื่อแลกกับความสะดวกรวดเร็วหรือการบริการที่ดีกว่า					
	ปัจจัยด้านการเมือง					
๒๑	อิทธิพลจากการครอบงำของข้าราชการระดับสูงกว่าและ นักการเมือง					
๒๒	ความผันผวนและการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง					
๒๓	ความจำเป็นและสถานการณ์บีบบังคับให้อาอย่างและ กระทำตาม					
๒๔	การเล่นพรรคเล่นพวก อุปถัมภ์ค้ำชูกันระหว่าง นักการเมือง เอกชน และข้าราชการ					

ข้อ	ปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
	ปัจจัยด้านระบบราชการ					
๒๕	ความบกพร่องในการบริหารงานเปิดโอกาสให้เกิดการคอร์รัปชัน					
๒๖	การมีตำแหน่งหน้าที่เอื้ออำนวยต่อการกระทำความผิด					
๒๗	การตกอยู่ในภาวะแวดล้อมและอิทธิพลของผู้ทุจริตหรือมูลเหตุจุใจอื่นๆ ทำให้ต้องทุจริต					
๒๘	การได้เปรียบของชนชั้นจากการเป็นผู้บริหาร หรือเป็นคนกลางประสานงานระหว่างหน่วยงานกับบริษัทเอกชน หรือนักธุรกิจ					
๒๙	การรวมศูนย์อำนาจในระบบราชการ ผู้บังคับบัญชา มีอำนาจเด็ดขาดในการให้คุณให้โทษแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีผลกระแทกต่อการกระทำและอุดมการณ์ของข้าราชการ เป็นอย่างมาก					
	ปัจจัยด้านกฎหมายและระเบียบ					
๓๐	กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ มีช่องว่าง					
๓๑	ระเบียบต่าง ๆ ที่ใช้ในระบบราชการ เปิดให้มีการใช้ดุลยพินิจในการอนุมัติ ทำให้เป็นช่องทางในการใช้อำนาจในทางทุจริตได้					
๓๒	การละเลยไม่ปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง					
๓๓	ระเบียบกฎหมายที่มากเกินไป ทำให้เจ้าหน้าที่สามารถเรียกร้องประโยชน์จากผู้มาติดต่อเพื่อลดหย่อนกฎหมายที่บางอย่าง ทำให้สังคมและประยัดเวลาไม่มากขึ้น					
	ปัจจัยด้านการตรวจสอบ					
๓๔	หน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบหรือกำกับดูแลไม่มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อย่างจริงจัง					
๓๕	ภาคประชาชนขาดความเข้มแข็ง ไม่การยอมรับการให้สินน้ำใจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ					
๓๖	การขาดความจริงจังในการจัดการแก้ไขการทุจริต คอร์รัปชันของรัฐ					
๓๗	ขาดการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร					
๓๘	การเรียนรู้และเลียนแบบจากข้าราชการที่กระทำแล้วถือว่าไม่ผิด เช่น การทุจริตที่เรียกว่ากินตามน้ำ เป็นต้น					

ข้อ	ปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
๓๙	ยังไม่มีช่องทางแน่ชัดที่ให้ภาคเอกชนและประชาชนเข้ามาตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
๔๐	ปัจจัยอื่น ๆ อิทธิพลของสามีหรือภรรยาสนับสนุนและส่งเสริมให้ทำการทุจริตคอร์รัปชันเพื่อความอยู่รอดของครอบครัว					
๔๑	พฤติกรรมการติดพนัน ชอบเที่ยวเตร่					
๔๒	การมีภาระหนี้สิน ชอบหยอดเงินของผู้อื่นใช้เป็นประจำ					

ส่วนที่ ๓ ลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงาน

คำชี้แจง โปรดเดเยนเครื่องหมายถูก (✓) ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เกี่ยวกับ การพบเห็นลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันของบุคลากรในหน่วยงาน โดยกำหนดให้

- ๑ หมายถึง น้อยมาก
- ๒ หมายถึง น้อย
- ๓ หมายถึง เฉย ๆ / ไม่แน่ใจ
- ๔ หมายถึง หาก
- ๕ หมายถึง หากที่สุด

ข้อ	ลักษณะการทุจริตคอร์รัปชัน	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
๑	การทำสัญญาจ้างหรือให้สัมปทานพรrocพวกรผู้สนับสนุน และผู้มีอำนาจ					
๒	การใช้อำนาจ ตำแหน่ง อีกประโภชน์ให้บริษัท/สถาน ประกอบการของตนเองและพรrocพวกร					
๓	การสร้างเงื่อนไขในการให้บริการ เพื่อเรียกเก็บ ค่าตอบแทนจากผู้มารับบริการ					
๔	อนุญาตให้ละเว้นปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบต่างๆ และเรียกเก็บค่าตอบแทน					
๕	การรับสินบน เพื่อให้การคุ้มครองธุรกิจผิดกฎหมาย					
๖	การรับหรือการเรียกเก็บค่าคอมมิชชั่น และส่วนต่างๆ					
๗	การสรุหาประโยชน์ร่วมกันระหว่างกลุ่มประโยชน์กับ ข้าราชการ					
๘	การมีหุ้นหรือผลประโยชน์ในบริษัท/สถานประกอบการ ที่ได้รับประโยชน์					

ข้อ	ลักษณะการทุจริตครัวรัปชัน	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
๙	ฝ่าฝืน หลีกเลี่ยง หรือบิดเบือนระบุแบบแผน ข้อบังคับ และกฎหมาย เพื่อแสวงหาผลประโยชน์					
๑๐	การสร้างระบุแบบแผนกฎหมาย เพื่อเอื้ออำนวยต่อโครงการ/ การจัดซื้อจัดจ้าง ประมูลงาน					
๑๑	การจุงใจ เรียกร้อง ข่มขู่ หน่วยงานหรือกลั่นแกล้งเพื่อ หาประโยชน์ได้ตันหรือพากพ้อง					
๑๒	การสมยอม รู้เห็นเป็นใจ เพิกเฉย หรือละเว้นการกระทำ ที่ต้องปฏิบัติหรือรับผิดชอบตามหน้าที่และกฎหมาย เพื่อแลกกับผลประโยชน์ส่วนตน					
๑๓	การยกยอก เปี้ยดบัง ซึ่งทรัพย์สินของทางราชการมาเป็น ของตนเอง					
๑๔	การปลอมแปลงเอกสารหรือกระทำการใดๆ อันเป็นเท็จ เพื่อผลประโยชน์					
๑๕	มีผลประโยชน์ร่วมในกิจกรรมบางประเภทที่สามารถใช้ อำนาจหน้าที่ของตนบันดาลประโยชน์ได้					
๑๖	การให้สินบนหรือผลประโยชน์แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ ตัดสินใจทำหรือไม่ทำอะไรบางอย่างที่ทำให้ผู้ให้สินบน ได้รับผลประโยชน์					
๑๗	การให้ข้อมูลภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อพรรคพวก					
๑๘	การโยกย้ายถ่ายเงินที่ได้จากการทุจริต ฉ้อฉลหรือ ได้มาผิดกฎหมายไปเข้าธนาคาร สถานบันการเงิน หรือ ธุรกิจที่ถูกกฎหมายเพื่อลบรองรอยแห่งที่มาที่ไม่ถูกต้อง ของเงิน					
๑๙	ใช้เงินงบประมาณแผ่นดินในโครงการที่เอื้อประโยชน์ ให้กับธุรกิจของตนและพรรคพวก					
๒๐	การปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ทำให้บุคคลอื่นได้รับความ เสียหายโดยทุจริต					

**ส่วนที่ ๔ แนวทางการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในกระบวนการคลัง
คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมายถูก (✓) ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เกี่ยวกับ
แนวทางการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงาน โดยกำหนดให้**

- ๑ หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- ๒ หมายถึง ค่อนข้างไม่เห็นด้วย
- ๓ หมายถึง เฉยๆ / ไม่มีความเห็น
- ๔ หมายถึง ค่อนข้างเห็นด้วย
- ๕ หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อ	แนวทางการจัดการและป้องกัน	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
๑	ความมีการรวมตัวของภาคธุรกิจ ภาคประชาชนทุกฝ่าย เป็นองค์กรผู้บริโภคและองค์กรเพื่อความโปร่งใสที่เข้มแข็ง ติดตามตรวจสอบการทำงานของทั้งภาครัฐ และเอกชน เพื่อให้เกิดระบบการบริหารที่ดีหรือธรรมาภิบาล (Good Government) ที่ดี					
๒	ประชาชน นักวิชาการ ผู้ทำงาน สื่อสารมวลชนต้องร่วมกันศึกษาทำความเข้าใจและเผยแพร่ความรู้ระบบเศรษฐกิจ ธุรกิจสมัยใหม่ที่มีความซับซ้อน เช่น เรื่อง การสื่อสาร โทรคมนาคม ตลาดหลักทรัพย์ การแปรรูป รัฐวิสาหกิจ การตกลงการค้าเสรี ให้ประชาชนเข้าใจและรู้เท่าทันนักการเมืองให้มากที่สุด					
๓	เร่งปฏิรูปกฎหมาย ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ทุกระดับ ปฏิรูประบบราชการ ปฏิรูประบบการศึกษา ปฏิรูปการสื่อสารมวลชน เพื่อให้กลไกการทำงานของกฎหมายการศึกษา ระบบข้อมูลข่าวสารเกิดความเป็นธรรม โปร่งใส มีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่เพิ่มขึ้น					
๔	ดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตอย่างต่อเนื่องในชุมชน และในทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษาทุกระดับ					
๕	จัดให้มีกิจกรรมเผยแพร่เชิงเกียรติคุณยกย่องให้กำลังใจและช่วยกันรณรงค์ปกป้องคนที่ทำความดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมเพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม					

ข้อ	แนวทางการจัดการและป้องกัน	ระดับความคิดเห็น				
		๔	๓	๒	๑	๐
๖	ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในการป้องกัน การทุจริตการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นโดยการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วม ประชุมกำหนดนโยบายการบริการสาธารณูปะโยนให้เป็นไป ตามความต้องการของประชาชน					
๗	ามาตรการรองรับการทำงานและคุ้มครองความ ปลอดภัยให้แก่ ปปช. ภาคประชาชน และเครือข่าย					
๘	ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในการป้องกัน การทุจริตการเลือกตั้งทุกระดับ ไม่ว่าในระดับชาติหรือ ในระดับท้องถิ่นเพื่อการคัดกรองคนดี มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมเข้ามาบริหารประเทศ					

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ ๕ ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นเพิ่มเติม

แบบสัมภาษณ์โครงการวิจัย เรื่อง การศึกษาปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันและแนวทาง
ในการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันของส่วนราชการในกระบวนการคลัง

1. สถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานของท่านเป็นอย่างไร
2. รูปแบบหรือลักษณะการทุจริตในหน่วยงานของท่านเป็นอย่างไร
3. ปัจจัยหรือสาเหตุที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานของท่าน
 - 3.1 พฤติกรรมส่วนบุคคลใดที่ท่านคิดว่าเป็นสาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชัน
 - 3.2 ค่าตอบแทนของข้าราชการเป็นสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันหรือไม่ อย่างไร
 - 3.3 ความต้องการสถานภาพทางสังคมท่านเห็นว่าเป็นสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันหรือไม่ อย่างไร
 - 3.4 วัฒนธรรมการรับค่าน้ำร้อนน้ำชา ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ท่านมองว่าเป็นการทุจริตคอร์รัปชัน หรือเป็นเรื่องปกติ
 - 3.5 การเมืองมีอิทธิพลต่อการทุจริตคอร์รัปชันมากน้อยเพียงใด
 - 3.6 การทุจริตในแวดวงราชการท่านมองว่าเป็นสาเหตุจากคน หรือระบบ
 - 3.7 ซึ่งว่างของกฎ ระเบียบในระบบราชการ ท่านมองว่าจะเป็นซ่องทางที่ทำให้คนเกิดการทุจริตคอร์รัปชัน หรือไม่ อย่างไร ยกตัวอย่าง
 - 3.8 ระบบการตรวจสอบ ท่านเห็นว่าเป็นสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน หรือไม่ อย่างไร
 - 3.9 สาเหตุอื่น ๆ
4. ท่านมีแนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานของท่านในอนาคตอย่างไร และปัจจุบันท่านมีแนวทางอย่างไร

แบบสัมภาษณ์โครงการวิจัย เรื่อง การศึกษาปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันและแนวทาง
ในการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันของส่วนราชการในกระบวนการคดัง

1. ท่านคิดว่า สถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานราชการ และในกระบวนการคดัง เป็นอย่างไร

รูปแบบหรือลักษณะการทุจริตตามข้อ 1 เป็นอย่างไร

2. ปัจจัยหรือสาเหตุที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานราชการ และในกระบวนการคดัง

2.1 พฤติกรรมส่วนบุคคลใดที่ท่านคิดว่าเป็นสาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชัน

2.2 ค่าตอบแทนของข้าราชการเป็นสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันหรือไม่ อย่างไร

2.3 ความต้องการสถานภาพทางสังคมท่านเห็นว่าเป็นสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดการทุจริต คอร์รัปชันหรือไม่ อย่างไร

2.4 วัฒนธรรมการรับค่าน้ำร้อนน้ำชา ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ท่านมองว่าเป็นการทุจริต คอร์รัปชัน หรือเป็นเรื่องปกติ

2.5 การเมืองมีอิทธิพลต่อการทุจริตคอร์รัปชันมากน้อยเพียงใด

2.6 การทุจริตในแวดวงราชการท่านมองว่าเป็นสาเหตุจากคน หรือระบบ

2.7 ซ่องว่างของกฎหมาย ระบบที่ไม่เข้มงวด ท่านมองว่าจะเป็นช่องทางที่ทำให้คนเกิดการทุจริต คอร์รัปชัน หรือไม่ อย่างไร ยกตัวอย่าง

2.8 ระบบการตรวจสอบ ท่านเห็นว่าเป็นสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน หรือไม่ อย่างไร

2.9 สาเหตุอื่น ๆ

3. ท่านคิดว่า แนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานภาครัฐควรเป็นอย่างไร ท่านมี ข้อเสนอแนะอย่างไร

แบบสัมภาษณ์โครงการวิจัย เรื่อง การศึกษาปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันและแนวทางในการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันของส่วนราชการในกระทรวงการคลัง

1. ท่านคิดว่า สถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานราชการ และในกระบวนการคดีเป็นอย่างไร และมีรูปแบบหรือลักษณะการทุจริตตามข้อ 1 เป็นอย่างไร

2. ปัจจัยหรือสาเหตุที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานราชการ และในกระบวนการคัดเลือก

2.1 พฤติกรรมส่วนบุคคลใดที่ทำนักศึกษาเป็นสาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชัน

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2.2 ค่าตอบแทนของข้าราชการเป็นสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันหรือไม่
อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.3 ความต้องการสถานภาพทางสังคมท่านเห็นว่าเป็นสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดการทุจริต
คอร์รัปชันหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.4 วัฒนธรรมการรับค่าน้ำร้อนน้ำชา ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ท่านมองว่าเป็นการทุจริต
คอร์รัปชัน หรือเป็นเรื่องปกติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.5 การเมืองมีอิทธิพลต่อการทุจริตคอร์รัปชันมากน้อยเพียงใด

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2.6 การทุจริตในแวดวงราชการท่านมองว่าเป็นสาเหตุจากคน หรือระบบ

2.7 ช่องว่างของกฎ ระเบียบในระบบราชการ ท่านมองว่าจะเป็นช่องทางที่ทำให้คนเกิดการทุจริตคอร์รัปชัน หรือไม่อย่างไร ยกตัวอย่าง

.....
.....
.....
.....
.....

2.8 ระบบการตรวจสอบ ท่านเห็นว่าเป็นสาเหตุหรือหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน หรือไม่ อย่างไร

2.9 ສາເໜີຕູອືນໆ...

A series of six horizontal dotted lines, evenly spaced, used as a decorative separator or background element.

3. ท่านคิดว่า แนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานภาครัฐควรเป็นอย่างไร ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไร

การหาค่าความตรงของแบบสอบถาม

ปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

ข้อ	ปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน	ค่า IOC
	ปัจจัยภายใน	
๑	ความเคยชินของเจ้าหน้าที่ที่คุ้นเคยกับการเรียกค่าน้ำร้อนน้ำชาจากผู้มาติดต่อ	๑
๒	เกิดจากพฤติกรรมความโลภมาก ไม่รู้จักพอ	๑
๓	เจ้าหน้าที่ขาดจิตสำนึกลงทุ่มเพื่อส่วนรวม	๑
๔	พฤติกรรมการเห็นแก่ประโยชน์ของตนเอง และพวนพ้อง	๑
๕	การขาดอุดมการณ์ในการทำงาน	๑
๖	เจ้าหน้าที่ขาดคุณธรรม ความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน	๑
๗	ความลุ่มหลงในอำนาจ เกียรติยศ ซึ่งเสียงทำให้หลงระเริงในการใช้อำนาจและแสวงหาผลประโยชน์ของคนในสังคม	๑
	ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	
๘	รายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการดำเนินชีพ	๑
๙	ความต้องการรายได้เพิ่มเพื่อรักษาสถานภาพทางสังคม	๑
๑๐	การเติบโตของระบบฐานนิยมที่เน้นการบริโภคทำให้ต้องหารายได้เพิ่มด้วยการทุจริตคอร์รัปชัน	๐.๖๗
๑๑	ความจำเป็นต้องมีรายได้เพิ่มเนื่องจากค่าครองชีพที่สูงขึ้น	๑
	ปัจจัยด้านสังคม	
๑๒	ความอยากมีหน้ามีตาเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม	๑
๑๓	ค่านิยมของสังคมไทยที่เน้นเรื่องวัฒนธรรม ความมั่งคั่งร่ำรวย ทำให้บุคคลนั้นได้รับการยอมรับในสังคม	๐.๖๗
๑๔	สภาพแวดล้อมทางสังคมเกี่ยวกับการความประนโนบายได้เงินทอง เพื่อนำมาซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันแสดงออกในทางที่มีประโยชน์	๐.๖๗
๑๕	การยกย่องสรรเสริญคนรวยมากกว่าคนที่กระทำความดี	๑
๑๖	ความอยากรู้อยากมี เพื่อให้เหมือน และยกฐานะให้ทัดเทียมกับคนอื่นที่มั่งคั่งในสังคม	๑
	ปัจจัยด้านวัฒนธรรม	
๑๗	วัฒนธรรมนายกับลูกน้อง ในลักษณะ “น้ำพึงเรือ เสือพึงป่า” เพื่อหวังผลประโยชน์ตอบแทนซึ่งกันและกัน	๑
๑๘	วัฒนธรรมการทำงานที่มีการรับเงินใต้โต๊ะ	๑

ข้อ	ปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน	ค่า IOC
๒๙	ประเพณีปฏิบัติของข้าราชการที่มีการแนะนำกันอย่างไม่เป็นทางการ เรื่องการได้รับเงินเดือนต่อตำแหน่งอนุญาตให้ข้าราชการใช้อำนาจหรือเวลาในการหาผลประโยชน์หรือรายได้เพิ่มเติมได้	๑
๒๐	การนิยมการจ่ายเงินของนักธุรกิจให้กับข้าราชการ เพื่อแลกกับความสะดวก รวดเร็วหรือการบริการที่ดีกว่า	๑
	ปัจจัยด้านการเมือง	
๒๑	อิทธิพลจากการครอบงำของข้าราชการระดับสูงกว่าและนักการเมือง	๑
๒๒	ความผันผวนและการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง	๐.๖๗
๒๓	ความจำเป็นและสถานการณ์บีบบังคับให้อาояงและกระทำตาม	๑
๒๔	การเล่นพรรคเล่นพวก อุปถัมภ์ค้ำชูกันระหว่างนักการเมือง เอกชน และ ข้าราชการ	๑
	ปัจจัยด้านระบบราชการ	
๒๕	ความบกพร่องในการบริหารงานเปิดโอกาสให้เกิดการคอร์รัปชัน	๑
๒๖	การมีตำแหน่งหน้าที่เอื้ออำนวยต่อการกระทำความผิด	๑
๒๗	การตกอยู่ในภาวะแวดล้อมและอิทธิพลของผู้ทุจริตหรือมูลเหตุจุงใจอื่นๆ ทำให้ต้องทุจริต	๑
๒๘	การได้เปรียบของชนชั้น จากการเป็นผู้บริหาร หรือเป็นคนกลางประสานงานระหว่างหน่วยงานกับบริษัทเอกชน หรือนักธุรกิจ	๑
๒๙	การรวมศูนย์อำนาจในระบบราชการ ผู้บังคับบัญชาเมื่ออำนาจเด็ดขาดในการให้คุณให้โทษแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีผลกระทบต่อการกระทำและอุดมการณ์ของข้าราชการเป็นอย่างมาก	๑
	ปัจจัยด้านกฎหมายและระเบียบ	
๓๐	กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ มีช่องว่าง	๑
๓๑	ระเบียบต่าง ๆ ที่ใช้ในระบบราชการ เปิดให้มีการใช้ดุลยพินิจในการอนุมัติ ทำให้เป็นช่องทางในการใช้อำนาจในทางทุจริตได้	๑
๓๒	เจ้าหน้าที่ละเลยไม่ปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง	๑
๓๓	ระเบียบกฎหมายที่มากเกินไป ทำให้เจ้าหน้าที่สามารถเรียกร้องประโยชน์จากผู้มาติดต่อเพื่อลดหย่อนกฎหมายบางอย่าง ทำให้สะดวกและประหยัดเวลามากขึ้น	๑
	ปัจจัยด้านการตรวจสอบ	
๓๔	หน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบหรือกำกับดูแลไม่มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อย่างจริงจัง	๑
๓๕	ภาคประชาชนขาดความเข้มแข็ง มีการยอมรับการให้สินน้ำใจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ	๑
๓๖	การขาดความจริงจังในการจัดการแก้ไขการทุจริตคอร์รัปชันของรัฐ	๑
๓๗	ขาดการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร	๑

ข้อ	ปัจจัยที่อื้อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน	ค่า IOC
๓๘	การเรียนรู้และเลียนแบบจากข้าราชการที่กระทำแล้วถือว่าไม่ผิด เช่น การทุจริตที่เรียกว่ากินตามน้ำ เป็นต้น	๑
๓๙	ยังไม่มีช่องทางแน่ชัดที่ให้ภาคเอกชนและประชาชนเข้ามาตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ	๑
๔๐	ปัจจัยอื่น ๆ อิทธิพลของสามีหรือภรรยาสนับสนุนและส่งเสริมให้ทำการทุจริตคอร์รัปชันเพื่อความอยู่รอดของครอบครัว	๑
๔๑	พฤติกรรมการติดพนัน ชอบเที่ยวเตร่	๑
๔๒	การมีภาระหนี้สิน ชอบหยอดบี้มเงินของผู้อื่นใช้เป็นประจำ	๑

ลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันที่พบเห็นในหน่วยงาน

ข้อ	ลักษณะการทุจริตคอร์รัปชัน	ค่า IOC
๑	การทำสัญญาจ้างหรือให้สัมปทานพรกพผู้สนับสนุน และผู้มีอำนาจ	๑
๒	การใช้อำนาจ ตำแหน่งอี้อ้อประโยชน์ให้บริษัท/สถานประกอบการของตนเอง และพรกพวก	๑
๓	การสร้างเงื่อนไขในการให้บริการ เพื่อเรียกเก็บค่าตอบแทนจากผู้มารับบริการ	๑
๔	อนุญาตให้ล้าเว้นปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบต่างๆ และเรียกเก็บค่าตอบแทน	๑
๕	การรับสินบน เพื่อให้การคุ้มครองธุรกิจผิดกฎหมาย	๑
๖	การรับหรือการเรียกเก็บค่าคอมมิชชัน และส่วยต่างๆ	๑
๗	การสรุหาระบประโยชน์ร่วมกันระหว่างกลุ่มประโยชน์กับข้าราชการ	๐.๖๗
๘	การมีหุ้นหรือผลประโยชน์ในบริษัท/สถานประกอบการที่ได้รับประโยชน์	๑
๙	ฝ่าฝืน หลอกเลี้ยง หรือบิดเบือนระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และกฎหมาย เพื่อแสวงหาผลประโยชน์	๑
๑๐	การสร้างระบะเบียบ กฎหมาย เพื่อเอื้ออำนวยต่อโครงการ/การจัดซื้อจัดจ้าง ประมูลงาน ฯลฯ	๑
๑๑	การจุงใจ เรียกร้อง ข่มขู่ หน่วยเหนี่ยวที่รือกลั่นแกลังเพื่อหาประโยชน์ส่วนตัว หรือพวกพ้อง	๑
๑๒	การสมยอม รู้เห็นเป็นใจ เพิกเฉย หรือละเว้นการกระทำที่ต้องปฏิบัติหรือรับผิดชอบตามหน้าที่และกฎหมาย เพื่อแลกกับผลประโยชน์ส่วนตน	๑
๑๓	การยกยอก เบี้ดบัง ซึ่งทรัพย์สินของทางราชการมาเป็นของตนเอง	๑
๑๔	การปลอมแปลงเอกสารหรือกระทำการใดๆ อันเป็นเท็จ เพื่อผลประโยชน์	๑
๑๕	มีผลประโยชน์ร่วมในกิจกรรมบางประเภทที่สามารถใช้อำนาจหน้าที่ของตน	๑

ข้อ	ลักษณะการทุจริตคอร์รัปชัน	ค่า IOC
	บันดาลประโภชน์ได้	
๑๖	การให้สินบนหรือผลประโยชน์แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ตัดสินใจทำหรือไม่ทำ อะไรมากอย่างที่ทำให้ผู้ให้สินบนได้รับผลประโยชน์	๑
๑๗	การให้ข้อมูลภายในที่เป็นประโยชน์ต่อพรรคพวง	๑
๑๘	การโยกย้ายถ่ายเงินที่ได้จากการทุจริต ฉ้อฉลหรือได้มาผิดกฎหมายไปเข้าธนาคาร สถานบันการเงิน หรือธุรกิจที่ถูกกฎหมายเพื่อลบร่องรอยแหล่งที่มาที่ไม่ถูกต้องของเงิน	๑
๑๙	ใช้เงินงบประมาณแผ่นดินในโครงการที่เอื้อประโยชน์ให้กับธุรกิจของตนและพรรคพวง	๑
๒๐	การปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายโดยทุจริต	๑

แนวทางการจัดการและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในกระบวนการคลัง

ข้อ	แนวทางการจัดการและป้องกัน	ค่า IOC
๑	ความมีการรวมตัวของภาคธุรกิจ ภาคประชาชนทุกฝ่าย เป็นองค์กรผู้บริโภคและองค์กรเพื่อความโปร่งใสที่เข้มแข็ง ติดตามตรวจสอบการทำงานของห้องภาครัฐ และเอกชน เพื่อให้เกิดระบบการบริหารที่ดีหรือธรรมาภิบาล (Good Government) ที่ดี	๑
๒	ประชาชน นักวิชาการ ผู้ทำงาน สื่อสารมวลชนต้องร่วมกันศึกษาทำความเข้าใจ และเผยแพร่ความรู้ระบบเศรษฐกิจ ธุรกิจสมัยใหม่ที่มีความซับซ้อน เช่น เรื่อง การสื่อสาร โทรคมนาคม ตลาดหลักทรัพย์ การแปรรูปธุรกิจ ศาสนา การตกลง การค้าเสรี ฯลฯ ให้ประชาชนเข้าใจและรู้เท่าทันนักการเมืองให้มากที่สุด	๑
๓	เร่งปฏิรูปกฎหมาย ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทุกระดับ ปฏิรูประบบราชการ ปฏิรูประบบการศึกษา ปฏิรูปการสื่อสารมวลชน เพื่อให้กลไกการทำงานของกฎหมายการศึกษา ระบบข้อมูลข่าวสารเกิดความเป็นธรรม โปร่งใส มีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่เพิ่มขึ้น	๑
๔	ดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตอย่างต่อเนื่องในชุมชน และในทุกภาคส่วนของสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษาทุกระดับ	๑
๕	จัดให้มีกิจกรรมเผยแพร่เชื่อสิ่งเกียรติคุณยกย่องให้กำลังใจและช่วยกันรณรงค์ ปกป้องคนที่ทำความดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมเพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดี ของสังคม	๑

ข้อ	แนวทางการจัดการและป้องกัน	ค่า IOC
๖	ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในการป้องกันการทุจริตการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมกำหนดนโยบายการบริการสาธารณูปการให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน	๑
๗	หมายการรองรับการทำงานและคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ ป.ป.ช. ภาคประชาชน และเครือข่าย	๑
๘	ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งทุกระดับ ไม่ว่าในระดับชาติหรือในระดับท้องถิ่นเพื่อการคัดกรองคนดี มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมเข้ามาบริหารประเทศ	๑

การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของนวัตกรรมและแบบทดสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เป็นการนำผลของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมารวมกันคำนวณหาความตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งคำนวณจากความสอดคล้องระหว่างประเด็นที่ต้องการวัดกับคำถามที่สร้างขึ้น ดัชนีที่ใช้แสดงค่าความสอดคล้องเรียกว่า ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจะต้องประเมินด้วยคะแนน ๓ ระดับ คือ

- +๑ = สอดคล้อง หรือแน่ใจว่าคำถามนั้นหรือข้อสอบข้อนี้นั้นวัดจุดประสงค์ที่ระบุไว้
- = ไม่แน่ใจ ว่าคำถามหรือข้อสอบข้อนี้นั้นวัดจุดประสงค์ที่ระบุไว้
- ๑ = ไม่สอดคล้อง หรือแน่ใจว่าคำถามนั้นหรือข้อสอบข้อนี้ไม่ได้วัดจุดประสงค์ที่ระบุไว้

ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ ๐.๕๐ ขึ้นไป

สูตรในการคำนวณ (กรมวิชาการ. ๒๕๔๕ : ๖๕)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

R คือ คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผู้เชี่ยวชาญแต่ละข้อ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	155.0667	532.3402	.2319	.9331
A2	154.4333	531.9092	.2903	.9322
A3	154.2000	533.1310	.2893	.9321
A4	154.1667	533.3851	.3248	.9318
A5	154.3667	531.8954	.3058	.9320
A6	154.2000	530.6483	.3459	.9317
A7	154.2667	532.4782	.2959	.9321
A8	155.0667	528.2713	.2758	.9329
A9	154.9333	527.5126	.3210	.9322
A10	154.9667	514.0333	.5677	.9298
A11	155.0333	517.4816	.5153	.9303
A12	154.7000	516.9759	.6558	.9292
A13	154.4000	522.9379	.5110	.9304
A14	154.4333	517.9782	.6876	.9292
A15	154.5667	512.3230	.6428	.9291
A16	154.6000	516.8690	.5782	.9297
A17	154.6667	529.8851	.3996	.9313
A18	154.9000	516.7828	.5827	.9297
A19	155.2667	516.6851	.5387	.9301
A20	154.4667	522.8092	.4904	.9305
A21	154.5333	516.7402	.5476	.9300
A22	155.0667	518.9609	.4628	.9308
A23	154.6333	529.3437	.3099	.9322
A24	154.1667	526.3506	.5063	.9305
A25	155.0000	514.6897	.6391	.9292
A26	154.8667	502.3264	.7778	.9276
A27	155.0667	512.0644	.6526	.9290
A28	154.9000	508.0931	.7884	.9279
A29	155.1000	521.0586	.4605	.9308
A30	155.1000	512.5759	.5785	.9297
A31	154.7667	519.5644	.5084	.9304
A32	154.5667	522.8747	.4480	.9309
A33	154.9000	506.0931	.6067	.9294
A34	154.7000	517.1828	.5507	.9300
A35	154.5667	523.9092	.4725	.9307
A36	153.9667	530.3092	.4523	.9310
A37	154.3000	523.1828	.5527	.9301
A38	154.3667	521.7575	.5759	.9299
A39	155.0000	526.7586	.3243	.9322
A40	155.3000	517.7345	.5217	.9302
A41	155.1000	522.4379	.4111	.9313

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 41

Alpha = .9322

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
B1	1689.2000	26081351.2690	-.1421	.9938
B2	1623.2333	23769496.5299	.9122	.9906
B3	1623.0333	23770131.6885	.9121	.9906
B4	1623.4667	23768735.4989	.9122	.9906
B5	1623.6333	23768199.4816	.9123	.9906
B6	1623.4667	23768726.8092	.9122	.9906
B7	1623.4667	23768727.2920	.9122	.9906
B8	1623.2333	23769485.2885	.9122	.9906
B9	1623.3667	23769052.2402	.9122	.9906
B10	1590.1333	23157258.6713	.9680	.9902
B11	1590.1333	23157259.4989	.9680	.9902
B12	1590.3333	23156637.7471	.9680	.9902
B13	1589.8667	23158101.3609	.9680	.9902
B14	1590.2333	23156945.8402	.9680	.9902
B15	1590.4333	23156309.7023	.9680	.9902
B16	1590.1000	23157367.8172	.9680	.9902
B17	1590.0667	23157472.0644	.9680	.9902
B18	1590.1000	23157363.8862	.9680	.9902
B19	1590.2667	23156836.6851	.9680	.9902
B20	1589.8667	23158097.4989	.9680	.9902

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 20 Alpha = .9910

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
C1	264.1000	1615168.7828	.5564	1.0000
C2	329.0667	1647336.6161	.9804	.9612
C3	329.2333	1647232.4609	.9805	.9612
C4	329.1667	1647273.9368	.9805	.9612
C5	329.3000	1647190.5621	.9805	.9612
C6	329.3000	1647190.1483	.9805	.9612
C7	329.0333	1647357.2747	.9804	.9612
C8	329.1000	1647315.4034	.9804	.9612

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 8 Alpha = .9701

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม 6 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพ 10400

โทรศัพท์ 0-2273-9020 โทรสาร 0-2273-5602

www.fpo.go.th